FĂRĂ PAȘAPORT PRIN U.R.S.S.

Johann URWICH - FERRY

Johann Urwich

FĂRĂ PAȘAPORT

PRIN URSS

Vol. I

MÜNCHEN 1976

— Cronică inspirată a unei existenţe mărunte — mai ales pentru contemporani și foarte puţin pentru posteritate.

ÎNCHIN ACEASTĂ TRILOGIE

— Nenumăratelor milioanelor de oameni nevinovaţi, trimişi în lumea de dincolo din mila comunismului.

— Camarazilor de suferinţă și de luptă, care au scos în ciuda tuturor riscurilor din vasta închisoare a indivizilor și a popoare lor, numită Uniunea Sovietică, parte din materialul documentar ce stă la baza acestei lucrări.

— Celor ce-au suferit și au luptat alături de mine, dar din motive de precauţie sau de uitare, nu pot fi pomeniţi în aceste pagini.

— Celor ce vor pune și pe viitor umărul la lupta de anihilare a celui mai diabolic sistem politic cunoscut în istorie.

J. Urwich (Ferry)

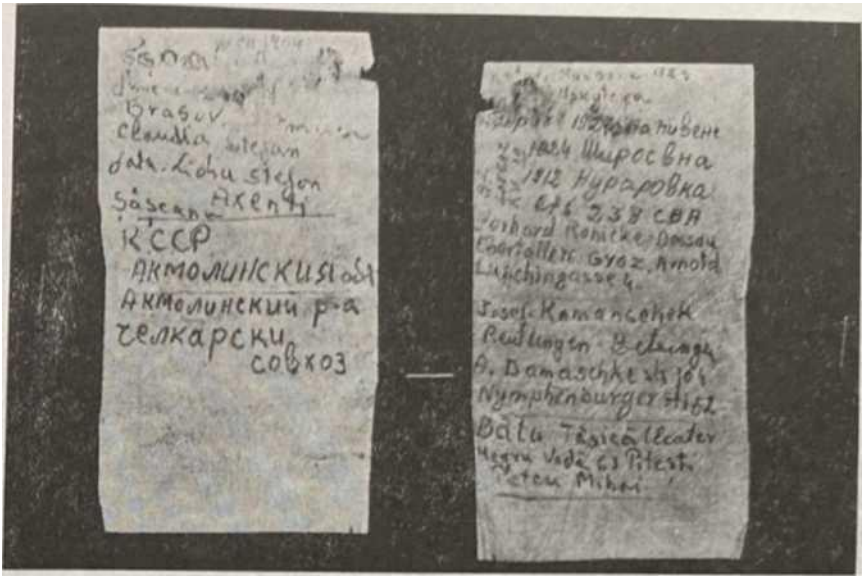

…mii de foiţe de ţigară au fost scoase pe diferite căi și stau la baza documentaţiei pentru această trilogie…

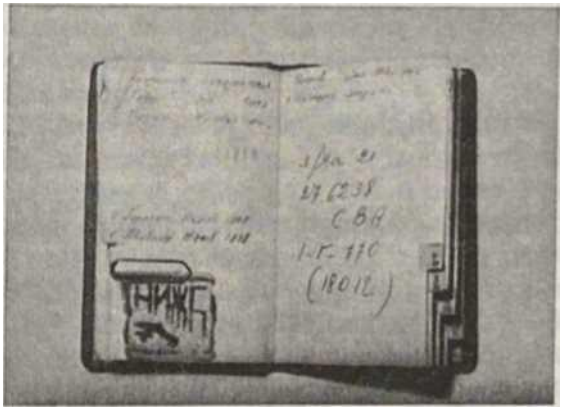

…carneţelul cu nume, ani și date, dintr-o anumită perioadă și *despre anumiţi oameni… din lagărele sovietice… tichetul pentru masa de seară, a autorului din lagărul Nr. 11, Javas 385/11 ori căsuţa poștală Moscova 5110/33, din 24. XI. 1955.*

CUVÂNT ÎNAINTE

Trilogia de faţă prezintă nu numai o valoare documentară unică în felul ei, asupra giganticelor realizări comuniste în industria de nimicire a zeci de milioane de oameni, dar și o armă irezistibilă în mâna acelora ce s-au angajat în cruciada împotriva acestui sistem infernal.

Autorul trilogiei, cunoscut în lumea stranie a „arhipelagurilor gulaghiene" sub numele de Ferry, și-a trăit cei mai frumoși ani ai tinereţii, pe aceste meleaguri sinistre. Dar el n-a trecut prin ele ca un simplu obiect de experienţă sadică, cum au făcut-o milioanele de prizonieri ce se lăsau împinși, torturaţi, maltrataţi, trăind de azi pe mâine, cu singura speranţă de-a scăpa cândva în liberate. FERRY era turnat dintr-un alt aluat uman. Chiar și în ghearele călăilor, el era conștient de faptul că avea misiunea de a înfrunta pribegiile și vitregiile sorţii, de a lupta atât împotriva terorii, cât și a trădării din propriile rânduri.

Spre deosebire de milioanele ce îndurau numai, Ferry a luptat. A răspuns cu forţa la forţă, s-a impus și și-a salvat viaţa prin cuţitul ascuns în căptușeala hainei de prizonier. Curajul și forţa sunt respectate și în lagărele de concentrare, ca o lege indiscutabilă a naturii.

Apoi FERRY a mai făcut ceva, ce n-au făcut alţii. El și-a pus în gând, de la începutul veţii sale de prizonier, să nu uite nimic din actele de teroare și crimele ce-i va fi dat să cunoască. Le-a memorizat, le-a scris pe foiţă de ţigară, le-a ascuns prin hainele căptușite cu vată, le-a transmis din lagăr în lagăr, până a ajuns în Apus. FERRY a strâns documente de acuzare pentru istorie, ca nimeni altul. Ele formează astăzi materialul unic de documentare al celor trei volume închinate posterităţii și memoriei celor ce au suferit și a celor ce-au căzut, fulgeraţi de apocalips. Iată luptătorul conștient și camaradul ce și-a respectat cuvântul de onoare, dat în faţa celor uciși și acelor ce poate și astăzi mai zac în închisorile și lagărele de concentrare ruso-sovietice.

Mulţi din cei ce se bucură astăzi de libertate, n-au strigat și n-au acuzat în faţa tribunalului istoriei, n-au cutremurat lumea din somn cu documentele lor, ci nolens volens s-au aliat, la adăpost de suferinţă, cu călăii lor de odinioară. Pentru dânșii peste cele 100 de milioane de victime ale comunismului s-a așternut iarba uitării.

Dar mai presus de toate, amintirile lui FERRY se caracterizează printr-o o notă particulară. Este nota vânjoasă de optmism, de afirmare a vieţii în mijlocul morţii. Este dinamica de luptă, de încăierare cu demonii, în ciuda foamei, a carcerii și a morţii. Această notă îl deosebește fundamental de Soljeniţin.

Amintirile lui Soljeniţin rescriu acte de supunere și de suferinţă de dimensiuni gigantice, în timp ce FERRY ne descrie acte de revoltă și de bravură. Cărţile lui Soljeniţin poartă în primul rând o aureolă de martiriu, ale lui FERRY însă, de eroism. Așa de pildă, reprezentanţii naţiunilor sclavizate: Ucrainenii, letonii, estonii, românii, germanii, ungurii, ş.a.m.d. se ridică cu piepturile și mâinile goale, împotriva călăilor înarmaţi până în dinţi. Fac prima grevă politică în istoria Uniunii Sovietice, se pregătesc să dezlănţuie un război civil din lagărele de concentrare, așteptând cu

înfrigurare ajutorul americanilor (neștiind sau necrezând că aceștia i-au vândut de mult la Ialta).

Frumoasă este îndeosebi camaraderia de suferinţă și de luptă româno-germană. Ea documentează că aceste două popoare se completează în mod fericit, și constituie un adevărat monument ridicat cooperării de secole pe pământul românesc. Consider apariţia princeps a trilogiei în limba română. Ca o deosebită cinste adusă poporului român de către autor. Iar autorului, acestui FERRY, pe care am mândria de a-l fi preţuit la adevărata lui valoare din primul moment al vieţii sale în libertate, îi strig:

Prin opera ta ai scos la lumină catacombe de morţi și munţi de suferinţă de la Oder-Neise și până la peninsula Sachalin. Ele vor apăsa ca niște pietre de moară peste sufletele ingrate ale unei lumii ce s-a dedicat comodităţii, desfrâului și capitulărilor.

Ele vor fi semnalul de strângere a rândurilor și de începerea cruciadei împotriva puterilor apocaliptice. Altfel nu ne-ar mai rămâne decât prăbușirea comună în neant.

Vatersteteen, la 14 Iulie 1975
Dr. Demetrius LEONTIEȘ

…În sfârșit, s-a isprăvit: toţi s-au dat pe mâna lui de bunăvoie, pe mână celui de care trebuiau să se ferească cel mai mult.

Esop le-ar zice așa: „Orătăniile dintr-un anumit ţinut se alarmează și sperie cumplit din pricină că se află prin împrejurimi un leu, care le îngrozește fie și numai prin răcnetul lui, dar se refugiază în preajma altei fiare, care le vorbește despre convieţuirea pașnică și le ia sub mâna ei ocrotitoare, care – până la urmă — se termină cu înfulecarea tuturor orătăniilor, una după alta”.

La Bruyère: Les Caracteres, cap. XII.

…De câţiva ani, mă tot frământă un demon să scriu. Viaţa și firea m-a împins, slavă Domnului, la multe trăsneli și nebunii, dar dinspre partea scrisului, până acum, la 44 de ani, am fost un om cuminte. N-am voit să fericesc pe nimeni cu gândurile și preocupările mele. Har cerului, n-am avut și nici n-am concepţii filosofice sau soluţii proprii, care să deschidă perspectivele unei noi epoci de lapte și miere omenirii! Și cu toate acestea, îmi frig degetele! Am fost martor, cu ochii și cu pielea proprie, al unor evenimente fără de cronicar, și n-aș vrea ca urmașii să rămână orbi și necunoscători, aidoma contemporanilor și fiarelor sălbatice. Golgota șesurilor din răsărit, a Siberiei și a Cercului Polar trebuie înălţată pe tribună. Răstignirea trebuie să fie publică și, pe cruce, fără de mistificări… Iar Occidentul, intoxicat de-atâta diplomaţie, să înţeleagă zădărnicia spălării mâinilor…

Așa dar, scriu! Acum m-am născut a treia oară și mi s-a oferit prilejul să scriu. Scriu cronica neștiută, nescrisă sau măsluită de savanţi plătiţi anume. Și scriu grăbit, grăbit, grăbit.

Grăbit așa cum n-am fost niciodată, în toate câte le-am făcut.

Trezită din cele mai neștiute și mai bune străfunduri, nevoia de a scrie a ajuns pentru mine un scop principal, aproape singurul rost al restului meu de existenţă, pe care-l socotesc drept supliment dăruit de soartă, pentru a duce la îndeplinire o mărturie publică și onestă, a unei experienţe grave și unică prin sinistrul ei. Pe scurt, am datoria unei informări, pe care — ca om — o datorez, despre oameni, oamenilor. Și celor răi și celor buni, deopotrivă. Iar ei, să ia bine aminte, să se înfioare, să reflecteze și dacă socotesc că este cazul, apoi, să facă ceea ce este cuvenit să facă.

Să tac? cum adică, să vezi strivit sub picior și condamnat pe cel neajutorat, iar pe nemernic liber să-și ducă netrebnicia mai departe?

Să tac? cum adică, să lași târfa să vorbească mereu despre virtute, fără să-i pui pumnul în gură, când îi cunoști gemetele plăcerii și desfrâul?

Să tac? cum adică, să-ţi lași semenul naiv și neinformat pe mâna scamatorului de bâlci, căruia-i cunoști și mascarada și ticăloșia, și să nu-l dai în vileagul lumii?

Iată de ce, tăcerea mea ar egala monstruozitatea abţinerii de la o mărturie, care ar împiedica tribunalul de la o eroare judiciară.

Sunt un martor ocular și, în marele proces al omenirii, mă simt dator să mă anunţ ca martor, și fericit că o pot face. Sunt fericit să s-a întâmplat să mai trăiesc, sunt fericit că sunt iarăși liber. Și, mai ales, sunt fericit — că peste voia mea — am fost târât într-o vâltoare rară, care m-a îmbogăţit cu o experienţă plătită crunt. Sunt fericit să mi-am limpezit apele proprii, sunt fericit că pot să-mi păstrez jurământul făcut celor care au mușcat pământul. Dar mai ales pentru acei care mai sunt încă în iadul, din care — soarta cea bună — m-a scos la lumină și cărora, poate le-aş putea fi de folos, prin mărturia pe care o port cu mine în faţa tribunalului istoriei și al lumii libere, câtă a mai rămas nestâlcită sufletește. Carnea mă arde, mă doare undeva adânc în pântec foamea și mi se strânge de-atâta amar sufletul. Cum să încep, în ce vorbe să îmbrac grozăviile pe care eu însumi nu pot să le mai cred și cum anume să înșirui cronica, ca nu cumva adevărurile să fie luate drept scorneală și minciună, iar propaganda, nerușinata propagandă adversă, ticluiala măiastră și mincinoasă, drept adevăr? Am să dau nume, am să dau fapte, am să citez martori și amănunte, firește numai atâtea câte nu pot fi dăunătoare acelora despre care încă nu se poate vorbi fără să le măreşti — acolo pe unde or mai fi, câţi or mai fi — răul și prigoana. Dar piedica cea mai mare, rămâne — așa cum am amintit — neomenescul și de ne crezutul faptelor, de care — deși martor pe piele proprie – stau și mă-ntreb dacă au fost totuși cu putinţă. Mă îndoiesc de mine însumi și mă surprind repetându-mi cu voce tare, c-am fost fericitul erou al unor vremi și fapte, pe măsura celor zece plăgi din Egiptul biblic. Prânzesc la masă cu ai mei și mă scutur.

Mă uit cum aruncă pâinea și nu le place mâncarea… Mă ne dumiresc mofturile, lor și ei nu pot pricepe privirea mea dusă și tăcerea ce mă cuprinde… nu pot înţelege spectrul foamei ce-mi vine în gând, foamea aceea cumplită care ne-a torturat toate măruntaiele, ani de zile în șir, fără ca măcar o dată, o singură zi să fi

trecut, să n-o simţi cum te chinuie și te arde.

Deși retrăiesc durerea la fel de crunt și de chinuitor, îmi pare totuși de necrezut.

Am alături de mine miile, zecile de mii de înfometaţi pe care i-am avut alături, i-am auzit plângând de durere și i-am văzut murind de foame și totuși mă îndoiesc.

Îmi sună în urechi tânguielile și văd aievea feţele supte, ochii pierduţi, chipurile buboase și picioarele umflate de Wasser Krankheit al sutelor de mii, ale celor 42.000.000 de suflete – frumosul total de zdrenţe omenești, deportaţi, deţiniţi și prizonieri de război — cifra oficială dată, după moartea lui Stalin, la data de 6. III. 1953 — cât numărau lagărele de reeducare din fosta Pravoslavnică Rusie — și nu mai pot crede.

Văd chipul sublocotenentului de rezervă Serafim, fiul unui magistrat din orașul Tg. Jiu din România, care terorizat de foame, în ziua îi care a izbutit să intre în bucătărie — pierzând orice control — a mâncat până a murit. Mii de martori pot atesta că fericitul sătul, a murit după câteva ore, dar din cauza foamei. Aceleași mii de martori pot atesta sân gura întrebare a muribundului în timp ce era transportat la spital.

— „Unde mi-e lingura?”

Cine mai poate crede tristul sfârșit al lui Serafim? Dar cine poate crede în vânătoarea de șerpi a farmacistului maghiar Nagy?

Dar a aviatorului Gafencu, nepotul fostului Ministru de Externe român, după șobolani și pisici? Dar a italianului Podio după trifoi și iarbă verde? Dar performanţa germanului Berg, de a-și vomita și regurgita mâncarea? Dar nevoia de a-și bea propria urină a căpitanului de Stat major Ion Mihăilescu, care diabetic fiind, era lăsat fără apă? Cine le mai poate crede?

Gândindu-mă la cei rămași acolo și astăzi, îmi stă în gât îmbucătura de pâine, ca un nod, și-mi pironesc ochii pierduţi spre toate escalele mizeriei, până sus, dincolo de Cercul Polar, pe unde — fără pașaport — m-a purtat fericirea, dar nu mai cred.

RINOCERII

Aţi auzit cumva de Eugen Ionescu? Aţi văzut piesa lui, „Rinocerii”? Am citit-o și am văzut-o. M-am cutremurat, dar nu din emoţie artistică. M-a cutremurat și m-a copleșit forţa, viziunea și zguduitorul lui mesaj, pe care, doar, în „Posedaţii” lui Dostoievsky, l-am mai putut trăi.

Există, în Rinocerii, un anume Berenger. O ficţiune aș zice!

Ei bine, nu! Berenger, nu-i Berenger. Sunt eu, ești dumneata, sunt miile de alţii ca mine și ca dumneata, care ne-am certat cu noi înșine cu „Daisy” a noastră și am ajuns să ne îndoim de noi și de dreptatea noastră. Vedem răul și nu-l mai credem. Îl simţim adânc, dar ca paralizaţi, ajungem să ne îndoim și să ne întrebăm dacă am văzut cu adevărat, dacă a fost sau nu aievea „Nu cumva greșesc eu?” ne zicem.

— „Dar dacă ei, ei Rinocerii, au dreptate? Ce frumoși? Ce frumoși, simt ei, Rinocerii! Ah, cum aş vrea să fiu ca ei! Am greșit! Dacă aș avea un corn! Dacă

n-aş mai avea pielea asta albă și scârboasă!… E prea târziu! Nu mă mai pot schimba!…

Aș vrea, aș vrea așa de mult, dar nu pot! Poate o să-mi crească totuși și mie un corn și n-o să-mi mai fie rușine! Și am să mă pot duce cu ceilalţi! Cum aş vrea să am o piele tare și culoarea lor splendidă, goliciunea aceea decentă și fără peri…

Cântecele lor au farmec, un farmec cam aspru, dar indiscutabil. O, dacă a-şi face ca ei! Dar nu pot să mugesc, nu reușesc!

Mă mustră conștiinţa că ar fi trebuit să-i urmez la timp! Acum, e prea târziu! Vai niciodată n-am să mai pot deveni rinocer!

Niciodată! Niciodată! Aș vrea, așa de tare, dar nu pot! Nu mă mai pot privi și mi-e rușine! Ce urât sunt! Nefericit cel ce vrea să-și păstreze originalitatea! Ce lucru urât este o frunte netedă, fără corn! Un corn sau două schimbă faţa și nu mai pare așa de pleoștită!

— Poate că ei sunt normali și noi anormali, îi spusese Daisy. Ba îi mai adăugase:

— Nu există dreptate absolută. Lumea are dreptate, nu tu sau eu! Ce înfumurare să crezi că ai dreptate! Peste tot numai ei, numai ei! Autorităţile au trecut de mult de partea lor! Nicăieri nu mai e nimeni! Suntem singuri — Am rămas singuri… Au înnebunit toţi… Lumea este bolnavă… Sunt toţi bolnavi… Trebuie găsit un modus vivendi, o înţelegere cu ei… Să le învăţăm psihologia, să le învăţăm limbajul… Să salvăm omenirea…

În sfârșit, părăsit și de Daisy — perechea cu care Berenger nădăjduia sa regenereze — ca un nou Adam — omenirea și obosiţi de frământări, și eu și Berenger — și poate și dumneata — după o tresărire bruscă, ne-am scuturat și am zis:

— Ei bine, orice-ar fi, am să mă apăr până la capăt. O să ne apărăm împotriva tuturor! Sunt ultimul om! Nu capitulez! Carabina! Carabina! Am să rămân om până la capăt!

— „Nu capitulez!” termina Berenger, încrezător în viitorul omenirii.

N-am făcut nici critică literară, nici cronică teatrală, dar vreau să subliniez că Eugen Ionescu a prins, aici în Rinocerii, un lucru profund omenesc. Îndoiala lui sau a eroului său, cât și certitudinea finală, sunt pline de um umor autentic. Autentic pentru care Eugen Ionescu este și va rămâne mare, în ciuda unor critici și a propriilor sale alambicuri, de care — tot ca om — nu se poate scutura.

Ce dezamăgiri Eugen Ionescu, ce ciudată experienţă de viaţă, a avut, ce intuiţii sau ce fapte i-au adus tresărirea bruscă și finalul optimist, nu știu, dar știu sigur că Rinocerii și Berenger eroul său — târziu de tot, când a început să fie acceptat ca dramaturg de valoare și în Est, au dat un larg prilej de discuţii, explicaţii și proteste. În niciun caz, susţin criticii din Est.

Rinocerii săi nu puteau viza pașnica lume socialistă și comunismul, ci numai brutalitatea fascismului italian sau bestialitatea nazismului german.

N-aş putea nega, dar nici garanta exactitatea. Totuși în ciuda părerii criticilor, care prea au dat de gustul mierii pentru a risca acorduri și pe alte strune, decât pe

aceea a adevărului comandat, am convingerea că Eugen Ionescu a călătorit cu ochii și sufletul meu, de la Elba anului 1945, prin tot răsăritul Europei, până la paralela 70, la Arhanghelsk, la Vorkuta, la Peciora, la Iavas, la Potma, la Gorki și Moscova, Crimeea și Caucaz, și că de aici, din viul adevărat și crud, și-a luat Rinocerii. Pentru că, numai aici, pe această șesime a globului, lăudată ca forma noua și superior organizată, trăieşte cu adevărat o turmă de rinoceri.

Numai aici se păzesc cu străşnicie, doar ei între ei, să nu-i ia gura pe dinainte, să nu se opună, să nu contrazică sau să se plângă împotriva celui cu cornul mai tare și șezutul mai voluminos. Cât despre Berenger, l-au auzit, cu urechile lor, cântând, de clocotea taigaua și tundra, o parodie după o frumoasă compoziţie patriotică a lui Dunaevski — dacă nu mă înșel. Versificarea unui profesor și viitor inspector de limba rusă în Romăna – Grama din Buzău, răposat acum câţiva ani, dar care, pe atunci nu era decât un prizonier nerinocerizat — suna c-am așa:

— Nesfârșită-i ţara mea iubită.
Plină toată doar cu pușcării.
Altă ţară mai nefericită.
N-a mai fost și nici nu va mai fi!!!

…Dar în afară de surpriza acestei citări, în condiţii care s-ar putea să nu-i fie pe plac, mai am pentru respectabilul dramaturg Ionescu și o alta. Undeva, pe la Cercul Polar, tot un român, fost profesor la un liceu din București, între multele lui lucruri bune cu care ne-a desfătat, a scris pe foiţe din coajă de mesteacăn, adusă din podișul Valdai, și două piese de teatru.

Prima, i-a adus o deportare pentru mai mulţi ani la Vorkuta, a doua, nu i-au cunoscut-o decât prietenii intimi și nu i-a mai adus nicio bucurie. Această a doua bucată se numea „Balabamonţii”. Observaţi cumva, rezonanţe și profunzimi care aduc a iz cu „Rinocerii”? Mai ciudată este însă coincidenţa în esenţa ei. Piesa atacă aceeași temă, aceleași frământări. Coincidenţe au mai fost, și sunt explicabile, când aceeași fermenţi infectează atmosfera. Este păcat, însă că numele autorului trebuie îngropat în tăcere. Pot spune că „Balabamonţii” au văzut lumina cojii de mesteacăn prin 1944 și că autorul lor era prizonier din 1942. După cum vag am auzit, s-ar fi înapoiat acasă între 1958 — 1960. Trăiește, dar nu mai e nici profesor, nici autor jucat. Trăiește și trudește la munca de jos. În niciun caz, nu este academician!

În societatea nouă, fără de clase exploatatoare și antagonis me de clasă, au dispărut deosebirile și contradicţiile dintre munca fizică și intelectuală. Aici, după cum poate aţi aflat, resortul stării și al progresului stă în critică și autocritică rinocerească…

Știu că adevărul poartă cu el furtuna și aduce ura, dar îl prefer disimulărilor și perdeluţelor diplomatice. Și sunt convins că mărturiile de faţă nu vor fi pe placul unor corpuri diplomatice, literaţilor ţinuţi în creșe sau în birourile agenţiei T.A.S.S.

Sunt de așteptat furii dezlănţuite, proteste oarbe și incriminări, din partea tuturor

agenturilor plătite sau silite la un joc din care nu se pot desprinde fără dureri. În numele păcii, ştiinţei şi dreptăţii l-ar arde a doua oară pe Giordano Bruno, l-ar izgoni pe Aristotel sau l-ar schingiui pe Esop, mai crud decât au făcut-o la vremea lor contemporanii. Şi vor vorbi de neomarxism, de provocare, de război rece, de spirit revanşard… Dar câte nu se vor flecari de către oficialii şi interpuşii lupilor îmbrăcaţi în blană de oaie! Rinocerilor acestora, care confundă adevărul, dreptatea, binele şi frumosul cu propria lor bunăstare, punând în mod inconştient şi grosolan semnul egalităţii între valorile frământate de omenire de câteva mii de ani şi propriile lor elucubraţii, eu le opun stările de fapt existente la ei acasă, viaţa stâlcită şi smulsă din figaşurile ei fireşti; consecinţele crude ale îndărătniciei lor diabolice, care ţinând să fericească cu orice preţ omenirea, continuă o experienţă, care s-a dovedit de mult falimentară.

CINE SUNT

Ştiu că adevărul poate aduce ură, cum am spus-o deja, dar îl prefer cu orice risc, pentru că, oricum, ura aceasta aduce mai puţina durere şi consecinţe mai puţin tragice decât sonoritatea elegantă şi mierea notelor diplomatice. Ajunge sila celor câteva mii de ani de când ne bălăcim în mocirla vorbelor elegante şi ne împuşcăm pe la spate, zâmbindu-ne umanitar. Vorbind pentru morţi şi pentru toţi câţi încă mai lâncezesc a moarte, ca umbră a lor, îmi revine obligaţia şi dreptul să arăt cu degetul şi să dezvălui duhoarea! Dreptul şi obligaţia asta sunt plătite cu sânge şi cu durere multă.

Dar cine sunt eu, cel ce strigă la răscrucea istoriei?

M-am născut în România, pe frumoasa vale a râului Prahova, o regiune subcarpatică, plină de bogăţii. Livezi multe, vite, belşug de cereale şi legume, dar mai ales mult petrol. Pe scurt, bogăţie. În Moreni, orăşelul meu, şi aerul miroase a petrol. Tata era cazangiu, meseriaş la Societatea petroliferă „Columbia".

Era ceva, ce semăna a maestru. Pe lângă mine, mai era şi o soră.

De chemat, mă chema Ion, numele cel mai des întâlnit la români, echivalentul lui Jean, Iohann, John sau Ivan, din alte limbi. Până am împlinit 15 ani, n-am ştiut altceva decât că sunt român, şi de o dată, ştiu acum, dar nu pricepeam pe atunci, am început să simt că nu mai sunt. Mai exact, am fost obligat să iau cunoştinţă că nu mai simt, pentru că tata, cu toată familia lui, adică cu mama, sora şi cu mine am fost expulzaţi din România, adică am fost siliţi să părăsim Morenii, în care deschisesem ochii, în care mă jucam cu toţi năzdrăvanii de vârsta mea, Morenii vecinilor şi cunoscuţilor, ai dealurilor şi hoinărelilor mele, ai aerului îmbibat cu miros de fructe şi te ţiţei. Şi nu părăseam numai Morenii, ci şi ţara şi oamenii cu care crescusem. Tata devenise indizerabil, era suspect. Ori, eu ştiam că tata, ca toţi taţii şi mamele, nu putea să fie decât un om bun, muncitor şi la locul lui. Suspect, de ce? După cum m-am lămurit mai târziu tata avea convingeri socialiste şi, prin 1941, fusese închis într-un lagăr, în lagărul de suspecţi, de lângă oraşul vestitului sculptor Constantin Brâncuşi, Târgu Jiu. Aceste lagăre de izolare erau ceva nou, pentru

mintea mea. Se înființaseră acum, mai multe lagăre, dar cele două din Târgu Jiu erau cele mai larg cunoscute: unul era pentru legionarii naţionaliști, altul pentru comuniști și social-democraţi. Aceasta ca să nu fie cu supărare, pentru niciuna dintre cele două extreme politice. În România se aflau de câtva timp trupe germane, care – pentru viitoarea securitate a spatelui și a unor ulterioare operaţii militare, ne întrevăzute deocamdată, trebuiau să ia anumite măsuri de securitate. Iar măsurile, ca orice măsuri, urmau să lovească în cineva. Și printre acei cineva, am fost loviţi și noi.

Pentru că tata se născuse în fosta „închisoare a popoarelor" din imperiul austro-maghiar — într-un sat, de undeva, în Ardeal —, conform obiceiurilor și practicilor poliţenești de pretutindeni, a fost trimis la urmă, adică în localitatea de naștere, care acum se afla în Ungaria. În Ungaria, unde situaţia politică a statului era similară celei din România, aceleaşi raţiuni superioare de Stat au considerat că cea mai lesne și nimerită ocazie de a se descotorosi de acest nepoftit, venit din România, care nu avea ca documente de legitimare decât un bilet de ieșire dintr-un lagăr de suspecţi și cartea de vizită de socialist, era internarea într-un lagăr.

Pictură: Julius Stürmes

…„Așa cum se spune, ţăranul rus îşi ia *visele drept realitate,*
iar viaţa drept un somn urât…
Honoré de Balzac

Deși, garantaţi și sprijiniţi de una dintre rudele sale din Ungaria, care era proprietar al unuia dintre cele mai luxoase baruri din Budapesta, „Japan-Kavehaz", și tata și noi, am fost tot timpul vânturaţi, de colo până colo, când liberi, când în

lagăre. Până în cele din urmă se dăduse dispoziţia să fim trimiși undeva, la muncă, în Germania. Cu toată însemnătatea și gravitatea lor pentru noi, ca oameni, amănuntele acestor mizerii mici și mari, mari și mici, nu prezintă însă un interes deosebit pentru economia povestirii noastre. Amintesc doar că, asta este tragedia locuitorilor de la frontierele tuturor ţărilor.

Familia mea era foarte amestecată. Tata și mama aveau – deopotrivă — rudenii între toate naţiunile, care se întâlniseră, istoric, pe aceste colţuri de pământ. Printre români, îl numesc doar pe cunoscutul tenor — cu reputaţie mondială, Traian Grozăvescu. Mama era însă de origine germană, născută în Banat, deci de drept cetăţeană româncă. Deși în casa noastră se vorbea curent limba română, germană și ungară, eu nu vorbeam decât româna, germană și foarte puţin franceza pe care — ca orice român — o învăţasem la școală. În ce privește limba ungară, pe vremea copilăriei, nici nu voiam se aud. N-o puteam suporta, așa cum reciproc, românii și ungurii, cu greu se pot suporta. Moștenisem de la români și repulsia asta, așa cum reciproc — am descoperit mai târziu — nu se pot suporta polonezii cu rușii și cu ucrainenii, lituanenii cu rușii, francezii cu germanii, sau — deși cu toţii semiţi — arabii cu evreii. Așa dar, eram get-beget român. Și totuși aveam și rude de naţionalitate maghiară. Unele chiar cu reputaţie mondială, cum erau când tăreţul de la Hoolywood Gyula Szanto și artista Maria Szanto din Budapest. Totuși, în ciuda repulsiei, „valahul ăsta îndrăcit?, care eram eu — cum mă porecleau rubedeniile din Budapesta, pentru că nu voiam cu niciun chip să vorbesc ungurește – a trebuit să înveţe și limba asta, și a învăţat-o! Viaţa e dură și te învaţă, vrei sau nu vrei, multe! Cât despre școală, ce să zic?! Închipuiţi-vă, ce și cât se poate prinde, când ești purtat de colo până colo, mereu cu șatra și cu necazul. Vremea a trecut și uite așa m-am trezit că număr 15 ani. Eram bine dezvoltat și cu mușchi puternici, ca un atlet în devenire.

La una dintre veșnicele sâcâieli la care era supus tata și când trebuia să ne ducem într-un lagăr de tranzit, în vederea plecării în Germania, la muncă, s-a întâmplat un lucru hotărâtor pentru viaţa mea. Cu toate cunoștinţele sale de patron de bar, cu reputaţie, nici rubedenia tatălui nu ne-a mai putut scăpa de aceasta nouă deplasare. Sau poate că se săturase și el de rudele acestea, năcăjite și sărace și ne lăsase în voia Domnului…

Ajunsesem undeva, într-o staţie de mare răscruce, unde trebuia să schimbăm trenul. Tata avea obiceiul, ca om prevăzător, în astfel de situaţii, să împartă banii care-i avea, la fiecare din cei patru membrii ai familiei noastre.

— Cine știe ce se poate întâmpla? zicea el. Și atunci, dacă o surpriză neplăcută ne-ar fi despărţit fiecare dintre noi ar fi avut asupra lui o sumă cu care să se poată descurca. Și tocmai așa s-a întâmplat, în gara aceasta de răscruce, din pusta maghiară.

— Staţi aici, până mă-ntorc, că merg să vând cum mai stau lucrurile cu plecarea, ne-a suflat tata, ca de obicei, recomandarea sa de totdeauna. Dar pentru că tata întârzia, i-am cerut mamei voie să mă-nvârt și eu oleacă prin gară și să-mi cumpăr niște nimicuri oarecare. Și firește, c-am făcut exact ce-mi atrăsese mama atenţia

să nu fac. Eram destul de mare acum. M-apropiam de 16 ani. Ce stări ciudate! începusem să gândesc!… Plecăm iar!… Unde! Pentru cât timp?… Iar lipsuri și necazuri…Iar umilinţe!… Trebuie spart ceva aici… Libertatea nu se obţine cerșind-o sau plângând… Asta ţi-o cucerești singur, o iei cu risc și poate chiar cu sânge! Și, mi-a fluturat un gând.

Până când o să mai fiu o povară în plus?… Și uite așa, fără să mă gândesc prea mult, la complicaţiile pe care le lăsam în urma mea, m-am rătăcit. M-am rătăcit intenţionat, căscând gură, după locomotivele care șuierau și făceau manevră, pe liniile mai îndepărtate de gară. Iată și un tren cu soldaţi germani. Iar mi-a mai fluturat un gând… Simbolul bărbăţiei, al demnităţii și al libertăţii, oriunde și oricând pe lumea asta, a fost soldatul Așa dar, e tocmai bine!… Pe linia aceasta de cale ferată, îndepărtată, ostașii fumau și vorbeau veseli lângă vago nul lor. Locomotiva se alimenta cu apă… M-am strecurat pe lângă vagoane și am intrat în vorbă cu soldaţii, folosind câteva forme pedante ale limbii germane, din bucăţile de literatură, din cărţile de școală. Am aflat că mergeau spre Berlin și că veneau din România. Am vorbit cu ei câte ceva despre România, le-am spus de unde sunt și că m-am săturat de toate.

Apoi, fără de ocol, le-am spus că aș vrea să mă fac și eu soldat ca ei… aș vrea să merg și eu la Berlin. – „Eu nu-s ungur și aș vrea să scap de aici, vă rog mult să mă luaţi cu voi” – l-am rugat eu cât mai călduros. Au râs, au glumit, m-au întrebat de vârstă și de multe toate, așa cum se întâmpla în astfel de situaţii, în clipe de răscruce pentru cel anchetat, de totală indiferenţa pentru anchetător. Până la urma urmei, mi-am dat seama că-l câștigasem total de partea mea pe feldwebelul mai în vârstă. Probabil i-a plăcut tinereţea și naivitatea mea. Da, pe copilul care eram atunci, mi-l aduc bine aminte și acum, așa cum mă vedeam în oglindă. Un drac de copil isteţ, cu obrazul prelung și plăcut la înfăţișare, pielea catifelată, cu puful anilor, înalt și umeri largi… Ce mult este de atunci, de la gara aceea al cărui nume nu-l mai știu, când nu împlinisem 16 ani și nici nu mă frământau gânduri prea multe! Mi-a mai rămas însă și acum buna credinţă, cutezanţa și întreaga disponibilitate sufletească de atunci, chiar dacă au trecut peste mine împrejurări, în care viaţa mi-a impus să lupt cu cuţitul între dinţi, pentru a mă apăra pe mine, dar în cele mai dese cazuri, pe alţii. Inima mi-a rămas la fel de caldă și trebuie să spun că, de dragul atacului în sine, n-am atacat niciodată. Și astăzi, ca și atunci, nu pot ierta și nu voi ierta niciodată nemer nicia, chiar dacă asta m-ar costa capul. Așa m-a învăţat pe mine viaţa!

Convinși de bunăvoinţa pe care mi-o arătase feldwebelul, soldaţii m-au luat în vagon, mi-au dat o bonetă, o manta și alte mici adaosuri, transformându-mă în soldat. Așa am trecut frontiera maghiară și am ajuns în Germania, la Viena. Pentru prima dată, eram undeva, într-o lume necunoscută, singur, singur, pe picioarele mele.

Nu știam decât o adresă, pe care mi-o dăduse bătrânul feldwebel, care-mi înlesnise venirea aici. Trebuia să mă duc la Volksdeutsche-Mittel-Stelle, în Viena. De acolo, am fost îndrumat spre o comisie de recrutare, care, după ce mă găsise

apt pentru a fi îmbrăcat în uniformă soldăţească, m-a respins, îndată ce au aflat din gura mea că nu aveam încă 16 ani împliniţi.

Foarte politicoși mi-au făcut recomanderea să mai aștept doi ani, până trec de 17. Dar până atunci aș putea să-mi găsesc un loc undeva, într-un atelier, într-o fabrică sau la ţară, în agricultură, unde este mare nevoie de braţe vânjoase și price pute. Am întâlnit însă un sergent, originar din România, din orașul Sibiu, care mi-a indicat cea mai simplă soluţie, dar care mie nu-mi trecuse prin cap.

— „Dacă ţi s-a făcut să crăpi, mi-a spus el cu năduf, schimbăţi anul de naștere. Ce, crezi că în Germania nu se poate minţi și nu se poate cumpăra bunăvoinţă? Cine dracu' poate pierde, din combinaţia asta, decât tu?”

Mi-a indicat omul care putea să-mi facă serviciul pe care-l doream și m-a părăsit, plecând cu bombănelile sale. A avut însă dreptate! Feldwebelul al cărui nume mi-l indicase, m-a ascultat, s-a scărpinat după urechile sale clăpăuge și mi-a făcut, fără vorbe, modificarea. Drept mulţumire, i-am dăruit o cutie cu o sută de ţigarete ungurești, proaste și o sticlă de rom marca „Negrita”, pe care le aveam asupra mea. Cu acest act, m-am prezentat la o altă comisie, de la care am ieșit bun și aprobat pentru infanterie, iar peste câteva zile am ajuns în Franţa, la Rennes, pentru instrucţie militară.

Perioada de instrucţie s-a terminat cu o manevră în regiunea coastelor Canalului Mânecii, în împrejurimile vestitului Dieppe, exact în perioada debarcării din 19 August 1942 a trupelor engleze. Soarta mea cea bună a făcut, ca în timpul luptelor de pe coasta de la Dieppe să fiu rănit, și în comă să fiu transportat cu un tren de cruce roșie, înainte de a se petrece explozia cârn pului de mine, care a distrus tot ce era în jur. O mână a unui soldat mort, care purta un ceas la fel ca al meu, a dus la înscrie rea numelui meu în lista morţilor. Așa s-a întâmplat că unitatea mea, știindu-mi adresa rubedeniei din Budapesta, a trimis la adresa respectivă o știre scurtă: „Căzut pentru Germania la 19 August 1942”…

În acest timp însă zăceam inconștient într-un spital militar din Franţa. Pentru asta mi s-a dat ceva mai târziu medalia de rănit. Concomitent, colonelul care-mi încredinţase misiunea de la Dieppe, îmi acordase Crucea de Fier, el. II. Nu peste mult, a sosit însă o scrisoare din Budapesta, care înștiinţa unitatea care mă dăduse mort, că la mijloc trebuie să fie o eroare, deoarece — scria mama — fiul meu nu poate fi soldat, întrucât n-are vârsta cerută de regulamentele de recrutare. În plus pentru clarificare, mai alătură și o fotografie a subsemnatului. Lucrurile se încâlciseră rău, dar pentru ca treaba să nu rămână pe jumătate, la scurt timp după răspunsul de la Budapesta, unitatea mea mai primește și adresa spitalului din Marnes-La Coquette, de lângă Paris, prin care se făcea cunoscut că eram sub îngrijirea, lor și sunt în afara oricărui pericol.

Așa s-a făcut că, într-o bună zi, m-am trezit la spital cu șeful meu direct, însoţit de colonel, care mi-a făcut îndreptăţitele admonestări pentru minciuna din actul de naștere falsificat.

În plus, întrebându-mă dacă-mi recunosc minciuna, mi-a întins și dovada: scrisoarea mamei și fotografia. Mi-a promis însă că, pentru viitor, o să vadă ce este

de făcut. Poate că va încerca să aranjeze totul, cerând o dispensă specială forurilor superioare. Dispensa nu mi s-a acordat, dar unitatea mi-a înmânat „Infanteria-Sturmabzeichen" și m-a trimis la Schutz Korp der Org. Todt, grupa Normndie, la Saint Malo, iar de acolo la Celle-Saint-Cloud, la dispoziţia școlii de instrucţie a S.K. Z.B.V., unde fiind un tip cu o statură de sportiv, am fost repar tizat la corpul de instrucţie specială.

O dată instruit, am participat, succesiv, la campania din Normandia 1944, la luptele împotriva trupelor anglo-canado-poloneze, din Septembrie 1944, din Olanda, la Arnheim, și, în sfârșit, la capul de pod de la Tiel, de unde am fost apoi îmbarcaţi și dirijaţi spre frontul de răsărit, spre Ungaria. Ajunși însă la Köln, s-a primit dispoziţia să schimbăm itinerariul, înapoi spre Vest. Și, rând pe rând, drumurile noastre au trecut prin Ardeni, prin Luxemburg și apoi în Belgia. În aceste lupte, am fost ușor rănit de câteva ori. În retragerea la care am fost siliţi în ultimele zile, am mai fost o dată rănit, de data aceasta destul de grav, la mâna stângă! În această stare gravă am fost luat prizonier de trupele americane și dus în lagărul american de prizonieri din Ludwigshafen, pe Rin, la fabrica de cărămidă. Aici, prizonier și grav rănit, am auzit știrea ter minării războiului, știrea prăbușirii celui de al 3-lea Reich. În sufletul tuturor renășteau speranţe, licăreau bucurii. Pentru mine însă, odiseea de-abia avea să înceapă. Cine-ar fi putut bănui ce avea să mai urmeze?…

Aş fi avut posibilitatea să rămân în Franţa, mai ales că francezii și Franţa au exercitat asupra mea o atracţie cu totul deosebită. Soarta mea mă dusese, ca asupritor, în ţara aceasta care-mi era dragă, dar niciodată comportarea mea n-a fost aceea a unui bărbat cuceritor, însetat de sânge și distrugere. Și pot jura că puţini au fost germanii care să nu fi avut o atitudine de respect și bunăvoinţă faţă de Franţa și nefericirea ei.

Aş fi avut, aşadar, posibilitatea să rămân în Franţa. Poate, datorită afinităţii din mine și a atmosferei favorabile spiritualităţii franceze în care am copilărit. Ca pentru oricare român, indiferent de starea sa socială și culturală, și pentru mine.

Franţa a fost, din copilărie, și ţara mea.

Aici, în Franţa, cu toate visurile adolescenţei, am avut și prima mea dragoste — Jacqueline — cu care m-am și logodit.

Dar viaţa, ticăloasa asta viaţă, a voit altfel. N-am rămas în Franţa. Impetuosul și puritanul din mine s-a trezit. Am trăit o cruntă ciocnire, ca în tragediile clasice. Între sentimente și datorie, a învins corectitudinea și simţul răspunderii, pe care le aduceam din educaţia mea. Sau poate, structural — fără de merite deosebite și fără de vină, nu puteam fi secătură. Era mișelnic să dezertez, acum când nori negri se adunaseră gră maclă deasupra cerului Germaniei, care — Într-o vreme de răscruce pentru mine — mă cinstise cu cetăţenia ei. Poate că eram prea copil, prea naiv, un simplu soldat bun și corect, ca să pot înţelege că Germania pierduse războiul. Așa ceva era tare greu de înţeles de impetuzitatea celor 19 ani, pe care încă nu-i împlinisem! Sfârșitul acesta lamentabil al războiului, pe care-l trăiam, mă deprimase adânc și, fără de îndoială, că aceleași sentimente stăpâneau toată

Germania. Dar, această deprimare, datorită înfrângerii soldatului care se afla în mine, avea să fie nimic pe lângă rușinea pe care aveam s-o trăiesc în lagărul din Ludwigshafen, când „Die Goldfasanen" — cum li se spunea conducătorilor N.S.D.A.P., îmbrăcaţi în hainele lor kaki, cu multe fireturi și aurărie pe ele — au început să scandeze în cor: – „Trăiască Anglia!" „Trăiască S.U.A!" „Trăiască Uniunea Sovietică!" „Trăiască Stalin!". Rușinat, mi-am plecat capul simţind cum se învârtește pământul cu mine. Și, la fel de rușinată, toată soldăţimea din lagărul din Ludwigshafen, stătea cu ochii plecaţi în jos. Pământul însă nu s-a despicat să ne înghită.

Clocoteam de indignare! Acești „Goldfazani", nu erau oare aceeași, pe care îi văzusem, cu ochii mei, cum pe frontul din Ardeni, în Decembrie 1944, trimiteau pe bieţii rătăciţi de unităţi în faţa tribunalelor militare și politice, sub învinuirea grea de trădători de patrie și dezertori? Îngâmfarea și debandada în faţa unui inamic puternic care înainta vijelios, nu găseau nici cea mai mică înţelegere la acești cerberi din spatele frontului, care făceau controlul și poliţia drumurilor. Iar astăzi, aici, tot ei, aceeași „fazani aurii*, ce făceau? Unde pierise, Doamne, rigoarea morală, patriotismul și demnitatea germană? Unde erau lecţiile și morala pe care ni le ţinuseră de atâtea ori? Mi-aduc aminte cât de ţanţoș eram, când în 1942, mi se făcuse cinstea să stau de gardă la tribuna oficială din Saint — Malo, când Dr. Ley venise în inspecţie și ne ţinuse un discurs. Iar acum — eu, amestecatul în toate relele și bunele vieţii, stăteam rușinat, cu capul plecat în pământ, primind o nouă lecţie de educaţie, de la aceeași „fazani aurii" ai Dr. Ley. Ruşinat și indignat, văzusem aici, ceea ce niciodată n-aș fi putut bănui că s-ar putea întâmpla. Nu înfrângerea. În înfrângere încă poţi fi demn. Vedeam aici nerușinarea, lașitatea, secă tura dezlănţuită. A fost primul duș rece al vieţii. „Fazanilor aurir le căzuse penajul multicolor și li se vedeau dosurile scârbavnice și netrebnicia. Așa dar, adolescentul din mine a văzut că e tare greu ca un butoi să mai rămână butoi, când i s-au dus dracului cercurile toate. Totuși, se poate oare ca totul să stea numai în cercuri?!

Rămân și astăzi la vechea convingere a Cavalerului Tristei înfăţișări din Mancha — pe care, ca și el, am plătit-o neîncetat cu sânge, cu răni și amărăciune și roșesc de nerușinarea fazanilor de aur, care au jertfit dreptatea și s-au alăturat întotdeauna de partea puterii, de dragul unei permanente bune stări personale și al privilegilor. Prefer sfânta disponibilitate sufletească a tinereţii care se dăruiește idealurilor frumoase.

În timpul ofensivei din Ardeni, intrasem prin multe case de localnici, cartiruit sau în simplă trecere, și aproape peste tot.

— Trebuie să amintesc — ni se spunea pe faţă, că am pierdut războiul, dar oricum ar fi, este mult mai bine să grăbim pleca rea spre est, pentru că e preferabilă captivitatea sovietică celei americane. Acelaşi refren l-am auzit cântat și în interiorul

Germaniei. Când însă trupele sovietice au intrat tot mai adânc pe teritoriul german și au început să se scurgă nesfârșitele convoaie de refugiaţi, am aflat toate noutăţile pe care le purta cu ea civilizaţia și cultura de tip sovietic: atrocităţi, furturi,

desfrânări, violuri, brutalităţi odioase şi, mai ales o cruntă foame de ceasuri, de la ceas de mână până la ceas cu cuc. Toată lumea a aflat repede despre vestitul „Davai ceas!" Personal n-am dat prea multă crezare acestor poveşti şi le-am socotit doar simple exagerări ale unor minţi înfierbântate. Soldat eram şi eu, şi am trecut prin atâtea ţări care pierduseră războiul, dar niciun soldat german nu şi-a îngăduit o impoliteţă faţă de învinsul său. Mai târziu însă, când va fi să gust din acrul vieţii lagărelor sovietice de reeducare, voi avea prilejul să stau de vorbă sau să ascult istorisirile soldaţilor sovietici, închişi şi ei pentru reeducare, după întoarcerea din centrul Europei, despre vrednicia faptelor lor de război: violuri, furturi, ameninţări cu pistolul, bărbaţi maltrataţi şi legaţi, iar femeia şi fetele violate, furturi la drumul mare, în bandă armată…

Chiar pe jumătate de ar fi fost adevărate şi tot ar fi fost prea mult. Aşa dar, ce auzisem de la refugiaţii din Est, nu erau basme de speriat copii şi nici exagerări. Bestia din Est se dezănţuise: „Vae Victis".

Cunoscusem, ca adversar, pe front, pe soldatul american, englez şi francez. I-am avut în faţă tot timpul războiului. Pe frontul rusesc n-am fost niciodată. Nu-i cunoşteam pe sovietici, lui simţisem cum arată ca adversari şi nici nu-i văzusem cum le comportă ca prizonieri… Între mine ca individ şi U.R.S.S. ca unitate statală, nicio legătură, nici simpatie, nici aversiune.

Dar, deocamdată, eram rănit şi prizonier la americani.

BUTOIUL

Cu ani în urmă, avusesem în mână o revistă ilustrată, în care erau câteva bogate reportaje de război. Îmi vin în minte şi astăzi câteva din fotografiile şi scenele de război din Africa de Nord. Una dintre fotografii, reprezenta de-a latul a două pagini mari o coloană lungă şi şerpuitoare de prizonieri englezi şi australieni, nişte oameni bărboşi, zdrenţăroşi şi încruntaţi, purtând dedesubt o explicaţie scurtă: — Iar aceştia au luat drumul lung şi greu al prizonieratului.

Fotografia aceasta, deşi nu-mi spunea prea multe, mă lăsase atunci pe gânduri. Mai târziu avea să-mi revină de multe ori în minte, iar semnificaţia amară a explicaţiei dată de reporter, o voi trăi pe piele proprie şi o voi înţelege, aşa cum nici nu şi-ar fi putut vreodată, el, închipui. Dar nu la Ludwigshafen.

Primele greutăţi, ale vieţii de prizonier n-am avut timp să le trăiesc aici, pentru că ruşinea şi indignarea faţă de comportarea foştilor mei superiori, nu-mi dăduseră răgaz să mai pot simţi şi altceva. Greutăţile aveau să vină la spitalul de prizonieri din Heidelberg, pe Neckar. În lagăr mai fusesem şi în Ungaria, dar pe atunci eram cu toată familia şi poate că în acele clipe, la 15 ani, luam toate lucrurile în joacă. Acum, însă, eram mare.

La numai 19 ani pierdusem deja un război. Participasem la el, deci îl pierdusem. Şi pierderea, e pierdere. Aceasta înseamnă că trebuie să plăteşti toate oalele sparte!… VAE VICTIS!

…Aşteptam, aşteptam într-una! De la o zi la alta, speram cel puţin într-o

limpezire a lucrurilor. Deodată, am fost mutat din lagărul Ludwigshafen, la spitalul din Heidelberg, la Wilkenschule, secţia de chirurgie pentru a mi se scoate schijele din mâna stângă. Darul pe care mi-l făcuse ultimele zile ale războiului se complicase. Mă așteptam la o eventuală pierdere a braţului.

Atmosfera apăsătoare și îmbâcsită din jur, contribuia din plin la evoluţia tot mai îngrijorătoare a rănilor…

Butoiul ale cărui cercuri mă cuprinseseră și pe mine, nu mai era butoi. Asistam zilnic la certuri și discuţii dezgustătoare, care mă descumpăneau și-mi făceau silă. Împrejurările grave, lipsurile, temerile pentru ziua de mâine, incertitudinile umbri seră puternic mintea oamenilor, care nu cu mult înainte se vedeau stăpânitorii lumii… Este imposibil să mai rămâi butoi, dacă ţi-au plesnit cercurile!…

Câtă vreme butoiul avusese brâuri de oţel, doagele sale, perfect aliniate, îmi dăduseră iluzia celei mai perfecte unităţi.

Germanii erau germani, și gata. Nicio diferenţă, nicio deosebire, nicio fisură. Nici în armată, nici între civili. Dar aici, în spitalul acesta, din Heidelberg, sub administraţia ocupanţilor americani, chiar și cel mai neavizat muritor putea vedea limpede că germanii încetaseră de a mai fi germani. Erau orice, numai germani, nu! Așa dar, în jurul meu nu erau decât bavarezi, saxoni, austrieci, pomeranieni, silezieni, sudeţi… O Sfântă lepă dare a apostolului Petru este un simbol profund și genial al nemerniciei și slăbiciunii omenești. Se dădea bir cu fugiţii.

Trăiam din plin cavalcada aceia nebună, în care, fiecare, trecea și călca orbește peste ceilalţi.

…Ingratitudinea și gratuitatea acuzaţiilor mă indignau, deși niciodată, nici în sinea mea, nu mă socotisem german pur.

Lipsa de orice respect pentru tributul de sânge, al meu și al miilor ca mine, indiferent pentru care motiv, durea și indigna.

Nimeni n-avea timp să poată pricepe ce înseamnă loialitatea.

În leul mort, toţi măgarii dădeau cu copita…

Aș vrea să adaug că indiferent ce s-a petrecut cu mine sau cu ai mei, întotdeauna m-am socotit și mă voi socoti aparţinând ţării în care m-am născut. României.

Gândesc și azi în prima limba vorbită, trăiesc și astăzi cu dealurile și copilăria mea, care n-a putut fi decât românească, chiar dacă oficialitatea l-a alungat pe tata și pe noi toţi, ca indezirabili. Dar, oficialitatea greșește așa de des și este așa de strâmbă și de neadevărată, ori unde în lume, așa încât, de ce-ar fi oficialitatea românească mai altfel? Era firesc să mă afecteze această alungare. Dar ce vină aveau în toată treaba aceasta oamenii aceia harnici, onești și primitori, al căror suflet larg și înţelegător la necazuri, dar aprig și cu mânie la nedreptate, l-am moștenit? Pentru aceia, pe oriunde am trecut — pe aici sau pe la Cercul Polar, oricui și-a îngăduit aprecieri nepermise la adresa oamenilor și a ţării în care m-am născut, i-am dat o ripostă explozivă și am făcut uneori, în modul cel mai dur, cuvenita punere la punct.

FOSTUL MERCENAR

…Așa dar, n Germania prăbușită, nu mai eram decât un simplu mercenar. Dușuri mai primisem și înainte. Dar nu le dădusem atenţie. Cândva, în primăvara anului 1945, primisem ordinul să mă deplasez de urgenţă la Balingen, lângă Sigmaringen, în Sudul Germaniei. Pe atunci, în fostul castel al Hohenzollernilor, îşi avea reședinţa bătrânul mareșal Pétain.

Seara, fiind liber, împreună cu mai mulţi ostași am intrat într-un local de petreceri, unde se afla și un mic grup de fete, îmbrăcate în uniformă de Hitlerjugend. Firește, tinereţea ne-a împins să facem tot ce se putea îngădui pentru a intra în vorbă și să le invităm la dans, apoi la masa noastră.

Spre, oarecum, uimirea tuturor, am primit dușul unui refuz.

Respectiva șefă a grupului a fost destul de tăioasă în răspuns. O Reichsdeutsche ca ea nu poate sta cu un Ausländer la o masă, chiar dacă poartă uniforma de soldat german…

Soarta cea cruntă însă a făcut ca, numai peste un an, în vara anului 1946, când după eliberarea mea din prizonieratul american — lucram ca angajat al hotelului „Victoria" din Heidelberg.

Într-o seară, să văd intrarea unei femei în camera unui ofiţer american de culoare. Și nu mică mi-a fost mirarea, când am constatat că tânăra și cocheta parteneră a negrului era exact fosta șefă a grupei Hitlerjugend, care cu numai un an în urmă, la Balingen, nu catadicsea nici cel puţin să stea de vorbă cu un Ausländer!

Poate era foarte firesc să nu mă recunoască, dar la ieșire, tot nu m-a răbdat inima și i-am adus aminte, acestei „Goldfăzăniţe", puritanismul de care făcuse paradă…

— „Aceasta-i situaţia", mi-a rânjit în nas, la fel de puritan, târfa de-acum, târfa de-atunci.

Iar mercenarul din mine a rămas uimit, silabisind într-una: „Asta-i situaţia", privind după făzăniţa, care-și legăna nerușinat farmecele…

Așa după cum am anticipat, în Februarie 1946, după ce mă restabilisem complet, administraţia americană a spitalului din Heidelberg mi-a eliberat fișa de părăsire a lagărului, iar reprezentantul militar mi-a înmânat foaia de eliberare din captivitate.

Eram din nou liber și sănătos. M-am ales doar cu câteva ciolane frânte, pentru o veșnică ţinere de minte.

Deși spitalul era sub americani, medicini și surorile, în marea lor majoritate erau germani, iar tratamentul acordat — fără niciun fel de discriminare, a fost pentru toţi același

Nici administraţia americană, nici personalul german n-a făcut deosebire între răniţii americani și răniţii germani.

În ce mă privește, neavând pe nimeni în Germania, era foarte firesc ca în spital să nu mă viziteze nimeni. Dar într-o zi, după un bun obicei german, iată că vine la

mine, singuratecul, o fată. O chema Anna și semăna mult cu Jacqueline, iar după cum am aflat, ceva mai târziu, avea aceiași zi de naștere. Vizi tele Annei s-au repetat și în desfășurarea zilelor s-a întâmplat ceea ce era firesc să se petreacă la vârsta respectivă. Așa că la ieșirea din spital, după o prealabilă convorbire și înţelegere, am locuit la familia Annei. Între timp, braţele de muncă m-au repartizat la un garaj-auto al autorităţilor S.U.A. Ca fapt divers, amintesc că în momentul prezentării mele la slujbă, în acest garaj se aflau două limuzine, care slujeau ca centru de atracţie:

limuzinele personale ale lui Göring și von Ribbentrop…

Mi-a fost greu în acest garaj. Calificat nu eram și trebuia să fac ceea ce nu mă pricepeam. Ce putusem să învăţ și ce-am putut învăţa, de la 15 la 19 ani, când viaţa mi s-a scurs dintr-un vârtej într-altul? Un singur lucru mă învăţaseră oamenii, și, mă învăţaseră bine: să ochesc și să împușc oameni… Era război…

ARMATA 7-A „HOTEL VICTORIA”.

Dar prin luna Mai, nu prea târziu, după ce fusesem angajat la garajul amintit, soarta cea bună sau poate cea rea, a făcut să mă întâlnesc, întâmplător, cu un cunoscut din timpul războiului. După cum mi-a spus la un pahar de bere, avea ceva cunoscuţi, mici slujbași pe la cartierul general al Armatei 7-a americane din Heidelberg și ar putea să-mi facă rost de un loc mai bun, la un hotel, pus la dispoziţia armatei S.U.A. Era hotelul „Victoria”, în care aveam să întâlnesc pe nepusă masă, la numai câteva luni după angajarea mea, pe tânăra puritană de care am amintit.

Notez că în acest hotel se afla și un oficiu de informaţii și cazare pentru toţi ofiţerii S.U.A., în trecere prin Heidelberg, dar în el nu puteau locui decât ofiţerii de la gradul de căpitan în sus. Am observat însă și unele foarte mici excepţii.

…în Moreni, orașul meu și aerul miroase a petrol…

Așa de exemplu, în mod cu totul excepţional, locuiau în acest hotel câţiva dintre șefii misiunilor străine, acreditaţi pe lângă Comandamentul Armatei a 7-a. Citez: Căpitanul Dietrich, reprezentant al misiunii militare maghiare, doi maiori polonezi, pe care — foarte curios lucru — soarta îi făcuse să poarte același nume — Kaminsky — dar, unul să reprezinte guvernul de la Lvov (Lemberg) iar celălalt guvernul de la Londra. Și mai curios era însă faptul că ocupau două camere alăturate: numărul 212 și 214.

Fără să vreau am observat și mi-au rămas fixate în minte o mulţime de ciudăţenii din acest hotel, dar, cea mai de neînţeles dintre ciudăţenii era aceia a locatarului de la camera 312, master-sergentul din armata americană, Johny Woods, originar din St. Antonio-Texas.

Era singurul locatar, care nu era nici măcar ofiţer. Era singurul locatar, care avea mașină militară proprie, iar mașina lui era singurul vehicul, care avea drept de parcare în incinta din spatele hotelului. În plus, dispoziţiile oficiale sunau că în camera lui Jony Woods n-avea nimeni voie să intre, pentru curăţenie, decât în prezenţa lui. Și, mai era ceva Masterul sergent Woods era prieten intim cu sergentul Jimmy, șeful bucătar al hotelului, care ducea personal mâncarea în camera 312 și numai la cererea locatarului, care se întâmpla să fie la orele cele mai neobișnuite.

Heidelberg… la hotelul „Victoria”.

Woods nu mânca niciodată în sufrageria hotelului, iar prin hol apărea extrem de rar, dar de fiecare dată era beat crunt.

Pentru că era foarte firesc să-mi atragă în mod deosebit atenţia, am urmărit cu

toată curiozitatea pe acest om, și am constatat că aproape tot timpul stătea zăvorât în cameră. Era un tip scund, un fel de Hercules îndesat, pe trupul căruia se ghiceau niște mușchi puși cu lopata, foarte morocănos și neprietenos.

Se putea ghici din întreaga lui făptură, dintr-o singură ochire, chiar dacă lăsai la o parte nasul său borcănat și roșu, beţivul de rasă înaltă. De adevăr, m-am convins cu ochii mei, destul de repere, când — într-una din zile — a turnat pe gât, pe nerăsuflate, o sticlă întreagă de whisky, pe care i-o întinsese din bucătărie, bucătarul Jimmy. Singurul om cu care sta de vorbă și pe care-l tolera în intimitatea sa era acest sergent Jimmy, care-l servea personal, care — desigur — știa multe despre prietenul său, dar care — la rândul lui — nu vorbea cu nimeni.

Iată, însă, că într-o bună zi, amicul cu care mă cunoscusem în timpul războiului și care-mi făcuse rost de locul acesta, trecu pe la mine și mă rugă să mă interesez cine este și ce învârtește.

Mister master-sergent Johny Woods. Așa dar, persoana lui Woods mai interesa și pe alţii. Firește, că nu am știut nimic, pentru că — între timp — viaţa mă spălase cu toate apele și mai învăţasem câte ceva! Fazanii și făzăniţele de aur îmi descoperiseră puritanismul târfelor!… I-am promis, totuși bine voitorului meu prieten, să fiu mai atent cu locatarii, dar în acelaşi timp eram în mare gardă și faţă de hramul acestui mare binevoitor.

La etajul unde locuia Johny Woods era de serviciu o fetișcană, logodită cu un tânăr care lucra tot în acest hotel, un oarecare Werner, de felul lui de prin Silezia, cu care în frecăturile noastre de toată ziua, mă cam împrietenisem. Din vorbă în vorbă, amintind despre multe și de toate din cele de peste zi, am constatat că, atât prietenul Werner cât și logodnica lui, fuseseră la fel de intrigaţi de figura și comportarea masterului Woods. Am discutat îndelung cu ei despre toate ciudăţeniile acestui locatar neobișnuit și, până la urma urmei, zgândărindu-i cât mai mult curiozitatea feminină, logodnica lui Werner s-a hotărât să-și dovedească dibăcia și să încalce dispoziţiile oficiale. Și iată că, fata, pândindu-și locatarul, a prins un moment când bănuind că Woods va lipsi mai mult, deoarece fusese chemat la telefon și plecase cu mașina, cu o cheie potrivită, care, Slavă Domnului, la hoteluri nu este o problemă nerezolvabilă — a intrat în cameră.

Întâmplarea făcuse ca pe masă să fie un pachet de fotografii, în care Johnny Woods era imortalizat în diversele perioade ale vieţii sale. În unele din fotografii, Mr. Woods era chiar în exerciţiul meseriei sale. Într-o cutie sub masă se aflau 2 glugi dintr-un material negru, pe care Mr. Woods le întrebuinţase la execuţie, după cum reieșea și din fotografii, una din ele fiind plină de sânge încă. Mie, mi-a fost îndeajuns. Am înţeles destul de limpede că Johny Woods era călăul oficial al armatei S.U.A; așa ceva nu știusem până atunci. Și iată că intrasem în tainele democraţiei americane. Constatarea și concluzia mea. Savant și foarte amuzat, amicul respectiv mi-a râs în nas cu superioritate și mi-a răspuns: „Știam dar aveam nevoie de o confirmare”.

Lucrurile acestea se petreceau cam pe vremea când începuse procesul de la Nürnberg. De altfel, despre aceasta se discuta fără de reţineri în fiecare seară, în

holul hotelului, în diver sale grupuri de ofiţeri americani, care-și comunicau veștile sau făceau pariuri la un pahar de whisky, prelungit până după miezul nopţii. Din grupurile respective, după câte înţelegeam, o mare parte erau din cadrul F.B.I. și veniseră special pentru a asista la judecarea criminalilor de război.

În ziua de 1 octombrie 1946, adică în ziua când s-a citit sen ţinta în procesul de la Nürnberg, am fost din nou căutat de amicul amintit care, de data aceasta, era însoţit de un individ necunoscut mie și m-a rugat insistent să fac tot posibilul și să-l observ cât mai îndeaproape pe Johnny Woods. A insistat să nu care cumva să-mi scape eventualele lui pregătiri de plecare sau chiar plecarea, care apărea ca iminentă. Dacă voi observa așa ceva, să telefonez imediat la un număr, pe care mi l-a lăsat pe o bucată de hârtie. „Este mai mult ca sigur că va trebui să plece la Nürnberg. Noi suntem convinși că Johny Woods este acela are va executa sentinţele date în acest proces — mi-au spus cei doi.

— „Contăm pe știrea ta!" Și au plecat.

În seara aceea, când nimeni dintre oamenii de pe stradă încă nu știau nimic, în seara aceea când fostul Mareșal al celui de al 3-lea Reich, Herman Göring, s-a sinucis, eram de serviciu.

Un telefon, l-a chemat foarte urgent prin centrala hotelului pe master sergentul Johny Woods. Dar masterul era de negăsit.

L-am căutat în cameră, dar nu era. Am dat de știre și lui Werner Silezianul, să ia legătură, prin telefon, cu bucătăria. Știam precis că, în ultimele zile, masterul sergent nu părăsise hotelul. Am aflat că nici acolo nu se găsea. L-am găsit în sfârșit, în mica incintă din spatele hotelului, unde stătea la taifas cu sergentul bucătar Jimmy, rezemaţi de mașină. Woods era beat, ca de obicei.

L-am înștiinţat că este de urgenţă chemat la centrala telefonică a hotelului. A înjurat și n-a venit la centrală, ci s-a dus la telefonul din biroul bucătăriei. Îl observam foarte atent, prin ușa lăsată deschisă. I se schimbaseră brusc toate trăsăturile și dădea răspunsuri scurte, guturale, militărești: Yes, Sir!…

A închis telefonul, a trântit câteva înjurături, apoi după ce a mormăit câteva vorbe printre dinţi către Jimmy, a dat fuga spre lift. Acolo s-a oprit scurt, s-a ntors către mine și m-a rugat?

— „Dă-mi pe cineva, te rog, să m-ajute" !

— N-am, dar vă ajut personal, Master Sergent!

M-a lăsat la ușa camerei 312 și a intrat singur, de unde a ieșit cu câţiva colaci înveliţi în pânză. I-am luat colaci și i-am pus pe braţ. Pe drum, trăgând de unul din capetele pânzei care era puţin ruptă, am constatat că erau niște colaci de frânghie albă-crem, foarte fină, care avea grosimea unui deget mic de mână nemuncită. Pentru mine, lucrurile erau destul de limpezi. Colacii aceștia de frânghie, pe care-i purtam în braţe, erau scula meseriei masterului sergent Woods. În orice caz, era multă, prea multă. Foarte grijulie, aprovizionarea S.U.A. se îngrijea, oare, pentru toată Europa???

L-am însoţit pe Woods până la mașină, care, după cum am mai amintit, era parcată în mica curte din spatele hotelului.

Mi-a luat colacii din braţe, i-a aşezat pe bancheta maşinii, mi-a mulţumit şi am plecat. Până să plece el, eu am şi telefonat la numărul ce-mi fusese lăsat.

Era clipa pe care o aştepta amicul. Şi era foarte bucuros că ştirea îi parvenise, când. Woods încă îşi mai încălzea motorul.

Ce s-o fi petrecut, nu ştiu, dar am aflat de la aceeaşi ofiţeri, care flecăreau în holul hotelului, vrute şi nevrute, că bizarul meu locatar a ajuns totuşi la Nürnberg şi că a doua zi dimineaţa a fost înapoi la Heidelberg, dar nu la hotelul nostru, ci la ho telul „Schrieder", pe undeva, pe lângă gară, de unde sub escortă serioasă, a fost dus la aeroportul din Frankfurt am Main, eu direcţia S.U.A. Tot din flecărerile din jurul paharelor de whisky am aflat că Woods era să aibă vreo trei sau patru accidente de maşină şi — ziceau ei — numai beţia, norocul sau prostia l-au salvat pe călău de fiecare dată. Una din maşinile care era gata să-l accidenteze, a sărit de pe autostradă şi a fost complet distrusă, iar persoanele din ea, cărora nu li s-a putut stabili identitatea, fuseseră ucise şi arse.

— Hotel Victoria –
…una din ferestrele de la etajul III.: este a
Masterului Johny Woods…

A doua zi — discret şi foarte rafinat — întreg personalul hotelului, a fost întrebat în repetate rânduri şi de foarte diverse personaje, dacă a observat ceva neobişnuit în seara plecării lui Johny Woods cu maşina. Dacă l-a căutat cineva, ce persoane străine au fost prin hotel, dacă a vorbit cu cineva… Firește că nimeni nu văzuse nimic, nimeni nu ştia nimic. Şi asta a fost tot!!… De ce oare or fi insistat atât?!

Curioasă-i politica asta, Doamne!…

S-ar părea că povestea masterului-sergent Woods se sfârșește aici. Se pare numai. După câte am mai auzit, sfârșitul adevărat și complet al povestirii sale, se găsește undeva în altă parte, prin Pacific, în insulele Havai — se pare — unde a fost găsit.

Într-o zi oarecare, fără să se știe de ce și de cine, înjunghiat în spate… Știa oare prea multe?! Gustase din fructul oprit? Dar să nu fim mai curioși decât gazetarii și poliţiștii… La trecutu-i sumbru, sumbru sfârșit!…

Dar cu aceasta, atmosfera de la Hotelul Victoria se cam îmbâcsise. Întrebările discrete, dar insinuante și tot mai frecvente ale diverșilor curioși, care miroseau puternic a F.B.I. și C.I.C. nu prevesteau lucruri prea roze. Și personal, de terenuri minate și ciolane rupte, eram sătul. Dar poate că nu numai hotelul Victoria, ci tot Heidelbergul era îmbâcsit. Nimic din izul romantic al cântecelor studenţești sau al chefliilor din pivniţa lui Auer, ci dimpotrivă, se simţea și te dogora o anumită fierbinţeală și un treapăd subteran. Se vorbea mult, chiar foarte mult, despre o anumită organizaţie clandestină „Edelweispyraten", de comandoul Wehrwolf, organizat de cinicul Martin Bormann, de un Oberführer de SS. din Lüneburger-Heide, se vorbea despre conspiraţii, despre franctirori. Iar F.B.I.-ul lucra din greu, M.P. (Military Policy), luând locul Gestapoului, asuda…

Ce se petrecea, nu știu, dar vedeam că mulţi tineri care purtau un anumit fel de fulare colorate erau opriţi de M.P. și ridicaţi în mașini. Altora li se luau doar fularele și erau lăsaţi în pace, de la caz la caz și de la o zi la alta. N-am avut de-a face cu niciunul din acești tineri, nu știu ce era și ce nu era adevărat.

Poate nici F.B.I. și nici M.P. nu știu prea bine, dar se simţea atmosfera fierbinte. Eu rămâneam un simplu Ausländer… Un fost mercenar.

Într-o astfel de atmosferă și situaţie, numai binevenită putea fi pentru mine oferta șefului misiunii militare franceze, maiorul Fletcher, pentru un post de translator la grupul jandarmeriei franceze din Mainz. M-am bucurat în sinea mea și fără să mai stau pe gânduri, am primit cu amândouă mâinile oferta. Fără de entuziasm, dar am primit-o tare grăbit.

Dar să mai întârziem încă puţin la hotelul Victoria și în Heildelberg, pentru a mai relata o mică întâmplare și câteva evenimente.

Așa cum am amintit în treacăt, în hotelul Victoria era și un restaurant de lux. Într-o dimineaţă, și-au făcut apariţia trei ofiţeri ruși, membrii ai misiunii militare Sovietice, care era cazată la hotelul Schrieder, de pe lângă gara orașului, acelaşi hotel în care se odihnise Mr. Woods după oboseala și peripeţiile călătoriei de la Nürnberg. Tot acolo îşi avea reședinţa misiunea lugoslavă.

Cei trei ofiţeri sovietici, veniseră să-și ia breakfast-ul aici, dar sălile erau aglomerate. La mese, grupurile erau deja formate. La una singură, întâmplător erau trei locuri libere, al patrulea fiind ocupat de o doamă în uniformă de maior de radiolocaţie S.U.A.

Heidelberg — Hotel — „Schrieder”.

Chelnerul pe care-l cunoșteam, originar din Breslau, foarte îndatoritor cu noii veniţi, s-a adresat doamnei maior, căreia i-a cerut permisiunea de a îngădui la masa respectivă pe cei trei oaspeţi sovietici. S-au făcut prezentările, reverenţele de rigoare și s-au așezat la masă, cerând — după o prealabilă consultare, câte două ouă fierte. Doamna la rândul ei, se ospăta cu o supă de ovăz decorticat, cu un amestec de ceva ciocolată.

Unul dintre noii veniţi, după ce a tras cu ochiul în jur, pe la celelalte mese, unde de asemeni se serviseră ouă fierte, a luat cuţitul și a dat să reteze vârful oului, așa cum făceau și americanii. Dar, nedeprins cu tehnica retezării, tăind cu mișcări în verse și contra indicat, a izbutit să facă în așa fel, încât să-i sară oul exact în supa vecinii sale, majoreasa. Firește, că bâldâbâcul oului s-a soldat cu stropi serioși pe chipul și pe frumoasa uniformă a doamnei maior.

Incidentul acesta stupid, așa cum îndeosebi se întâmplă, a stârnit un haz de nedescris. Americanii, care erau numai ochi și urechi, gata oricând la tot felul de feste și copilării, săreau în sus de pe scaune și făceau mare haz. Sufrageria era un iad întreg de hohote. Din partea nefericitului stângaci, au urmat firește închinări și scuze peste scuze, dar cum o stângăcie aduce după sine o alta mai mare, a avut nefericita inspiraţie să-și scoată din buzunarul fără fund al pantalonului un interminabil batic, nu batistă, de culoare roșie, mototolit ca vai de el, cu care a început să șteargă uniforma doamnei, mânjindu-i-o cu ciocolată. Copilărească toată scena, dar s-a râs cu lacrimi, așa cum se amuză copii la scenele bufe

prezentate de clovni la circ…

Cât am mai stat la hotelul Victorira, n-am mai văzut picior de sovietic, iar pentru americani episodul povestit a fost prilej de discuţie și haz pentru două săptămâni de zile. Cât privește pe maioreasa — care era prietenă intimă cu D-na lt. Filipini din misiunea militară italiană devenise un fel de centru de atracţie. Veșnic era înconjurată și pusă să povestească scena cu oul și supa sa de ciocolată, până când — ca orice placă cu muzică ușoară, a intrat în banal.

ARMATA FRANCEZĂ MAINZ

Între timp, pe când duceam tratative cu maiorul Fletcher pentru postul de translator la Mainz, au început neînţelegeri cu Anna și cu părinţii ei. Annei, de la care așteptam un prunc nu puteam și nici nu trebuia să-i explic prea multe. Poate că nici n-aş fi putut să-i explic, pentru că — ce fapt — nici n-aveam ce.

Știam că trebuie să plec din Heidelberg, intuiam că așa e bine, dar în vorbe n-aş fi putut explica motivul. Am rugat-o insistent să mă însoţească, dar, totul a fost zadarnic. Nu m-a înţeles nici Anna și cu atât mai puţin părinţii ei. Și iar a trebuit să plec în lume, din nou de unul singur.

Am rămas totuși în corespondenţă cu ei și așa am aflat că mi s-a născut un copil pe care aceeași soartă — a făcut să-l văd când avea douăzeci și patru de ani împliniţi pentru prima dată. Îl cheamă Roland. Avea cu patru ani mai mult, decât aveam eu, când se născuse el.

În ultima scrisoare care a primit-o Anna de la mine, îi comunicam că aflasem veşti vagi despre părinţii mei, de lângă care plecasem hoţește, într-o gară din Ungaria și că pornesc în căutarea lor. După ce-i voi găsi, așa-i comunicam, mă voi întoarce s-o iau cu mine și să ne zidim o vatră, pentru că trebuie să vină și o zi când încetează și vremea rostogolitului. Se mai aşază și vântul, și hoinarul! Dar soarta, iarăși, a voit altfel.

Jandarmeria franceză prinsese un suspect, care nu avea niciun act și cu care nu se putea înţelege în niciun chip. Pro aspăt instalat în slujba lor, au apelat la serviciile mele de translator.

Cum se răzbună viaţa! Afurisit bumerangul acesta al vieţii și tare ciudat! Era vorba de un cetăţean maghiar și, iată-mă pe mine, cel care nu-i îndrăgisem pe unguri și le învăţasem în silă la vârsta de 15 ani, limba, iată-mă translator — pe negândite — din limba maghiară în limba franceză. Fusese omul la muncă în Germania și, eliberat de trupele sovietice, a fost închis în fostul lagăr nazist, celebru și sinistru, Buchenwald. Socotit, după raţiuni sovietice, foarte greu de înţeles, suspect, a fost repartizat într-unul din transporturile de specialiști cu destinaţia URSS, dar izbutise să evadeze și de peste un an de zile se învârtea, când în zona americană, când în cea britanică, dar nu-și putuse rostui niciun fel existenţa, așa cum declara el, îşi luase inima în dinţi și trecuse în zona franceză pentru că auzise că în orașul Landau există un centru al legiunii străine franceze, în care era dispus să se înroleze pentru a-și face un căpătâi, prinţe oamenii fără de căpătâi.

— „Că printre oamenii cu căpătâi și așa zișii cumsecade, nu-i chip să-ţi faci vreun rost” — a încheiat cu amărăciune pribeagul acesta prăpădit.

Am transmis francezilor povestea acestui rătăcitor jandar mii, francezi, netipicari și fără complexe slave și suspiciuni comuniste, în doi timpi și trei mișcări au rezolvat totul.

— „Dacă-i așa, însoţeşte-l dumneata până la Landau și fericește-l!

Facă-se voia lui!” Asta-i tot ce mi-au spus jandarmii, mi-au dat hârtiile necesare și am plecat cu suspectul spre Landau.

În ce mă privește, m-am bucurat mult de sarcina dată, pentru că aveam niște cunoștinţe în acest oraș pe care doream să le revăd. Și am pornit fără să stau pe gânduri… La drum însă am pălăvrăgit și tot pălăvrăgind, cu aşa-zisul suspect, despre una, despre alta, iată-ne vorbind despre Ungaria, despre Buda pesta, frumosul oraș de pe Dunăre și despre câte toate. La rândul meu, i-am spus și eu câte ceva de ale mele și aflându-mi numele a stat și s-a gândit, apoi mi-a zis:

— „Stai, domnule! Numele acesta al dumitale eu l-am mai auzit. Se potrivește cu al unuia, de prin România, pe care l-am cunoscut acum vreun an. Era în acelaşi lagăr cu mine, un bărbat cu nevasta și o fetiţă, care purta exact numele dumitale. I-au pornit și pe ei rușii în acelaşi transport cu mine, dar eu am fugit. M-am lămurit eu cu libertatea lor”.

După felul cum i-a descris, mi-am dat seama că era tata, mama și sora mea. Dar de atunci, de când știa el, trecuse un an întreg. Câte nu se pot întâmpla într-un an de zile?

Sovieticii i-au închis însă în lagăr și într-unul din transporturile periodice, i-au hărăzit — cu alte famili — muncii de reconstrucţie din URSS. Pe drum însă fetiţa a avut un accident la un picior și sovieticii n-au avut ce face și i-au lăsat undeva în spitalul unui lagăr, dintr-un orășel pe care nu și-l mai putea aminti. Aceasta a fost tot ce am aflat de la acest om pe care-l însoţeam la Landau pentru a se căpătui în legiunea străină franceză.

— Poate să fi fost pe undeva prin Cehoslovacia, poate pe la Frankfurt am Oder, s-a mai străduit omul să-și amintească, știu însă ca la foarte scurt timp după asta, eu am izbutit să fug. De atunci iată este un an de zile. Poate mai mult și eu tot fug, fug mereu, fără de căpătâi pe lume”.

Aflasem așa dar, din împrejurarea aceasta cu totul neaşteptată, destul de multe noutăţi. Oare n-o fi fost și aceasta implicată în imponderabilul acela care mă mânase din Heidelberg și mă învrăjbise cu Anna și cu ai săi? Ciudate porniri, ciudate coincidenţe!

…Întors de la Landau, mi-am luat o învoire de la lt. Jacques, șeful de care depindeam în Mainz și am pornit, după indicaţiile omului meu, spre Frankfurt am Oder. Bani aveam. Câştigasem bine la hotelul Victoria și, aici, la francezi, eram iarăși bine plătit. Dar nu se punea problema banilor, ci trebuia să te întrebi ce faci cu ei, pentru că vorba aceia: „Banii nu fac nici două parale”. În astfel de vremuri, nu era mâncare, nu se găseau medicamente, îmbrăcămintea era rară și nu se găseau nici măcar lucrurile strict necesare vieţii. Am făcut rost de valută forte. M-

am aprovizionat cu mâncare, ţigări și diverse lucruri de primă necesitate omenească, care îmi puteau da o garanţie că voi putea obţine orice, fără discuţii prea multe și mai avantajos decât aș putut-o face cu dolari, lire sau mărci.

Bursa neagră și drogurile erau la ordinea zilei. Pe linia lor, vrând-nevrând, trebuia să mă înscriu și eu. Altfel, cine m-ar fi băgat în seamă?

Înarmat cu proviziile amintite, am ajuns la Frankfurt am Oder și, prin investigaţii, am verificat spusele maghiarului pe care-l însoţisem la Landau. Nu mă minţise, într-adevăr, dar trebuia să merg mai departe, mult mai departe. Pentru că mi-am dat seama că ar fi prea riscant să iau în coarne zona sovietică, m-am înapoiat prin zona engleză, americană și cea franceză, în Mainz. Înapoiat m-am înarmat cu acte false, întocmindu-mi un buletin de populaţie din zona sovietică. Dac-aș fi îndrăznit să folosesc acte din Vest, știam din experienţa altora, ca aş fi fost arestat imediat Toate sursele noastre de informaţii ne spuneau că sovieticii priveau la cei din Vest ca la dracu'. Orice individ provenind din Vest, orice fel de act ar fi avut el, nu putea fi decât un spion american. Nu știu și mă îndoiesc că era vorba de o teamă adevărată a sovieticilor de spionajul american? Mai curând, înclin să cred că era o mascaradă sovietică, care-și justifica în mod ieftin și cât mai comod arestările, ori de câte ori Vestul îi învinuia de samavolnicie. Pumnul acesta sovietic al spionajului, închidea repede gura celor care se simţeau cu musca pe căciulă. Ce? Plătea oare F.B.I.-ul sau Intelligence

Service, oalele sparte, din jocul lor cu N.K.V.D.-ul? Ce le păsa oare bivolilor care se ciocneau, de viţeii care nu voiau să priceapă că trebuie să stea de o parte!?!… Dar vezi că viţeii aveau și ei micile lor dureri, pe care bivolii — la dimensiunea și coordonatele lor — nu le puteau nici vedea și nici înţelege! Și cum eu făceam parte din neamul neînsemnat al viţeilor, era firesc să mi se întâmple ce se întâmplă cu viţeii. Adică să plătesc oalele sparte!…

Înarmat cu actele mele false, am încercat să-mi caut părinţii mai departe, socotind că sunt la adăpost de surprizele neprevăzute. Cât privește trecerile peste liniile convenţionale dintre cele patru zone ale Germaniei fărâmiţate, cu puţină îndrăzneală și isteţime, nu era prea greu de realizat. Mai ales, între cele patronate de occidentali. Mai vigilenţi erau rușii, Sovieticii adică, nu rușii. Este adevărat că apele erau tulburi și că oamenii se roteau ca niște oi bezmetice, mânate în cercuri tot mai mici de câinii asmuţiţi asupra lor, când vrea stăpânul să le ducă pentru muls la strungă. Fiecare pierduse ceva, căuta ceva.

Uneori căuta, fără să fi pierdut nimic. Incertitudini și vraiște generală, neliniște permanentă, deși oamenii trăind absorbiţi de măruntele lor nevoi, niciunul nu mai putea să vadă lucrurile dezbrăcate de imediat și de trecut. Și ne învârteam, ne învârteam în jurul nostru ca tigrul din cușca versurilor lui Rilke, până la demenţă. Și de demenţa aceasta nu era nimeni scutit în pe noada despre care amintesc aici. Conducătorii politici păreau ei înșiși niște oi. Poate că întreaga atmosferă de după război era o demenţă colectivă. Pare-se că această atmosferă era provocată, mai ales, de lipsa de perspectivă a conducătorilor vremii.

Unii de fapt, stăteau neputincioși și bâjbâiau sub vremi, orice căind în calcule și

îndoieli; alţii cu mintea umbrită și înecaţi în aurul dividendelor.

Mă duce gândul că în epoca aceia, dacă, o fi trăit cumva și vreun leu, apoi leul a fost condus de oi. Și n-aș putea spune de ce, dar, analizând bine evenimentele și faptele, atunci leul acela n-a putut fi decât de Gaulle. Dar, pentru că se vorbește de atâţia lei ai vremii, trebuie să notez că democraţia exagerată, a unora, centralismul orb al altora, poate preocupările prea direct personale, sau de-a dreptul fleacurile înzorzonate, i-au îngropat pe toţi în neputinţă, demonstrându-se că au mai mici perspective de cât oile, sunt mai prost informaţi decât struţii și mai jalnici, în lăcomia lor, decât șacalii. Iar noi, noi gloata am tot orbecăit pe măsura micimii noastre, dar în atmo sferă lor. Aceasta a fost cronica nescrisă a anilor de după 1945, văzută de un om din gloată, cronică care vrea să se opună asanalelor și ditirambelor reciproce pe care și le adresează leii la înaltele tribune internaţionale, periindu-se și minţindu-se unul pe altul în dauna celor mulţi.

Cronică care vrea să fie împotriva trepăduşilor mari și mici, care cu nerușinare au umplut și umplu preţu tindeni coloanele de gazete și reviste ilustrate, cu vorbe sterpe și înfoiate asemeni cozilor de păun.

Nu dau nume. Sunt prea sonore și unele beatificate. Sonoritatea acestor nume e destul de cavernoasă și produce silă. Și s-ar fi putut la fel de bine să fie în locul celor de la Nürnberg. Așa cum zicea Garibaldi, diferenţa dintre condotierul pus la zid și eroul cu laurii pe cap, e despărţită doar de victorie, de tăria de moment a pumnalului.

Apoi, mai trece o vreme până când sonoritatea vorbelor și surlelor poate încă acoperi durerea generală și crima. La fel cum — de data aceasta anticipez — cu ochii și urechile proprii am văzut și auzit, fanfarele sovietice, cântând marșuri vesele și mazurci săltăreţe la poarta lagărelor de muncă, pentru a acoperi cu nerușinarea lor, vaietele biciuiţilor din camera de reeducare sau silnica muncii convoaielor de robi, care se scurgeau într-o jalnică șerpuire de zdrenţăroși și bubоși, spre minele de la nord de Cercul Polar.

Dar să ne înăbușim resentimentele. Cronicarul să povestească doar. Calm și reţinut. Așa cere vremea noastră. Caldul și bogăţia faptului n-au nimic interesant și adevărat. Convingătoare sunt doar ideile, schemele… Ca n basme-i a cuvântului putere… Numai Herodot îşi îngăduia să fie patetic și să se înfierbânte când vorbea despre Halicarnas, ţinut al amazoanelor străvechi și al obârștei sale. Numai Jules Michelet și Carlyle, vechii cronicarii români și eruditul Pârvan se înfiorau și se avântau în poezie, scriind totuși o istorie autentică.

Ideea, abstracţiunea, devine o forţă atunci când cuprinde masele, a declarat-o și cel mai tiranic dintre militanţii filosofiei materialist dialectică, contravenind la legea primatului materiei, în numele căreia îi pusese la stâlp pe toţi idealiștii. Dar făcând această afirmaţie, raţionalismul exagerat pe care — împrumutându-l de la Hegel — l-au profesat, în ciuda faptului că-i negau supremaţia când criticau idealismul, i-a dus pe nesimţite pe corifeii materialismului dialectic, la slăbirea propriei lor teorii, pe care, în ciuda monstruozităţilor ce-au rezultat din aplicarea ei, o socotesc încă — o știinţă atotbiruitoare și universal valabilă.

Să luăm deci aminte la contradicţiile logicii dialectice, care poate conclude totul, poate demonstra orice, mai mult decât au făcut-o Sofiștii greci. Să fim atenţi la calul Troian pe care — fără a fi Nestori — dialecticienii materialiști și l-au introdus, fără să vrea, în inima cetăţii. Să le arătăm neputinţa teoretică care — conform propriei lor concepţii — se verifică în neputinţa practică, în falimentul fraudulos în care bâltăcește economia, știinţa, morala și politica unuia dintre cele mai întinse state de pe glob, imensa cușcă multinaţională de cobai din Estul Europei.

Pentru toate aceste motive, cronica noastră nu poate fi decât caldă și plină de durere. Nu poate fi altfel și dacă din când în când teoretizează sau pare a fi searbădă, ori rece, apoi o face pentru că, stând faţă în faţă cu adversarul, nu poate lupta cu el și nici nu-i poate vorbi, decât împrumutându-i armele și vorbele. Pasteur a demonstrat că nu poţi scăpa de turbare, decât turbând puţin și tu, prin injectare. Ceea ce pe românește, ţăranul de la Dunăre ar spune, că din bătrâni așa s-a pomenit: „Cui pe cui se scoate”…

ZONA SOVIETICĂ

Așadar, plecasem înarmat cu de toate spre Frankfurt am Oder, dar n-am aflat nimic. La întoarcerea de la Frankfurt însă, undeva pe la frontiera cehoslovacă cu cea germană din Est, aproape de Chemnitz, în localitatea Lauter, la hanul — Schwan” am cunoscut o fată. O chema Erikai Ottndeespre povestea căutării mele, Erika mi-a promis părinţii facă tot ce va putea pentru mei, și dacă va afla îmi va da de ve forte: ţigările, mâncarea, băutura, diversele nimicuri femeiești, se terminaseră și eram silit să mă înapoiez la baza de plecare.

Prin aprillie 1947 am primit o telegramă de la Erika Ott. Fata avea știri și am plecat din nou la drum. Graniţa nu era prea strașnic păzită și, fără de greutăţi prea mari, am trecut pe la Eisenach, un întreg grup de bărbaţi și femei. La grupul nostru, pe drum, se mai alăturase o fată, Thea Meckel, care trecuse din zona engleză unde fusese la o mătușă a ei, în zona sovietică, unde avea pe mama și pe tatăl său, fost mic funcţionar nazist, internat acum într-un lagăr de deţinuţi politici, din zona sovietică a Germaniei. Din povestirile de pe drun aflasem că Thea se alăturase nouă, pentru că îi fusese frică să pornească singură. Știa că prin aceste puncte de trecere se face multă contrabandă cu lucruri aduse din Vest și că adeseori se săvârşeau numeroase crime, al căror adevărat mobil era jaful. De asemeni, ne-a spus, că autorii acestor crime n-ar fi numai tâlharii obișnuiţi, ci chiar grănicerii însărcinaţi cu paza.

Așa stând lucrurile, aflând că voi trece înapoi, m-a rugat că la înapoiere s-o aștept pentru a face acest traseu împreună. În vederea acestei întâlniri pentru întoarcere, i-am dat tinerei Thea, adresa Erikei Ott din Lauter, unde oricum trebuia să mă duc pentru a afla știrile care mă aduseseră acolo.

Era 19 aprilie 1947. Pe Erika n-am găsit-o acasă și pentru că trebuia să mă duc undeva să mă odihnesc, am intrat într-un fel de han de răscruce de drumuri. Nici n-apucasem să mă spăl și să înfulec ceva, când în hanul respectiv și-au făcut

apariţia câţiva ofiţeri sovietici.

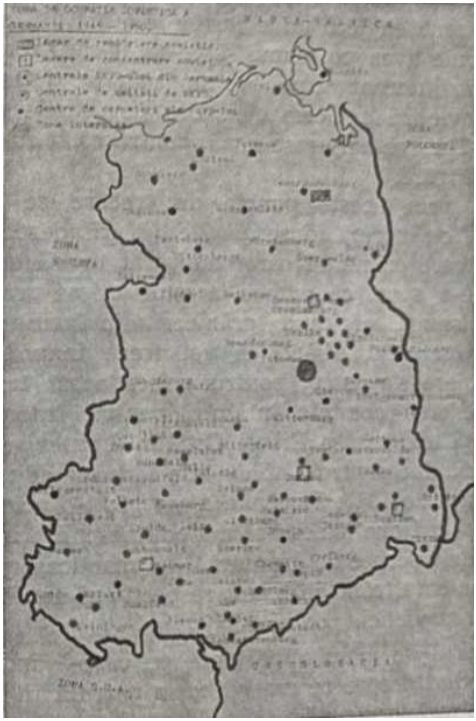

Zona de ocupaţie sovietică a Germaniei
1945 — 1950

După aerul de mare importanţă pe care-l arboraseră, am mirosit imediat despre ce era vorba; o patrulă în misiune sau care făcea o razie ordonată.

— Actele la control! Toată lumea în picioare! A zis unul dintre sovietici.

Inima mi se făcuse mică de tot, dar mă străduiam să rămân nepăsător. Aveam doar acte în regulă. Mi-au luat actele, le-au sucit pe toate părţile, m-au privit apoi pe mine și iară actele.

Ceva îi intriga. După cum am aflat imediat și mi s-a tot repetat după aceasta mereu, nedumerirea lor era îndreptăţită și simplă de tot: Ce căutăm eu acolo? Pentru că o nimerisem, exact ca Ieremia, cu oiștea n gard. Eu nu știam, iar Erika scăpase din vedere să mă prevină, că mă aflu la 7 km. În interiorul zonei interzise, o zonă secretă a minelor de uraniu, pe care o exploatau sovieticii.

Repet data: era ziua de 19 aprilie 1947.

5 MINUTE

Fără comentariu și discuţie, șeful escortei m-a invitat cu multă politeţe să-l însoţesc până la comandamentul lor. După spusele lui — și eu eram tare fericit pentru asta — era vorba de o simplă formalitate care va dura cel mult 5 minute. Odeclar aţie, o simplă declaraţie, mi-a mai întărit el, încă o dată, pentru a-mi alunga orice îndoială.

Aceste 5 minute au durat însă de la 19 aprilie 1947 până la 1 decembrie 1955, adică 8 ani și 8 luni, circa 104 luni sau 3.149 zile și 3.149 nopţi. Și aș mai adăuga că, aveam la arestare 21 de ani neîmpliniţi și împlinisem de mult 29 când am revenit pe meleagurile copilăriei. Ori asta a însemnat că adolescenţa și jumătate din vârsta tinereţii s-au dus pe apa sâmbetei. Atâta m-a costat în timp un stereotip de 5 minute, o declaraţie. Re frenul acesta l-am mai auzit după aceea de mii de ori, din mii de guri, căci s-a întâmplat și altora.

După declaraţie, au urmat anchete peste anchete, mi s-a întocmit un dosar, și cum era și normal — vorbesc de normalul sovietic, mi s-a făcut proces și am fost condamnat. Este interesant să spun — că — spre mirarea mea — la anchetă am fost confruntat cu Thea, care, după ce fusese la Lauter, au urmărit-o pas cu pas, tot timpul. Am putut afla din convorbirea cu ea – firește pe ascuns, că trecuse la hanul de la răscrucea de drumuri dar, n-a putut să-mi spună ce vești avea Erika pentru mine.

Vestea pentru care venisem aici avea să mă fericească cu un voiaj de aproape nouă ani, fără pașaport, prin URSS, în care se va include și una dintre cele mai frumoase surprize sovietice: — un intermezzo cu escală dincolo de Cercul Polar — lucru pentru care le mulţumesc din inimă. Să faci un astfel de drum fără pașaport și fără să cerșești tranzituri și devize, fără de griji casnice, nu e chiar așa de lepădat. O singură dată trăiește omul și pentru asta trebuie să simtă că a trăit din plin, cu riscuri, în asprime și vijelii. Și le mai mulţumesc și pentru altceva, pentru cea mai completă și variată educaţie pe care aş fi putut-o căpăta vreodată. Înţelepţii, adunaţi toţi grămadă de la facerea lumii încoace, n-ar fi putut realiza mai mult. Pe Erika n-am mai văzut-o niciodată de atunci, dar cu Thea am fost confruntat de câteva ori. Zadarnic m-am străduit să-i dau explicaţii și lămuriri, ea a rămas cu convingerea că ar fi fost trădată de mine. Știam că la astfel de măsluiri, sunt tare meșteri anchetatorii sovietici. Până la urmă, cred că s-a lămurit însă singură, că fusese urmărită după ce trecuse pe la han și că arestarea ei s-a produs numai după ce N.G.B.-ul s-a convins că, în afară de ea, nu le mai poate cădea nimic în plasă.

Pe Thea aveam s-o întâlnesc, după Dresda-Radebeul – acum transformat, de sovietici, în închisoare și în centrală N.G.B., numai la Potsdam, în Nonnen-Kloster.

Pentru simplul motiv al trecerii din zona engleză pentru a-și ajuta mama bolnavă — lucru pe care ofiţerii N.G.B. îl știau destul de bine — și fără să i se fi putut aduce nicio altă acuzare, din dispoziţia N.K.V.D.-ului, Thea Meckel a fost condamnată la 20 de ani închisoare, pentru spionaj în favoarea americanilor.

Procesul a avut loc în Potsdam-Berlin și a fost tot un fel de mascaradă.

Și astăzi îl am în ochi pe unul din asesorii — de unde l-or fi scos nu știu — care sforăia molcom și-i cădea mereu capul când într-o parte, când într-alta. Nici Thea, nici eu n-am avut dreptul să avem apărători. Nici cel puţin din oficiu nu mi s-a acordat acest drept. Se simţeau așa de puternici în această epocă. Chiar îngropaţi cum erau în formalismele lor moarte, sovieticii încălcau acum cele mai elementare noţiuni de justiţie, de care totuși, când n-au încotro în mod perfid se slujesc pentru a salva aparenţele, orbind factorii răspunzători de soarta milioanelor de oameni. Și până acum au reușit…

— Daţi dracului, domnule!

— Asta da diplomaţie!

— Școală înaltă, nene!

— L-au dus pe Roosevelt…

— Churchill, cutra asta, mai are de-nvăţat!…

Cam astea sunt vorbele ce le-am desprins din gura întregii burtă verzuie, burgheză, căzută în extaz în faţa perfidiei…

Și cât îmi pare de rău, că Vestul ăsta inconștient n-a simţit pe pielea lui ciobota sovietică!…

Nu de alta, dar ca să se sature de cochetărie cu ideile…Ar fi fost o experienţă într-adevăr interesantă să vezi inteligenta apusului vârâtă în cocini, așa cum s-a întâmplat cu aristocraţia și burghezia provaslavnică deportată în Siberia… Nu de alta, dar să se sature cu jocul de-a ideile nedigerate și de diplomaţie zâmbitoare… Ei, de-ar fi izbutit să treacă sălbaticii ăştia, peste Canalul Mânecii! Să-l văd pe Sir Churchill la 42 de kilograme, iar pe filosoful Russel, în pufoaică și pâslari, făcând coadă la o cașă de tărâţe, cu lingura’n tureatca ciobotei, dar demonstrând totuși că asta-i cheia fericirii…

Numai așa s-ar fi înţeles exact ce fel de ciupercă este convieţuirea pașnică, neamestecul în treburile interne, luarea sorţii în propriile mâini, întrajutorarea frăţească, democraţia și umanismul orânduirilor fără de exploatarea omului de către om, dispariţia statului ca organ de oprimare al maselor etc…etc… toată tirada flașnetei moscovite. Păcat! Păcat, Vestule că nu ţi-a fost dată bucuria asta! Păcat că n-ai fanfare, care să acopere cu marșuri Vesele, plânsul de din dosul faţadelor!

THEA MECKEL

…Așa dar Thea a fost dăruită cu 20 de ani. Și pentru că nu era de ajuns sau poate pentru că judecătorii așteptau cumva și mulţumiri, mi-aduc aminte de întrebarea pusă de un oarecare judecător — la fel de stupid ca și întrebarea formulata dacă condamnata simpatizează pe sovietici sau îi urăște.

Răspunsul dat de Thea a fost deschis și dur și m-a uns pe suflet.

— Nu cred, a zis ea, să poată exista cel puţin unul din cei care au trecut prin mâinile voastre, care să nu vă deteste și să nu vă urască. În ce mă privește pe mine personal am simţit bine cine sunteţi de când aţi intrat în Germania și simt convinsă — așa cum mă vedeţi și vă văd — că nimeni nu vă va putea uita vreodată.

Pe mine m-aţi condamnat la 20 de ani pentru spionaj, deși știţi bine că n-am făcut nimic din ce mă învinuiţi pentru că n-aveţi niciun document. Ştiţi bine că mama este bolnavă, iar mătușa mea în zona engleză și pentru că voi nu mi-aţi dat voie să mă duc, m-am dus cu voie de la mine s-o văd. Am venit dintr-o Germanie engleză, în aceiași Germanie, dar sub sovietici, ca s-o ajut pe mama, căci tata, pe care-l ţineţi închis în lagăr, fără să-l judecaţi, nu o poate ajuta. M-aţi învinuit de spionaj, dar n-am făcut, și-mi pare rău, c-ar fi trebuit s-o fac. Dar de-abia voi mi-aţi dat ideea asta. Cum aş putea eu să vă simpatizez, când ne chinuiţi cu atâtea lipsuri și cu frica?

Tata a fost un om simplu, dar a fost membru al partidului nazist, a fost hitlerist, așa cum voi vă ziceţi comuniști. Bine, este vinovat dar s-ar putea să fiţi altă dată și voi. Asta se schimbă, după vânt… Aţi cercetat voi cine-i tata? Ce a făcut? Cum s-a purtat?

De ce îl ţineţi închis de atâta timp și nu-l condamnaţi, dacă este vinovat? Acum nici nu mai știu unde l-aţi dus! Cum mă puteţi întreba dacă vă iubesc? Credeţi că pot uita eu violurile voastre când aţi intrat în satul nostru? Credeţi că este cineva din sat care să uite ce aţi făcut?

— Acuzata a fost violată? A întrebat-o procurorul.

— Eu nu, domnule, pentru că mama m-a ascuns și nu m-au găsit, altfel, n-aveţi grijă că nu v-aţi fi dat în lături, poate chiar nici dumneavoastră, care mă întrebaţi și m-aţi condamnat.

Pe această Thea pe care am cunoscut-o vorbind și acuzând ca un adevărat procuror pe cei care de fapt o condamnaseră la 20 de ani, o cunoșteam de fapt, foarte puţin. Aproape de loc.

Curajul cu care îşi înfrunta judecătorii m-a Impresionat. Trecuserăm împreună cu ea — din întâmplare — o frontieră dintre două Germanii și poposisem într-un han de răspântie, unde am fost arestaţi. Răspunsurile ei m-au lăsat perplex. Eram colţos din firea mea, dar ea mi-a împrumutat tăria și-i mulţumesc în numele a tot ce este Germania. Fetișcana asta, pe unde o fi oare acum? Mi-a rămas în suflet. Thea era dintr-o bucată.

Răspunsurile și veninul ei a spălat cu putere în faţa mea poporul german de rușinea fazanilor și fazaniţelor de aur.

Mai sunt oare multe femei germane ca Thea?

…Povestea acestei fete, cu care, pentru scurtă vreme, mi s-a încrucișat drumul, o socotesc grea de învăţăminte.

C-am dus povestea ei până la capăt, este un fel de a spune.

Poate că abia cei 20 de ani de închisoare acordaţi cu atâta l-ar gheţe să continue începutul… Cine ar putea întrevedea pe unde s-a tors mai departe caierul Odiseei ei? Prin ce lagăre şi-o fi otrăvit zilele? Prin ce mină sau fabrică de cărămidă şi-o fi deșelat tinereţea și sănătatea, reconstruind societatea cu orân duire nouă? Pentru mine, capătul povestit ei, l-a constituit procesul acesta, în care eram și eu implicat, dar care n-a fost de fapt procesul ei, ci al judecătorilor și procurorilor care reprezentau cea mai „umanitară” formulă de viaţă…

ANCHETATORUL DE LA LAUTER

Părăsesc cu strângere de inimă drumul Theii și s-o luăm pe firul văii mele… Arestat, la hanul în care voisem să mă odihnesc, am fost dus pentru o simplă declaraţie la Lauter, la o vilă ocupată de N.G.B. Dar în loc de declaraţie mi s-a făcut o percheziţie „à la russe" — adică pe dezbrăcate — mi s-a luat absolut tot și am fost îmbrâncit într-o hrubă. De vreme ce nu mai eram văzuţi de nimeni, politeţea, uneori chiar amabilă impusă de împrejurări a acestor matadori ai culturii și civilizaţiei, se ducea dracului. Ajunși la întuneric, capitolul respectării drepturilor omului se termină și fără de explicaţii te trezeai într-un beci.

Să fi trecut o jumătate de oră, poate o oră — ceasul mi-l luaseră de la primul contact — am fost dus sus, într-o încăpere în care se aflaacelaşi căpitan de la N.G.B., care mă arestase. Surprinzător de repede îşi începu ancheta. Auzisem că uneori te lăsau să putrezești săptămâni întregi fără să te întrebe nimeni, nimic.

Pentru obţinerea destrămării, pentru descompunere sufletească. Rafinata instabilitate. Foloseau oare cu mine elementul surpriză în vederea obţinerii aceleași destrămări? Eram un caz prea interesant sau mâţei plictisite îi ardea de joacă?

Anchetatorul tăcea, fuma și mă privea. Îl priveam și eu. Era o tăcere grea. Tăceam și ne priveam. Nu știu dacă aveam ceva în cap. Eram nebulos, ca un aparat de fotografiat reglat pe infinit, dar care ţintește un obiectiv în prim plan. Ce gândea oare? — Nu știu, dar simţeam cum începea să-l apese propria lui tăcere. Îl privisem senin și pe faţă lui începuse să se vadă clar greutatea plumbului din suflet… Parcă am fi fost la priveghiul unui mort comun…

Tăceam! începui să cred că niciunul nu gândeam nimic. Privegheam numai ceva comun, privegheam poate omenirea!…Poate omenia! Poate nimicul din noi!…

Am tresărit amândoi. Intrase cineva. Am înţeles că era translatorul.

Tare plictisit, purtând în glas toată tristeţea slavă. Simţeam din suflet felul nuanţat al întrebărilor pe care mi le adresa.

Translatorul a început să mă întrebe:

Cine ești? De unde vii? De unde ești? Ce cauţi?

Am răspuns. Anchetatorul m-a ascultat, s-a uitat la trans lator și a zis scurt:

— Minţi! apoi și-a reluat întrebările exact în aceiași succesiune și cu acelaşi ton plictisit. Am repetat răspunsul, iar el clătinând capul a mare scârbă mi-a zis din nou:

Minţi! Apoi, a mai adăugat.

— Minţi! Ești spion. Faci spionaj pentru americani. Asta-i povestea ta adevărată. Scena asta s-a repetat exact, de multe ori, până când s-a ajuns la rezumarea în monosilabe interoga tive și clătinări de cap.

— Eh? Făcea el, adică cum stăm?

Iar eu tăgăduiam, clătinând capul.

Ciudată anchetă! Bizar stil! Peste ce fel de om dădusem?

Ce căuta rătăcitul ăsta în N.G.B?! Și iar am tăcut. Tăceam acum în trei. N-avea niciun chef. Poate nu-i trezisem niciun interes. S-a ridicat alene de la masă și s-a îndreptat spre ușă.

Îl urmăream cu privirea. S-a oprit și arătându-mă cu mâna tare obosită, i-a zis translatorului:

— Spune-i să știe că pentru noi tot aia-i! Vorbește sau nu vorbește, este sau nu este, tot atâta plătește. Minte sau nu minte, spune-i să știe că va fi judecat pentru spionaj. Spion american. Gata pentru ziua de azi!…

Am fost dus din nou la hruba de la subsol, unde am rămas „necercetat" câteva zile. Pe acest ciudat căpitan nu l-am mai văzut niciodată.

…În sfârșit, au binevoit să mă ducă din nou la anchetă. Eram așteptat de un alt căpitan. Ţinea în mână buletinul meu de legitimaţie, pe care-l sucea pe toate părţile, dar, buletinul era în regulă. Purta toate ștampilele și timbrele prevăzute de autoritățile din zona sovietică, pentru că, uitasem să amintesc, aveam un buletin de zonă, emis de zona sovietică.

Ceea ce nu știa anchetatorul, dar știam eu, era că buletinul meu fusese confecţionat, în zona engleză, de experţii de falsuri din Hannover, care aveau sediul central în „buncărul" de la gara principală. Pe atunci, Hannover era punctul de încrucișare al drumurilor Danemarca-Hamburg-Berlin spre zona sovietică.

De fapt, aici era piaţa neagră a Occidentului, raiul afacerilor necinstite, care negocia orice și făcea tranzit cu de toate.

Marfă și oameni, oameni și marfă. Aici se adunau toţi refugiaţii, aici găseai pe toţi naufragiaţii, toţi dezertorii din armata sovietică. Din câte aflasem de la acei pe care-i întâlnisem, aici veneau doar rușii cei mai întreprinzători. Aflasem că de dezertat ar fi dezertat mult mai mulţi, dar la ședinţele de educaţie politică, politrucii îi înspăimântatu cu știrile că S.U.A. și Anglia, conform unei convenţii mutuale, îi predau Uniunii Sovietice pe toţi dezertorii. Era o intimidare care prindea. De unde puteau ști altceva soldaţii despre comportarea burghezo-capitaliștilor? Veneau așa dar numai aceia care aveau cunoştinţe printre civilii germani din zona sovietică, în care căpătaseră încredere și la al căror ajutor recurgeau. Buletinul meu, prin urmare fusese ticluit în această oficină și mi se dăduseră toate garanţiile că nu va putea fi deosebit de unul autentic. Îmi învăţasem bine identitatea. Eram născut în Weimar, deci dintr-un sat cu Goethe, și locuiam pe Bahnhofstrasse, Nr. 25. Singura scăpare grosolană a falsificatorilor fusese numele străzii — și asta ca un fel de ironie a sorţii — pentru că Weimar, poate că, este unicul oraș din toată Germania care nu are o Bahnhofstrasse, dar care are totuși o gară. Dar N.G.B.-ul n-a remarcat grosolănia asta pentru a nu umbri gloria Hannovrei.

Aș vrea să amintesc că în acest buncăr, care va constitui un punct istoric, tranzaţiile se făceau începând de la ţigări și cartele de alimente, până la arme de foc, de la adeverinţe și buletine false până la pașapoarte pentru orirce loc din lume.

Aici în „Hannoverbar", din buncărul de la gara centrală, se strânseseră așii și experţii în falsuri de pe tot globul și activau din plin. Totul se plătea în valută forte: dolari, lire sterline, franci elveţieni, bijuterii, aur sau în natură, alimente, îmbrăcăminte, alcool, ţigări parfumuri sau graţie feminină.

Așa dar asta știam eu și nu știau ei. Dar ce știau ei, anchetatorii, și nu știam eu? Eu nu știam că ei mă așteptau ca pe o pâine caldă să le cad în plasă. Interceptaseră

telegrama expediată de Erika Ott la Mainz, în zona franceză, pe numele meu.

Ba mai mult, prin agenţii lor din Mainz, controlaseră la adresa din telegramă Alice str. 9. Și știau că în strada respectivă se afla hotelul în care îşi avea sediul Crucea Roșie Franceză.

Acest lucru i-a intrigat și mai mult și i-a determinat să mă urmărească. Aveau deci date precise despre mine și ca urmare eram așteptat să sosesc în Lauter, pentru a fi lăut ca din oală.

Prima lor concluzie a fost așa dar că actele mele erau false și că eu sunt suspect. Cât privea povestea cu părinţii, era socotită ca o simplă balivernă de spion. Dacă aceasta era situaţia, la ce mă mai puteam aștepta. Să facă ei investigaţii pentru stabilirea adevărului? Puţin probabil, mai ales că zona în care căzusem în mâna lor era zona militară secretă și deci interzisă accesului străinilor și nelocalnicilor. În plus, colac peste pupăză, valuta forte găsită asupra mea în diverse neamuri de bancnote, mătăsuri, lenjerie feminină, băutură și două sticle de apă de colonie, cea mai fină și mai căutată apă a câte 3 litri fiecare, le întăreau bănuielile.

Dar eu contasem ca acest sortiment bogat de mărfuri occidentale, pe de o parte, mă va ajuta să mă descurc în timpul peregrinărilor pentru găsirea părinţilor mei. Sau, pe de altă parte, mă va ajuta să scap mai ușor — cu-n singur picior în spate — dar cu marfa confiscată, în cazul că voi fi reţinut pe undeva. Lucrurile au ieșit pe dos.

În afară de faptul că mi-au lăut tot, restul nu s-a potrivit cu socoteala de acasă. M-au reţinut și pe mine.

— „Asta-i marfa cu care-ţi cumperi agenţii și informaţiile! m-a acuzat noul meu anchetator. Așa stând lucrurile ce-aş mai fi putut zice? Cel mai bun lucru era să cânt pe coarda adevărată. Așa puteam să justific mai ușor falsificarea buletinului.

Un fals este mai aproape de mintea și logica unui poliţist de oriunde ar fi el. M-ar fi înţeles mai ușor că asta era singura cale prin care puteam pătrunde mai repede prin cortina de fier și să circul pentru a da de urma părinţilor.

Așa am și făcut. Am mărturisit falsul și în continuare povestea căutărilor mele.

— Cu un pașaport adevărat cât ar fi durat? Și dacă l-aş fi putut obţine, cum aș fi putut face atâtea deplasări? Și n plus, domnule Căpitan, n-aş fi fost la fel de dubios pentru dumneata, dacă aș fi avut acte din Vest? Ce ai fi putut deduce dumneata ca poliţist sau ca organ N.G.B?

Urmărindu-i, chipul mi-am dat seama că izbutisem să-i strecor în suflet îndoiala că s-ar putea să am dreptate și să fie așa, cum povesteam eu.

Dar te pui cu dracul?

Că m-am orientat destul de ușor în timpul acestei anchete, că am răspuns destul de onorabil întrebărilor și că am izbutit chiar să mă dezvinovăţesc în parte, justificând necesitatea falsului ca singură cale posibilă mie și accesibilă unei minţi denaturate profesional, s-a datorat unui fapt pe care îl știam doar eu. Cât fusesem la Celle Saint Cloud, mi se încredinţase pentru instruire o unitate de ruteni și de ruși albi. Pentru că ei vorbeau prost germana, iar eu de loc rusa, m-am folosit de translator și de la o zi la alta, am învăţat rusește. Destul de puţin, dar mă aflam

acum în situaţia să înţeleg destul de bine. De vorbit firește că vorbeam prost, iar de scris și citit în literele lor cirilice nici vorbă. Ori cum însă, acest lucru îmi slujea în clipa de faţă destul de mult, pentru că foarte neprevăzători, anchetatorii vorbeau între ei lucruri pe care n-ar fi trebuit să le știe anchetatul. Și astfel din înjurăturile pe care mi le trăgeau, din schimburile lor de vorbe, din semne și iluzii, până când translatorul îmi comunica în germană ce a spus anchetatorul, eu izbuteam să-mi formulez un răspuns bine chibzuit. În felul acesta, am aflat de pildă, că ei știau precis că vin din zona franceză și nu din altă parte și că mă așteptau să cad de la o zi la alta și am putut să răspund în aşa fel încât, în loc să-i înfurii, până la sfârșitul primei ședinţe de anchetă cu cel de al doilea căpitan, să-i smulg promisiunea că va cerceta, îmi va căuta părinţii și mă va înștiinţa imediat ce va avea vreum răspuns. Știam că mă minte, dar eram satisfăcut că izbutisem să-i zdruncin certitudinea că n-aş fi putut fi altceva decât spion american. Erau înspăimântaţi de americani. Poate, pentru că erau aliaţi!… În această atmo sferă de destindere am fost trimis în pivniţă, pentru a mi se da masa, cu avertismentul că după prânz vor continua ancheta.

PRIMA MASĂ

Masă a constat dintr-o bucată de pâine, o supă și o mâncare de orez, cu sos și came. Este drept că-mi era tare foame, dar și mâncarea a fost bună. După câte am înţeles era adusă de la o bucătărie a ofiţerilor sovietici. Timp de trei zile masă s-a repetat în aceleași condiţii.

La înapoiere, înainte de reînceperea anchetei, am fost întrebat de căpitan ce mâncare mi se dăduse.

Pâine ai primit?

— Da

— Supă ai primit?

— Da

— Cașă ai primit?

— Nu!

De trei ori la rând m-a întrebat, de trei ori la rând am dat același răspuns.

— Cum, n-ai primit cașă?

Și pentru că iarăși am negat, m-a confruntat cu sergentul care-mi dădu-se mâncarea și, spre marea furie a acestuia, iar am negat. Urmarea a fost că ia dat ordin sergentului să aducă imediat o cașă.

— A, din asta am mâncat, am zis când am văzut friptura cu orez ce mi-o întinsese artelnicul. „Eu înţelesesem c-aţi întrebat dacă mi-a dat caș. Un fel de brânză nesărată, cum îi zic laptelui închegat, înainte de a-l pregăti pentru conservare, sub diverse forme.

Ce-i aia caș? Da, de unde știi românește? S-a mirat N.K.V.D-Istul? În sfârșit, înţelesesem că fiertura aceia a lor, făcută din cereale huruite și fierte, din mei, soia, grâu sau chiar numai tărâţe goale — și pe care aveam s-o mănânc de acum înainte,

aproape nouă ani — se cheamă cașă și că n-are nimic comun cu cașul românesc, făcut din lapte de oaie. Dar prostia asta, era gata să mă facă să mă trădez singur.

Și pentru că anchetatorul rămăsese cu o umbră de nedumerire și bănuială, am continuat repede un răspuns lămuritor.

„Aveam în timpul războiului un prieten din România, care primea caș de acasă, adică brânză de oi proaspăt închegată.

Și cu asta credeam eu că incidentul a trecut nebăgat de seamă.

În timpul anchetei de după amiază au fost prezenţi vreo 15 — 20 de ofiţeri sovietici, printre care și un Colonel. Probabil șeful lor. Trebuie să amintesc că în celula de la subsol fusese foarte cald și eu ieșind transpirat din celulă în aerul foarte rece de afară — era pe la începutul lui Aprilie și în regiunea Erzgebirge — și intrând din nou într-o încăpere caldă mă apucaseră niște frisoane neobișnuite. Cum anchetatorul și translatorul, când am intrat eu în încăpere — nu știu de ce – poate era o tactică pentru intimidare — îşi scoseseră pistoalele și le puseseră cu zgomot pe masă, colonelul, care observase că tremur și mă scutur, m-a întrebat foarte dulceag, dacă mie frig. Apoi către cei doi:

— Puneţi-vă înapoi pistoalele! El o să fie cinstit și o să spună tot ce are de spus, pentru că numai așa va căpătă încrederea și bunăvoinţa noastră. El știe că noi vrem numai adevărul, iar el are tot interesul să ni-l spună.

Am râs și le-am explicat că pricina frisoanelor mele nu-i frica ci trecerea bruscă de la o temperatură la alta.

— Și apoi, din firea mea, nu-s prea fricos. Iar acum știu bine că mă aflu în faţa vestitului G.P.U. și întrevăd ce poate să mi se întâmple, chiar dacă n-am niciun fel de amestec în afacerile în care vreţi să mă amestecaţi.

— Nu ești la niciun GPU! – s-a răstit colonelul. Aici te afli la organele de anchetă ale N.G.B.-ului. Ce știi tu despre NGB?

I-am răspuns c-am citit, când eram în armată, câteva cărţi despre URSS și din ele m-am informat despre CK şi NGB. Știu doar că aveau specialitatea de a-și împușca victimele în ceafă, după ce mai întâi le maltratau sau le supuneau la cazne îngrozitoare.

Colonelul a tras o înjurătură și a urlat la mine.

— Nu-i adevărat! Ai să vezi și tu că nu mâncăm oameni, cum v-au băgat în cap capitaliștii voștri. Noi apărăm adevărul și dreptatea maselor populare și ale clasei muncitoare. Noi nu prigonim pe nimeni, așa cum face poliţia voastră și gestapoul burghezo-moșierimii. Gloanţele noastre nu-s decât pentru marii criminali. Și pe tema asta mi-a tot vorbit vreo cinci minute.

Apoi a reînceput ancheta. Am aflat în decursul după amiezii că știau deja că sunt translator la jandarmeria franceză din Mainz și s-au arătat chiar bucuroși că suntem colegi de breaslă.

— Vom face deci schimb de experienţă. O să te rugăm să fii bun și să ne povestești și nouă care sunt metodele lor de lucru.

— Dar eu nu sunt decât un simplu translator de limba ger mana. Sunt un proaspăt angajat civil și n-am nimic de-a face cu jandarmeria franceză și tehnica ei

de lucru.

— Nu-i adevărat! La noi nu lucrează niciun civil. Toţi sunt în NGB. Minţi mereu băiete și asta ne face să fim siguri că tu ești spion american, ascuns în cadrul jandarmeriei franceze!

Zadarnice au fost negările și explicaţiile mele că nu-i pot lămuri cu nimic. Atmosfera devenise mai încordată, dar, n-au trecut la niciun fel de brutalităţi. Ședinţa s-a terminat cu un fel de proces verbal, în care au scris ce au vrut. Apoi mi l-au citit, dar eu n-am fost de loc atent la textul ce mi se traducea. Știam doar că eram menţinut în poziţia de om al spionajului american, specializat pentru zona sovietică de ocupaţie.

Am refuzat cu îndârjire să semnez procesul verbal respectiv și ca urmare, după ce mi s-au dat primele trei picioare în spate, am fost trimis în celula din pivniţă. Celula, ca toate celulele, a chichineaţă întunecoasă, pe a cărei pereţi se aflau semnături, nume adrese și date: una mai vizibilă și mai profund zgâriată striga:

„Vive la France!” Această inscripţie am mai întâlnit-o și în alte închisori. Simpatizanţi ai Franţei sau poate francezi de origine, azvârliţi în vârtejul evenimentelor, îşi semnalaseră trecerea peste tot. Tot din celula de aici, prin geamul care dă în curtea închisorii, am observat două mașini identice — două turisme — care purtau exact acelaşi număr:

La început o cifră care îmi scapă, 1 — 2 sau 3 apoi un G rusesc urmat de 1850. De ce or fi purtat două mașini identice, acelaşi număr? De ce avea nevoie NGB-ul de alibi? Ce interese obligau ca mașina să fie văzută în acelaşi timp în două locuri diferite?

LA KARL MAY ACASĂ

Cu una din aceste două mașini, după trei zile, în care nimeni nu m-a mai întrebat nimic, am plecat spre Dresda-Radebeul. Șoferul și căpitanul anchetator erau în faţă, eu în spatele șoferului iar în dreapta mea translatorul, cu pistolul în braţe. Nu mi-au pus cătuşe la mâini, dar mi s-a aşezat pe genunchi un geamantan mare și mi s-a atras atenţia să stau nemișcat: altfel, și mi-au arătat pistoalele. Dacă-mi văd de treabă, poate că o să-mi văd părinţii.

El și colonelul său mă vor ajuta, mi-a adăugat căpitanul anchetator. Dracul mai putea crede în minciunile sovietice! Repet: nu aflaseră tot despre mine, mai ales însă că sunt de origine din România și că peregrinasem mult.

Pe drumul spre Dresda-Radebeul am avut trei pane de cauciuc. Și de fiecare dată era acelaşi cauciuc, din partea stângă, al roţii de sub mine. Nu eram superstiţios și n-am tras nicio concluzie. La ultima pană de pneu, nemaiavând rezervă și nici alte mijloace, a trebuit șoferul să plece pe jos — eram la periferia Dresdei — până la centrala locală NGB și să vină cu o altă mașină să ne remorcheze.

Aşteptând sosirea depanării, am avut ocazia, arestat fiind, să fac pe translatorul din germană în franceză. Era o ceaţă deasă și în jur numai dărâmături de pe urma

bombardamentelor. În dreptul nostru a oprit o coloană lungă de camioane ale armatei franceze, care — după cum se vedea, avea ca încărcă tură utilajele unei fabrici germane demontate — probabil în vederea despăgubirilor de război. Din mașina din capul coloanei a coborât un ofiţer francez, care ne-a întrebat care este drumul spre Weimar. Translatorul și căpitanul, foarte prevăzători, mă încadraseră și-mi înșurubaseră în coaste ţevile pistoalelor. Am tradus întrebarea francezului în germană translatorului meu, apoi răspunsurile translatorului din germană în franceză. Ce-aș fi lovit, Doamne! Simţeam că e unica șansă spre libertate, dar pistoalele — simţind se vede și ele, ce se petrece cu mine – se înșurubaseră mai puternic în coaste. O, de-ar fi fost numai unul! Ofiţerul francez n-a sesizat nimic, a mulţumit, a salutat și și-a continuat drumul cu convoiul. Ce puteam face? Afurisita neputinţă omenească!

Ratasem un prilej rar, poate unicul!… În sfârșit a sosit depănarea și iată-ne în Radebeul, la castelul lui Karl-May.

În holul cel mare de la intrare, am stat peste două ore, până când și-a făcut apariţia un grup zgomotos de ofiţeri sovietici, care aveau în frunte un colonel, burduhănos, cât un butoi. Colonelul s-a oprit în faţa mea, m-a privit și a poruncit să fiu dus într-o celulă.

De data aceasta celula nu mai era în pivniţă, ci într-un pod din grajdurile lui Karl May. Din cele trei celule existente acolo, eu am ocupat celula Nr. 3, în care am stat 4 zile, fără ca nimeni să mă întrebe nimic. Ciudată experienţă mai făceau anchetatorii ăștia cu deţinuţi! Ior! Mereu erau grăbiţi, când le intrai în serie. Mereu îţi reproșau că le furi timpul, că au atâta de lucru și că tu îi întârzii, dar, te lăsau după aceia să lâncezești zile și săptămâni. Din cel mai interesant caz al meseriei lui deveneai total inexistent.

Și stăteai, stăteai, descompunându-te în nesiguranţă și presupuneri. Ca iarăși, tot așa de brusc, să fii luat în seamă și violent anchetat sub cele mai variate și ingenioase forme, 24 de ore din 24 posibile, zile și săptămâni în șir… drăcește.

După patru zile de stat în podul grajdurilor, am fost mutat tot la grajd, dar jos, la celula Nr. 7 unde am găsit un inginer silvic sovietic, care era anchetat și acuzat pentru înaltă trădare. Am bănuit la început, că am fost mutat special pentru a fi tras de limbă de un om al lor sau pentru a ni se prinde firul discuţiilor în ascultătoarele de care erau înţesate toate încăperile. Nu cred să fi fost informator de al lor, pentru că era prea otrăvit și nu-i ardea de vorbă. Niciodată, nu mi-a vorbit nimic omul acesta. Se plimba doar, într-una prin celulă.

Dar, iată că după atâta lâncezeală, a sosit și „dinamismul”. Silvicultorul și eu am intrat în tărbacă, după un program, ca de iad. Au început cu un fel de hărţuială, pe care n-o cunoscusem încă. Nu mai era voie să dormi, decât între orele 24 și 6 dimineaţa. Dar, exact după 5 minute după ce se dădea semnalul culcării, eram scos la anchetă, unde mă ţineau până la 4,30 — 5 dimineaţa. Până eram adus în celulă și până să mă întind era ora 6 și eram obligat să fac plimbarea prin celulă, în loc să dorm, după sleiala anchetei și eventuala bătaie. Pe hoţoaica instalată în ușă eram tot timpul spionat de ochii soldatului din gardă și orice abatere aducea o

pedeapsă. Poate că fericiţii oameni liberi nu știu că-n cadrul unei pedepse intervin pedepse peste pedepse, în cercuri concentrice, tot mai profunde, după chipul cercurilor infernului Dantesc. Între ora 9 și 10, urma al doilea val de anchete, condus de un alt anchetator, care te lua de proaspăt și complet de la început, ţinându-te până pe înserat. Dacă nu erai băiat cumsecade și-i furai timpul bietului anchetator, de fiecare dată te alegeai cu noi surprize: bătaie suplă, carceră cu cuie, statul pe gheaţă, statul în butoi, statul la neagră (cameră obscură), statul la albă (cu lumini orbitoare), treceri de la albă la neagră, de la neagră la albă, de-ţi plesnea capul și ochii, postul negru, morișca, trecerea printre bastoane, bătaie la tălpi, bătaie cu sacul de nisip, bătaie cu beţișoare la testicule… Apoi ajungeai din nou în celula și ciclul continua, ca ziua după noapte și noaptea după zi, aplatizându-te sub tăvălugirea fără de sfârșit a capriciilor unui om în uniformă, plătit gras de persoana morală și juridică a statului sovietic… Ce cruntă-i tortura somnului și a istovirii! Odată intrat în regimul acestei împerecheri diabolice, cum ajungeai în faţa anchetatorului și-ţi dădea voie să stai pe scaun adormeai, ori cât n-ai fi vrut tu să dormi, dar te trezea imediat, turnându-ţi apă rece în cap, sau cu ghionţi în coaste și începeau întrebările, uneori puse de mai mulţi anchetatori simultan. Acelaşi mod trăsnit halandala și fără nicio legă tură între ele, biciuindu-te ca un vârtej de ploaie, de unde nu te așteptai. Iar tu n-ai fi vrut decât să dormi… Așa ajungi să dai orice fel de declaraţie, numai să obţii liniștea, liniștea somnului. Anchetatorii erau mereu proaspeţi, mereu alţii, anchetatul rămânând mereu același, așa că până la sfârșitul ciclului, mărturisea bucuros că la ucis și pe Marx sau că laptele maică-sii era acru, pentru că fusese mai târfă decât Messalina.

Se mai întâmpla ca sub tăvălugul întrebărilor stupide, puse cu îndărătnicie de sute și mii de ori, treaz și odihnit fiind, să adormi. Ancheta în sine nu conta, rezultatul final era întotdeauna cel scontat, datorită nu inteligenţei sau perspicacităţii instructorului, ci sleielei și lehamitei anchetatorului. Până la urmă acesta trebuia să confirme acuzaţiile, în baza cărora justiţia sovietică își argumenta sau justifica atitudinea, măsurile luate, politica sa meschină, crimele. Anchetatorii nu erau decât o haită ordinară de lingăi, plătiţi bine, pentru a smulge niște adevăruri comandate. Așa au fost posibile toate crimele lui Stalin și Beria, așa a fost posibilă uciderea lui Tuhacevski și miilor de ofiţeri și cetăţeni ruși, care n-au avut decât vina de a nu fi fost de acord cu tirania și vederile înguste ale briganzilor setoși de putere.

Metodele anchetatorilor erau conforme cu indicaţiile date de Ministerul de Interne. Pentru că sistemul centralist nu îngăduia abateri de la pravilă. Fiecare comandant NGB de regiune, avea un număr de cazuri previzibile, clasificate și numerotate de centrală cu numere începând de la 1 — 20 de exemple. Aceste cazuri dacă nu putea obţine legătura cu Centrul pentru a i se indica soluţia, trebuia să le rezolve singur. Cum conform instrucţiunilor sigilate într-un plic, care purta acelaşi număr de ordine cu clasa în care se încadra cazul în speţă, după șablonul pe care Moscova se îngrijea să-l trimită din vreme regionalelor sale.

După cum vom vedea, așa au fost rezolvate o serie de răscoale din Regiunile Cercului Polar, unde soluţia era dată de plicul Nr. 5, din casa de fier a NVD-ului sau

NGB-ului, deoarece nu se putuse lua legătura cu Moscova…

MAIORUL PUNŢUȘ

La Dresda-Radebeul, pentru obţinerea efectului final, prin destrămarea morală cu ajutorul slăbirei fizice, instrucţia arestaţilor era încredinţată anchetatorului șef Maior Punţuș, de fel din Moscova. Nu părea a fi om rău! Meseria trebuia totuși să şi-o facă altfel știa destul de bine, c-ar fi ajuns alţi să o îndeplinească, dar pe spinarea lui. Ce-i rămânea de făcut, dacă intrase în hora asta? Meseria o îmbrăţișase pentru că era foarte bine plătită și-i asigura cele mai mari avantaje personale.

Condiţia era să faci ce ţi se cere și fără să-ntrebi; de ce? Conștiin ţa? Știa foarte bine că trebuie să se prefacă că jupoaie pentru ca nu cumva s-ajungă să fie el jupuit. În orice caz, teoria era simplă e mai bine să jupoi decât să fii jupuit. Și-apoi cu câţi ai mai mulţi sub călcâi, cu atât ai mai puţini pe grumaz. Asta-i morala și genul de conștiinţă, pusă în slujba poporului muncitor și a maselor largi, pe care începând de la hanul din Lauter și până sus la Cercul Polar, pe unde m-a purtat soarta, le-am întâlnit peste tot. Indestructibile sunt cercurile acestea ale butoiului sovietic! O lume întreagă de înecaţi s-au agăţat de paiul mai binelui personal. Și apoi, împotriva convingerilor celor mai intime, în numele eliberării de exploatare și a unei fantomatice fericiri, participă conștient și militează din ordin pentru tiranizarea și îndobitocirea sa proprie și a altor câteva sute de milioane de oameni…

Așa dar, oricât ar fi fost de cumsecade, acest Punţuș și-a făcut pe deplin datoria. Erau ochi care-l supravegheau și pe el. Știa bine, că de sus și până în josul scării, pe fiecare treaptă, fiecare de abia așteaptă să-l înghită pe celălalt, frăţește.

Încă unul sub călcâi, unul mai puţin pe grumaz. Mașina spiona jului și delaţiunilor funcţionează perfect și în zvârcolirile intestinale ale NGB-ului.

Punţuș — poate pentru a se arăta zelos în faţa subalternilor — a ordonat să mi se facă o nouă percheziţie, și inventarul obiectelor confiscate, a „corpurilor delicte". Nu-mi aduc aminte dacă mai era în vrac și valuta străină, dar știu precis că tare multe dintre lucruri se evaporaseră. Mai ales cele pentru uz feminin. Se mai aflau încă în rucsack doar, cele două sticle cu apă de colonie fină.

Cât timp m-a anchetat maiorul Punţuș, lucrurile au mers mai ușor. Nu mă brutaliza și în plus mă scotea în vila alăturată, bucurându-mă astfel și de un fel de mică plimbare. Când mă ancheta însă colonelul ăla burduhăuos, ca o butie, nu era deloc plăcut. Nu făcea anchete decât în incinta castelului și avea o deosebită plăcere să mă ţină întotdeauna sub luminile puternice ale câtorva reflectoare. Tortura mi-a provocat de câteva ori puternice hemoragii. De două ori hemoragia a fost atât de puternică, încât a fost silit să-și întrerupă satisfacţia și să mă expedieze urgent în celulă. Inginerul sovietic, care încă mai era în celulă, se speriase de atâta sânge, m-a spălat cum a putut și mi-a pus niște comprese făcute din cămașa lui, cu apă din hârdău. Îl auzeam căindu-se jalnic, legănându-și capul: „Păţan!… păţan!… Am aflat mai târziu că jălania lui însemna pe românește: „Puștiule!…

Puștiule!…

Ancheta continua după același șablon. Cine sunt? De unde sunt? De unde viu? Ce caut în zona sovietică? De ce n-am făcut cerere pentru trecere legală? Etc…

S-a petrecut totuși o noutate. În vederea confruntării mele cu Thea m-au tuns. De ce o fi fost nevoie să mă tundă tocmai pentru asta? Ce scandal a fost!… Am lovit și un soldat, care intervenise să mă ţină… M-a costat scump de tot treaba asta.

Apoi a intervenit o altă noutate, care m-a lăsat cu gura căscată.

La una din noile ședinţe de anchetă a apărut un alt transla tor. Și în loc să mi se adreseze în limba germană, ca până acuma, mi-a vorbit românește.

Am rămas tablou.

— Iată, în sfârșit, dovada în faţa căreia n-ai să mai zici că nu ești spion! – a triumfat anchetatorul. De ce ai ascuns că vorbești românește și ungurește? De ce ne-ai ascuns că ai fost instructor la batalioanele de ruteni și ruși din centrul de instrucţie al S.K.-ului, de la Celle Saint Cloud din Franţa? Credeai că nu vom afla cine ai fost în armata fascistă? Fapt este că erai unul din cei mai buni șefi și totodată cel mai sever instructor?

Erai poreclit de către toţi „Caramba”, după cântecul militar cu același nume!…

Și au început să-mi pună sub nas o serie de fotografii cerându-mi să le răspund pe cine cunosc și ce pot să spun de personajele recunoscute.

Firește că n-aveam interesul să recunosc pe nimeni. Este cea mai puţin complicată dintre soluţii. Nu știu, nu știu, nu recunosc pe nimeni și gata! Dacă susţii și te menţii cu tărie pe infailibilul nu știu, și nu cunosc, ești scutit de tare multe surprize și încurcături. Probabil același lucru îl făcuseră și cu fotografia mea, care, multiplicată, fusese trimisă prin diversele lor lagăre și închisori dni Mecklenburg, unde erau deţinuţi, pentru judecată sau repatriere, o parte dintre rutenii și rușii albi cu care avusesem eu de-a face. Indicaţiile cu care-mi scoteau ochii și informaţiile cu care voiseră să mă copleșească nu puteau proveni decât de la un vorbăreţ, care-mi recunoscuse mutra.

De altfel și mie personal mi se arătaseră de atâtea ori și timp de nouă ani mi s-au tot arătat mereu. Mii de fotografii, din care trebuia să indic ce personaje cunosc… întotdeauna însă, nu cunoșteam pe nimeni și niciodată nu știam nimic. Cu NGB-ul, ca de altfel cu orice poliţie din lume, niciodată să nu faci pe cunoscătorul și pe deșteptul. Este o soluţie foarte recomandabilă, deoarece întotdeauna s-a dovedit sănătoasă.

Odată cu această ultimă noutate, valul anchetelor s-a înteţit.

Imediat ce se da semnalul de culcare, adică la ora 24, stafiile începeau să umble. Strigoii îşi părăseau mormintele de peste zi și complăcându-se în bezna nopţii, se străduiau să facă lumină tocmai în ceea ce era mai luminat.

Eram deci chemat pentru „luminare” și ţinut până la 6 dimineaţa, când dându-se deștepterea pentru mine începea iarăși întunericul. Întunericul extenuării în celula puternic luminată, în care nu mai aveai voie să te întinzi și să dormi. De-acum începea plimbarea zilnică sub ochiul victoriosului soldat roșu, eliberator al popoarelor lumii, care stătea de pândă la ţâţâna ușii.

Bizara risipă de energie și de concentrare de forţe!…

Câte mii de ani de înţelepciune i-au trebuit omului, să are și să adune pentru a-l nască pe Marx, pe Stalin și pe Brejnev, care să născocească toată mascarada asta! Teoretizând minciuna și reaua credinţă au izbutit să dea o nouă simţire omenirii?! Luciferul bibliei creștine, Belzebet sau evoluatul Mefisto sunt niște calfe stângace și neroade, care plesnesc de invidie, pe lângă corifeii marxiști-leniniști.

…Așa dar, ajuns în celulă, trimis pentru odihnă, odihnă nu puteai avea, pentru că sentinela, sub ameninţarea pedepsei, prevăzută de regulamentul lui, nu te lăsa să dormi. Iar dacă te plângeai anchetatorului de neodihnă, făcea niște ochi mari și miraţi, și pe loc cădea pedeapsa împotriva ostașului netrebnic)…

Apoi, pentru a nu te plictisi cumva de atâta liniște, urma o nouă anchetă după masa de prânz, cu un alt anchetator firește, iar uneori chiar în cursul dimineţii. De abia ajuns în celulă, te trezeai chemat imediat, pentru un mic interogatoriu suplimentar.

Cât privește alimentarea nu este lipsit de interes nici acest capital. Masa de prânz consta dintr-o bucată de pâine neagră și acră de circa 450 gr., coaptă în formă de tablă, în alt chip nu ar fi putut sta în cuptor, amestecătura aceia din tărâţe și apă și care în iadul cuptorului, prindea o pojghiţă arsă, în mijlocul căruia rămânea o cocă moale ca un noroi. Mâncând-o simţeai în pântec o greutate de pietroi, iar pe gât arsuri și jărăgai.

Din această pâine de catran aș fi dorit să mănânce Sir Churchill, Sir Russell și Roosvelt. Păcat!… Asta era pâinea pe care o mâncau nu numai deţinuţii și prizonierii, ci și gloata milioanelor de oameni ai muncii, de la Crimeea la Novaja-Zemlea, de la Tiraspol la Vladivosţok, mai puţin firește cei de la conducere și curelele de transmisie. S-ar putea ca de atunci să se mai fi schimbat ceva, dar pe atunci era o fericire s-o poţi avea și așa!

În afară de chinul acesta, care se chema pâine și-l aveai odată pe zi, se mai dădea odată la prânz și odată seara, un castron de preferinţă făcut din lemn, cu jumătate de litru de zeamă fiartă, din măcriș sau urzică, înaltă cât un călăreţ cu cal cu tot, cosită cu coasa, sau frunză de varză pe jumătate uscată, culeasă, după ce se recoltase varza căpăţână. Apoi un sfert de litru de cașă, de obicei din tărâţe de grâu, din hrișcă zdrobită sau alte cereale, fiertură despre care am mai amintit.

Asta se chema masă, și cu foarte mici variante și surprize, asta mi-a fost mâncarea nouă ani de zile. Asupra acestei probleme, cronica va reveni pe parcurs cu amănunte bogate.

Aici eram încă în inima Europei centrale, unde de bine de rău, sovietici mai aveau totuși reţineri și nu-și puneau chiar poalele n cap.

Martorul Punţuș, avea o meteahnă. Îndată ce intrai la el pentru cercetări te întreba prietenos nevoie mare:

— Ei, ce mai faci? Cum a fost masă?

Dar și eu aveam invariabilul meu răspuns care mă desfăta nespus, pentru că simţeam că-l irită:

— Foarte bună! Ciorba a fost de-a dreptul excepţională!

— Ţi-ajunge?

— Îmi și rămâne!! Dar, zău că minţeam.

După acest preambul, repetat cu sfinţenie, maiorul trăgea sertarul mesei și scotea din el, punând-o în mod ostentativ, pe masă pâine albă. Ce ochi am făcut când am mai văzut cum arată o pâine albă! Parcă aș fi fost un bolnav care numai zărise soarele de vreme îndelungată. Uneori i se alătura niște brânză, alteori un cârnat sau o friptură puternic mirositoare. Începea să înfulece cu poftă. Din când în când plescăia cu satisfacţie, ca neamul prost. Firește, că tot ce făcea era intenţionat; pot spune, chiar studiat. Adeseori, îl miroseam cum se silea să-și joace mascarada zilnică. O fi fost, poate metoda obligatorie. Din când în când, îmi mai arunca câte o ocheadă o vorbă.

— Tu n-ai vrea să mănânci? apoi îşi aprindea ţigara. Și dacă era bine dispus îmi da și mie s-aprind. De câteva ori și-a împachetat întreaga mâncare în hârtie și la ieșire mi-a trecut-o zâmbind.

În cadrul anchetelor sale, în câteva rânduri, a tot revenit la lucrurile pe care mi le confiscaseră, și-mi punea întrebări asupra fiecărui obiect pe care eu pretindeam că l-am avut în momentul arestării. De bani nu mai m-a întrebat niciodată.

Ce voiam de exemplu, să fac cu ciorapii de damă sau cu alte lucruri de intimitate feminină? Ce voiam să obţin cu parfumul! Și câte și mai câte întrebări. Firește că-i repetam acelaşi răspuns cu moneda forte și cu schimbul în natură, care stăpânește piaţa în vremuri de lipsuri. Cât despre parfum, i-am declarat că era din cea mai fină producţie franceză, și că-mi închipuiam că va trebui să placă ofiţerilor sovietici, vestiţi prin rafinamentul lor în materie de parfumuri fine.

I-au sclipit ochii și m-a întrebat dacă produsele franceze sunt într-adevăr mai fine decât similarele lor sovietice, întrucât el personal este mare amator de astfel de articole fine. Căzând de acord, Punţuș a dat dispoziţie ostașului să-mi fie adus rucsackul. Dar spre mirarea mai puţin a mea și mai mare a maioru lui, cele două sticle de câte 3 litri fiecare nu mai existu. Se volatilizaseră. Am zâmbit și cu nepăsarea omului care, plouat până la piele, puţin îi mai pasă de picăturile care-e mai pot atinge, l-am întrebat:

— Și sovieticii știu să fure?

Avusesem un martor ocular când mi se făcuse percheziţia, care știa de existenţa celor două sticle, cu atât mai mult cu cât se făcuse și multă vâlvă în jurul lor. Or acest martor ocular mai era aici, era chiar translatorul. Toate celelalte lucruri puteau fi negate, sticlele însă fuseseră Introduse în magazia închisorii cu prea multă publicitate și mai ales erau foarte râvnite. A dat ordin pentru căutarea și aducerea celor două sticle, despre care știa și el că fuseseră confiscate. Investigaţiile s-au soldat cu descoperirea unei singure sticle în lada unui ostaș din gardă, dar și aceia era goală goluţă. A fost imediat pedepsit și pentru a mă convinge pe mine, de intransigenţa și obiectivitatea măsurilor punitive, l-au adus pe respectivul ostaș chiar în carcera alăturată de celula subsemnatului. Mi-au făcut în felul acesta încă un pustiu de bine.

De câte ori eram nevoit să trec prin faţa carcerii lui, mai primeam, de la acest

nespălat, cu ochii oblici, un supliment gratuit de înjurături din care nu lipsea ceea ce îi băgaseră în cap: Fascistul!

GENERALUL LOCOTENENT ZELENIN

Într-o zi, pe la sfârșitul lunii Mai, când eram singur în celulă, — inginerul sovietic fusese transportat în altă parte – a venit un translator, care mi-a dat o perie și schimburi, cu recomandarea să fiu cât mai curat. După plecarea lui, a sosit un frizer, care mai mult m-a jupuit decât m-a ras, ca după aceia să fiu scos în curte.

— Știi unde mergi? M-a întrebat translatorul, în timp ce ne deplasam spre un gard înalt din scânduri de peste 4 metri, bătute una peste alta.

— Nu!

— Să vedem pe cineva mare!

În mintea mea s-a petrecut o reacţie rapidă: La maior, nu! La colonel, iarăși nu, pentru că sunt de-ai casei și n-au de ce să mă dichisească. Cu ei mă văd aproape zilnic și în niciun caz lor nu le-aş putea adresa vreun fel de plângere. Dacă, după cum zice translatorul, mă duce la cineva mare, cine poate fi decât vreun general. Urmarea a fost că i-am răspuns, aproape imediat, după ce m-a întrebat:

— „La general”!

Cum am intrat la Punţuș, translatorul i-a și raportat că sunt deja informat că merg la general.

— Da, la general te duci! Dar de unde știi? Ce soldat ţi-a spus? Cu cine ai legături?…

Timp de două zile, aceste a fost subiectul tuturor interogatoriilor, timp de două zile a fost imposibil să conving pe cineva, chiar și pe Maior, că în situaţia respectivă răspunsul meu nu fusese decât o concluzie, elementar de logică la întrebarea pe care mi-o pusese dobitocul de translator.

Când a apărut pentru prima dată acest nou translator, care vorbea românește și era originar din Basarabia, vechiul ţinut al cetăţilor românești ridicate împotriva tătarilor, dar ocupată în mod abuziv sovieticii, mi-a câștigat toată încrederea și sim patia, pentru simplul fapt că după atâţia ani mi-a dat ocazia să vorbesc în prima limbă pe care am vorbit-o în viaţa mea.

De câte ori mi-am stăvilit gândul de ai vorbi de evadare. Voisem să-i propun să-mi înlesnească strecurarea sau să fugă Împreună cu mine. O dată ieșiţi pe poartă, așa cum făceam în mod obișnuit când mă escorta la anchetă, ar fi fost foarte ușor să ne rătăcim și să nu mai regăsim drumul. Ce bine că nu i-am spus nimic!

Individul se dovedise josnic și m-ar fi trădat fără doar și poate, dacă fusese în stare să-i convingă pe toţi, printr-o afirmaţie neroadă că am legături cu informatori tainici. În niciun caz de la un astfel de individ nu te puteai aștepta la un ajutor pentru evadare…

Am fost dus în sfârșit și la general. Era un general locotenent şi-l chema — după cum am aflat mai târziu — Zelenin, șeful NGB-ului, de pe lângă trupele sovietice din Germania. Mai precis, era șeful suprem al serviciului de informaţii și

contrainformaţii sovietice din Vest.

Mi-a repetat exact placa pe care o cunoșteam. Știa despre mine tot, pentru că fusese — probabil — pus la curent de subalterni. Întrebările lor se mutaseră acum în gura generalului. De ce am venit, de unde sunt?… De ce am ascuns că-s român? În sfârșit, de ce știu atâtea limbi? Lucrul ăsta este treabă de spion.

I-am repetat generalului Zelenin exact realitatea, așa cum este prinsă și în rândurile acestei cronici. N-am negat nici participarea la instruirea rușilor albi. Era singura posibilitate de a mai rezolva ceva. Am negat tot ce mi se imputa în legătură cu spionajul american, dar aici am rămas în dezacord cu generalul. Și pentru el, rămâneam tot un spion. Mi-a promis totuși că o să cerceteze situaţia părinţilor mei și în cazul se găsesc în vreun lagăr sovietic, lucrurile se vor clarifica. N-a mai insistat asupra spionajului, dar mi-a cerut, — ce-o fi vrut să înţeleagă prin corectitudine și băiat bun? — Să fiu cât mai corect cu organele NGB, să fiu băiat bun și să nu mai fac greutăţi cercetărilor.

Priveam la acest general locotenent, mic de statură cu trăsăturile serbede și ochii sticloși, răi până la venin, priveam la buzele lui subțiri și viclene, care scoteau vorbe mieroase și-mi venea să-l scuip, cât era el de șef de serviciu de informaţii și contrainformaţii!

Pe cine credea că poate prosti, stârpitura asta? Poate pe Churchill, pe Rossewelt, poate pe toţi incapabilii din capul popoarelor. Târfa din el puţea de la o poștă depărtare!

Și mi-au venit în gând vorbele Eclesiastului: „Că mierea picură din buzele muierii curve și mai dulce decât nectarul este cerul gurii ei!”

Pentru darul acesta elementar și pentru înţelepciunea asta nesofisticată, mulţumesc și le rămân dator tuturor generaţiilor care au trudit din greu pe pământurile acelea frumoase de la Tisa la Nistru, Carpaţi, Dunăre și Marea cea Neagră. Oamenilor Măriilor lor, Mircea Bătrânul, Ștefan cel Mare și ai lui Mihai, oamenilor acelora neînsemnaţi, care au pierit, neștiuţi de nimeni, ca florile și ca iarba câmpului, pentru că n-au voit să fie robi, lor le datorez mândria de a nu-mi pleca capul sub furia stârpiturilor, care m-au ţinut închis și nici să-mi știrbesc omenia pentru făgăduinţele mieroase ale unuia ca Zelenin.

Așa cum așteptam, iată că stârpitura de Zelenin, a început să-și formuleze preţul bunăvoinţei și înţelegerii arătate. Socotesc însă că treaba asta ar fi putut-o face oricare alt neisprăvit.

Nu trebuia să existe un general pentru a face un astfel de negoţ.

— „Așadar”, mi-a zis el mieros, „o să stagnăm interogatoriile confruntările” și totul o să fie în ordine. De ce o fi voit să sublinieze termenul de confruntări, mai ales că nu avea, nici de ce și nici cu cine.

„Cu dumneata, om inteligent și umblat prin lume, avem alte lucruri de discutat, interesante și pentru noi și pentru dumneata. E păcat să ne pierdem în prostii, când poţi să fii un om liber, iar nouă să ne dai o mână de ajutor. Cunoști bine Vestul, ai relaţii, iar noi avem nevoie de un astfel de om. Ești cult, ești dibaci, avem nevoie și noi, ai nevoie și dumneata. Uite m-ar interesa mult să ne spui pe cine-ai cunoscut

în Franţa, ce americani și englezi ai cunoscut, ce ai observat la hotelul Victoria din Heidelberg, cum îi chema, ce ruși, unguri, polonezi stăteau de vorbă cu ei… Și alte lucruri asemănătoare”.

Răspunsul meu se vede că nu l-a mulţumit pe Zelenin, pentru că ex abrupto a început să urle ca un apucat și să mă amenințe cu fulgere și trăsnete, cu Siberia etc… etc… Siberia a rămas și astăzi o sperietoare, deși — în unele domenii — și-a depășit metropola!

— „Să vedeţi”, i-am zis eu, încercând să-l potolesc, „ce pot să fac decât să vă-nșir niște nume, care nu spun nimic. Am fost prea mic și fără perspective, ca să știu ce hram are fiecare din numele pe care le-au auzit. N-am fost decât un simplu soldat, care a zăcut destul de multă vreme într-un spital, și prizonier și rănit… Uitaţi-vă la rănile mele”…

— „Ești un mincinos. Am greșit când te-am crezut om cumsecade. Nu ești decât un spion american. Te-au camuflat, trimiţându-te în Franţa, iar de acolo ţi-au făcut vânt încoace, după ce te-au instruit în mod special și te-au încărcat cu bani.

Până la urmă să ştii că tot la zid o să ajungi. De unde ști tu atâtea limbi, dacă n-ai fost special educat în școlile voastre de spionaj? Uite, eu simt general locotenent și șef de NGB și nu știu decât rusește!”

— „În România, domnule general, sunt regiuni în care oamenii vorbesc 2, 3 și chiar 4 limbi, în afară de germană, engleză și franceză pe care le învaţă obligatoriu în școală orice român”, i-am răspuns eu. Zadarnic am încercat să-i explic de unde știu și cum mi-am însușit puţinul din fiecare limbă în care pot să mă descurc. Nu i-am putut potoli furia dezlănţuită de refuzul propunerii sale de a mă înhăma la carul greu al NGB-ului. Cred că dacă ar fi știut că-l trișez, înţelegându-l când vorbește și că n-ar fi avut prea mare nevoie de translator mi-ar fi spart capul. Era prea nervos, prea acru și prea sfrijit ca să nu fie în stare de orice fel de violenţă. Poate că tocmai calitatea asta îl adusese în fruntea unei astfel de instituţii.

Venise aici cu trupele de la Stalingrad și era conducătorul centralei NGB de la Potsdam, închisoare în care erau aduși la cercetări toţi agenţii secreţi, toţi spioni, toate vârfurile și oamenii socotiţi importanţi sau periculoși, arestaţi în zona sovietică. După cum am aflat de la acei cu care am putut veni în contact, aici sau în alte închisori prin care am trecut, acest general locotenent Zelenin l-a însoţit — sub stare de arest — până la Moscova, pe mareșalul Jukov. Pentru prima dată am auzit acest lucru discutat în închisoarea de la Postdam, unde am întâlnit foști ofiţeri din preajma și statul major al mareșalului Jukov, care fuseseră arestaţi și închiși din ordinul aceluiaşi sfrijit de Zelenin. Din aceștia, mi-aduc aminte de un colonel Alexandrov, frate cu un poet, autor al nu știu cărui imn sovietic, un alt colonel din statul major al lui Jukov, care era șeful secţiei „cultura și artă” pentru armată, un maior, aghiotantul personal a lui Jukov și încă vreo câţiva subalterni.

Acesta era, așa dar, omnipotentul general Zelenin, care-mi declarase că, deși e general, nu știe decât rusește.

Făcând aceste afirmaţii i s-a părut că zâmbesc și insistând mult să-i dau explicaţie, i-am răspuns, atrăgându-i atenţia că o să se supere.

— În Vest se spune cam așa, domnule general: Mai bine măturător de stradă în Occident decât general în U.R.S.S.:

Foarte nervos, mi-a trântit în spate o lovitură de cizmă de m-a zvârlit până în ușa și a urlat la mine.

— „O să mai stăm noi de vorbă!”

După alte două zile, în care Maiorul Punţuș m-a întors pe dos, ca să afle de unde am știut că voi fi condus la un general, am fost urcat într-o dubă, cu geamuri fumurii, pe care scria cu litere mari „Pâine”, dar care pe dinăuntru era blindata cu tabla de oţel și expediat la Postdam-Berlin, în închisoarea, Nonnen Poster” din spatele parcului „Sans-Sousi”. Aici din celula mea cu Nr. 3, care se afla la subsol, auzeam doar clopotele mănăstirii. Celula Nr. 3 fusese celula condamnaţilor la moarte, celula pentru executarea pedepsii”.

— Brr!

Într-un colţ, deși fusese nu prea de mult văruită, se mai vedeau încă urmele glonţelor. Celulele 4 și 5, mai puţin sinistre decât celula Nr. 3, fuseseră celule pentru condamnaţi! la moarte și viitorii oaspeţi, de câteva clipe, ai celulei Nr. 3. Celula n-avea decât un pat comun, un prici din scândură goală. Aerisirea îi fusese zidită. Acum se scosese din zidărie o singură cărămidă pentru a i se face totuși o aerisire. Prin spaţiul acesta gol se întrezărea, câteva ore pe zi, jocul câtorva raze de soare, Fiind o cameră neagră, zi și noapte ardea în ea un bec electric.

MAIORUL HIRSCH GORIN

După câte aveam să constat mai târziu, aici, la Potsdam avansasem în importanţă. Scăpasem de NGB-ul gloată și intrasem pe mâinile elitei. Zelenin mă apreciase, pesemne, drept vânat mai de soi. De altfel, îmi făgădui-se că o să mai stăm de vorbă. Și ca acont îmi și dăduse o lovitură puternică de ciobotă sovietică. Aveam să constat că cizma lui Zelenin, cu câţiva ghionţi și alte câteva picioare date în spate — o mare preferinţă sovietică — fuseseră doar un slab „Früstuck”, faţă de ceea ce avea să urmeze. De acum încolo n-a mai existat niciun interogatoriu sau simplă chemare la vreun organ NGB, care să nu se termine cu bătaie. Bătaie cu nagaika, cravașa rusească cu sfârcuri multiple, varianta mai modestă a cnutului cu plumbi.

Prima bătaie mi-a administrat-o un căpitan anchetator și mai marele lui, șeful grupei de anchetă și instrucţie din Potsdam, maiorul Gorin, originar din Minsk și care de obicei, doar asista la anchete. Drăguţului ăsta de maior Gorin, i-am aflat și adresa — și de va fi cazul — îl voi căuta până în pânzele albe. Ţine-l Doamne, rogu-mă Ţie să trăiască, pentru că aștept și nădăjduiesc într-un alt Nürnberg!

De la un fel de plutonier, care purta ca semn al gradului un T de-a lungul epoletului, am aflat că Gorin este din Minsk și sta pe bulevardul Gării, pe cea de-a cincea stradă pe stânga mergând dinspre gară spre oraș. N-a știut numele străzii și nici numărul, dar nu face nimic. Și-n Matto-Grosso l-aș găsi.

…Tare sunt rezistent, Doamne, dacă am putut face faţă celor două săptămâni

de iad ale lui Gorin, mai marele inchizitor din Potsdam!

Îmi amintesc și acum de povestea morii din Sans-Souci, vecină cu celula mea și sediul NGB și de vorbele morarului care-și apăra în faţa împăratului, cocioaba. Mi-au rămas vii și profetice:

— Es ist ein Kammergericht în Berlin, Majestät!

Bătrânul morar, despre care am citit în cartea mea de limba germană, din primele clase de școală, nu se poate să nu-mi fie de un bun augur, Domnule maior Gorin din Minsk. Dacă la Lauter, unde fusesem arestat, timpul de somn era fixat între orele 20 — 6, aici, în Potsdam, ora de somn începea de la orele 24, dar, ca și la Dresden Radebeul, practic la această oră începeau strigoii să-și cheme victimele, așa după cum am arătat.

Se continua și aici exact metoda clasică, pe care o cunoșteam bine. La ora 24 apărea la ferestruică, trasă cu zgomot, figura unui ostaș, care întreba:

— Kak vaşi familia?

Dacă răspundeai numele care-l avea scris pe o hartiuţă, foarte zâmbitor, că te descoperise dintr-un foc, îţi zicea:

— No, davai! Și pleca cu tine la anchetator. Dacă nu nimerea din prima lovitură, deschidea rând pe rând vizetele ușilor până i se răspundea numele pe care îl căuta.

În încăperile cu mai mulţi arestaţi, procedeul era acelaşi, numai că deschidea ușa și arăta cu degetul rând pe rând, până când la întrebarea lui găsea dezlegarea așteptată. Tipicul ăsta era uneori foarte distractiv pentru arestaţi. Câteodată datorită unor nume mai grele de citit, de pronunţat sau de înţeles „ieșea câte o comedie de toată frumuseţea. De aceia și, te mai cheme pe nume și te obliga să şi spui tu de serviciu urmărea pe hârtie Era o tevatura întreagă când ostașul respectiv era cumva mai îngrădit la minte.

Către sfârșit, pentru a reduce și mai mult surprizele neplăcute se adoptase alt sistem. Venea ostașul și întreba:

— Care ești cu litera V?

Dacă erau cumva doi trei îi punea pe fiecare în parte să-și silabisească numele, fiind foarte fericit când ajungea la liman și exprimându-şi satisfacţia cu arhicelebra înjurătură.

— No, davai iopfoimati!… Și apoi zăvorea iarăși ușa.

Închisoarea aceasta din Nonnenkloster, așa cum arăta și numele, fusese o mănăstire de maici. Căzută în zona de ocupaţie a trupelor sovietice de „eliberare”, mănăstirea a fost transformată, după obiceiul de la ei de acasă, în închisoare NGB şi magazie — depozit. Atât mănăstirea propriu-zisă, cât și un grup de alte cinci vile din jurul ei, fuseseră împrejmuite cu gardul de scândură înalt de patru metri, de care am amintit.

Vila de lângă mănăstire dădea cu faţa spre un stadion de fotbal. L-am văzut ceva mai târziu, când după cea mai cumplită rupere de oase căpătată de la maiorul Hirsch Gorin, am fost dus la medic, să mai facă ceva, dacă s-ar mai putea, din mine. Cu acest prilej, din podul în care era improvizată o infirmerie ambulatorie, am văzut întreaga panoramă a mănăstirii acesteia, am văzut stadionul de fotbal și

dincolo de el, peste întinsul lucios al râului Havel, care mi-a desfătat pentru câteva clipe privirea, zona de ocupaţie SUA. În partea din spate erau două vile ocupate de comandamentul NGB, una pentru trupele de interior, cei cu petliţele de la guler de culoare albastră, MVD-ul și alta pentru paza de exterior, cu petliţe verzi, grănicerii.

Înapoia celor patru vile, mai era o alta, vopsită și văruită de curând numai în alb. Era albul nevinovăţiei prea curate! Aici îşi avea sediul tribunalul. Dar să revenim la anchetă. Maiorului Gorin nu-i conveneau declaraţiile pe care le făcusem în legătură cu trecutul persoanei mele. Nu încropea din ele nimic niciun fapt ce i-ar făcut lui plăcere. Nu reieșea deloc c-aş fi fost instruit și educat la școala germană a Gestapoului sau la una din școlile similare de spionaj din Franţa, SUA, sau Anglia. Asta-i trebuia lui și tocmai asta nu făcusem eu. Și de atunci, domnul maior Gorin, pentru obţinerea rapidă a ceea ce-i trebuia, a recurs la cea mai eficientă metodă — credea el — de smulgere de declaraţie. Bătaia și mai ales teama de bătaie. Urmărind experimentele fiziologului Pavlov și cu înalta școală a pedagogului Makareko, Maiorul Gorin a ţinut să-mi creeze cele mai teribile reflexe condiţionate, bazate pe spaimă. Uitase că nu sunt nici câine și nici un maimuţoi din cușca fiziologului şi probabil n-a putut niciodată pricepe, de ce nu mi-au curs balele de poftă la apariţia semnalelor lui.

Iniţial mi s-a tras o bătaie zgomotoasă, în care durerea loviturii era simpla durere. Era numai durerea a ceva care lovind se rupea pe trupul meu la prima lovitură, dar cu un zgomot ce trebuia să mă zguduie profund. În primul rând prin însăşi intensitatea zgomotului produs și în al doilea rând prin faptul ruperii. Să te bată și obiectul lovirii să se rupă pe spinarea ta înseamnă ceva. Asta trebuia să dea un șoc, să creeze condiţiile viitoarei spaime de bătaie. Așa socotesc că gândea Gorin, care folosea în acest prim contact beţe rotunde de lemn de fag, de predilecţie cozi de mătură sau picioare de scaun.

Pot afirma că loviturile date cu scurtăturile deja rupte pe din două la prima lovitură erau mai dureroase și nu întotdeauna se rupeau la prima sau la a doua lovitură. Noroc că aproviziona rea fusese darnică și puţini erau călăii care să se aplece să ridice de jos scurtătura căzută în loc să ia din pachet o coadă nouă de mătură.

Of! Dacă uriașii din basme ar fi avut și minte pe câtă forţă, altul ar fi fost sfârșitul poveștilor din copilărie și poate alta faţa lumii!… A urmat, dar, ce n-a urmat!… A urmat bătaia înfundată ca la hoţii de cai, cea mai pedepsită hoţie din orient și pe care occidentalii n-o vor putea pricepe, până când nu vor înţelege exact rostul calului în aşa-zisa civilizaţie „de-a călarele” a lui Genghis-Han. Apoi bătaia cu evoluatul baston de cauciuc, bătaia fără urmă a sacului cu nisip, bătaia la testicule, cea mai înfiorătoare pedeapsă, artistic aplicată izvorului tainic al vieţii, cu niște beţișoare cât creionul. Tot performanţe rarisime…

Întotdeauna, când băteau, era introdusă în cameră și sentinela, cu „balalaica” gata de tras. După ce se săturau sau oboseau anchetatorii și translatorul, trecea la schimb și sentinela. Se rânduiau… Serialul bătăii a început probabil la recomandarea stârpiturii de Zelenin, chiar din ziua sosirii mele la Nonnenkloster și

a durat două săptămâni nesfârșit de lungi.

Dacă s-ar fi putut strânge și concretiza bătaia asta! Mă străduiesc s-o materializez, s-o fac să fie simţită și înţeleasă să fie cel puţin crezută…

În orice caz, cred că și satanei i-ar fi inspirant milă și ar fi strigat „Ajunge”! Așa cum a mai făcut-o în vremurile biblice, cu bătrânul și bubosul Iov, pentru care s-a târât până în faţa ziditorului părinte, să-i ceară îndurare…

Stau și astăzi și-mi reamintesc scenele astea așa de cumplite în sălbăticia și inutilitatea lor. Și n amintire mă dor rănile și loviturile, mai ales loviturile date peste răni. Lor însă le făcea plăcere! Glumeau și făceau haz… Erau nebuni? Se desfătau?

Și azi mă întreb. Desfiguraţi la chip, ca niște lupi hămisiţi se repezeau asupra mea, unul doi, trei, și loveau și loveau, până la tâmpenie. Ca fiarele se năpusteau asupra unui semen al lor, pe care personal nu-l cunoșteau cine este, nu știau ce-l doare, nici ce gândește, cât e de rău, cât e de bun, cu care nu aveau nimic de împărţit. Și-l loveau, și-l loveau până istoveau și ei și el.

Stupidă și nebunească scenă!

Încet, încet simţeam cum oamenii aceștia fără suflet, se desprind din calmul normalului, cum se întărâtă se înfurie și se dezlănţuie, așa cum marea, sub adierea unui vântuleţ iscat din cer senin, începe să se cutremure, să mugească, să spumege tot mai furtunoasă spre maluri în rostogolire de balaur.

Dar cât de măreaţă e marea! Și cât de stupide erau furiile anchetatorilor mei.

Dacă stupiditatea lui Hirsch Gorin ar fi avut ceva din măreţia mării, i-aș fi iertat totul și aş fi plâns în taina Sufletului meu!…

Am fost sucit cu tot felul de întrebări, din al căror răspuns trebuia să reiasă, cu orice preţ, ceea ce Hirsch Gorin gândea că trebuie să fi săvârșit eu. Adică ceea ce lui îi trebuia, nu pentru a schimba faţa lumii, sau pentru a demonstra implacabilitatea justiţiei și tana adevărului, ci pentru a-și arăta vrednicia și a sălta mai sus în importanţă, până la suprema treaptă a răutăţii.

Și pentru că n-a putut obţine asta s-a aruncat asupra mea cu tot ce avea la îndemână, oameni și scule, cu pumnii, cu picioarele, cu tot, cu tot, cu tot…

Ce îngrozitoare dezlănţuire a brutei galonate! Se agita, asuda, gâfâia și lovea când în neștire, când cu rânduială în carnea și oasele celuilalt. Extenuat unul, începea celălalt, care fiind în repaus hohotea ţinându-se de pântec, la fiecare răsturnare sau dezechilibrare, a lovitului.

Jivinile pământului și junglei s-ar părea că nu fac așa. Atacă pentru că le este foame și gata! Poate nici sadismul din jocul pisicii cu șoarecele nu poate egala brutalitatea și sadismul maiorului Gorin din Minsk.

Diabolică, o astfel de dezlănţuire! Li se plătește să-ţi zdrelească câteva ciolane, pentru a savura pe viu, cu toate simţurile, efectele, nebunia asta, întreagă… Interesantă e bruta dezlănţuită, în care nu mai există forţă de inhibiţie.

Așa se poate explica de ce oameni, construind pentru oameni, îşi ucid totuși semenii, generaţii întregi de fiinţe și poate cele mai valoroase. Cu Gorin în frunte, ca scule, și cu mai marii doctrinei lor „înţelepte”, tot ce se face în regimul comunist

este așa… În numele fericirii oamenilor, se ucid oameni, iar toată fericirea atinsă este numai lipsă, durere și plâns.

Am văzut-o până la Cercul Polar. Așa este până la Arhanghelak, Caucaz și Crimeea. Dar cazul nu e unic! Și alţii, ca de pildă Intelligence-Service-ul, și-a ucis proprii săi oameni, demascându-i, în mod special, pentru a-și deruta adversarii.

Perfidia rămâne perfidie și nimeni nu poate absolvi Anglia de povara ei, cu atât mai mult cu cât este înfiorător de calculată.

Dar un paralelism complet nu se poate face între perfidie unei strategii sau tactici și inconștienţa, dublată de aviditatea de putere a unui regim schilodit de o concepţie, din care n-a izbutit să asimileze nici cel puţin ce avea pozitive

Dar nu regret experienţa aceasta acră. Omul trăiește numai o dată și e bine să aibă bucuria cunoaşterii depline.

FRICA DE ANCHETĂ

…Începuse să-mi fie frică de chemarea la anchetă. Simpla deschidere a vizetei, zgomotul înfundat al paşilor, îmi înfiora pielea. Îmi doream moartea, dar, moartea nu venea! E așa de greu de murit totuși! De-atâtea ori avusesem prilejul, dar, moartea m-a ocolit Reflexele condiţionate începuseră așa dar să se manifeste. Mă cupindea din ce în ce teama că Gorin mă va rinoceriza.

Mă vedeam curgându-mi balele la aprinderea unui beculeţ verde, ca în experienţele lui pavlov. Gorin nu dorea moartea mea, cel puţin deocamdată, vrea doar stoarcerea mea ca pe o lămâie…

Stoarcerea de secrete, pe care spre ghinionul lui și spre tăria mea — nu le deţineam. E așa de ușor să nu spui nimic, să fii tare, atunci când de fapt nu știi nimic și când cercetările încrucișate nu furnizează anchetatorului elemente de care să se poată ajuta.

Așa dar bătaia îmi răzbise pielea. Eram numai răni și vânătăi. Carnea era putredă pe mine și mă durea. Regularitatea torturării, loviturile noi peste urmele vechi erau înfiorătoare. Hirsch Gorin nu dorea să mor.

Dar pentru a fi mai tare decât Gorin și decât reflexele pe care voia să mi le imprime, zdruncinându-mi structura de om cu o anumită concepţie morală și să mă facă apt pentru altoirea vederilor lui, trebuia ca eu să doresc altceva. Deci, opunându-mă dorinţelor lui Gorin, eu voiam să mor. Aici a stat toată tăria mea. Ce simplu ar fi fost un glonţ. Dar glonţul nu venea! Orice ar fi făcut Gorin, numa iasta, deocamdată, n-o putea face! Moartea ar fi fost singura mea salvare, dar nu venea. În schimb, regularitatea bătăii continua… Să ajung să fiu spionul lor la cheremul lui Zelenin și Gorin? Să cad o dată de acord și să sfârșesc cu iadul ăsta? Singura posibilitate de a mai scăpa era recunoaşterea că am fost spion american, lucru care după sine aducea alte torturi pentru a primi să fiu spion sovietic. Generalul Zelenin, fusese destul de clar în propuneri. Ori tocmai asta n-o voiam.

Nu, nu-i o soluţie! Dac aş fi admis că am fost spion american, ar fi urmat alte întrebări, la care răspunzând, aș fi fost obligat să-mi inventez un alt trecut, să

inventez misiuni și rezultate pe care nu le-am visat niciodată. Hotărât eu n-am avut niciodată stofă de spion. Știu doar să mă bat faţă în faţă, ciobănește să spun ce am de spus la lumina zilei și în faţa omului. Tot ce citisem în cărţi cândva despre GPU, despre activitatea și metodele lui de investigare le-am verificat pe piele proprie acum.

La Lauter și Dresden se trecusese de la politeţe doar la câteva bruscări și la un picior sau două, trase cu dușmănie în spate.

Acum însă, mă săturasem până peste gât. Trebuia să fac, deci ce-oi putea face și să mă descătușez într-un fel… Să mă arunc pe golul scărilor într-o clipă de neatenţie sau de nesupraveghere, aşa cum au făcut-o și alţii despre care am auzit mai târziu.

Eu nu puteam face ceea ce făcuseră ei, pentru că prevăzători, puseseră grilajele înalte. Gândul sinuciderii începuse să devină obsesie, dar practic nu găseam cum. Să fug de sub escortă și să forţez santinela să tragă. Dar unde dracu' să fug când gardul este blindat și înalt de 4 metri! îmi mai rămânea o singură posibilitate. În ziua când voi fi scos din nou la anchetă, să nu mă mai las bătut și să-i atac eu. Era firește, o nebunie, dar altceva nu-mi mai rămânea de făcut. Sau poate că eram chiar nebun, cum mai înnebuniseră înaintea mea atâţia alţii.

Așa dar hotărârea era luată, îi voi ataca și-i voi obliga, ca în autoapărare să tragă în mine. Chiar dacă nu vor trage toţi, cel puţin unul dintre ei, o va face. Cel mai slab de înger, mai puţin tare de nervi va trage. Ei se vor justifica, treaba lor, iar eu voi scăpa, încheindu-mi cel din urmă capitol, care oricum — cândva tot va veni! Basta!

Dar îmi voi vinde pielea scump, îmi ziceam mereu, spre a mă autoconvinge și a mă fortifica în hotărârea luată. Îl voi ataca! îl voi ataca! În gâtul lui Gorin mă arunc. Oricât oi fi eu de slăbănog, de disperare voi muri cu el de gât. Mort cu ghearele în gâtul dragului meu Gorin! În ziua aceia, pentru că a venit și ziua aceia, a furiei oarbe, când am fost chemat a ancheta și intrasem cu hotărârea disperată, acum ori niciodată, Gorin stătea la masa lui și privea pe fereastră. Intrasem şi rămăsesem într-o poziţie aproape soldăţească, cu capul puţin plecat și privind fix spre un punct din dușumeaua încăperii, dar, fără ca în realitate să văd ceva. Nu știu dacă se desprindea ceva de pe figura și atitudinea mea, dar eu voiam să par puternic.

Așteptam apropierea lui Gorin ca să mă pot repezi. De data aceasta s-a răsucit doar către mine și a început să vocifereze:

— Mult ai să-ţi mai dai ifose militărești? Câtă vreme mai ai de gând să taci și să-mi tăinuiești adevărul, bestie fascistă?

— Tot ce am avut de spus ţi-am spus! l-am luat eu vorbindu-i la egal. Și află că nu-mi dau niciun ifos. Tot ce ai aflat din gura mea este singurul adevăr. Numai că voi aveţi mai multe adevăruri și în care vă încurcaţi. Dacă nu vă place ce am declarat eu, scrie acolo în hârţoage ce vrei dumneata, și o să rămâi cu ele, pentru că ori cum, nu ţi-oi semna cu numele meu ce ţi se năzare dumitale.

Ești mulţumit gospodin Gorin! Din iadul vostru, voi credeţi că n-am nicio ieșire, ei bine o s-o am! Vrei să mă condamni, vrei cu orice preţ să-ţi dovedești vigilenţa

și activitatea! Eu am să dovedesc altora mai mari decât tine că ești informatorul americanilor. Îţi știu numele din arhiva secretă. Uite translatorul mi-e martor, că te-am acuzat de spionaj și de trădarea patriei tale sovietice și n-o să îndrăznești să te mai atingi de mire! De ce să dovedești tu că sunt spion, când pot dovedi eu despre tine acelaşi lucru. Și practic, că mai curând vei fi pus tu la zid!

Translatorul uluit, a transmis exact. Nici n-a mai adăugat, nici n-a mai scăzut, din ce spuneam, cum făcea altă dată. Gorin a rămas descumpănit pentru o clipă, de afirmaţiile mele complet fanteziste. Dar revenindu-și brusc, s-a repezit la mine cu furie. Mă lovea cu dușmănie, mă lovea, mă lovea furibund, plesnindu-mă unde nimerea, iar eu ca un laș dădeam înapoi, ferindu-mă de lovituri, până m-a înghesuit într-un colţ. Hotărârea mea solemnă de a mă răzvrăti se dusese dracului. Îmi pierise orice piuit, orice hotărâre eroică. Laș! Laș! Laș! îmi urlam în gând, în colţul în care mă dovedise bestia. Pentru că nu era de ajuns Gorin, a intervenit din partea cealaltă să mă lovească și translatorul, împingându-mă în pumni și îmbrânciturі către maior. Trebuia să mă feresc acum din două părţi. Și loviturile curgeau ca grindina. Disperat, zdrobit, dar furios pe propria-mi lașitate și neputinţă, m-am repezit printre cei doi atacanţi și nu-mi mai dau seama cum, de pe masa la care trebuia să stau să scriu declaraţia, am înhăţat călimara de cerneală violetă și am azvârlit-o în căpitanul anchetator, care stătea încă la masa lui și râdea cu hohote. Apoi m-am răsucit ca un tigru, am înșfăcat taburetul de lângă masă cu un picior și l-am aruncat în translator, care îmi venea mai la îndemână. Taburetul s-a lovit de birou, iar din birou a ricoșat descleindu-se în bucăţi, tocmai în perete. Dar în câteva fracţiuni de secunde soldaţii din garda de pe sală au și intrat în încăpere. Poate îi atrăsese zgomotul, ceea ce e mai puţin probabil, poate că sunase căpitanul alarma.

S-au repezit la mine și m-au imobilizat, legându-mă de mâini și de picioare și treaba asta o dată făcută au ieșit. A rămas unul singur cu balalaica în mână ţinând-o spre mine. Gorin ieșise și el din birou. A revenit însă destul de repede ţinând în mână o „coadă de pisică”, vestitul knut sau nagaica cu șapte cozi, cu care — repezindu-se spre mine — m-a plesnit în plină faţă.

Nu știu de unde am găsit resurse, dar legat cum eram m-am săltat în sus și cum Gorin era lângă mine, m-am repezit în el cu capul. A izbutit să ferească lovitura mea și să prindă repede un alt taburet pe care mi l-a aruncat în cap. Fulgerător am ridicat braţele legate, punând stânga în faţă, pentru a-mi apăra ţeasta. Scaunul aruncat cu furie mi-a zdrobit antebraţul. Lovitura lui Gorin îmi rupsese cele două oase ale mâinii stângi, exact de lângă rana pe care o căpătasem în ultimele zile ale războiului. De atunci am rămas cu infirmitatea mâinii stângi, care nu mă lasă nici acum să-l uit pe Gorin. Mișcările de rotaţie ale mâinii stângi au rămas total compromise, iar antebraţul mi-a rămas deformat. Este suprema mea amintire de la omul NGB-ului, maiorul Gorin din Minsk, de pe a cincea stradă plecând pe bulevardul gării, de la gară spre oraș. Amintire de la Hirsch Gorin, apărătorul popoarelor, ai dreptăţii, adevărului și omeniei, căutătorul de spioni și criminali împotriva umanităţii! Tare aș vrea să mai trăiești și să ţi se poată aduce la cunoştinţă maior Gorin, știrea că mai trăiesc și eu, și alţii, care vor putea sta

mărturie despre omenia dumitale și a lui Zelenin, a colonelului Vaţurin, a colonelului Gr șciuc, a comisarilor Terletki, Codlear, Ionel Americanu, pe numele la adevărat Birman, Sklipoi și alţii, pe care eventual să-i spuneţi voi la un nou Nürnberg, ca împreună să daţi mărturie despre tot ce aţi făcut și desfăcut, în slujba mieroasei ipocrizii a umaniștilor din Kremlin…

Cât m-au bătut, nu știu. Trebuie că m-ai udat, pentru că știu că m-am trezit, dar iar m-ai bătut. Apoi iar nu mai știu. M-ai bătut oare și când nu mai știam? Asta o ști numai tu, maiorule Gorin!

M-am trezit ud și plin de sânge. Peste tot eram numai sânge, sânge închegat. Mă dureau toate oasele și nu mai voiam nimic.

Orice mișcare însemna o durere cumplită. Cel mai mult mi se părea că mă doare faţa. Peste tot mă şfichiniseși cu cele șapte cozi ale pisicii, cândva rusești, acum sovietice.

„După atâţia ani, maior Gorin stau și mă întreb, ai fost cel puţin plătit mai cumsecade. Ai fost avansat măcar, colonel sau general, ca sfrâjitul ăla de Zelenin, pe care poate și tu îl detestai, dar ţi-era șef și n-aveai încotro”…

„Dar vreo decoraţie ai? Ori le-a luat pe toate Zelenin, așa cum știu toţi șefii voștri să ia întotdeauna untul? Ar fi păcat maiorule, pentru violenţa și energia risipită! Să știi însă că eu sper totuși că primul Nürnberg va fi urmat curând de un al doilea, la care va trebui să daţi voi seama pentru toate crimele, pentru toate cruzimile voastre, infinit mai multe decât cele judecate și condamnate la primul proces”.

…M-am trezit în celula mea, celula celor care erau executaţi cu pistolul prin întuneric… Și n celula asta nu era nimic altceva decât ce era pe mine și paltonul. El îmi era și saltea și pătură. Mă durea inima și de el, dar i-am rupt căptușeala, pentru că simţeam nevoia să mă răcoresc. Am înmuiat căptușeala ruptă în blidul cu apă din celulă și mi-am acoperit faţa. Parcă mi s-au mai ogoit durerile… Dacă ar fi fost mama sau o mână de femeie, poate m-ar fi uns cu ulei. Eu n-am avut decât și căptușeala paltonului. Dar potolirea asta de moment am plătit-o scump. Crusta care se prinsese peste rănile de pe faţă, în timpul leșinului, s-a înmuiat și din nesocotinţă, pentru că mă supăra, am descojit-o și smuls-o cu degetele. Cu degetele mele buboase și murdare de mizerie, m-am scobit și — cum era tare normal să se întâmple — m-am infectat. Zi după zi infecţia s-a întins. S-a întins mereu pană mi-a cupris toată faţa, fruntea, nasul urechile şi gâtul. Eram peste tot carne vie. Un Iov din sculpturile lui Ivan Mestrovici, care urla de durere spre cerurile care nu-l auzeau!

Acum eram lăsat singur. La mine în celulă nu mai intra nimeni. La anchetă nu mă mai dorea nici Gorin, nici Zelenin. Nimeni, nu mai vrea de la mine nimic. Tare aș vrea acum să fiu în spaimele sufletului tău de atunci, negustorașule de nasturi și chimbrică, care te văzuseși maior atotputernic de NGB!

„De ce n-ai mai trimis să mă iei la anchetele tale vijelioase? Nici nu prea văd cum m-aţi fi putut duce, când de-abia mă mai puteam răsuci. Poate ţi s-o fi spus, domnule Gorin, c-am bătut de mai multe ori în ușă! Nu se poate să nu-ţi fi raportat ostașii tăi c-am cerut să vii să-ţi vezi isprava, pentru că erai Dumnezeul lor și-ţi știau

de frică… Îţi cunoșteau și puterea și sălbăticia pedepselor. Erai necruţător când apărai aşa-zisa voastră legalitate proletară și umanismul socialist.

„Le-am cerut ostașilor tăi să-mi trimită medicul. Și n-a venit nimeni. Nu se poate să nu ști că nu mi-a fost niciun medic pentru că nimic nu se mișca în Potsdam fără ordinul și știrea ta. Au trecut zile și nopţi, câte nu mai știu, că le pierdu sem socoteala, dar, într-o bună zi s-a deschis ușa celulei mele și a intrat cineva. Pentru că nu murisem încă mi-am ridicat pleoapele cu mâna ca să pot vedea. Și, te-am văzut pe tine, maiorule Gorin. Nu cred că ai uitat greutatea cu care mi-am ridicat pleoapele rănite. Eram doar ruina ta. Erai triumfător ca Tarzan, care urla cu piciorul pe pieptul victimei răpuse și ai urlat la mine să mă ridic.

Să știi că bucuros m-aş fi ridicat și te-aş fi plesnit în faţa întregii suite cu care intraseși în celulă. Văzusem că de fapt nu veniseși tu, ci erai doar un simplu maimuţoi, care însă un general, pe care nu-l cunoșteam. Iar alaiul nu era pentru tine.

“Generalul te-a întrebat de ce eram așa de desfigurat, iar tu Gorin, maior al securităţii sovietice, i-ai răspuns ceva, atât de șușotit, că n-am putut distinge nimic. Trebuie să ţii minte scena, dacă nu pentru mine, victima ta, cel puţin pentru mândria că erai alături de un general de al vostru, un general mare.

Îmi ţineam pleoapele în sus cu degetele. Figura unui astfel de bubos nevrednic și toată scârba pe care trebuia să ţi-o fi inspirat, deși eram opera ta pipăibilă și de necontestat, nu se poate uita.

Gorine. Uite așa schilodit cum eram, eu n-am putut încă uita că pe partea stângă a pieptului, mai jos de inimă, vizitatorul purta o stea mare, mare de tot. Cred că era ordinul „Suvorov”, pe care nu-l mai văzusem, dar îl știam din citite.

În sinea mea, firește, am apreciat imediat că am de-a face cu cineva tare important, din ierarhia voastră. Și dacă era așa, am dedus că generalul din celula mea nu putea fi decât unul din cei doi generali Simionov, prezenţi pe atunci în Germania. Mai știam că unul dintre cei doi Simionovi, avea marea distincţie

„Suvorov”. O aflasem dintr-o discuţie în tren, pe când încă nu eram arestat, dintre câţiva cetăţeni germani din zona ocupată și câţiva soldaţi sovietici.

Uite așa eram hărăzit să le știu pe toate, fără să am legături tainice cu ai voștri, cum susţinuse, cu prilejul pe care l-am amintit, martorul Punţuș și translatorul basarabean.

Tot atunci mai aflasem că respectivul general Simionov ar fi printre foarte puţinii comandanţi sovietici, foarte bine pregătiţi, cu o cultură aleasă și care lucrau foarte rar în armata roșie, aceștia cunoșteau și vorbeau câteva limbi vest-europene.

Axat pe presupunerile mele, m-am adresat generalului în limba franceză, întrebându-l dac aș putea avea o convorbire cu dânsul.

Nu mi-a răspuns direct, ci s-a adresat translatorului, care mi-a transmis că generalul mă întreabă cam ce-aş putea dori de la el.

— Aș vrea să știu, i-am răspuns eu, dacă la GPU oamenii simt trataţi, așa cum scriu ziarele, ca în lagărele gestapoului nazist?

— De ce? Mi-a răspuns el în franceză?

— Pentru că, după ce am fost adus în halul în care puteţi vedea personal și deci nimeni nu-l mai poate nega, am cerut un medic, dar nu mi s-a răspuns nimic. Ba mai mult nimeni n-a mai intrat la mine până astăzi, când primesc vizita unui general.

— Dar ce ai? Ce s-a întâmplat? Ce ţi s-a făcut? M-a întrebat el iarăşi în franceză. Întrebaţi-l pe maiorul Hirsch care e aici de faţă!

Firește că era o situaţie delicată și am înţeles încurcătura generalului și am renunţat la francheţa ciobănească.

Au vorbit între ei rusește, pe șoptite, dar am desprins din răspunsurile lui Gorin, că n-aș fi cerut niciun medic. Așa dar, tot cel puternic era mai slab. Tăria abuzului personal, se transformaseră în slăbiciune. Sprijinit în cârja minciunii îşi întărea poziţia, dar îşi demonstra lașitatea din sânge. Fără să mai fi discutat ceva, sunt sigur că generalul a înţeles adevărul gol goluţ. N-avea deci rost să-l pun în situaţie dificilă pe un om, care oricum n-ar fi avut putere să facă în faţa Hirschilor și Zeleninilor politici.

— Fii sigur că va veni un medic. Ţi-o făgăduiesc! Atât mi-a răspuns, presupusul general Simionov și a plecat.

Într-adevăr, în aceeaşi zi, înainte de ora 24, ora de culcare, a intrat la mine în celulă un felcer, care mi-a dat să înghit două tablete. După gust am simţit că erau două tablete de vitamina „C”. Și a plecat. Aveam dureri tare mari. Braţul cu oasele rupte se umflase mult, capul îmi vâjâia și mă mişcam foarte anevoie. Pielea mi-era vânătă albastră, verde neagră, iar printre culorile acestea multiple, presărate vinișoare roșii de sânge. Aveam pe mine toate culorile curcubeului. În starea asta mi-a venit un alt gând: Dacă-i bal, bal să fie. Dacă într-adevăr voisem să mor, atunci să mor!

Și m-am hotărât să declar greva foamei. N-am mai voit să mănânc, n-am mai voit să beau. Şi iarăși nimeni nu m-a întrebat nimic. Eram pe jumătate mort și nu mai aveam nimic, nu mai simţeam nimic. Mă cuprinsese un fel de amorţeală fizica. Devenisem imaterial. Trăiam și pătrundeam lucrurile cu o mare ascuţime și rapiditate și aveam senzaţia fantastica că plutesc, că mă simt tare bine și nu doresc nimic. În jurul meu, erau numai proști și lut netrebnic.

PRIMUL MEDIC

În timpul stării acesteia de indiferenţă totală, am fost purtat pe targă la anchetator, de două ori. Era de faţă un maior medic, medicul închisorii Nonnenkloster, cum aveam să aflu mai târziu.

Au mai venit după aceia, un procuror și alţi câţiva ofiţeri sovietici, însoţiţi de Gorin-ul meu. În ciuda stării în care mă aflam, am observat totuși un amănunt de-a dreptul stupid. Tabureţii din încăpere erau fixaţi de podea prin niște colţare montate la picioare. M-a întrebat procurorul de ce refuz mâncarea.

— Vreau să mor! Ce te interesează?

— De câte zile refuzi să iei mâncarea?

— Nu știu și nu mă interesează. Nu înţelegi că vreau să mor! Nu vreţi voi?

Nu-mi daţi voie? Nu vă chinuiţi să omorâţi fasciști? Iată veţi avea un fascist mai puţin! Sunt sătul de bătaie, sunt sătul și de mine, nu mai vreau nimic, iar de voi toţi mie scârbă!

— De ce ne insulţi? Vezi cum faci prostii? Și a început mieros, ca o curvă, să-mi demonstreze, să-mi argumenteze, să mă convingă. Dar balivernele lui îmi bâzâiau pe la urechi ca niște bondari. Nu mă interesa și nu știu ce au mai vorbit. Îmi intrase în cap să mor și o dată ajuns unde mă aflam nu-mi mai era frică de nimic. N-aveam dorinţe, n-aveam stăpân. Eram liber, liber de toate. Este unica dată când am fost într-adevăr liber.

Între timp, sosise un sergent, sergentul însărcinat cu alimentarea deţinuţilor, chemat desigur de procuror și de medic.

Deși sergentul afirma că are 8 raţii de pâine, deci sunt 8 zile de când nu mai mâncasem, Gorin i-a răspuns că se înşală.

Așa ceva este de necrezut.

— Nu-i nimic! I-a răspuns medicul. Voi constata imediat.

Apoi adresându-se mie.

— Trage puternic aer în piept și suflă cu forţa spre mine.

Se afla la vreo patru pași de mine. Apă ai băut?

— Nu! Și am tras aer în piept și i-am suflat cum mi-a cerut.

Eu însumi am simţit cum mă învăluie o duhoare care ar fi doborât un taur. Toţi s-au ridicat, au strâmbat din nas, iar medicul le-a zis.

— Asta este! Adevărat ce zice sergentul. N-a mâncat iar dacă ar fi băut n-ar fi duhnit așa! A intervenit din nou procurorul cu dădăceala și asigurările.

— Nu vei mai fi bătut, nu vei mai fi întrebat de nimeni nimic. Poţi declara ce vei pofti și să fii liniștit că totul se va desfășura după lege. Mi se vor da și îngrijiri și mă voi restabili. Să las, deci, prostiile copilărești și nu mai refuz mâncarea.

Am constatat cu această ocazie cât de duioși pot fi procurorii și câtă maternitate și ce căldură se ascunde în sufletele acestea trudite de grijile și dreapta omenirii!! Plângea biata vulpe cu lacrimi de sânge!…

Am fost ridicat de doi soldaţi și purtat cu multă grijă pe braţe, dar nu în celula Nr. 3, ci undeva într-un pat moale, cu saltea, cearşaf și pătură, din podul clădirii, în care se afla instalat, într-un provizorat foarte vizibil, ambulatoriul.

Rămas numai cu medicul, acesta m-a întrebat într-o germană destul de corectă câţi ani am, de unde sunt și pentru ce și cum am ajuns aici.

Conversaţia se purta pe un ton scăzut și foarte familiar.

I-am satisfăcut toate întrebările doctorului. El a dat din cap, cu un aer de adâncă dezamăgire: Ce-au făcut ăștia din tine!”

Eu nu mă văzusem încă, dar din simplul pipăit îmi dădeam seama cât sunt de umflat. Mâna ruptă mă durea, faţa mă ustura, pleoapele nu le puteam ridica. Erau ca de plumb.

Medicul mi-a tuns barba cu o foarfecă, m-a spălat cu ceva alcool și mi-a uns rănile cu albastru de metilen, care când m-am zărit pentru prima oară oglinda din „Cabinetul doctorului” se făcuse verde. Mă uitam în oglindă și nu-mi venea să cred

că mânjeala asta vânătă și umflată este propriul meu cap. Eram ca un drac din basme, dar de data în asta un drac, care încăpuse în ghearele NGB-ului.

Și iarăși îmi vine în minte domnul maior Gorin din Minsk, venind dinspre gară spre oraș, a cincea stradă pe mâna dreapta…

Medicul, după o nouă badijonare cu albastru de metilen dat câteva hapuri și mi-a pus câteva picături în ochi, apoi m-a trimis în celulă, dând dispoziţie, ca din două în două zile, să fiu adus la el la infirmerie.

În tot ce a urmat, medicul acesta al cărui nume nu l-am auzit pronunţat de nimeni, s-a dovedit un om, un om cumsecade.

Între el și ceilalţi era o prăpastie cosmică. Îmi aduc aminte că imediat ce rămâneam singuri scotea din buzunarul vestonului câte un sandviş, dar pe care mă obliga să-l mănânc în prezenţa lui.

În prima zi, după ce fusesem badijonat cu albastru de metilen, când bucătarul, care auzise despre mine de la sentinelă, a intrat în celulă să-mi aducă mâncarea mi-a șoptit în limba română: Știu că ești român, pentru că te-am auzit o dată înjurându-i pe românește. De-abia am așteptat să mă strecor până la tine. Dar ce ţi-au făcut ăștia și doctorul de arăţi chiar ca dracul?

— Bătaie măi frate! i-am zis.

A oftat și el, am oftat și eu.

Acest bucătar simpatic, care vorbea românește, niciodată n-am aflat cine era și ce vânturi îl purteseră pe aici, mi-a inspirat o idee năstrușnică.

— Să le spui tuturor, care te vor sâcâi cu prezenţa și întrebările că, ești sifilitic. Și vei avea liniște. Rusnacii ăștia au o groază de sifilis, dracu' să-i știe de ce!

Așa a și fost. O groază mai mare n-a putut fi decât acest răspuns. Apoi s-a dus buhul despre sifiliticul din celula Nr. 3.

Sentinelele nu se mai apropiau. Singur bucătarul venea în abseţa sentinelelor și-mi strecura cea mai bună mâncare pe care o putea fura, prefăcându-se totuși că-mi împarte simpla mân care de deţinut. De altfel, mi-a mai șoptit că are dispoziţie să-mi aducă o raţie suplimentară. În rest, s-a menţinut și faţă de mine, într-o totală muţenie. Prudenţa lui mă făcea să cred că era poate vreun mare păţit sau că-și cunoștea prea bine oamenii între care trăia.

Treaba asta cu sifilisul, pe care mi-o inspirase el, mi-a adus exact liniștea care-mi trebuia. Nu mă mai sâcâia nimeni, mâncarea îmi era adusă în celulă, iar hârdăul de peste noapte – scoaterea și aducerea lui, cât și eventuala curăţenie, rămăseseră pe seama vecinilor din celulele 4 și 5…

INTERMEZZO HILDA BOB

Se lămuriseră oare cu mine? S-au convins că nu-s nici spion nici vreum nazist fanatic, care — cu orice preţ — voiește moartea. Cert este un singur lucru, am fost lăsat în pace și după o aproximativă restibilire, pe la sfârșitul lunii iulie — am fost scos din celula 3, din catacomba clădirii și urcat în camera 14. Înainte de a ajunge acolo, să ne oprim asupra unei întâlniri, care are o însemnătate particulară, pentru

înţelegerea vremii și oamenilor despre care vorbim.

În timpul cercetărilor, nemulţumit ca întotdeauna, maiorul Gorin dăduse ordin santinelei să nu mă mai ducă în celula mea ci-ca pedeapsă — să mă ţină într-o carceră, tot de la subsol, chiar la intrare, care fusese cândva privată. Despărţit în două printr-un zid, closetul de odinioară îi furnizase maiorului Hirsch marea satisfacţie de a avea două încăperi în plus, pentru aș putea varia pedepsele și spaimele. Încăperea era foarte joasă și strâmtă, așa încât, prin poziţia chircit la care te obliga, îi mărea și mai mult bucuriile lui Gorin.

În seara când am fost astfel pedepsit, cea de a doua carceră avea un locatar, cu care — între dusul și întorsul santinelei, care patrula — am putut intra, pe șoptite, în vorbă. De fapt, locatarul era o locatară, o fată, o germană din sectorul de Est al Berlinului.

Cum în astfel de împrejurări, preliminările sunt aproape inexistente, i-am aflat foarte repede povestea. Era învinuită de spionaj în favoarea SUA. Nici nu se putea altfel. La vremea despre care vorbesc în toate închisorile și lagărele sovietice era imposibil să întâlneşti altceva decât spioni și trădători. Era lozinca momentului, care justifica pierderile, înfrângerile, falimentul. Și din placa asta sovietică cu greu puteai să ieși.

S-ar părea curios, dar trădarea și spionajul nu erau făcute în folosul vreunei ţări dușmane, ci erau aruncate în spatele aliatului american.

Or fi știind americanii că aliaţii lor sovietici nu găsesc vină mai gravă pentru un cetăţean, care trebuie pus popreală decât spionajul în favoarea capitaliștilor americani.

Învinuire, dovedită sau nedovedită, uneori numai imaginata, concretiza în 25 de ani muncă silnică la Cercul Polar. Nu știu dacă oficialitatea americană știe — deși este de necrezut atâta neinformare — că mii și mii de nevinovaţi au ispășit scump această obsesie rusească.

Păcat că ceea ce au îndurat până acum complexul ţărilor Baltice, Polonia, Cehoslovacia, România, Ungaria, Estul Germaniei și Bulgaria — înţeleg prin aceasta popoarele respective, guvernele și aparatul lor administrativ, nu au simţit și ţările vest-europene, Franţa, Italia, Anglia. Păcat că tăvălugul sovietic s-a poticnit pe Elba!

Vestul a pierdut o ocazie rară și o experienţă foarte utilă de a cunoaşte civilizaţia sovietică lipsurile și durerile de tot felul. Dar de va continua aceiași cârdășie n-o să fie trecută vremea. Cochetăria Vestului, durând prea mult, Estului nu-i va mai inspira nicio îndoială comunizarea întregii Europe. Consecinţa firească… Merele vor cădea singure, mâncate de propriul lor vierme! Până atunci… convieţuire pașnică așa prevede doctrina…

Așadar, în carcera alăturată de a mea se afla o fetișcană germană, de vreo 19 — 20 de ani, învinuită de spionaj în favoarea americanilor. Ca și mine, fata era ţinută acolo pentru că nu recunoscuse că este spioană. În varianta destăinuită mie, și așa susţinea că declarase la toate cercetările și bruscările, era vorba de o poveste de dragoste, foarte verosimilă și justificabilă pentru vârsta respectivă. Fetei

îi plăcea un sergent chipeș din trupele SUA. Și nici sergentul american nu rămăsese indiferent. Dar nu se puteau vedea decât trecând frontiera. Când unul când altul. Deci întâmplarea s-ar fi putut solda și cu un altfel de sfârșit. În loc să cadă fata putea să cadă flăcăul la boșcă. Am întâlnit și astfel de cazuri. S-au sesizat oare vreodată americanii, englezii, francezii de dispariţia din senin a oamenilor lor? Nu știu ce-aș putea crede, dar am întâlnit astfel de oameni până la Cercul Polar. Oameni arestaţi și condamnaţi sau reţinuţi, fără nicio condamnare, ani și ani de zile…

Fata și băiatul povestirii de faţă se întâlneau așa dar, când în Vest, când în Est, până într-o seară când — după ce trecuse deja de frontiera dintre zone — în drum spre casă, fata este oprită de o razie sovietică și controlată. Deschizându-și poșeta pentru a-și scoate legitimaţia, a scăpat-o din mână și tot ce a fost în ea s-a răsturnat pe jos. Printre lucrurile răsturnate pe jos, ochiul ager al NKVD-istului a observat o fotografie deosebită. A ridicat-o și a constatat că-i poza unui sergent american. Regret că nu știu nici numele fetei și nici numele americanului.

Fotografia sergentului a fost singurul corp delict dar suficient ca mintea NKVD-istului, deformată profesional să nu poată înţelege o întâlnire amoroasă prelungită și să considere ca mai firesc spionajul. În plus, arestarea unui nou spion era și o treabă personal utilă. Un nou spion arestat însemna vigilenţă sporită, conştiinciozitate, deci prilej de laude, de distincţii, de încredere mai mare din partea partidului celor ce muncesc.

În felul acesta, fără să-i știe nimeni de urmă, nici cei de acasă nici sergentul american — iat-o pe fată închisă pentru cercetări în carcera de lângă mine și unde va sta desigur câteva săptămâni. Apoi, apoi. Cum se va sfârși povestea ei? Cine-ar putea da vreo garanţie!

O singură dată am putut-o vedea pe aceasta fată, prin deschizătura ușii și mi-am putut da seama cât era de slăbită și mai ales de înspăimântată.

Când am fost ridicat de aici și dus în celula Nr. 14 am lăsat-o tot în carcera aceia nenorocită. Mă-ntreb însă și acum, dacă sergentul din SUA, i-o fi venit oare în gând să-și explice și altfel lipsa de la întâlnirea fixată, decât prin binecunoscuta: La donna e mobile! Cum aș vrea să știe, acest John sau Bob, cât de amarnic și-a plătit această fată dragostea…

CELULA NR. 14

După cum apucasem să spun, înaintea intermezzoului cu Hilda și Bob, fusesem mutat în celula Nr. 14. N-am înţeles de loc raţiunea acestei mutări. Lui Gorin nu-i declarasem nimic din ce voia el și mai ales, încă nu dădusem niciun fel de declaraţie. Deci instrucţia mea era departe de a fi terminata și totuși fusesem mutat. Să se fi speriat ei înșiși de halul în care mă aduseseră? Ori cum ar fi fost, m-am văzut transferat dintr-o vizuină într-o speluncă.

Înainte de mutare mi s-a făcut marele privilegiu — cauzele iar îmi rămân necunoscute — să mi se dea rucsacul confiscat și o cutie cu 50 de ţigări de foi. Cu

un astfel de capital, în pus cărie ești cineva! Presimţeam de pe acum ce figură de nabab o să capăt în faţa claustraţilor din noua mea escală de pe calea mizeriei.

Tocit, funcţional până la lustru, ca și zăvoarele pe care le trăgea zilnic, însoţitorul mi-a dat un brânci profesional, apoi o înjurătură tocită și ea de orice semnificaţie și a închis ușa zăngănind.

Tăcere! Ochi mari, ochi mulţi mă sfedeleau, mă cântăreau. Am dat înapoi și m-am rezemat de canatul ușii. Mi-am plimbat privirea, trecând în revistă încăperea și oamenii. Am îngânat ceva în germană și am înclinat capul în chip de salut.

M-au cântărit repede că-s cloșcă mai veche, care fusese trecută prin probe și bine de tot boţită. Că nici cum noutăţile de pe afară, pe care cu aviditate le așteptau de la fiecare nou venit, n-aveau să le afle.

S-a ridicat domol și cu pași egali m-a întâmpinat un vlăjgan înalt și lat cât doi, despuiat până la brâu, iar în jos închingat cu o cârpă, legată cu multă măiestrie, în chip de chiloţi. Înăuntru era zăpușeală ca la tropice. Era în luna Julie. Cum aveam să aflu mai târziu, pe vlăjganul care se proptise în faţa mea îl chema Constantinov și era rus de origine. Fără nicio introducere m-a luat direct:

— Ţigări ai?

— Da.

— Da vai!

Am scos toată cutia și i-am satisfăcut dorinţa, întinzându-i-o înainte. Modest, a luat una singură. M-așteptam s-o ia toată, dar s-a demonstrat a nu fi ce-l arăta chipul. Apoi am făcut eu ceea ce așteptasem să facă el: am întins cutia la fiecare din cei prezenţi. Toţi civilizaţi, ca niște lorzi, s-au mărginit să ia numai câte una. S-a aprins, deci, pipa păcii. Și ţigările astea ordinare, pe care le avusesem, au fost savurate, ca adevărate havane. Probabil că-n faţa lipsei destul de îndelungate, calitatea nu mai contează. Treaba asta o înţelesesem pe pielea proprie încă mai dinainte. Prins de nevoi și la înghesuială, omul se mulţumeşte cu orice și oricum. Numai în faţa trocului plin, omul grotei ca porcul și-l zvârle cu josul în sus…

Constantinov, vlăjganul, neobișnuit cu ţigările de foi – şi poate pentru că nici nu mai fumase de mult, după câteva fumuri a ameţit. A dus mâna la ochi, s-a scuturat și trăgând o înjurătură rusească — fără adresă— s-a lungit pe patul comun din încăpere.

Deși nu le adusesem noutăţi, locatarii celulei, poate pentru că fusesem așa de darnic, m-au primit cu multă simpatie.

Dar cine erau locatarii? O să-i vedem mai în amănunţit și în ordinea importanţei, doar pe acei, care prin trecutul, poziţia în cadrul prezentului, cunoștinţele și trăsneala lor, trebuie să fie prezenţi. Dar mai întâi, o prezentare globală a faunei din această speluncă.

În general, în celula 14, numărul locatarilor varia între 14 și 20 de indivizi. Zilnic erau ieșiri și intrări, ca la „Grand Hotel”. Veneai de unul singur, plecai, pe negândite, tot de unul singur. Singuri tranzitanţii știau de unde vin, singuri ei aveau să afle ce se va mai întâmpla după plecare, cu ei.

Văzând și făcând! Toţi pluteau sub semnul incertitudinilor, fricii și al destrămării

sufletești. Adică exact ce urmărea NKVD-ul: nu eram aici decât resturi, zdrenţe de oameni. Cercurile plesniseră de mult și nu cred că butoaiele să mai fi rămas butoaie. Cel puţin, cercul certitudinii nu-l mai avea nimeni întreg.

Uneori celula se umplea și zumzăia ca un stup, dar tot așa de neașteptat, prin plecări bombă erau școși alţii și uneori – pentru foarte scurt timp, celula rămânea aproape goală. Iar în cei care rămâneau hălăduia tristeţea și pustiul. Fiecare plecat, de care — prin câteva nimicuri, erai legat, însemna niţică moarte…

Am rămas în această celulă aproape nouă săptămâni şi în acest timp s-au perindat câţi oameni tot atâtea caractere, atâtea temperamente… S-au perindat oameni istoviţi, oameni d treabă, oameni de nimic, virtuoși și excroci, e, larg şi bun ca pâinea caldă, burghezi avuţi și la locul lor, burghezi hrăpăreţi, oameni cu orizonturi largi, doldora de cunoştinţe și gata de sacrificiu, criminali odioși și borfași grosolani, cu viciul în sânge, gata să te spioneze și să te vândă pentru cel mai neînsemnat avantaj personal…

Ce mozaicul dracului a însemnat pentru tinereţea anilor mei, această celulă cu nr. 14 și câtă învăţătură mi-a fost dat să iau de aici! Să te întâlneşti cu oameni cu oameni mulţi și diverși, cu preocupări și posibilităţi, într-o continuă stare de pândă și de frământări sufletești… Astăzi, om în toată firea și liber, mă opresc într-un colţ de stradă privesc la forfota din jur și reflectez. Reflectez cum s-ar comporta toţi acești oameni în alte condiţii de viaţă, în celula 3, 14, la Cercul Polar etc. Gânduri, gânduri…

PREZENTĂRI

Parcă-l văd aievea…

Iată-l, aici, în celula 14, despuiat de tot ce l-a împodobit mai înainte, pe colonelul care se pare că-l chema Alexandrov — colonelul din armata sovietică de ocupaţie, care cândva avea insigne și stele mari și mici prinse de veston până pe sub burtă — iată-l, zic despuiat la propriu până la brâu, eliminând o sudoare acră și stătută în infernul ăsta de Julie și fumând satisfăcut din trabucul de calitate infectă pe care-i l-am întins eu. Fratele lui, îmi zicea el, încă lăudându-se, inconștient parcă de situaţia groaznică în care se afla — este un compozitor mult apreciat. În URSS, imnurile lui pentru fanfare și coruri, se cântă de la Murmansk până-n Ialta și Vladivostock.

Tot timpul era în societatea ambiguă a unui șofer de naţionalitate germană, schiop de un picior, cu care a încercat pe când era colonel adevărat și liber, să fugă în Vest. Împreună cu șoferul ăsta şchiop și cu concubina acestuia, tot o germana, au încărcat tot ce au putut într-un Studebaker și au pornit-o într-o noapte spre Occident. Au avut însă ghinion și au ajuns aici. Firește că și povestea lor, ca orice poveste, are încâlcituri și meandre multe. Sigur este că s-a sfârșit cu câte 25 de ani fiecare, pentru spionaj în favoarea SUA și înaltă trădare a patriei pentru colonel. Acum toţi trei îşi așteptau, aici în Nonnenkloster, plecarea spre… Cine poate ști unde?

Nedumerit, m-am întrebat dacă-i posibil și de ce un colonel dintr-o armată victorioasă a unui stat uriaș de mare și liber, să fugă hoţește, în cârdășie cu un șofer și o femeie, dușmani amândoi?

Pictură: Julius Stürmer

…tânăra generaţie sovietică în spatele cortinei de fier…
sperând în ziua de mâine…

Iată și un grup de germani din zona sovietică — cinci la număr condamnaţi pentru spionaj, firește tot în favoarea S.U.A. Cum o mai fi sunând și povestea lor?

Alături de acest grup, se aflau doi polonezi blonzi ca paiul grâului, care veniseră din Anglia, cu divizia „Poland", în care luptaseră împotriva Germaniei, alături de trupele anglo-americane. Veniseră cu acte în regulă, prin centrul de repatriere, cu destinaţia Varșovia. Ajunși în zona Sovietică au fost chemaţi pentru cinci minute la o declaraţie, dar de la centrala sovietică NKVD, au ajuns aici, condamnaţi la 25 de ani închisoare pentru trădarea patriei și spionaj pentru Anglo-Americani.

Iată și o nostimadă: un colonel din armata americană și cetăţean american, fostul șef al Ajutorului American pentru Europa UNRA, se afla aici în celula 14, cu o condamnare de 25 de ani, tot pentru spionaj și trădare a patriei sovietice. Povestea lui este destul de interesantă. S-a născut dintr-o familie de ruși albi, emigranţi în SUA, unde a ajuns la gradul de colonel și șef al organizaţiei UNRA. Întâlnindu-se cu reprezentanţii propagandei sovietice, a fost convins să-și ceară repatrierea. Ca orice om, dar mai ales ca orice rus, sensibil și de bună credinţă,

s-a trezit în el un dor copleșitor de țară, de Volga, de Urali, de Sfânta mamă Rusia! I s-au făcut actele de repatriere și a fost primit cu multă pompă și onoruri. Câtva timp a fost purtat pe la diverse recepţii oficiale, la care firește s-a întâlnit și cu foștii lui camarazi de arme americani, englezi și francezi, de data asta cu grad de colonel sovietic. În chip de mare cinste, ne spunea el, i-au fost daţi doi aghiotanţi. Nu ne-a spus el dar – sigur — gândeam noi, aghiotanţii erau ofiţeri de NKVD! Mult timp nu i s-a dat niciun fel de sarcină precisă. Era un fel de jolly jocker, bun la orice în jocul de remy.

Era trimis la recepţii și întâlniri cu diverși reprezentanţi din Vest. Se demonstra peste tot, prin persoana lui, cum știu sovieticii să-și primească oile pierdute. Dar, după câteva săptămâni, când zgomotul convertirii șefului UNRA s-a coborât la o temperatură mai scăzută, unul din cei doi aghiotanţi — spre mirarea tovarășului colonel — pe nepusă masă a început să-i vorbească grosolan, fără niciun fel de explicaţie. Apoi l-a arestat și l-a condus la șeful centralei NKVD din Berlin, generalul locotenent Zelenin, cu care de altfel șeful UNRA se cunoscuse la diversele recepţii cu reprezentanţii armatelor occidentale.

Firește că Zelenin nu l-a mai recunoscut și destul de brutal i-a Comunicat ordinul de arestare pentru trădarea patriei și spionaj american. Și astfel, un om pus capăt unei cariere și unei vieţi!

Acum în celula 14, era singurul locatar care-și blestema, nu atât soarta, cât capul cel prost.

— Și mai sunt dobitoci, ca mine, pe care i-am auzit pe când încă mai eram colonel sovietic, invidiindu-mă și manifestându-şi dorinţa de a-mi urma exemplul — îşi încheie fostul şef al UNRA ieremiada…

A mai sosit în celulă, la vreo câteva zile după mine un olandez, cântăreţ de muzică ușoară, la un local de noapte din Berlin. Cu chef și încântat de succesele serii, însoţit de câteva fete și alţi câţiva petrecăreţi, domnul cântăreţ a trecut limitele zonei sovietice, unde o patrulă l-a arestat. Acum sta și reflecta la urcușurile și coborâșurile vieţii și nu-i venea să creadă că i s-a dat o condamnare de 25 de ani pentru spionaj. El zicea că-i o glumă proastă, toată treaba asta! mai știi? Ce poţi să crezi?

Doar adevărul are atâtea feţe! Berenger n-ajunsese să se îndoiască de adevărurile lui? Nu stătea în cumpănă admirând pielea cărnoasă și mugetele rinocerești?

Chiar în ziua când fusesem introdus eu, fuseseră scoși – după câteva ore — doi ofiţeri francezi, din trupele din Berlin, arestaţi în sectorul sovietic și condamnaţi la câte 15 de ani. Firește, tot pentru spionaj! În acelaşi grup cu ei, mai fuseseră scoși patru sau cinci militari sovietici, cu acelaşi cuantum de condamnare, dar din discuţiile purtate în celulă se presupunea că unii vor fi transportaţi în fostul lagăr nazist din Sachsenhausen, alţii la fosta închisoare germană din Torgau, iar cei mai fericiţi în lagărul special Nr. 4 „Gelbes Elend" din Bautzen, poreclit așa din cauza cărămizilor galbene din care era zidit.

OPERAŢIA MEDICULUI ANONIM

Un caz cu totul deosebit îl prezenta, ca om și ca antecedente, era un tip foarte tăcut și retras. Trecutul lui, experienţa de viaţă sau poate structura îl ţineau în gardă faţă de locatari. Niciodată putut să-i aflăm numele adevărat și nici cauza lui în închisoare. O împrejurare deosebita l-a scos din neparticipare și muţism, arătându-se în adevărata lui lumina.

Într-una din zile, unuia dintre deţinuţi — un german — ieșise de câteva zile un furuncul pe antebraţ, exact la articulaţia braţului și anume pe o arteră. La un moment dat, i s-a făcut rău de durere. Avea temperatură mare și aiurea. Înspăimântaţi că s-ar putea să moară, am bătut în ușă, am dat explicaţi ostașului din gardă și l-am rugat să trimită medicul închisorii. Dar totul a fost în zadar! Cu toată rugămintea și zarva, paznicul a rămas…

„Nemuritor și rece" și n-a trimis nici măcar un felcer. Când toate nădejdile ni se spulberaseră, tăcutul din povestirea mea, a ieșit din izolarea în care se complăcea și apropiindu-se de bolnav, i-a luat pulsul și i-a privit furunculul îndeaproape. Apoi ca pentru a se justifica, ni s-a adresat, tuturor:

— „Sovietici nu vor interveni cu nimic. Ăsta poate să și moară. Pentru ei reprezintă o pacoste mai puţin. Omul a fost anchetat și condamnat, așa că după ce au stors de la el tot ce se putea stoarce, nu mai prezintă pentru NKVD niciun interes.

„Se știe că un om care nu mai are secrete, e ca și mort. Trebuie să facem tot ce mai este posibil singuri. Dacă în cazul de faţă nu se intervine chirurgical, omul ăsta este pierdut, pentru că furunculul fiind așezat exact pe arteră se va sparge înăuntru și-i va infecta sângele. Nu-s medic dar am făcut ceva medicină".

Am privit mult la acest mut, căruia o împrejurare deosebită ia răscolit fondul cel viu și adevărat, intervenind pentru salvarea semenului. Era un tânăr blond, frumușel chiar, de vreo 30 — 35 de ani. German de obârșie.

Ne-a lămurit că se impune obligatoriu o intervenţie rapidă. Furunculul trebuie tăiat în afară până nu se sparge în interior. Atunci ar fi prea târziu. Deoarece aici în celulă să intervină, el ar face-o bucuros, dacă ar avea cu ce. Un obiect care să taie și să-i poată ţine loc de bisturiu. În ce privește apa, veţi renunţa la raţia voastră și va fi suficientă. Cât despre dezinfectant, nu este nevoie pentru că ni-l oferă pacientul. Vata și pansamentul e un lux inutil. Au apărut destul de târziu în practica medicinei vrăjitorești și pot fi suprimate.

Ne invitase să-l facem rost de un obiect tăios. Ne-am uitat unii la alţii neputincioși, Nimeni nu izbutise să tăinuiască un obiect tăios.

Ideea salvatoare a venit tot de la cel mai umblat pușcăriaș dintre locatari, haimanaua de Constantinov, un incurabil vagabond, despre care voi aminti mai târziu. A scos un cui din scândurile patului și s-a apucat să-l frece de cimentul podelii pupă el a continuat un al doilea, un al treilea, rând pe rând. După ce obosea unul îl înlocuia altul, așa încât trecând din mână în mână, cuiul a fost neînchipuit de repede ascuţit. Operaţiunea a fost făcută — firește — cu prudenţă și cu pândă

la ușă pentru urmărirea pașilor sentinelei.

Dezinfectarea bisturiului improvizat a fost făcută prin introducerea în saliva din gura bolnavului.

— „Saliva este unul dintre cei mai buni dezinfectanţi, ne-a explicat medicul improvizat. Luaţi aminte la sălbătăciuni și învăţaţi de la ele. La fel face și câinele vostru!”

După indicaţiile date de el, bolnavul a fost legat la gură cu o cămașă, ca să-i înăbușe eventualele urlete de durere, iar vreo șase dintre noi l-am imobilizat pe dușumea.

Toată operaţia acesta am amânat-o până s-a schimbat sentinela care ne convenea nouă. Un ostaș tare cumsecade, care ne făcuse nouă impresia că se bucură copilărește de câte ori poate să încalce dispoziţiile oficiale.

Operaţia în sine, de fapt, o simplă incizie, a fost făcută fulgerător. Doctorul nostru a dovedit multă pricepere și înde mânare. Lucra, ștergea bisturiul de propria-i cămașă, și iar îl dezinfecta în gura pacientului, care se supunea fără nicio împotrivire.

În sfârșit, opera a fost gata. Şi după cum citeam de pe chipul bolnavului din faţa noastră, reușise. Scăpat de dureri, respira liniștit. Transpirase de dureri.

Anonimul care săvârșise cu curaj, această minime crescuse în ochii tuturor și luase proporţii de gigant. În amintirea isprăvii sale, a rămas poreclit „doctorul”.

În zilele care au urmat, încet, încet, să integrat grupului, care-l diviniza. Încurajat de căldura și admiraţia noastră, i s-a topit toată gheaţa rezervei și ne-a acceptat apropierea. Își dădea seama că prin intervenţia lui de ultim moment, trezise omul din noi, ne adunase doagele răvășite și le prinsese în cercurile de fier ale încrederii și omeniei, care pieriseră din noi odată cu zilele bune. În faţa noastră se afla un om tare, un om priceput și curajos. Era un om care stătea pe picioarele lui și radia încredere. Ne fusese de sprijin și-l admiram. Poate că-l invidiam, pentru siguranţa pe care o emana.

Din nimic și cu nimic făcuse ceva, într-o împrejurare pe care noi ceilalţi o socoteam disperată și ne văicăream neputinţa.

Era firesc ca forţa din el să smulgă admiraţie și să trezească în noi conștiinţa.

În a treia sau a patra zi, la insistenţa lui, a venit și un medic sovietic, care după cercetarea rănii, a clătinat din cap și a spus: „E bine c-a plesnit singur, dar mai ales c-a dat spre afară, altfel făcea infecţie în sânge!… Când a aflat de incizia cu un cui și de modul de dezinfectare, a tras — pentru a-și superlativiza admiraţia — o înjurătură fără de adresă, înjurătură rusească, specifică, la impersonal…

În închisoare, timpul se târâie molcom, ca melcul. Lipsa de preocupare și de activitate e groaznică, mai ales că, în afara periodizării zilei prin orele fixe ale aducerii mesei și a scoaterii hârdaielor pline nu mai intervine nimic altceva, care să aducă preocupări sau agitaţie.

Cele mai grele perioade erau când nu era nimeni scos și nimeni adus. Lâncezeala descompunea sufletele.

Sărăcia sufletească și intelectuală a celor ce sunt siliţi să stea mai multă vreme

împreună, duce la o atmosferă apăsătoare.

Oamenii se plictisesc unii de alţii. E groaznic să ajungă să se cunoască prea bine și să-și vadă golurile. Toţi și-au spus tot ce aveau, tot ce știau, iar bagajul le-a fost prea sărăcuţ și inventivitatea nulă.

În primele două, trei zile, orice nou venit — după cum începusem să-mi notez — își sleia zestrea adunată și ajungea să-și dea singur seama de goliciunea din el.

E jalnic cât de săraci și de seci sunt unii oameni! Cât de repede ajung să se repete și să devină placă. Îmi vine în minte unul care reușise să mai încropească o glumă bună, numerotându-şi anecdotele și vorbele de duh pe care le debitase deja de câteva ori. Acum doar anunţa:

Bancul Nr… și fără să-l mai traducă în vorbe, se râdea in corpore.

În plină liniște, pe neașteptate, îl auzeai: Bancul Nr. 3, bancul 87.

— Ha!… Ha! Ha! S-a râs la început de ingeniozitatea autoironizării… Dar și noutatea asta s-a tocit repede…

Pentru înfrângera inamicului public nr. 1, timpul, toţi îşi dădeau obolul, scormonind în zestrea pe care o chivernisiseră înainte. Cei mai săraci începeau să-și depene tot ce credeau că-i mai de seamă din șirul întâmplărilor și evenimentelor, la care cu voie sau fără voie participaseră. Mai ales, insistau cu lux de amănunte cum de au ajuns aici — unde se aflau — și cum s-a desfășurat ancheta, care — în mod sigur îţi era prezentaţa bine pigmentată și cu elemente, din care cel înșelat – apărea bietul inchizitor.

Erau de ajuns câteva zile ca să poţi afla toate neamurile, rubedeniile și cunoscuţii noului venit… După ce-și secau izvorul, că altceva mai interesant de cât faptul că trăiseră, nu știu, îşi reluau povestea mai în amănunt, mai cu înfloriturі…

— „Lasă-mă! Du-te de-ţi fă treburile, că mai departe povestesc eu” zicea în ironie câte unul din ascultători, care se săturase de placa respectivului. „Nu știi că o știu mai bine decât tine!”…

Trebuie să trăiești într-un spaţiu îngust și cu populaţie deasă, așa ca în celula asta, ca să poţi simţi tragedia limitării și sărăciei generale de cunoştinţe și inventivitate.

Ce au făcut oamenii aceștia până acum, la vârsta și poziţiile sociale la care au ajuns totuși? S-au rezumat numai să mănânce, să doarmă, să cânte niţică muzică ușoară, falsă și acră și să se înmulţească, dacă cel puţin — și-au luat și răspunderea perpetuării!

Cruntă celulă umană… mai cruntă decât celula 3!

Arareori, mi-a fost dat vreo întâlnire cu exemplare care să treacă dincolo de intimităţile casnice, sau aventurile amoroase ale trecutului, peste care niciodată nu știau să tragă, cu pudicitate, cortina! Dimpotrivă!

Rar de tot am avut prilejul să-mi acopăr timpul cu altceva decât cu filme sau romane, de predilecţie poliţiste și îndoielnice calitativ. Rar zic, mi-au apărut bogăţiile sufletești, proaspete și odihnitoare. Totuși am avut bucuria să le întâlnesc. Lângă astfel de izvoare, de beatitudine și pace, e plăcut să te oprești și să-ţi tot susure inepuizabil. Lângă astfel de făpturi, tot semeni de ai tăi, mereu proaspeţi și

bogaţi, te renaști cu fiecare gând nou, cu fiecare tăcere… Devii tu însuţi bogat, capeţi forţă și încredere în oameni și în tine. Despărţirea de oameni aceștia e grea și le resimţi îndelung și apăsător lipsa…

Un astfel de exemplar reușit, dar din păcate mult prea puţin comunicativ, părea a fi și chirurgul nostru improvizat.

Vorbea, dar numai dacă reușeai să i te apropii și să-l încolţești cu nedumeriri și chestionări antrenante. Deși foarte susceptibil, îţi răspundea cu mare zgârcenie de vorbe, limpezindu-ţi cu competenţă tulburarea sau nedumerirea. De obicei nu se amesteca într-ale noastre și niciodată n-a întrebat pe nimeni nimic. Cred că era singurul din celula 14, care n-avea nevoie de nimic și nici de oameni în jur. Și poate, că într-un regim de izolare completă, de care de obicei se tem și fug toţi deţinuţi!, el s-ar fi simţit mai bine. Simţeam că în acest improvizat medic se află o forţă de gigant, care se alimenta desigur din hambarul nesecat al străbaniilor și recoltelor mănoase din trecut.

Nu-și irosise copilăria, adolescenţa și tinereţea în van, cu fleacuri ca mine și ca alţii, și acum moara gândurilor lui putea lega crâmpei de crâmpei, element de element, fapt de fapt, și putea stabilii condiţii și raporturi, putea stabili legi. El trăia, noi vegetam… Moara noastră lâncezea, moara lui avea și boabe și apă, stoc râșnit din plinul străbaniilor de ani și ani…

Din puţinele câte le-am putut descifra despre el, am presupus c-ar fi făcut parte din S.D. Poate chiar din vârfurile acestui serviciu. Nu știu, el nu ne-a spus așa ceva. A fost arestat de sovietici pe baza presupunerilor sau indicaţiilor unui delator și a fost condamnat la 25 de ani. Era în celula 14 pentru că – asta ne-o spusese el — aștepta să fie confruntat cu câţiva membri foarte importanţi din fostul S.D., pentru stabilirea, sperau sovieticii — a unor amănunte din secretul de organizare al serviciilor secrete germane.

„Pe dedesubtul vieţii de toate zilele, exista o alta — poate mai adevărată dar neștiută de nimeni sau numai de foarte puţini și are de fapt provoacă toate inexplicabilele salturi și meandre de neînţeles ale vieţii de la suprafaţă”. Cam așa ne-a spus într-o zi, improvizatul medic, când în celulă ne aprinseseră într-o interminabilă discuţie și i s-a cerut avizul.

— „Sunt și lucruri, pe care omul de pe stradă, n-are cum să le știe pentru că condiţia de existenţă și realizare a acestor lucruri este tăinuirea. Publicitatea este nefiinţa sau pieirea lor chiar din germene. Unele din ele sunt tocmai pentru salvarea intereselor de obște, așa cum ar fi rădăcina și helietropismul ei negativ pentru plante, altele însă, direct personale și murdare, deliberat împotriva interesului public. În numele poporului și pentru popor se fac multe. Toţi conducătorii, din toate vremurile și de pretutindeni, în numele poporului și-au justificat şi-şi justifică toate abuzurile. Cei de rea credinţă în succesele, prostiile sau incapacitatea. După această cortină conducătorii de destine îşi ascund nevrednicia, murdăria crimelor deliberate îndelung, lipsa de perspectivă sau grosolănia artificialităţii soluţiilor, nechemarea. Dar tot aici se plămădește și succe sul. Asta, depinde!… Sunt oameni buni, dar și posedaţi!… La noi sau la alţii, astăzi sau ieri, oricând mereu,

întotdeauna… Poporul rămâne doar să fie folosit să dea cu piatra, uneori exact unde nu trebuie… Cel mai ales în oameni bum. Demagogia timpurilor a înșiruit pe firul istoriei, victime multe, folosind balaurul care se cheamă poporul…

Pentru acei care pot desprinde tâlcurile, istoria omenirii este plină de exemple, chiar dacă unele sunt mistificate de contemporanii implicaţi în murdăria evenimentelor…

Eu, ne-a continuat el, am să vă dezvălui o astfel de taină, care și astăzi este cunoscută de foarte puţini… o să despre Aristide, despre Buharin sau Tuhaceyski și nici despre crucificarea nevinovatului Iisus… Am se va dezvălui ceva ce puţini din Intelligence-Service știu, deși tocmai acest serviciu britanic de informaţii a provocat întreaga poveste.

TAINA „HIMMLER — SPRIT”.

Afacerea poartă, în arhivele secrete, numele de „Himmlersprit” și în ea a fost implicat ca personaj de mâna întâi, chiar Himmler, unul din stâlpi naţional-socialismului, preferat de Hitler și ctitor al celui de al treilea Reich.

…Între anii 1939 — 1940, hărţuielile dintre cele două organe de informaţii germane, Gestapo și S.D. — deveniseră vizibile, iar relaţiile se înrăutăţiseră într-atât, încât suprinseseră și cadrele mărunte. Un mic grup din vârfurile S.D. și-au propus ca sarcină, în afara obligaţiilor de serviciu, ţinerea în strictă supraveghere a șefilor din Gestapo. Hotărârea acestor iniţiaţi era justificată de faptul că Gestapo-ul se amesteca în toate acţiunile celorlalte servicii secrete, inclusiv în treburile S.D. dar înlătura cu grijă amestecul altora în afacerile sale, chiar dacă nu erau neapărat numai de resortul său.

Supravegherea era făcută în foarte mare taină, numai de către cei câţiva iniţiaţi, fiind extinsă și asupra conducătorului suprem al serviciilor secrete Himmler, care — în autonomia lui — ajunsese singurul stăpân fără stăpân. Odrasla asta îşi depășise creatorul și era de capul ei!

S-au pus sub supraveghere, în primul rând, toţi conducătorii Gestapoului care aveau relaţii cu străinătatea, fie direct, fie prin agenţi. Agenţii înșiși, precum și agenţii agenţilor, cu toată reţeaua lor, au fost urmăriţi cu răbdare până s-a ajuns la cele mai neînsemnate detalii. Se mirosise ceva încurcat, dar nu se știa nimic precis. Trebuia aflat cine este acest cineva din Gestapo, care unelteşte împotriva siguranţei statului.

În vara anului 1940, când armata și statul German, după înfrângerea și ocuparea Franţei, Belgiei, Olandei, Luxenburgului și Norvegiei, erau în culmea gloriei, centrala S.D. din Berlin a fost informată, de un agent din Hamburg, că un mare indu striaș suedez — dacă mai ţin bine minte, numele lui era Erich Thomson sau așa ceva, sosise din Stockholm în Hamburg și că a plecat spre Berlin. Din legăturile interceptate, agentul susţinea că acest suedez ar fi suspect și atrăgea atenţia centralei să-i intercepteze întâlnirile și legăturile pe care le va încerca în Berlin.

— „Repet, ne-a spus povestitorul, că toate aceste observaţii și cercetări, se făceau în afara obligaţiilor zilnice de serviciu și în cel mai stric secret, de către cei câţiva iniţiaţi din S.D.

Informaţiile filatorilor relatau, în continuare, că industriașul suedez se întâlnise cu un colonel din Gestapo, care-l însoţise și introdusese chiar la Himler, în persoană, cerând în acest scop o audienţa oficială.

Șeful birourilor S.D., un vechi colonel din Serviciul de contrainformaţii al Keiserului Wilhelm II, a dat dispoziţie ca, pe cât se va putea, dar cu orice preţ, să se încerce să fie interceptată audienţa din cabinetul lui Himmler.

Astfel grupul de iniţiaţi a aflat că industriașul suedez i-ar fi propus lui Himmler să-și investească capitalul personal într-o afacere comună, dar, pentru a nu bate la ochi, investiţia să nu se facă în Germania ci într-o ţară neutră, cum ar fi, de exemplu, Suedia. El industriașul ar pune la bătaie, numele, priceperea comercială și tehnica, relaţiile sale, iar Domnul Himmler, capitalul.

La această propunere obraznică, Himmler ar fi râs și i-a răspuns la fel de direct.

— „Cum îndrăznești să faci o astfel de propunere unui personaj în așa de ridicat în ierarhia Reich-ului? Te-ai întrebat, Domnule Thomson, ce-ar zice lumea când Suedia va fi ocupată? Nu crezi că se va afla că sunt proprietarul rafinăriei pe care mi-o propui?

Așa dar, dacă aceasta a fost afirmaţia lui Himmler, înseamnă că la acea dată el știa că se va ocupa Suedia. Deci, zvonurile despre ocuparea Suediei, care au tot circulat o vreme erau justificate Este adevărat că neutralitatea suedeză stingherea strategia germană în acţiunile sale din Nord, dar de ce nu s-a realizat acest atac? Cine știe? Alte meandre, alte taine!

Suedezul ar fi replicat atunci:

— Este imposibil să ne ocupaţi! Suedezii se vor bate ca leii! Ca pe vremea lui Carol al XII-lea!

Informaţiile culese de S.D. au mai relatat, la intervale diferite, dar în acelaşi an, încă două sau trei întrevederi între Himmler și același industriaș, Domnul Thomson Abia după un an, adică în 1941, a mai fost interceptată încă o nouă întrevedere. Scurt după această ultimă întrevedere un agent al S.D.-ului din Stockholm, a transmis centralei din Berlin, o telegramă cifrată care informa că Domnul Erich Thomson a încasat, prin intermediul Ambasadei Germane din Stockholm, suma de 8 milioane mărci germane. Ulterior, a mai venit o nouă informaţie, din care s-a aflat de noi plăţi faţă de același industriaș, care la sfârșitul anului 1944 se ridicau la totalul de douăzeci de milioane.

În acest timp, începând din 1940, în Sudul Suediei se ridica văzând cu ochii silueta înaltă și elegantă a uneia dintre cele mai moderne rafinării din lume, dotată cu ultimele tipuri de instalaţii și mașini pentru prelucrarea ţiţeiului.

În anul 1941, încă înainte de intrarea Statelor Unite în război, guvernul american publicase o listă neagră, în care erau demascaţi toţi marii industriași, care colaborau cu cel de al treilea Reich. Între primii enumeraţi se afla și respectivul Thomson. Majoritatea banilor vărsaţi suedezului se pare că a fost dată tocmai,

după publicarea acestei liste negre, care — se pare – într-un anumit fel — îi servea bancherului ca supremă garanţie faţă de Himmler, dar mai ales faţă de suspiciunile poliţiei secrete și ale serviciilor de informaţii. Efectul publicării acestei liste negre s-a resimţit puternic și imediat: dușmanul dușmanului nostru nu ne poate fi decât prieten! Și așa s-a întâmplat că Domnul suedez a devenit amicul oficial al oficialităţilor germane, simţindu-se în Germania ca la el acasă. Vizitele lui au început să se îndesească și deveniseră publice. Făcea parte din prietenii pe care Germania conta. Venea și pleca cu avionul oficial și era întotdeauna primit de reprezentanţii personali ai lui Himmler. Este interesant de știut că pe măsură ce războiul se înteţea și forţele aliate bombardau tot mai intens, se înmulţeau și vizitele suedezului în Germania. Fiind în posesia unui Ausweis eliberat de centrala Gestapo-ului, suedezul petrolist intra în toate rafinăriile și incintele laboratoarelor de cercetări, atât din Germania, cât și din teritoriile ocupate.

Birourile S.D., la curent cu toate deplasările și vizitele lui Thomson, au constatat coincidenţa puţin cam bizară a vizitelor lui cu bombardarea, la o zi, două, a locurilor vizitate și a tras niște concluzii la fel de bizare. Pentru că nimeni nu avea curajul să susţină astfel de concluzii, bătrânul colonel din fostul serviciu de contrainformaţii al Kaiserului Wolhelm II s-a dus să-și expună concluziile și punctul său personal a chiar lui Himmler în persoană. Deoarece avea însă rezerva omului experimentat a luat o serie de măsuri de siguranţă pentru conservarea documentelor în cazul dispariţiei lui. A fotocopiat totul și a încredinţat materialul în mâna credincioasă a grupului de iniţiaţi, cărora le-a mai împărtășit și câteva din temerile lui şi din păcate bătrânul înţelept, nu greșise cu nimic, o dată plecat la Himmler, dus a fost! Nimeni nu la mai văzut niciodată și nici nu s-a mai aflat nimic despre el.

În ceea ce privește gruparea respectivă din S.D., fără surle și tobe, a fost imediat dizolvată și împărţită în cele patru vânturi, pe locuri de linie moartă.

Se petrecuse ceva foarte grav. Prin locurile unde îi aruncase restriștea, iniţiaţilor le tremura sufletul. Nu știau nimic despre ce se credea despre ei și se așteptau la represaliile Gestapo-ului. Un singur delator dintre ei ar fi fost de ajuns pentru a le cădea capetele. Erau siguri că bătrânul colonel nu vorbise nimic peste ce trebuia și că luase totul asupra-și. Ei nu erau decât o simplă caracudă care trebuia împrăștiată… Evenimentele ulterioare au dovedit însă că fiecare dintre iniţiaţi a rămas credincios sarcinii iniţiale, păstrând cu tărie secretul. Cu greutăţi mari, riscându-și existenţa și pielea, au izbutit să intre în legătură unii cu alţii și să-și continue observaţiile asupra omului de sus, împotriva căruia nu puteau crâcni și face nimic.

Himmler, însuși, patrona, așa dar — inconștient poate – niște ticăloșii. Trebuiau, deci, strânse dovezi cât mai concrete și stabilite împrejurări precise pentru prinderea în flagrant delict a vulpilor. Îl aveau pe listă pe Himmler — care știa sau poate nu știa tot — îl aveau de asemenea pe suedez, care în modul cel mai sigur — era spion, dar nu putea fi dovedit, mai ales că avea acoperirea oficialităţilor din vârful piramidei. Cu orice preţ trebuia deci căutat mijlocitorul dintre suedez și aliaţi, în speţa dintre suedez și Anglia. Dacă vor reuși să prindă în mâna inelul acesta,

vor ști ei cum să depene apoi tot ghemul. Dar deocamdată, acest fir era adânc ascuns…

Pentru cei din SD. nu mai exista nicio îndoiala asupra erolului acestui industriaș suedez. Ultima îndoiala asupra jocului se spulberase după o nouă vizită la o rafinărie din Silezia, care mai fusese de două ori bombardată și rasă de pe pământ. Rafi năria și laboratorul fuseseră din nou ridicate și erau pe punctul de a fi redate exploatării. Se făceau ultimele probe tehnologice și verificări. Mai era treabă de două, trei zile, când Suedezul — în chip de expert în materie — însoţit de inginerul șef al rafinăriei, care-l punea la curent cu ultimele modificări și raţionalizări tehnice, făcuse o vizită a tuturor instalaţiilor.

Exact după două zile de vizită și chiar în ziua când rafinăria urma să facă proba generală, covorul bombelor anglo-americane, au ras-o pentru a treia oară de pe faţa pământului. Cine ar fi îndrăznit să lege o astfel de vizită. Ce putea fi întâmplătoare, de un bombardament care în vreme de ostilităţi era foarte firesc, fără cuprinsul de amănunte ale tuturor antecedentelor și coincidenţelor? Și chiar dacă s-ar avea în mână astfel de lucruri și fapte, câţi sunt aceia care pot să le înţeleagă exact și să distingă obiectiv adevărul?

Din cauza acestor mari bombardamente, la propunerea influentă a lui Himmler, guvernul celui de al treilea Reich a hotărât să trimită rafinăriilor din Suedia, pentru prelucrare, prin omul lui, suedezul, o parte din ţiţeiul adus din România, de pe valea Prahovei. Era mai sigur și mai puţin costisitor. Suedia, la rândul ei, era foarte satisfăcută, pentru că — într-o perioadă de stagnare și fără de alte resurse, îşi asigura activitatea, mai ales că toţi vecinii de la care se aprovizionau altă dată erau beligeranţi.

Cât despre Suedez era satisfăcut și el, pentru că rafinăria fondată de el, înflorea de la o zi la alta.

Din informaţiile agenţilor S.D. din Anglia, grupul iniţiaţilor a aflat că o parte din carburanţii rafinăriei, nu mai luau calea Germaniei, ci erau încărcare în vase Suedeze, cu pavilion neutru și ajungeau în tancurile și rezervoarele aviaţiei engleze.

Pe la sfârșitul anului 1943, agenţii S.D.-ului de pe aeroporturile britanice au auzit pe aviatori glumind între ei, că și-au încărcat rezervoarele cu „Himmler-Sprit”. Iar serviciile engleze de informaţii și contrainformaţii, triplate de propagandă – fără să tragă concluziile îndepărtate — au luat în mare pripă hotărârea să se răzbune pentru afrontul făcut cu luni în urmă de propaganda germană. Aceasta aruncase niște foi volante cu injurii și câteva serii de mărci poștale, care reprezentau dezastrul de la Dieppe și jubileul încoronării Suveranului englez; în locul reginei figurând însă Stalin — Propaganda engleză a ticluit la rândul ei și a aruncat din avioanele de bombardament niște afișe pe care sta scris*:* „Himmler-Sprit”.

„TIMBRUL”.

Populaţia din Leipzig și Leuna îşi mai aduce aminte, poate, că la unul din aceste bombardamente au găsit nişte foi volante, care purtau în partea de sus un cap de mort, care privit atent îţi amintea de figura lui Himmler, iar deasupra și dedesubt purta inscripţia de „Himmler Sprit”. Pe atunci nimeni din Germania nu știa că Himmler oferise englezilor posibilitatea să-i bombardeze cu benzina produsă pe banii Germaniei, într-o rafinărie a șefului Gestapo-ului.

Manifestele au fost rapid și cu multă grijă strânse de Gestapo și poliţie, dar nici englezii n-au mai aruncat altele.

După opinia grupului de S.D. — iniţiat în această afacere, propaganda engleză greșise. Aruncarea acestor manifeste fusese o mare gafă a Intelligence-Service-ului, deoarece îşi demasca, prea devreme, pe unul dintre cei mai utili spioni. Faptul ca aruncarea acestor manifeste nu s-a mai repetat, este dovada vie a acestei greșeli.

Dar spre norocul Suedezului, grupul de S.D. era ca paralizat de Himmler și nu putea acţiona. În schimb însă, Suedezul urmărit de ei, odată cu debarcarea de pe coastele Normandiei, din 6 Iunie 1944, îşi îndesise și mai mult vizitele în Germania. Urmărit totuși cu asiduitate, cu toate prudenţele sale, datorită unei întâmplări neașteptate — dar care matematic trebuia să survină o dată și o dată în orice activitate tăinuită — s-a dat și de urma agentului de legătură cu Intelligence-Service-ul. Era un baron din Flensburg-Holstein, care avea un post de foarte mare răspundere în administraţia Reich-ului hitlerist. Așadar, bogătașii și Himmler erau spionii principali. Justificată deci greutatea depistării, întrucât exista o disimulare perfectă. Dar chiar depistat, petrolistul suedez și baronul din Flensburg, n-au mai putut fi arestaţi. Masiva înaintare din Vest a anglo-americanilor, a făcut ca totul să fie demascat prea târziu. Războiul era definitiv pierdut. Se știa astăzi concret că în aprilie 1945, conștient de adevărata situaţie, Himmler a încercat să ia legătură cu anglo-americanii, prin intermediul Suediei, cu oarecari speranţe. Și-a adus aminte că în Suedia neutră avea o rafinărie, în care investise o avere uriașă și un prieten

cu refugiu până la potolirea lucrurilor. L-a înștiinţat, deci, pe industriașul asociat de apropiata lui sosire în Suedia, cerându-i să-i pregătească terenul de găzduire.

Între timp, trebuie amintit, avusese în secret, câteva întrevederi cu Contele Folke Bernadotte, în speranţa că trecând peste capul Führerului, va putea soluţiona, mai repede și mai convenabil o înţelegere cu aliaţii.

Ultima lor întrevedere, după câte se știa la S.D. s-a petrecut în pivniţa consulatului Suedez, din Lübeck. După cinci ore de discuţii, ne-ajungând la niciun rezultat, Himmler s-a adresat lui Christian Günther, ministrul de externe al Suediei, cu rugămintea de a prelua asupra lui sarcina de intermediar pe lângă Casa Albă. Dar la 24 Aprilie 1945 i s-au spulberat și ultimele speranţe. Președintele Truman declarase public că SUA respinge orice act de capitulare parţială.

Un rău nu vine niciodată singur. Cam în aceiași epocă Himmler a primit și de la industriașul Suedez o scrisoare foarte cordială, prin care îl înștiinţa că, în ciuda intervenţiilor sale insistente Guvernul Suedez refuză să-i acorde ospitalitate. Ba mai mult, îl informa că guvernul presat de Anglia și S.U.A va proceda la extrădare, dacă va fi prins pe teritoriul suedez. Îl ruga, deci, să găsească pentru câtva timp altă ţară, care să-i acorde azil, iar mai târziu, când apele se vor limpezi și Suedia nu va mai fi suspectată de aliaţi și de opinia generală, desigur că va putea veni fără nicio grijă. Până atunci, el — asociatul său loial — îi va sta la dispoziţie din punct de vedere financiar cu tot ce va avea de trebuinţă. Dezamăgit, Reichsführerul Himmler va lua drumul pribegiei prin Germania și va trece frontiera spre Vest, deghizat și cu acte false… Mai departe, povestea lui este bine cunoscută.

Nu tot așa s-a întâmplat și cu omul său de afaceri. Industria să-l Suedez a ieșit, din toată această încurcătură, basma curată.

Din inamicul Nr. 1, așa cum îl declaraseră pe lista neagră publicată de Casa Albă, suedezul Erich Thomson, cu ocazia unei gale oficiale din saloanele ambasadei S.U.A. din Stockholm, a fost decorat cu ordinul albastru sau ceva similar, distincţie care se acordă străinilor pentru servicii deosebite aduse statului american! Dacă așa stau lucrurile, acum, când oricare muritor se poate întreba asupra naturii serviciilor pe care omul de afaceri a lui Himmler le-a putut aduce adversarilor Germaniei, se poate mai lesne înţelege toată însemnătatea acţiunii secrete a S.D.-ului. La vremea respectivă doar grupul acesta restrâns de iniţiaţi cunoscuse și filase această afacere, dar n-a avut nici răgazul și nici condiţiile de a demasca acest joc.

— „Și, ca să sfârșesc exact cum am început, pentru a ilustra mai viu afirmaţia — ne-a atras atenţia povestitorul — iată cum pe dedesubtul vieţii de toate zilele, există o alta — poate mai adevărată — dar, neștiută de nimeni sau de foarte puţini și care de fapt provoacă toate inexplicabilele salturi ale vieţii de la suprafaţă. Dar, acesta este numai un exemplu minor. Nu-l prea mare lucru! Dar pentru că de aici, în mod sigur, drumurile noastre, deși pe căi ocolite, duc toate spre Siberia sau Cercul Polar, și pentru că nu se știe care dintre noi toţi va mai prinde vremea să fie liber și la el acasă, n-aș vrea ca acest episod ştiut de extrem de puţini — să rămână necunoscut. Aș vrea să ştiţi și voi — care aţi fost soldaţi și aţi sângerat ca nu toţi

conducătorii noștri au fost corecţi sau dezinteresaţi. Pentru foarte mulţi dintre ei, Patria n-a fost decât chiverniseală și orgoliu personal. Au ucis și închis în numele Patriei și în numele vostru!

Și cu asta povestea chirurgului improvizat și anonim s-a încheiat. Știa că va fi luat și dus de aici, dintr-o zi în alta, pentru confruntări în legătură cu arhivele secrete, ascunse în diferite regiuni ale Germaniei și pe care sovieticii ţineau neapărat să pună cât mai repede mâna.

Dar pe cât lăsă să se întrevadă, el era doar un pion complet neînsemnat în toată treaba asta.

Într-o bună zi a fost scos din celulă, dar mica lui povestire am purtat-o cu mine. Redând-o astăzi când — după cum spunea el pe atunci, sunt liber și acasă — îmi împlinesc o datorie faţă de dorinţă pe care și-a exprimat-o în mod expres… Rămâne ca istoria să-și spună cuvântul…

PREZENTĂRILE CONTINUĂ

Tot aici, în fauna celulei 14 de la Nonnenkloster Potsdam, se mai afla un impiegat de mișcare din gara Halle, implicat în spionaj, tot pentru americani, pentru că ar fi ajutat la transmiterea unor informaţii și mesaje ascunse în vagoanele care treceau frontiera. Făcea parte dintr-un grup extrem de mare, din care doar el era închis aici. Își aștepta termenul de judecată și osânda.

Se mai afla un soldat sovietic, fost miner în Donbas, care furase valiza unui ofiţer sovietic. Deși se afla în această celulă, era deja condamnat la 10 ani. Interesantă era și figura lui Konstantin Konstantinovici, al cărui nume, nu știu de ce, am fost tot timpul convins că este im nume fals. Făcuse parte din grupul administrativ al trupelor sovietice de opupaţie în Germania.

Aici — luase legătura cu câţiva ruși albi, cu care, pe vremuri, se cunoscuse în cadrul armatei lui Kolceak și era tocmai pe punctul de a trece frontiera în Vest, când, din pricina unei nenorocite de cărţi l-au arestat organele NKVD. Din cercetările întreprinse de abia acum se descoperise că fusese multă vreme căutat de CK şi GPU, prin toată Siberia. Aici în celula 14 încercase de două ori să se sinucidă, strangulându-se cu un prosop umed, după ce se învelise peste cap cu mantaua Da ambele dăţi a avut ghinion, pentru că au intervenit vecinii care au fost treziţi din somn de horcăituri. Nimeni n-a auzit de la el niciun fel de explicaţie. Deși vorbăreţ, asupra acestui punct păstra tăcere.

Cartea pe care o găsiseră la el, fusese tipărită în Berlin prin 1944 — 1945, în limba germană și rusă, într-un tiraj destul de mic și se numea „Grădina Zoologică din Kremlin”. În ea erau descrise personajele din Kremlin, de la Stalin până la poștașii și ușierii palatului, care de fapt erau ofiţeri superiori din NKVD. Nu știa prea multe din ce se spunea în carte, deoarece n-apucase încă s-o citească, dar ne-a povestit câteva mostre.

De pildă, despre Molotov, se scrie că în tinereţe, pentru că i se potrivea chipul, umbla deghizat în faţă și vindea brânză în piaţă, dar sub pachetul de brânză avea

manifestele pe care le difuza.

Fusese dat afară din facultate, din cauza unei diplome false.

În Rusia, orice absolvent de școală secundară care obţinea o diplomă cu medalia de aur, putea intra în orice Facultate ca bursier. Cu o astfel de diplomă, dar, falsificată, se înscrisese și Molotov. Numai că la cursurile și colocviile din cursul anului, dovedindu-se fără cunoștinţe elementare și complet neinstruit, profesorii și-au pus întrebarea cum de i s-a putut acorda unui astfel de specimen, o diplomă cu medalia de aur. Curioși, au făcut o întrebare guberniei respective, dar spre marea lor mirare, a venit un răspuns de la poliţia orașului respectiv, că acolo nu există niciun fel de școală secundară. Deci diploma era falsă.

Mai mult ca sigur, falsul acesta fusese executat de deportaţii bolșevici, care se întruneau destul de des în casa tatălui lui Molotov, pentru a se arăta mărinimoși cu darnica lor gazdă.

Tot în cartea pentru care fusese arestat, era relatat zicea Konstantinovici — episodul de la Viipuri, din timpul războiului ruso-finlandez. Se vorbea acolo despre eroismul finlandezilor, care participaseră de la mic la mare, fată sau femeie, copil sau bărbat, și se dădeau amănunte cum în februarie 1940 — a fost predat orașul Viipuri, de pe lacul Ladoga, trupelor sovietice.

Se căzuse de acord ca finlandezii să se retragă, iar sovieticii să-l ocupe de la orele 12. În timpul cât s-a evacuat populaţia, care n-a acceptat să rămână sub noul stăpânitor. Pentru orice eventualitate, guvernul finlandez a lăsat o puternică ariergardă în avanposturile orașului. Era un ger aspru și lacul îngheţat. Comandamentul sovietic era indignat de această nerușinare finlandeză, care înfrunta cu cele 5 — 6 milioane de locuitori colosul de 180 de milioane, punând condiţii. Și în ciuda acordului, comandantul sovietic n-a vrut să respecte condiţia ca orașul să fie predat, conform convenţiei. Orașul trebuia cucerit și ca atare, în zori, când încă nu se ridicase ceaţa, sovietici au dat ordin trupelor alcătuite din turkmeni, cazaci și alte naţionalităţi din stepele sudului — neobișnuite cu clima aspră a nordului — să treacă la asalt, pe gheaţa lacului.

Nimeni din armata sovietică nu credea că finlandezii au lăsat o ariergardă, care să fie retrasă în ultimul moment. Erau siguri că orașul va cădea fără să se tragă măcar un foc. Dar spre mirarea lor, au fost întâmpinaţi cu focuri vii de armament și artileria de însoţire, care au spart gheaţa în spatele atacanţilor. Trupele masate pentru atac, în mare parte, s-au înecat, iar ce a scăpat din apă, a îngheţat sau degerat.

Din aceiași perioadă de ostilităţi fino-sovietice, din relatările și episoadele arătate de Konstantinovici, rezultă incapacitatea politrucilor și teroarea pe care aceștia o exercitau asupra trupelor și comandanţilor de carieră, care nu îndrăzneau să li se opună, chiar când incompetenţa lor vădită ducea categoric la dezastru.

Relatările lui Konstantinovici erau inepuizabile. Cea mai recentă, care nu era nici citită, nici auzită, ci trăită personal, era ordinul dat de Stalin, după întoarcerea de la conferinţa din Teheran 1943, ca la toate cluburile și școlile militare să se introducă cursuri de dans, pentru că ofiţerii care-l însoţiseră n-au putut face faţă

etichetei occidentale la balul de la recepţia dată în cinstea delegaţiei sovietice.

— „Așa-i blestemat dușmanul! Te viciază întotdeauna și te obligă să te molipsești, maimuţărindu-l! Astfel pierzi partida!”—„filosofa Konstantin Konstantinovici”. De aia ne-am întors la epoleţii ţarului și uniformele lui! De aia ne constituim și o burghezie comunistă, inteligenţa noastră… Iar când ne-or fi bine sacii în car, o să ne-ntoarcem la toate pe care, vărsând sânge, înnoitorii le-au aruncat!”

Aici în celula 14, mai era și letonianul Ionas.

Tatăl său fusese aviator în Letonia liberă, după primul război mondial și murise în 1937 într-un accident de avion. Fusese crescut de o mătușă, singura rudă pe care o mai avea în Letonia. În 1942, fusese deportat și dus la muncă forţată în Germania, dar, reușise să fugă. Fiind prins în Letonia a fost adus pentru a doua oară în Germania, dar, din nou, a reușit s-o șteargă. Nu voise nici să ne înroleze în armata germană și nici să muncească în afara Letoniei sale. Din nou a fost prins și iar a fugit. Pentru cea de a treia oară, în 1944, pe când era escortat de doi poliţiști germani, a aflat în tren știrea că aliaţii au debarcat în Franţa. I se arăta o nouă posibilitate și la primul prilej oferit, s-a furișat de sub nasul celor doi însoţitori și s-a îndreptat spre Vest. Ajuns în Franţa, a izbutit să intre în legătură cu rezistenţa franceză, care l-a ajutat să ajungă până în Normandia, unde, prin luna Julie, s-a prezentat autorităţilor militare ale S.U.A. Mărturisindu-și odiseea, Ionas și-a exprimat dorinţa de a fi admis ca soldat în trupele SUA. Întâmplarea făcuse să fie prezent și un maior de origine letoniană, care-l cunoscuse pe tatăl fugarului. La recomandarea și insistenţa acestuia, Ionas a fost înrolat în armata terestră americană. În 1945 se află în cadrul trupelor de ocupaţie ale S.U.A. din Germania, dar fiind demobilizat i s-a oferit un angajament în organizaţia UNRA, cu gradul de sergent. Se afla la Frankfurt am Main, mare centru de afaceri, în hora cărora s-a lăsat și el prins.

Avea bani, avea o situaţie, avea de toate. Dar subit este ceea ce spunea el — l-a prins un dor de mătușa sa, de Letonia, de oamenii copilăriei sau, poate, i se urâse cu binele! Toate sunt posibile! Pentru că nu avea nicio altă soluţie, a trebuit să ceară ajutorul comisiei sovietice de repatriere din Frankfurt. Și a cerut concediu de la unitatea sa, pentru că pleca cu gândul întoarcerii. A cumpărat diverse lucruri pentru mătușa și cunoscuţi și luându-și actele oficiale eliberate de oficiu sovietic de repatriere, a trecut în zona sovietică. Aici a fost imediat arestat și dus în lagărul de la Mecklenburg, lagăr numit de repatriere.

— „Acum stau singur și mă întreb — zicea Ionas — de ce în lagărul de repatriere? Aveam doar acte în regulă, ceva deosebit nu făcusem, iar bătut în cap nu eram încât să mă pierd și să nu pot ajunge singur acasă? De ce nu te lasă ăștia să te duci singur acolo unde chiar ei ţi-au eliberat acte? Ce-o fi în capul ăsta pătrat de sovietici?”

Întrebările lui au fost zadarnice și în loc de răspuns, chiar a doua zi a fost ridicat sub escortă și dus la o centrală NGB, unde, fără să i se explice ceva, a fost declarat trădător de patrie și condamnat fulger, la 10 ani. Acum se afla, aici, în Potsdam. De

ce? Trădător de patrie? Dar care patrie? A cui?…

Altul care a trecut prin celula 14 era Midiei, poreclit Ahasverus, un evreu din Minsk, care-l cunoștea pe Hirsch Gorin și de la care am aflat adresa pe care am pomenit-o de atâtea ori. Și nu de flori de cuc! Unchiul lui Ahasverus era procuror chiar în Minsk, dar Gorin — deși vechi prieten nu-l mai cunoștea acum. Bun comediant! Midiei făcuse parte din trupele sovietice care intraseră în Dresden. Mai precis, după cum istorisise chiar el, făcuse parte din unitatea care ocupase muzeul Zwinger. Din povestirile sale nu lipseau episoadele, care descriau ravagiile făcute de pistolarii sovietici. Se distrau trăgând la ţintă în vasele de porţelan, candelabrele sau statuile mai tentante. Le plăcea clinchetul zoburilor de cristal și porţelan fin!

El, Ahasverus, a fost repede demobilizat după victorie, dar, s-a reangajat ca specialist în textile în cadrul trupelor de ocupaţie. Fusese numit responsabil cu textilele din regiunile de Sud ale RDG-ului, unde existau câteva mari întreprinderi de ţesătorie.

În anul 1947 — „să fie al dracului de an" — după ce-și agonisise o adevărată avere și se asigurase cu de toate — Midiei, comunistul, capitalizase 17 lăzi pline cu stofe, alimente și îmbrăcăminte, ţigări și tutun, vreo 40 — 50 bucăţi mari de salam pentru iarnă, miere naturală și artificială, zahăr etc. Etc… la care se mai adaugă, în numerar 600.000 ruble și 200.000 de mărci de ocupaţie. Asta declarase el și se vede că-i mersese troașca nu glumă! Și-a făcut acte pentru înapoiere în Minsk par, cu toate documentele în regulă, după ce se instalat în Compartiment, cu gândul la desfătările viitoare, doi indive n uniformă de NKVD, l-au arestat şi l-au dus la centrală, iar de de acolo, printr-o filiera lungă poposise aici, la Nonnenkloster, unde l-am găsit. Nici acum, după atâtea cercetări și declaraţii

Ahasverus nu se putea dumiri de ce l-au arestat pentru încercare de fugă în Vest, când el și cele 17 lăzi ale lui se aflau în gară la Frankfurt am Oder, într-un compartiment din vagonul pentru Minsk?! De ce era el acuzat de înaltă trădare și de pregătire pentru trecerea frauduloasă a frontierei?

— C-au găsit în buzunarul meu o adresă a unui unchi din America? Dar, mă rog, care evreu pe lumea asta n-are neamuri în America și ori unde vrei.

Michel se jura că era adevărat că avea un unchi în America, dar nu-l văzuse niciodată în viaţa lui și nici măcar nu-i scrisese.

Adresa o avea așa, pentru orice eventualitate, luată de la o mătușă din Varșovia.

— „Știam doar că am un unchi, și atât! se văicărea el. În sfârșit, un ultim exemplar din fauna celulei 14. Un Constantinov oarecare, de prin sudul Rusiei, în vârstă de vreo 25 de ani, dintre care 11 îi petrecuse numai în lagăre și închisori. Cunoscuse mai toate locurile de detenţiune din URSS și ţi-ar fi putut da, informaţii mai ample decât o enciclopedie, despre orice colţișor al locurilor de peniteţă și reeducare din această parte a lumii.

Cunoscuse frigul arzător al iernilor siberiene și subpolare, cunoscuse ororile vieţii acestor ocnași moderni, care orbecăiau pe sub temeliile unei trâmbiţate vieţi noi și mai bune.

Debutul și-l făcuse de la vârsta de 12 ani. Acum era închis pentru că asasinase

o femeie, de prin aceste locuri. Războiul îl prinsese într-un lagăr de deportaţi, care, ca toţi deţinuţii, construiau viaţa nouă, dar de aici fusese înrolat, împreună cu alţii, în cadrul armatei poporului și trimis pe front. Ajuns în Polonia a furat un cal de la gospodăria unui polonez, dar fiind prins a fost arestat și condamnat din nou la alţi 10 ani și trimis într-un lagăr de reeducare. De acolo, iar a fost trimis la o unitate de Pe front, formată numai din pedepsiţi, care deși combatanţi deci înarmaţi, erau puși sub pază. Erau niște trupe tare ciudate și cu totul nou gândite. Se autopăzeau, sub consumul celor mai grave pedepse și celor mai roze speranţe de recompensă, eliberarea, prin intermediul celor mai josnici și ordinari delatori, recrutaţi chiar dintre deţinuţi, dublaţi însă de politruci odioși și de înaltă încredere. Cu un astfel de batalion eterogen, Constantinov a ajuns până în zona actualei RDG. împreună cu alţi câţiva, după cum ne relata cu mare haz, constituise o bandă, care fericea teritoriile germane eliberate, cu loviturile lor neașteptate din timpul nopţii.

Infracţiuni de tot soiul, spargeri, furturi după caz, tot ce le cădea la îndemână acestea le erau obiectivele. Ce furau nu aduceau în cazarmă sau în bivuacul lor. Ascundeau ori lăsau pe la diversele gazde, în schimbul banilor, care erau mai ușor de depozitat și mai la îndemână pentru a face viaţa mai roză.

Una din gazdele lui Constantinov, era o germană mai în vârstă — baba îi zicea el —, bine făcută, masivă chiar. Era exact așa cum îi plăcea lui să arate femeia: „Cu material de adaos, din belșug. Material bun de prelucrat!”

La această femeie, care locuia singură, trecută de epoca „Dintre două vârste”, Constintinov avea — când rezerve bănești, când dacă era în pasă proastă sau cu productivitatea scăzută în lovituri — cont curent pe credit, cont deschis, cum zicea el. În zilele lui proaste, găsea aici alean și mai ales, aici, îşi putea satisface slăbiciunea lui cea mare, o băutură bună și tare. Și atuncea bea, bea, așa cum știe să bea numai rusul care îşi ucide pustiul din străfunduri. Bea până la neștire.

Într-o zi, când o ștersese din cazarma lor de unul singur, după câteva încercări în gol, după ce se ameţise niţel pentru a-și uita necazul eșecului, l-a pus dracul să treacă pe la „babă”. A fost ospătat și — deși îl văzuse că-i destul de afumat, i-a mai dat și ceva băutură, dar nu cât ar fi vrut el. La insistenţele sale, „Baba” a prins a-i da sfaturi, dar pentru a-l potoli i-a mai adus de undeva dintr-un colţ, ceva băutură pe fundul unei sticle. Pentru că n-a fost mulţumit, Constantinov s-a ridicat de la masă și s-a apucat să cotrobăiască singur. „Baba” l-a îmbrâncit, iar el s-a aprins. Să fie el bruscat de o muiere? El cât a mai ursul? Și mai ales de o bestie fascistă? Și niciuna nici două, i-a trântit una c-o sticlă peste cap de-a bușit-o sângele și a căzut jos ca o zdreanţă. A lăsat-o acolo și a continuat să scotocească prin casa. A găsit băutura și a băut, a băut…Cât nu știa sa ne spună dar a băut așa ca să se simtă bine…A băut atâta ca să nu mai știe nimic… A băut atât, ca să uite de toate… Apoi a dat să plece, dar parcă și-aducea aminte că s-a împiedicat de babă, care horcăia… I-a dat vreo câteva cu cizma, pe undeva, pe unde era moale… I-a venit în minte că văzuse, pe undeva, prin casa babei un topor. L-a căutat, la găsit și s-a dus din nou în bucătărie, s-o altoiască pe babă… Baba îşi revenise și se târa să iasă în coridor.

— „Și — atunci în am înfuriat și nu știu de ce, i-am retezat gâtul. Asta a fost tot! O fascistă mai puţin!”

Pentru că s-a întâmplat să fie așa, atunci — și-a zis Constantinov — să fie până la capăt. A răscolit toată casa babei, a luat ce a găsit mai bun, trei costume de haine și alte câteva boarfe, pe care le-a legat într-o boccea. Apoi și-a luat bocceaua și toporul și a plecat, lăsând în urma lui o vraiște ca după foc. A luat-o de-a dreptul peste câmpul de lângă casa babei — a lepădat, pe undeva prin niște bălării, toporul — și s-a strecurat în cazarmă.

— „La vreo câteva săptămâni, m-a pus dracu’ să mă încing la un stos, o altă patimă, de-a noastră rusească. Şi am pierdut tot ce aveam ca bani și unul din costumele pe care le umflasem de la babă. Despre babă aproape că și uitasem, deși în câteva dăţi poliţia germană locală întrebase și la comandamentul nostru. Or, chiar de-ar fi știut ceva, nu trebuie să afle nimeni.

De altfel cercetările demonstrează că în ziua amintită de poliţiștii localnicii, în cazarma noastră nu fusese acordată niciun fel de învoire. Așa că toată treaba rămăsese baltă.

Într-una din zile, norocosul meu, câștigător la stos, — așa fusese scris să fie — a plecat în târg. Era duminică și avusese poftă să se plimbe. Și-a îmbrăcat hainele câştigate, dar una dintre rudele babei, întâlnindu-l din întâmplare, a recunoscut costumul. Au urma niște lucruri tare neplăcute cu poliţia locală, apoi în comandatura sovietică. Și firește că de la el s-a ajuns pe firul cercetărilor, la mine

Ce puteam să neg? Așa că i-am răspuns poilitrucului ca la teorie, așa cum mă învăţaseră: N-am făcut atâta drum și cheltuială să-i nimicim pe fasciști? Iată o fascistă mai puţin contra popoarelor sovietice! Ce atâta tărăboi? Eu am omorât-o!”

Se vede totuși că tribunalele sovietice n-au luat prea în serios raţionamentele lui Constantinov și nici concluziile lui din lecţiile politice și după ancheta respectivă l-a acuzat de omor în stare de ebrietate, dar cu recidivă, și l-au depus la Nonnenkloster din Potsdam. Din experienţa și cunoștinţele lui de cod penal, Constantinov socotea că nu-i vor putea da mai mult de 10 ani. Deocamdată stătea aici, în celula 14 necondamnat pentru că nu se găsea corpul delict sau nu știu ce altceva, pur formal și se plictisea. Se plictisea de moarte. Nu-i pria de loc căldura asta atât de înăbușitoare a verii anului 1947, mai ales lui, golanului și vagabondului clasic.

Săturându-se de detenţia de aici și de cercetări — care în afară de perioada de transfer dintr-o pușcărie în alta, este una dintre cele mai grele perioade din existenţa deţinuţilor, deportaţilor și prizonierilor din U.R.S.S. — cu tare mult zgomot și tura-vura, zile de-arându-l, a cerut audienţă la Hirsch Gorin.

Deși ne spusese dinainte ce o să facă în timpul audienţei și cum o să se soldeze, niciunul dintre cei din celula 14 — care n-avea bogata lui experienţă — nu l-au crezut. Dar s-a întâmplat exact cum ne-a spus el.

Ajuns, în sfârșit, în biroul lui Hirsch Gorin, a început s-o facă pe nebunul. I-a răsturnat biroul, i-a rupt scaunul și cu frânturile lui a făcut zob candelabrul și geamurile. Într-un cuvânt până a sosit garda, a întors biroul lui Hirsch Gorin cu

susul în jos. De Hirsch Gorin însă, care, surprins de această ieșire nebunească și complet nepregătit, înlemnise de frică, nu s-a atins. Când s-a întors în celulă ne-a povestit cu lux de amănunte toată isprava, într-un limbaj șmecheresc, foarte viu colorat. Făcea mai ales mare haz de felul cum murea de frică pocitania de „Jid", când îi zburau peste cap, cioburile cristalelor din candelabru sau dosarele cu hârţoage de pe birou.

Peste 24 de ore, Constantinov îşi asculta sentinţa de condamn n-are la închisoare, exact 10 ani.

Pramatia asta avea experienţă, nu glumă! Știa bine toate șabloanele, pentru că tot ce ne spusese se adverise întocmai.

…Cât stătusem în celula Nr 3 de la subsol, fusesem singur. Mă obișnuisem cu modul acela de viaţă solitar. Îmi venea greu doar când simţeam cușca în care mă aflam. Ciudate sentimente mai încearcă și omul închis.

Privat de cel mai sfânt drept și singura mare bogăţie a vieţii libertatea, deţinutul capăta o nouă sensibilitate și o altă optică. Oscilează — și o face cu violenţă — între extreme. Totul îl sâcâie, îl zgândăra, îl atrage și-i reţine atenţia. Dar timpul aduce tocirea, calmul, împăcarea sau, dacă vreţi, resemnarea.

Deţinutul trăiește clipe în care nimic nu-l mai tulbură, nimic nu-l mai atrage. Este calmul neputinţei, calmul tigrului din cușcă, copleșit de nostalgia junglei și a libertăţii.

În închisoare lupta cu tine însăţi, cu ispitele din jur, care îţi fac mai amare lipsurile și mai crudă intoleranţa stăpânirii, lupta cu propriile tale gânduri, visuri, îndoieli și preocupări este tare tulbure și complexă. Detenţiunea îţi sapă în suflet, aşa cum apa curgătoare sau valurile mănâncă pe dedesubt malurile. Închisoarea te rafinează, te distruge sau te otrăvește încet.

Ajungi la răstimpuri când nu te mai poţi înţelege cu nimeni.

nici ei pe tine, dar, nici tu pe ei… În goana ei nebunească după întâietate, avere și mereu mai multă fericire — omenirea calcă în picioare și trece peste acei dintre componenţii ei, pe care întâmplarea, slăbiciunile, patimile sau virtutea, i-au pus de-a curmezișul.

Omul îşi zdrobeşte semenul, scoţându-l din circuitul vieţii, firește în lâncezeala închisorii.

Zicea Arghezi:

Unii ispășesc un furt, alţii un vis…
Tot una-i ce faci:
Ori culci pe bogaţi, ori scoli pe săraci!

Energia unora se stinge și piere. Încătușarea generează oboseala și indiferenţa, frământări și suferinţe inutile, alteori revolta și răzbunarea… Și toate astea pentru ce?… Pentru mai binele omenirii? Al cărei omeniri? Al celor care au apucat — la o anumită cotitură a vieţii — o halcă mai bună și li se cere socoteala?… Sau li se arată cojocul de oaie în care s-au îmbrăcat?

Obscurantism filosofic, oscurantism politic și intoleranţă! Păcate vechi ale omenirii, dar, mereu reeditate, cu aceiași intensitate, cu aceiași neomenie! Istoria n-a slujit nimănui; nici înţelepţilor, nici nebunilor. Nici bogaţilor, nici săracilor. Deopotrivă de hămăsiţi, deopotrivă de ambiţioși, mereu opaci celei mai elementare legi a convieţuirii vor merge pe aceleași căi ale aburului, ale pumnului chiar.

Domnia sclavilor și iobagilor n-a adus nimic mai bun decât a stăpânului sau a seniorului. Burghezia a dus la o alta repartizare a bunurilor. Mai bună sau mai rea. Dar proletarul a jucat farsa cea mai cumplită. Cine a oropsit omenirea mai crunt decât oropsiţii vieţii? Să fie ticăloșia asta ultimă, o necesitate istorică, o necesitate morală a veșnicelor schimbări omenești? Așa cum o prindeau în doctrina lor filosofii antici începând cu Heraclit și terminând cu Stoicii?

Ar fi cumplit să fie așa! Neînchipuită inutilitate a existenţei…Neînchipuită irosire a energiei omenești!… O pagubă imensă…O otravă fără de antidot!… Asta înseamnă ultima treaptă a dezvoltării, cea sovietică.

*

Deocamdată, lent, dar timpul trece! îmi forfecam întâmplările, toată tălăzuirea neverosimilă a existenţei de până acum.

Și aveam numai 21 de ani… Lumina artificială nu mă mai sâcâia. Toate începuseră să intre în obișnuinţă. Începusem să-mi macin timpul în funcţie de viaţa de animal inferior care mi se impunea. Era doar și asta un mod de viaţă!… Interoga toriile care începuseră să se înteţească și mai ales tratamentul lui Gorin mi-au năruit periodizările biologice și monotonia zilelor… Apoi a venit celula 14… Personajele noi, varietatea întâmplărilor, sosirile unora, plecările altora mi-au schimbat condiţiile. Era ceva mai trepidant. Alt mod de viaţă…Moduri… Moduri… moduri…

Dar, care-o fi viaţă? Atâtea modalităţi am descoperit, încât nu mai pot recunoaşte adevărata viaţa. Viaţa acea vie și unică fiecăruia. În fiecare din aceste vreţi, din haosul iniţial, din nedu meririle începutului, se stabilea un nou echilibru. Lucrurile și evenimentele cu care-ţi populai noul staţiu, intrau pe un nou făgaș, care devenea firesc normal… Un alt normal decât al normalului înlocuit. O alta modalitate decât cealaltă „dar modalitate de viaţă totuși… Doar și nebunii au modalitatea lor, pe măsura nebuniei proprii.

…Câtă vreme am fost soldat, nu-mi plăcuse și n-am îngăduit nimănui, să-mi fie stăpân. Așa cum concepeam firescul vieţii, disciplina la care singur consimţeam, nu mă ciuntea și nu-mi impunea nicio îngrădire, nicio umilinţă. Era o viaţă normală, ziceam. Era echilibrul nebunului din mine care eram în acea vreme. De abia acum, reflectând găsesc că nici atunci, în viaţa cea vie și fără de ziduri strâmte și zăroare, n-aveam decât o biată iluzie a libertăţii. Ciuntirile și îngrădirile erau abil disimulate de marii scamatori și organizatori ai vieţii sociale, care-mi fluturaseră sub nas, crezuri, idealuri…

Din aşa-zisul „normal” al fiecărei modalităţi de viaţă prin care am trecut, am înţeles limpede sclavia și neputinţa sub zodia căruia omul se zbate ca gâza la sticla ferestrei ferecate.

O condamnare la inutila trudă a miticului Sisif, așa cum clarvăzătoarea antichitate, fără savanţi prea mulţi și fără de academii costisitoare — a prins într-o poveste simplă și cu tâlc, adâncul din rosturile adânci ale lucrurilor și vieţii…

…Aici în celula 14, prin apropierea în care trăiam, puteam citi în sufletul oamenilor ca n palmă. Plecau unii, despre care aflasem sau credeam că am aflat tot, dar mereu veneau alţii cu alte enigme…

Să ai sufletul oamenilor în palmă!… Să fii atât de înghesuit, încât, oricât n-ai vrea să-ţi vezi vecinii, să ajungi a-i cunoaşte în toate comportările, mișcările și tâlcuri lor. S-ajungi să știi cum se va comporta oricare dintre ei într-o anume împrejurare. Cum soarbe zeama fierbinte, cum se văicăreşte de foame după ce a sorbit castronul, cum îşi mestecă, prelungindu-și drăcește fărâma de pâine, torturându-se cu gândul la un rest pe care l-a pus de o parte, ca să-l aibe mai târziu, când nimeni altul nu va mai avea… Să-l ronţăie, frământat de gândul că-l are, târziu la miezul nopţii, ispitând nasurile senbilizate de foame ale tuturor cu mirosul sublim ale pâinii.

PÂINEA CEA DE TOATE ZILELE

Pâinea aceia neagră, umedă, grea ca un bolovan și acră, dar pâine… Pâinea cea de toate zilele!… Ce experienţă amară a omenirii a dus la formularea rugăciunii aceea așa de simple și de cutremurătoare.

…Pâinea cea de toate zilele!…

Schimbările dese, care pritoceau fauna celulelor neașteptat de des și aparent fără de justificări, te scăpau de multe prezenţe sâcâitoare, de multe din automatismele vecinilor, care în unele prilejuri erau de nesuportat, împingându-te până la nebunie.

Uneori însă, din uniformitatea aceasta cenușie a faunei celulare, se deprindeau și tipuri aparte, curioase, personalităţi coloși, care-ţi impuneau măreţia omului… Rar, foarte rar! Dar măreţia exista și acoperea toată putreziciunea, care se chitea, molcom, în umbră…

Masa cea mare, caracuda, devenea de obicei repede enervantă prin imediatul și micimea preocupărilor ei. Când aveai nenorocul să te găsești mereu înconjurat numai de asemenea caracude, care nu știau nimic despre ei, din gândurile lor și, cu atât mai puţin despre viaţa și gândurile tale, nu simţeai nici măcar poftă să schimbi o vorbă.

Atunci începe degradarea și moartea lentă. În astfel de împrejurări nu știu dacă mai poţi rămâne întreg nu știu dacă mai poţi rămâne chiar om! Deși toţi aveau peste 20 de ani, oamenii deveneau niște copii, dar niște copii cu latura care a mai rămas din maimuţă. Nimic din naivitatea copilărească şi a uimirii în faţa primei înţelegeri!

Lipsiţi de preocupări mai înalte, lipsiţi de bucurii interioare, oamenii aceștia le caută cu febrilitate și multă fantezie în orice. Până la urmă, izbutesc să și le creeze din nimic. Uneori nivelul acestor bucurii și preocupări este foarte înalt, alteori foarte îndoielnic sau de-a dreptul dezgustător și vulgar. Totul este în funcţie de cine-și

impune autoritatea în celulă și izbutește să capteze curiozitatea sau să umple nevoile de moment ale caracudei. Firește că există o continuă fluctuaţie de sus în jos, ca la bursa de tranzacţii și efecte.

Interesantă era și limba în care se comunica. Foarte variată și în funcţie de componenţa pe naţionalităţi. În general, în Babilonul nostru modern se vorbea o foarte aproximativă germană, amestecată cu o tot atât de foarte aproximativă franceză, engleză și rusă.

Chiar cei care vorbeau perfect una din aceste limbi, se simţeau obligaţi s-o scâlcească — uneori chiar cu mândrie — de a fi în stare s-o amestece și s-o stâlcească cât mai pitoresc. Așa cum fac mamele tinere cu primii lor copii.

În celula 14, am trecut prin diferite perioade. Uneori stăpânea un plafon foarte ridicat, când se povesteau lucruri interesante, se comentau lucrări de artă și literatură, se ţineau prelegeri critice asupra tuturor genurilor de manifestare ale spiritului uman, ştiinţă, sport, politică, muzică, istorie. Alteori ne cotropea cu plafon jos, vulgar, când majoritatea zdrobitoare nu voia să dea ascultare decât poveștilor sau farselor haimanalei de Constantinov.

ANIMALUL POLITIC

Bizară amestecătură putea realiza N.K.V.D.-ul! Cei mai josnici borfași și criminali, erau foarte ușor încadraţi ca deţinuţi politici. Orice ocnaș sau haimana, prin raţiunea tainica a NKVD-ului era un deţinut politic, prin simpla adăugire a unei înjurături la adresa unui poliţist sau a prezenţei unei arme de foc ruginite ori a unui cuţit a cărui lamă depășise o anumită lungime! Toţi erau deţinuţi politicii Nimeni pe lume n-ar putea confirma justeţea afirmaţiei aristotelice: „Antropon zoon politicon" mai categoric și total decât închisorile sovietice. Da, omul este un animal politic. Și pentru că-i animal politic, pentru că are dreptul și obligaţia să participe la toate frământările cetăţii sale, să-și spună clar gândul și să lupte pentru înfăptuirea lui, pentru mai binele lui și al comunităţii sale, sovieticii consideră că trebuie să stea la închisoare.

În cetatea antică, după marile răfuieli politice, comunitatea se întrunea și ridica dreptul de cetăţean tuturor amorfilor și neutrilor, care nu participaseră de o parte sau de alta a taberelor, ca fii nevrednici și neinteresaţi de bunul mers al treburilor obștești.

Democraţii și democraţii… Modalităţi de viaţă și modalităţi de viaţă… Neevoluaţii antichităţii și progresiștii cei mai înaintaţi ai democraţiei zilelor noastre……

Cu ajutorul masei acesteia, gălăgioase și mereu rebelă, dar sensibilă la recompensele infime fluturate de NKVD, autorităţile sovietice îşi puteau face orice joc, obţine orice informaţie, manevra, în așa fel încât păstrau o permanentă vrajbă și dezbinare sufletească între deţinuţi. Contra nimic altceva decât o simplă toleranţă a capriciilor și răbufnelilor animalice ale unor criminali odioși sau a unui privilegiu scârbavnic de minor, N.K.V.D.-ul putea stăpâni și manevra imensitatea numerică a

deţinuţilor. Putea depista și paraliza, cugetul și voinţa oricărui protest atât în lumea daţi nuţilor, cât și în lumea celor 200.000.000 de cetăţeni, așa ziși liberi.

Contra măsurile erau imediate. Pedepse corporale, înfometare, pierderea privilegiilor, deportarea, transporturile înspăimântătoare pe vreme de iarnă, în condiţii care ruinează și o robusteţe de taur.

De aceia, cred și astăzi că haimanaua de Constantinov, prin toate liberăţile care și le îngăduia, fără să-și atragă asupra-și pedepse prea grele, era unul din aceia care stătea în slujba NKVD-ului. Destul de abil ca să întoarcă totul în favoarea sa, minţea cu siguranţă ambele tabere vânzând doar atât ajuta să se menţină pe o Linie de plutire care să nu-i pericliteze creditul în faţa oficialităţilor, de care totuși îşi bătea joc, dar numai în măsura în care şi-o putea justifica ca necesară rolului lui de provocător tainic.

Poate că și Michel Ahasverus, evreul din Minsk! Poate că și Ionas! Poate că și eu! mai știi de cine să te îndoiești? împrejurările m-au obligat să fiu tare bănuitor. Fiecare ne temeam de toţi și toţi ne feream și bănuiam pe fiecare. Nimeni nu-ţi acorda încredere. Aceasta este baza pe care și-a așezat temeliile cel mai uriaș stat poliţist al istoriei. Ștafetele călări, de pe drumurile care uneau satrapiile lui Darius, sunt imagini de basm.

Nimic nu poate egala prezentul, nici măcar păstrând proporţiile pe care le impune depărtarea de veacuri. Rafinamentul sovietic depășește în fantezie toată atrocitatea satrapilor antici…

EXPERIENŢE, COBZARUL COJOCEA

Pe parcursul acestei experienţe triste, oamenii întâlniţi s-au dovedit foarte inegali și neașteptaţi în comportare. Oameni acoperiţi de onoruri, miniștri sau feldmareșali s-au arătat simple zdrenţe și putregaiuri, gata de trădare, vânzându-și subalternii în mod abject. Pe când oameni simplii, care n-aveau alt bun de apărat recât obrazul, s-au comportat ca niște coloși de granit! Ce să mai crezi? Unii primii în toate regimurile, punând mantia de unde bate vântul; alţii mereu cu viforniţa pieptiș și cu greul.

Bine înfiptă în adâncurile fiinţei, nu știu la care și nici când ca dezlănţui secătura și netrebnicul din noi. La feldmareșalul von Paulus, la general Budiș, fost atașat militar al României la Sofia sau la ţambalagiul, originar din Focșanii României, sărmanul Cojocea!

Domnule Feldmareșal von Paulus și domnule General Budiș, să știţi că ţambalagiul Cojocea, a murit pentru că a refuzat să cânte, prizonier fiind, Internaţionala în lagărul 7074. El n-a predat o armată, n-a ţinut cursuri de strategie vrăjmaşului, n-a fost purtat prin lagăre să facă propagandă și nici n-a făcut declaraţii împotriva nimănui.

Ca Domniile Voastre, de pildă, von Paulus și general Budiș, care prizonieri fiind, făceaţi vânătoare ca n zilele bune, cu însoţitori. Asta a fost preţul Nürnbergului? Al trădării lui Budiș? Asta a fost preţul cursurilor de strategie? Un trai mai bun? îmi

vine în minte numele învingătorului de la Tu-Sima, amiralul japonez Togo, care neputând supravieţui ostaşilor căzuţi în adâncuri, din datorie, victorios fiind, cu insistenţă a cerut dezlegare pentru a muri alături de toţi acei care au căzut crezând în el, în ţara lor, în jertfa totală.

Dar cinstea de a fi samurai n-a dovedit-o von Paulus. A dovedit-o cu prisosinţă nobilul cobzar Cojocea! Cinste și recunoştinţă acestui umil necunoscut, născut pe undeva prin ţinuturile Vrancei!…

…Așa dar, tare diverși sunt oameni! Generalul Budiș, fost comandant al primului regiment de gardă regală, fost atașat militar, semnatar al cărţii de dinainte de război „Bestiile Roșii", care l-a făcut să crească în ochii burgheziei, odată căzut prizonier, trece în tabăra celor pe care îi numise cu titlu mare „Bestiile Roșii", primește să fie general și pleacă iarăși cu armata, împotriva celor care-l făcuseră mare cândva… Și tot el va fi președintele tribunalului militar, care va judeca pe prizonierii aduși din URSS… după care firește, maurul făcându-şi datoria… a trebuit să-și primească respectivul picior sovietic… în spate! Cum s-a petrecut și cu Tătărescu, Cambrea și alţii.

Cambrea și Tătărescu…

Ciudată metamorfoză! Cambrea fusese cândva educator, instructor și profesor al câtorva generaţii de ofiţeri români. Și între altele conferenţiase, cu altă emfază, despre cum trebuie să se comporte un ostaș, dacă are nefericirea să cadă în mâinile vrăjmașului. Omul ăsta, nimicul ăsta plin de onoruri, în care

Cojocea și alţi Cojocea au investit nădejde și încredere, n-a fost decât o târfă dintre târfele naţiunilor, târfele omenirii, care a confundat voit și ticălos, secătura cu diplomatul, frica și avantajul personal cu imperativele naţionale!

DIN CELULA 14

Dar lăsând morţilor morţii săi, tot la secături ne vom înto arce. Iată de pilda pe evreul acela din Minsk, Michel Ahasverus care chivernisind textilele din zona sovietică de ocupaţie îşi agonisise, din diverse afaceri, 17 lăzi cu bunuri, cu care prin propășire personală, voia să reconstruiască patria sovietică.

Deși cu forme în regulă și urcat în vagon cu direcţia Minsk, a fost arestat pentru intenţia de a fugi în Vest. Zadarnic s-a zbuciumat, că nu l-a crezut nimeni. Pentru oficialitate nu era decât un trădător și spion american. În ce privește pe deţinuţi, nimeni nu-l credea că a putut încărca 17 lăzi, și, mai ales că putea avea 50 de bucăţi de salam de iarnă. Când însă, după repetate insistenţe și scandaluri cu garda și cu Hirsch, i s-a adus să-și ia din bunurile confiscate, alimentele care se alterau, ne-am convins cu ochii noştri că ne spusese adevărul. Adusese din lăzile lui vreo șapte, opt bucăţi lungi de salam și câteva cutii de miere artificială, din care ne-a dăruit la fiecare cât să nu murim de poftă.

— Nu așa, frate Ahașverus! l-a repezit Constantinov, smulgându-i cârnaţii și mierea. Faci și tu dreptate ca unchiul tău, procurorul din Minsk? Și a început să împartă el, după legea haimanalelor, în părţi egale, cârnatul, iar mierea s-o împartă

cu singura lingură existentă în celulă, prin rânduială, punând-o fiecăruia în palmă, până n-a mai rămas nimic.

Ahașverus privea năucit cum i s-au împărţit bunurile, pentru care făcuse atâta scandal, cum i se scurgea printre degete mierea.

Și pentru că Michel arunca asupra noastră cu toate trăsnelile cerului și injuriile vremii, cei mai temători de biciul lui Gorin s-au potolit. Nu însă și Constantinov, asupra căruia n-au avut niciun efect ameninţările.

— „Mă păcătosule, te-a pedepsit Moise, c-ai strâns mana şi pentru ziua de mâine. Ce v-a sfătuit el în pustiu? Şi pe cine amenințţi, măi spurcatule? Crezi că-ţi merge ca pe vremea când erai șef la textile? Ce vrei să faci cu atâtea lăzi? Nu crezi că se strică? Și să știi, că puţin îmi pasă de tine. Dacă mai faci mult pe nebunul și mă torni, mâine noapte sau când mi-o veni mie la îndemână, hârşti! Și ţi-am luat gâtul. Asta ca să nu zici că nu știi? Și o să fie în lume o jigodie mai puţin!”

Destul de cuminte — așa cum înţeleg de vorbă toţi oamenii aşezaţi. Michel s-a potolit. Experienţa îl învăţase, din practica personală, că până la Dumnezeu te mănâncă sfinţii. Și că dreptatea este întotdeauna de partea celui care poate mai imediat și mai direct. Până s-ajungă la Gorin huiduma asta i-ar fi zdrobit oasele.

Hazul împrejurării cu împărţirea salamului și a mierii, era destul de minor, dar, ca la nivelul unor copii, năzdrăvănia punerii mierii în podul palmei, luase proporţii homerice și a dăinuit îndelung, colorând cenușiul monoton al zilelor care au urmat.

Această perioadă era la nivelul lui Constantinov, la care se situase și farsa jucată unui soldat care făcea de gardă pe coridorul nostru. Farsa jucată era inferioară și de prost gust, dar, poate că era exact pe măsura turkmenului acela mic, urât și rău, care ne frigea zilele. Era cel mai rău dintre micii noștri tirani, prinși și ei — ca toţi oameni — de beţia puterii. Noi eram ultimul gang al piuliţii în care se strângea șurubul mânuit prin persoana lui Gorin, Zelenin, de toată suprastructura politică sovietică.

N-am putut să aflu și nici nu pot să-mi închipui de unde acumulase pocitania asta de turkmen atâta înverșunare împotriva oamenilor de dincolo de o ușă zăvorâtă. Din urâţenia lui? Din îngustimea unei minţi stâlcite de propagandă?… În ce privea limba rusă, el o schilodea mai rău decât mine, care – în ambianţa celor care vorbeau rusește, de-abia mă exercitam și înnodam câteva vorbe.

Constantinov, regele neîncoronat al lagărelor și închisorilor, împreună cu Ionas letonianul, care voise să-și vadă ţara și mătușa, și el tot un tip gata mereu de farse și bravuri, i-au declarat război necruţător turkmenului. Nu mai e nevoie să spun că amândoi vorbeau limba rusă și-n jargon, și ca la Academie.

Mizeria începuse de la fumat. În celulă aveam voie să fumăm dar nu să avem și chibrituri. În schimb, știam că soldaţii au dispoziţie să ne dea sa aprindem, de câte ori ceream, deschizând hoţoaica.

Erau unii gardieni, care se făceau că nu aud sau se lăsau greu. Printre ei, cel mai înrăit, firește că era turkmenul. Era cel mai înverșunat dintre micii tirani.

În ce privește fumatul, negreșit că nu întotdeauna aveam ce ne trebuia. Dacă aveam mahorcă, n-aveam jurnal, alteori invers. Să nu fie de mirare pentru

necunoscători, dar mahorca este un soi de tutun specific rusesc, un fel de jaguar între feline, care îţi curăţă bine plămânii — se poate răsuci și fuma la fel de bine și în jurnal, ca și în cea mai fină hârtie de ţigarete. Fumul și gustul hârtiei groase, împreună cu cernelurile și plumbul știrilor mincinoase ale gazetei, îndulcește asprimea usturătoare a tocăturii de mahorcă nefermentată. Din încurcătura acestor lipsuri ne scoteau fie noii veniţi fie anchetaţii — care — fără niciun fel de opreliști sau rușine, cereau anchetatorilor articolul care le lipsea. La rândul lor, anchetatorii, închideau ochii și se lăsau furaţi de ţigări, o mână de mahorcă sau o bucată de jurnal. Trebuia să fii grosolan! Și asta o învăţaseră chiar și cei mai stilaţi dintre pușcăriași. Când anchetatorul îţi oferea – dacă era în toane bune, pachetul să ei o ţigară sau să-ţi răsucești una, trebuia să ei tot și să-ţi ascunzi prada în buzunare.

Cel mult de formă mai lăsai pe fundul pungii de-o ţigară, două, să nu i-o dai chiar goală.

Când era turkmenul nostru de serviciu, aveam sau n-aveam de fumat, aveam sau nu chibrituri, tot timpul îl sâcâiam bătându-i ușa, cerându-i foc sau altceva. Știam că nu ne va da, știam că se va înfuria, știam că o să ne înjure. Dar ce însemnau toate astea, când furia lui ne distra? Ce mai putea adăuga înjurătura lui răului existent?

Studiindu-l mai îndeaproape, Constantinov și Ionas au observat că turkmenul se apropie în vârful picioarelor de ușă și ascultă hoţește sau trage cu urechea la vizetă. Cei doi s-au hotărât să-i joace o festă.

Speculând marea performanţă a lui Constantinov, de a-și elimina la comandă gazele din pântec, fie în rateuri scurte, violente și des repetate, ca un motor în doi timpi, fie continuu și prelungite până la interminabil, cei doi și-au elaborat un plan de acţionare. Constantinov, imbatabil în arta de a-și ritma eșapamentul, era radios, iar colocatarii, ajunși la cel mai coborât nivel al vulgarităţii, în ciuda valurilor de mirosuri care îi învăluiau, se lăsau antrenaţi cu plăcere de virtuozitatea acestei uluitoare tehnici și râdeau copios.

În ziua hotărâtă, Constantinov, despuiat de îmbrăcăminte, s-a lungit pe burtă pe podeaua încăperii, cam la jumătatea distanţei dintre ușă și patul comun, și Ionas, alături, tot despuiat, c'o bucată de hârtie răsucită pentru a arde încet și cu chibritul gata să dea foc șuviţei de hârtie, așteptau să apară turkmenul.

În clipa când au simţit că Sabaka — cum îl poreclisem noi, după înjurătura lui favorită, pentru că din „Sabaka-fasciști", nu ne scotea — s-a oprit să pândească la ușa celulei noastre.

Constantinov a prins a se slobozi în salve și vijelii. Iar când Sabaka, a tras repede vizeta să vadă ce se întâmplă, Ionas – cu îndemânare de scamator a scăpărat chibritul și a dat loc hârtiei pe care a întins-o în faţa gurii de foc a haimanalei. Și cu acest prilej, toţi cei de faţă s-au convins că hidrogenul sulfurat, eliminat din stomac, este și combustibil și detonant. Un detonant, cu străfulgerări de culoare galben-verzuie, care se întindeau spre vizeta ușii ca o coadă stufoasă de vulpe. Năucit, în faţa acestei noi „Dicke Berta" însufleţite, Sabaka a tras brusc vizeta hoţoaicei și a prins a alerga, urlând pe coridor:

— Explozie… fasciștii… Sabaka… explozie!

În câteva minute, celula noastră se umpluse de ofiţeri și soldaţi. Au făcut o percheziţie foarte amănunţită și au început interogările, dar, n-au găsit nimic, n-au aflat nimic.

În ruseasca lui stâlcită turkmenul o ţinea morţiș: Fum fost mare… și flacăre estem fost… Nada balșoi control… Eta fasciști ciortii! Hitra fascista!

Pin partea celulei răspunsul a rămas invariabil și formulat ca plângere împotriva acestui, soldat, care nu scapă ocazia să-şi tortureze deţinuţii și să le pună în sarcină născociri de-ale ta.

— „Nici foc s-aprindem o ţigară nu ne dă, deși Dvs i-aţi dat dispoziţie categorica", a adăugat Constantinov.

Ce o fi înţeles și ce o fi discutat comisia, noi n-am aflat niciodată, dar, turkmenului nu i s-a întâmplat nimic. Dimpotrivă continua să ne facă cât mai mult rău. Probabil că plângerile noastre împotriva lui, îi betonaseră și mai mult poziţia lui de om de nădejde. Ca urmare, simţindu-se tare turkmenul devenise un turnător ordinar. Îşi extinsese observaţiile și asupra celorlalţi ostași și dădea informaţii, nu întotdeauna juste, conducerii asupra comportărilor lor faţă de deţinuţi. Despre aceste noi isprăvi ale turkmenului, ni se plânse chiar una dintre celelalte sentinele de pe coridorul nostru, un ucrainean tare cumsecade și omenos, care la un moment dat dispăruse din schimburi. Îi simţisem imediat lipsa pentru că, trecând pe la vizetă ne saluta, ne dădea ce-i ceream sau ne arunca el însuși, fără să-i cerem, ţigări sau mahorcă, dar mai ales pentru că în timpul schimbului său, ne cânta în surdină, diferite arii din opere sau operete.

Imediat ce intra în schimb, trecea pe la vizetă și ne făcea atenţi că „schimbându-se guvernul" ne putem culca, deși nu era vremea permisă pentru somn dar decă-l vom auzi zăngănind cheile, e semn că trebuie să ne ridicăm repede. În câteva vorbe, ucramianul acesta era un cetăţean care, prin puţinele lui posibilităţi, ne îndulcea existenţa.

Constatasem lipsa lui, dar, abia după ce a revenit, am putut afla că stătuse zece zile la carceră din pricina turkmenului, care îl turnase la politrucul unităţii că pactizează cu deţinuţii.

Dușmăniei vechi i se adăugase, cu acest fapt, una nouă, iar Constantinov și Ionas s-au jurat să născocească ceva, care să-l bage pe turkmen la boșcă. Trebuia întreprins ceva cât mai repede.

Ionas, tovarăș ideal pentru Constantinov, făcuse destul de multe șotii până acum. Cea mai des folosită, zgârieturile c-un os de pește, care niciodată nu era găsit, a fost acela care avea să-i furnizeze materialul și pentru acest prilej. Până acum când toate, mijloacele pentru făcut rost de mahorcă sau gazetă erau epuizate, metoda lui Ionas, dăduse bune rezultate.

Se zgâria cu osul până se umplea de sânge, apoi începea să urle că moare. Urma un teatru general, cu strigăte și bătăi zgomotoase în ușă. Datorită lui Ionas, prinsesem un fir al slăbiciunii NKVD-ului și acum se specula la sânge această temere a conducerii de sinucidere.

În ziua în care îşi propusese să-i joace turkmenului festa, Ionas şi-a bandajul de la o astfel de tăietură şi a zgândărit-o cu osul până şi-a scos o lingură de sânge. După ce şi-a ascuns iarăşi osul şi s-a dezbrăcat, s-a mânjit cu sânge peste piept şi gât şi să întins în aşa fel ca să poată fi bine văzut prin vizetă.

Când l-a simţit pe turkmen în apropierea uşii, Constantinov a început să urle ca un apucat, şi să-l zgâlţâie pe Ionas de gât, prefăcându-se că-l sugrumă. La rândul său, Ionas scosese limba de un cot şi horcăia greu, dându-şi ochii peste cap.

— Şto takoi? Şto vi delaite sabaka? S-a repezit turkmenul, trăgând violent vizeta. Văzând sângele şi scena încăierării dintre cei doi, a început să strige spre celelalte sentinele şi a apăsat pe butoanele de alarmă. Dar în loc să acţioneze butonul negru, care ducea la soneria ofiţerului de serviciu din corpul de gardă, probabil, de emoţie, a nimerit pe cel roşu sau poate a apăsat pe amândouă deodată. Asta a fost desigur cauza că au început să fluiere sirenele de alarmă de pe coridoare şi din toată închisoarea. După câteva minute s-au deschis gratiile tuturor coridoarelor. Trebuie să amintesc că — după evadarea a doi soldaţi americani care, izbutind să pună mâna pe sentinela de pe coridor şi s-o lege, au putut apoi să-şi continue nestingheriţi drumul — la capătul fiecărui coridor s-au pus gratii, iar senti nela din sectorul respectiv îşi făcea patrularea, fiind el însuşi închis şi izolat de restul încăperilor închisorii.

Soldaţii şi ofiţerii din corpurile de gardă au dat năvală pe coridoare, iar peste câteva minute, generalul Zelenin, în persoană, secondat de Hirsch Gorin şi de ceilalţi ofiţeri, şefi de secţii din NKVD, au fost de asemenea prezenţi şi s-a deschis celula noastră.

După obiceiul împământănit aici, la astfel de vizite, ne-am ridicat toţi în picioare şi ne-am întors cu faţa la perete şi mâinile la spate. Unul dintre noi trebuia să dea raportul, care — conform aceluiaşi obicei cădea — în sarcina unui staroste, de regulă indicat de Oficialităţi. De data aceasta, cel mai experimentat şi mai impertinent trebuia să-şi ia răspunderea şi riscul asupra-şi.

De obicei, Oficialii erau delatori ordinari. În cazul nostru trebuia un delator isteţ, care ştia să vândă exact ce trebuie pentru a deruta şi a abate grindina spre altă parte.

A vorbit Constantinov. Poate pentru că era în cauză, poate din spirit de frondă, poate pentru a-şi atrage admiraţia celorlalţi.

— Grajdanin General, în celula 14 sunt 18 deţinuţi. Mâncarea este bună şi nimeni nu are niciun fel de plângere. Totul este bine, dar, nu ni se dă foc când vrem să fumăm!

— Ce-a fost aici? l-a luat de scurt, mai întâi Zelenin, apoi Gorin. Dar, cutra veche şi hârşită de puşcărie, Constantinov, a luat cel mai feciorelnic aer din lume şi privindu-i foarte nedumerit, drept în ochi, i-a întrebat despre ce este vorba. El însuşi şi noi toţi ne întrebam foarte curioşi să ştim ce s-a întâmplat de s-a dat alarmă. A evadat oare vreun deţinut sau a luat foc?

Turkmenul, care se afla şi el în celulă, încă răvăşit la chip, a dat să-i explice generalului, dar din îngânarea lui încâlcită nu se putea distinge decât mereu

aceleași vorbe:

— Tăiat gât Sabaki… Mâna la gât și roșu fost, curs sânge la el și limba mult scos. Horcăit ca mort fost lui…

Până s-a trimis după un starse litinnant (locotenent major) turkmen, tot din gardă, care să facă pe translatorul între general și soldat, Constantinov cu aceiași nerușinare, a început să parlamenteze cu general Zelenin, pictându-l în limbajul lui, viu colorat, cât mai frumos pe turkmen.

— Ăsta ne-a fript zilele, cetăţene general, mai tare decât cetăţeanul maior Hirsch Gorin. Ne minte tot timp, și pe noi și pe Dvs. Ne pune nouă în cârcă toate invenţiile lui de mongol sadic. E un provocator mai rău decât a fost Popa Gapon Grajdanin Nacialnik! A fost în stare să dea toată alarma numai să vă arate cât e de vigilent și că, așa i-a venit lui, să ne pedepsească, înfuriindu-vă pe Dvs! întrebaţi pe toată lumea, întrebaţi și celelalte sentinele și ofiţeri de serviciu dacă au avut neplăceri vreodată cu noi! Și convingeţi-vă Dvs. Acum că tot sunteţi aici, răsturnaţi încăperea asta cu susul în jos, să vedem ce-o să găsiţi! Ce sânge tot vorbește el c-a văzut? Poftim, aici suntem cetăţene general, unde-i sângele mă-sii, e sângele lui? S-arate el!

În timp ce Constantinov continua să peroreze extrem de convins și de indignat — trebuie să spunem că avusese tot timpul să-l spele și să-l șteargă pe lonas de sânge cu chiloţii pe care acum îi avea sub pantaloni, ofiţerii și soldaţii din gardă scotociseră cu ochii toată încăperea și pentru ca nu descoperi seră nimic suspect, dădeau din umeri și priveau neputincioși la generalul care-i fulgera întrebător.

În realitate, pentru că minţea atât de nerușinat și de convingător, aproape nici noi, eroi și martori la faţa locului, nu mai știam cine minte Constantinov sau turkmenul. Toţi rămăsesem cu impresia că Zelenin și Gorin se convinseseră că ostașul din gardă era autorul unei provocări iniţiate de el, din pricini rămase ascunse. El însuși, mari maiștri în ticluiri și mistificări de toate genurile, obișnuiţi până la tocire cu astfel de afaceri, se încurcaseră curulpit în isteţimea propriilor lor metode.

Folosind momentele lor de încurcătură, cu aerul celei mai nevinovat, haimanaua și-atras din buzunar „o scârboasă” – unul din trabucurile date de mine, care mai purta inelul cu marca fabricii — i-a mușcat vârful, l-a scuipat într-o parte și s-a adresat generalului, care era doar pe jumătatea înălţimii lui:

— Grajdanin General, pentru că prăpăditul ăsta nu vrea să ne dea nici foc, când îi cerem, vă rog să fiţi bun și să-mi daţi s-aprind…

În faţa mutrei arborate de haimana, pentru că a zâmbit generalul, au zâmbit toţi, iar unul dintre ofiţerii din suită – la un semn a lui Zelenin, i-a dat lui Constantinov o cutie de chibrituri.

Foarte tacticos și cu cea mai indiferenta figură, a scos un băţ și-a aprins trabucul, apoi și-a răsturnat restul cutiei în podul palmei, înapoindu-i, cu o reverenţă, proprietarului cutia goală…

…Cam astfel de evenimente umpleau uneori zilele dându-le și altfel de culori decât cele obișnuite.

ARTICOLUL 206 ȘI CEI 25 DE ANI

Pe la începutul lunii August, rar de tot mai eram chemat la anchetă. Mai mult, așa, ca să mă vadă la faţă, pentru că niciodată n-a mai intervenit nimic nou. În sfârșit, la una dintre chemări mi s-a citit și tradus conţinutul articolului 206 din Codul Penal Sovietic. Mi se aducea la cunoştinţă că aveam dreptul să citesc dosarele și să completez sau că cer revizuirea acestor dosare, dacă mă supuneam unui supliment de anchetă…

— La dracu'! De supliment de anchetă îmi ardea mie, care trecusem prin proba iadului! Dar pentru că la lectura făcută am remarcat că, în procesele verbale, nu se menţiona nicăieri despre banii și obiectele care îmi fuseseră lăute, am protestat împotriva faptului că nu se consemnase luarea lucrurilor personale, ca: un ceas de mână de aur „Omega", gravat pe spate cu „Nelu 29.5.26", cu brăţară de aur, gravată — „29 Mai — Paris – Jacqueline", o servietă de piele (Diplomat), o verighetă de aur gravată J. et N. — 13.8.44 Paris, un inel de aur și unul de argint, ambele gravate U.J.N., precum și următoarele sume de bani: 300 Reichsmark, 33.000 mărci de ocupaţie Vest, 220 Dolari, 15.000 franci francezi, 600 coroane daneze, 2000 florinţi (Gulden) olandezi, și 200 franci elveţieni. Unde s-au dus toate astea de vreme ce nu s-au înregistrat?

În procesul verbal din 8.8.1947, încheiat în cadrul articolului 206, aflat la dosarul meu 18012., adăugat mai târziu în procesul din 13 — 18.9.1953, de la Vorkuta, la dosarul 9/h. 21.27.6238 C.B.A. 1-G — 770, sunt înregistrate numai 303 de mărci de ocupaţie fără a se menţiona Vest sau Est și un inel de argint. Atâta tot!

L-am întrebat atunci pe Gorin și-l întreb și astăzi, când nu mai sunt sub jurisdicţia abuzurilor: Unde sunt? De ce n-aţi trecut în inventar valuta și obiectele personale, din aur. Consemnarea acestor valori n-ar fi fost un argument favorabil tezei lor? Cu ce se face spionajul? Cu ochi frumoși? Dar eu nu eram Mata Hari! Sau cu un pachet de ţigări proaste și 303 de mărci de ocupaţie pe care le-au înregistrat ei? Unde-s celelalte mărunţișuri?

În acel moment, eu am întrebat eu am auzit! Și de atunci n-am mai avut pe cine întreba. Nici chiar la procesul din 8, 9, pe care l-am povestit cu destule amănunte, cu ocazia procesului Theei Meckel. Ei au anchetat, ei au acuzat, ei au judecat, ei au deliberat și tot ei — fără să-mi acorde cel puţin un avocat din oficiu — mi-au adus la cunoştinţă o sentinţă de condamnare la 25 de ani.

Frumuseţea mai mare a fost că — după proces — am fost scoși afară din sala de judecată și a trebuit să aștepăm afară până când au deliberat asupra sentinţei. Ce-or mai fi avut de deliberat, nu știu, dar prin geamul sălii în care ne aflam, vedeam cum în acest răstimp grefierul și un membru al completului jucau ţintar, jocul acela cu nouă pietriecele sau boabe albe și nouă pietricele, sau boabe negre, care se mută în jurul a trei chenare dreptunghiulare, înscrise unul în altul și unite între ele, pe cele patru laturi cu drepte perpendiculare. Grupul celorlalţi glumeau se vede și chibiţeau pe margine.

Minunata ședinţă, teribila sentinţă! Spectacolul și experienţa aceasta, pe legea mea, plăteau cei 25 de ani! Cum mai poţi fi necăjit? Ba am fost atât de distrat, că nici n-am mai remarcat, că la înapoierea în închisoare nu mai m-au dus la neuitata mea celulă 14, ci în celula 20, celula condamnaţilor, încăpere cu continuu du-te-vino, celula de tranzit, cu cel mai cumplit haos și în care — dincolo de trivialitate și promiscuitate nu aveai ce găsi. Aici până și puricii aveau păduchi.

Din această celulă, câte 2, 3, 4 sau 5, pe rând sau toţi deodată, se pleca în diverse direcţii, în închisori de pedepse, în lagăre de reeducare, în lagăre de tranzit sau în lagăre de ștrăfnoi (pedepsiţi).

LAGĂRE NOI ÎN LAGĂRE VECHI

În zona de ocupaţie sovietică, după 1945, spre a nu-și uita obiceiul și pentru orice eventualitate, organele NKVD-ului au înfiinţat 4 lagăre speciale pentru deţinuţi. Aceste 4 lagăre aveau 2 secţii, una de condamnaţi prin tribunalele militare de ocupaţie, a doua de internaţi politici, în majoritate foști membrii ai N.S.D.A.P.-ului Cele 4 lagăre au fost organizate în aceleași lagăre, care de acum erau cunoscute în lumea întreagă, din presă și din filmele despre crimele săvârșite aici în perioada celui de al III-lea Reich. Lagărul Nr. 1 renumitul Sachsenhausen, Nr. 2 Buchenwald, ambele lagăre de concentrare, al 3-lea, fosta închisoare militară Torgau iar al 4-lea închisoarea Bautzen sau „Gelbes Elend", cum i se mai spunea.

De aci, din aceste lagăre speciale se completau transporturile, care mergeau pe drumul robilor, înspre miile de lagăre ale morţii, din marele imperiu sovietic.

Nu trebuie uitate nici centrale speciale ale NKVD-ului, cu închisorile lor mai mici, dar mai drastice. Și ele, fiecare în parte, îşi au istoria și anchetatorii lor. Morţii din aceste lagăre, precum și din aceste centre speciale nu trebuie uitaţi, așa cum nu au fost uitaţi morţii din aceleași lagăre până-n 1945.

GELBES ELEND

Din acest infern, mi-a fost dat să plec, la 22 septembrie, în alt infern, la lagărul special nr. 4, din Bautzen. Lagăr special! De ce? Nu știu în ce consta specialitatea lui. Știu însă că era supranumit, așa cum am mai amintit „Mizeria galbenă" și că acolo era comandant și un oarecare colonel Kazakov. Deși total inutil pentru economia povestirii de faţă, numele lui Kazakov mi-a rămas în minte. Altele, pe care n-ar fi trebuit să le uit, s-au dus de mult pe apa sâmbetei!

Aici, la „Gelbes Elend", am reîntâlnit-o pe Thea Meckel și până la completarea fișelor și formelor de încarcerare am putut sta de vorbă cu ea. Eram amândoi pecetluiţi, condamnaţi, dar ne-am despărţit cu convingerea că niciunul dintre noi nu era vinovat de arestarea celuilalt. Desfășurarea procesului și evenimentelor ne convinseseră pe deplin, dar mai ales pe ea, care păstrase urme de bănuieli în suflet. La despărţire, i-am petrecut pe după gât, ca aducere aminte de încurcăturile prin care, am trecut, fularul meu de mătase…

Odată cu sosirea mea la Bautzen, mai veniseră și alte transporturi, fericiţii de la Dresden, fericiţii de la Leipzig, fericiţii de nu mai știu unde „pe care ne-am făcut o singură grămadă. Ce s-a petrecut cu fiecare, cine poate ști, dar pe mine și cu vreo alţi 20 ne-au dus în aripa de Est, la etajul 4, camera 45, unde am vegetat timp de trei săptămâni.

Aici, firește, alte cunoştinţe, alte povești, un alt mod de a umple timpul. Mi-aduc aminte de un ţăran german, originar chiar din Bautzen, condamnat pentru că pălmuise pe un „Ost Arbeiter", adus din Ucraina, pe care-l angajase la lucru. Îl bătuse pentru că l-a prins vânzând ceva din gospodăria sa. Nu mai știu ce spunea el că-i furase, dar pentru palmele sau bătaia dată căpătase exact 25 de ani pentru crimă împotriva umanităţii. Omul acesta din Bautzen părea să fie cel mai nefericit exemplar de pe pământ. Stătea de 2 ani închis în celula asta de la etajul 4, de la ale cărui ferestre privea chiar în curtea lui. În fiecare dimineaţă îşi vedea copii cum se îmbrăcau și plecau la școală, îi vedea cum vin, îşi vedea nevasta trebăluind prin curte. De două ori până acum văzuse aprinzându-se în casa lui, lumânările pomului de Crăciun, fără că ai lui să fi știut că se află la câţiva pași, de unde privea.

ACUL DE SIGURANŢĂ

Aici în Bautzen am întâlnit o mare raritate, un fost anchetator NKVD chiar la centrala de aici din Bautzen. Era cel mai fioros dintre toţi anchetatorii pe care îi întâlniseră pușcăriașii… Se vorbea despre el ca despre un vis urât… Acum era condamnat la 25 de ani, pentru spionaj în favoarea S.U.A. Îmi era vecin de pat. În patul comun, dormea alături de mine, jivina asta scârboasă.

Fusese anchetator și în calitatea aceasta, el ridica toate actele noilor transferaţi din alte pușcării și ancheta fiecare caz în parte, cu o severitate, care-i asigurase o vază și o încredere deosebită în lumea cadrelor de vârf ale NKVD-ului.

După metoda cea mai sovietică îşi descosea anchetaţii până la epuizare: Cine te-a prins, unde și cum? Cine le-a trădat și în ce împrejurări etc… etc… până când ajungea la cele mai neînsemnate amănunte, care în fond nedăunând anchetatului, le putea obţine mult mai ușor, mai ales că atât aștepta și anchetatul. Spunea cât mai repede și cât mai multe pentru a-și scoate din cleștele anchetatorului cauza proprie.

Din datele pe care izbutise să le strângă, anchetatorul respectiv a putut stabili legăturile unei foarte largi reţele de agenţi dubli, așa numiţii „ace de siguranţă" care informau deopotrivă și Vestul și Estul, făcând adevărate ravagii în lumea spionilor, dar mai ales în lumea caracudei și a plevuscii nevinovate, care căzuse întâmplător în acest dans fanfastic ai în formaţiilor și contra-informaţiilor. Acest joc al demascării și „deconspirării" traficanţilor de oameni și știri, îl prinsese și devenise marea lui pasiune. Totuși NKVD-ului nu-i dădea decât atât cât îi era lui necesar pentru aureolă, apoi tot mai puţin cât îi trebuia pentru menţinerea acestei aureole. Grosul și-l rezerva pentru uz personal.

Când — intrigată de exactitatea știrilor pe care postul de radio R.I.A.S. din

Berlin, le transmitea în legătură cu zona sovietică, ba chiar cu treburile interne ale NKVD-ului sau cu situaţia statistică din anumite lagăre. — Centrala sovietică a fost obligată să depisteze reţeaua de informatori, a încredinţat acest serviciu tocmai acestui anchetator. Cercetările n-au reușit să stabilească mai nimic, în schimb radio RIAS, spunea la știri până și numele morţilor zilnic sau anchetele din cursul fiecărei zile.

Se bănuia că trebuie să fie un post clandestin de emisie, chiar în lagăr. Să scotocit peste tot, dar nu să stabilit nimic.

A început însă să bată la ochi o anumită ciudăţenie, agenţii și delatorii sovietici, până și „acele de siguranţa și provocator cei mai mărunţi, erau arestaţi unul după altul în Vest. Minţile iscoditoare ale contra-informaţiei sovietice au ajuns să înţeleagă că în sânul lor trebuie să fie unul, care trădează. Dar numai unul, cunoscând bine secretele, ar fi putut ușura această descoperire a agenţilor lor. Cine putea da deci atâtea amănunte? Cine avea acces la atâtea informaţii?

Toată contra-informaţia pusă în alarmă și lucrând discret a izbutit să-l descopere și să-l aresteze pe unul din cei mai de nădejde oameni ai Centralei sovietice din Bautzen, „Spaima deţinuţilor”, domnul acesta așa de mieros, care sforăia îi patul de sub mine, în mica cameră 45, etajul 4 Vest, și care fusese spion în slujba S.U.A. și fruntaș al NKVD-ului.

Și pentru că suntem în lumea fostelor autorităţi, trebuie să amintesc că tot aici, în Bautzen, mai ajunsese și unul dintre cei mai duri gardieni, renumit odată în Bautzen, dar, care fusese arestat pentru furt și spargere. Și ăsta era o figură celebră și era recunoscut sub numele de „Bătăușul” — Acum, și ăsta era un miel tare blând ce-și schimbase optica. Foștii lui colegi de breaslă îl protejau însă și-l lăsaseră să umble liber prin coridoare, să facă curăţenie și să împartă deţinuţilor mâncare. Mai mult decât sigur că avea și misiunea de „cântător”. Noi însă nu l-am putut prinde cu pisica n sac. Într-un timp, dar n-am înţeles niciodată de ce i s-a dat privilegiu ăsta, căpătase a celulă proprie, cu pat individual și cearşaf!…

În timpul unei plimbări mai prelungite, acest fost gardian, vorbind despre isprăvile lui trecute, ne-a povestit că în carcera 3, din Aripa de Est (Ostflügel), din cauza bătăilor lui, înnebunise un medic dentist. Una dintre metehnele acestui nebun din bătaie o constituia plăcerea de a-și mânca fecalele. Și într-o zi, pentru a fi mai gustos, i-a cerut sentinelei să-i dea puţină sare. Îndeplinindu-i, din curiozitate cererea, nebunul a presărat sarea pedeasupra și și-a continuat cu poftă ospăţul… „De când cu ăsta, eu n-am mai bătut. A fost ultima mea victimă! ne-a mărturisit „Bătăușul”…

Tot de la el, printre alte mărunţișuri, mai aflasem că un soldat ucrainean, din zona de afară a închisorii, precum și unul din garda interioară, tot ucrainean, se spânzuraseră în urma unei știri că mamele lor muriseră din cauza foametei mari din Ucraina, din 1946 — 1947…

BESTIA Nr. 1

Dar bestia Nr.1, a închisorii din Bautzen, a fost medicul șef al închisorii, Dr. Walter. El însuși era deţinut, cu o condamnare de 25 de ani. Făcea afaceri și iar afaceri. Dincolo de afaceri, nimic n-avea sens și nu merita strădanie. Făcea afaceri și cu vii și cu morţii. Hrana, îmbrăcămintea, ţigările, tutunul sau mahorca, medicamentele, dinţii de aur de la vii sau de la morţi, boala sub toate formele, până la prefăcătorie, toate acestea pentru el erau marfă de negociat. Nimeni nu putea căpăta niciun fel de asistenţă fără să treacă prin vama lui. Sufletul și morala lui, negociate la sânge, prezidau bursa neagră a închisorii din Bautzen. N-am știut nici atunci, și nu știu nici acum ce mărime din N.K.V.D. se ascundea în spatele lui. Era de neconceput ca sistemul de informaţii existent să nu fi dus unde trebuie, afacerile domnului doctor. Era prea clar că medicul nu era decât o simplă sculă, care-și plătea postul și rămânerea în Bautzen, făcând exact ceea ce i se ordona. Personal, în schimbul a tot ce făcea, nu putea să aibă mai mult decât mâncare și lipsa mizeriilor de toate zilele. Și poate — dacă era total inconștient beţia puterii. Pentru că este drept, făcea absolut tot ce vrea.

Meschină putere, stupidă satisfacţie, dar, o putea avea!

Un colaborator de-al medicului șef, din același aluat, era și studentul de medicină Merk, originar din regiunea Mecklenburg.

După nenumăratele mângâieri, primite din partea lui Hirsch Gorin, m-am ales cu o deplasare a ambilor rinichi și cu o puroială continuă, de care nu voi scăpa decât după ani de zile. În Bautzen, am fost de nenumărate ori la ambulatoriu dar, din lipsă de medicamente, pe care nici ei nu le aveau, trebuia să mă consolez. Singura șansă mai era de a putea face un tratament prin internarea în spital; dar asta trebuia aprobată de o comisie.

Concluzia dată era prezentată medicului șef sovietic care îşi punea ultimul semnătura.

Cel mai greu lucru era să ajungi în faţa comisiei, căci pentru asta erai legat de medicul șef al închisorii și de colaboratorii acestuia. Numai contra plată puteai ajunge acolo unde doreai, indiferent de forma ei. Personal am dat două raţii de pâine spre a ajunge acolo unde doream. Am fost internat în spital în aceiași perioadă cu berlinezul Hüppe.

Soarta nu mă desparte de Merk, cu care mă voi întâlni, mai târziu în lagărul minei nr. 7, din Vorkuta, iar în septembrie 1953, va apărea ca martor în favoarea statului sovietic contra comitetului de grevă din Vorkuta, în procesul în care eram inculpat… dar, despre asta voi vorbi la timpul potrivit.

Bestia de ieri, bestia de astăzi a fost și va rămâne!

Cât îl privește pe medicul șef, a plătit răul făcut. Pentru el a venit o zi. A venit ziua aceia implacabilă, așa cum vine ea, pe neașteptate și de fiecare dată într-altfel

Ce s-o fi întâmplat nimeni nu poate ști. Într-o zi însă, muntele, huiduma aceia, care se măsura cu veșnicia, a început să nu mai fie. Se topea de la o zi la alta, iar într-o bună zi cam după o lună — namila s-a topit de tot și n-a mai fost…

Uscat ca o scândură, și-a dat suflarea acolo, în Bautzen, unde nesocotise și călcase în picioare tot ce putea fi mai omenesc în om… De ce voise să scape, n-a putut fugi, dacă cumva grija zilei de mâine mai binele sau frica de moarte, au fost acelea care l-au dat pe mâna celor, care — prin el — transformau mizeria omenească în aur, sau mijloace de petreceri…

S-ar părea, totuși, că pe undeva există o justiţie, care nu se poate vinde și nici cumpăra… Nici cel ce se socotește tare și veșnic, nu poate scăpa de sub zodianeputin tei, sub care este blestemat să se nască și să-și târâie mărirea gângania asta netrebnică, care se cheamă om…

Și n-a fost numai acesta! N-a fost doar singurul exemplar!

Și nu numai în Bautzen mi i-a scos viaţa în cale. Sunt mulţi și peste tot. Peste tot am întâlnit astfel de huidume, care socotindu-se imperisabile, îşi puneau restul vieţii sub opacitatea obrocului lor.

REGELE ZAHĂRULUI ȘI COMPANIA

Încă un exemplar, o altă figură tot din Bautzen a fost şi reputatul „Rege al zahărului german”, care și-a descălţat potcoavele, tot în cimitirul închisorii. Acesta voia să scape chiar cu riscul de a vedea murind toţi ceilalţi.

Și ăsta era unul din cei care crezuse că trebuie să piară universul pentru a rămâne el! Nu-i mai știu numele, dar pentru cei care au de gând să-l treacă în nemurire, nu le rămâne decât să întrebe cum se numea proprietarul marilor rafinării de zahăr din regiunea Halle și-l vor afla… Industriașul acesta milionar…

Foto: Iavas. Oct. 1955.

Români în lagăr de concentrare nr. 11 din Iavas/
Potma de la s.d.
Stănescu Ion, Ostapov Boris, Mengoni Ștefan,Tobă Ion, Franz Schmidt
și un român din Basarabia, înainte de repatriere… în România.

Îşi găsise o bogată clientelă de naivi, cărora le făgăduise, că după ieșirea din închisoare, îi va face oameni. Pentru o raţie de pâine, oferea bonuri scrise de mână și semnate pentru 50 kg. de zahăr livrabile la oricare din depozitele, fabricile ori sucursalele firmei lui. Naivi și lacomi de certitudini pentru haoticul mâine, oamenii se lăsau prinși și se despărţeau de bucăţica din pâinea de toate zilele pentru belșugul și visurile de mame.

Iar el, mai practic, mai ales că știa că are și de unde, lua vrabia de astăzi pentru cioara de pe gard, mâine. Așa sunt oameni!

Unii ancoraţi direct și profund în concretul zilei de astăzi, alţii visând la castelele de mâine…

Dar astfel de negustori mi-a mai fost dat să întâlnesc pretutindeni: un popă ortodox, un moșier și un avocat la Cercul Polar. Ăștia nu dădeau zahăr… Primii dădeau pogoane de pământ, iar avocatul împărţia cu dărnicie posturi în diplomaţie.

Mai ales Orient și Extremul Orient. Tu, prietene Cristea, și tu Duţă — pe unde veţi fi — vă mai amintiţi de sfânta asta Treime? Parcă și pe tine te fericise influentul avocat cu un post de plenipotenţiar la Cairo! Dar ticălosul nostru de popă ortodox, care în afara pogoanelor, mai vindea, fumătorilor, contra pâine, pagini din biblia lui, foarte bine cotată pentru subţirimea foilor?

Dar cei care în lagărul Nr. 11, din lavas — Potma, au fost băgaţi în guvern de lt. col. Tobă I. în vara anului 1955! Numai că de data aceasta posturile în guvern, diplomatice și admini strative, se dădeau numai prietenilor din cercul de „Remmy", unele și pentru chibiţii permanenţi. Mai târziu în timp ce așa zișii criminali de război, legionari, antisovietici, reîntorși, din URSS în România, în anii 1955 — 1956. Erau daţi numai la munca de jos sau fixaţi cu domiciliul forţat, făuritorul de guverne.

Tobă devenit lector în arta militară, profesor de limbi străine, decorat pentru merite deosebite, a primit pașaport de vizită pentru Vest!!? Oare care a fost moneda forte?…

Exerocii și-au plătit păcatele mușcând ţărâna mai repede decât și-ar fi putut închipui, deși s-au îndopat tocmai de teama morţii. Pe când victimele au supravieţuit, dar fără să-și mai poată încasa contravoloarea sacrificiilor chiar când decumentele semnate cu aer testamentar, prelungeau valabilitatea obligaţiilor și la urmași. Ciudat… Ciudată-i lumea!

E totuși un bine! Pare-se, că oricum și oricât ne-am zbate sau oricâte ambiţii ne-ar stăpâni, sfârșim toţi în acelaşi loc.

Din simplitate și echitatea acestei implacabile justiţii, nimeni nu desprinde niciun tâlc pentru viaţă! Galopăm mai departe spre aiureli zadarnice, guiţând și împingându-ne unii pe alţii ca purceii, spre ugerul scroafei acesteia nerușinate, care se cheamă viaţă…

În Bautzen, ca peste tot, la Tambov, la Potma la Gorki la Vorutka, la Nonisk, la Vladimir, la Karaganda, la Donbas, la Omsk, la Ufa, la Bechetovka și pe tot lungul Volgii, în lagăre pe care nu le mai știu numele, au fost munţi de morţi. Mulţi morţi. De foame, de mizerie, de tifos. Au fost umplute gropi comune uriașe; au fost

umplute șanţuri anticar cu oameni făcuţi stivă și stropiţi cu var… Toţi câţi au trecut pe acolo, au nume și cifre, amănunte înspăimântătoare de dat.

În Italia, în Spania, în Austria, în Franţa, în cele două Germanii, în Belgia, Olanda și Danemarca, în Ungaria și Polonia, în Finlanda și în toate Ţările Baltice, în România, în Coreea și Japonia și pe tot cuprinsul Uniunii Sovietice, trăiesc martorii oculari. Dar se tace!

Nimeni nu are curajul să deschidă procesul. Se tace, se tace, mereu. Învingătorii vor să îngroape Nürnbergul acesta. Socotesc de ajuns doar Nürnbergul învinsului. Nădăjduim încă să nu moară toţi martorii… Și poate va veni ziua să fie praznic și pe uliţa noastră, așa cum zice un proverb rusesc.

Nu din pornire neroadă și nici din patimă, dar dacă a fost un Auschwitz și atâtea lagăre ale morţii, despre care se vorbește de 25 de ani încoace și pentru care s-au împărţit osânde meritate la Nürnberg, trebuie să se știe că și răsăritul îşi are Auschwitzurile lui, care nu sunt de loc mai prejos și că acolo, încă se geme cumplit. Sunt mulţi morţi de dezgropat, pe care umanitatea încă nu i-a plâns și nu i-a răzbunat… Până atunci, morţii de pretutindeni, cu sutele de mii, cu milioanele, stau ca un blestem.

BOCĂNITUL GLOABEI

Aici în Bautzen se murea mult și din morţi se făceau stive.

Stive de oameni, nu de lemne pentru foc. Iar căratul lor se făcea numai noaptea și de trei ori pe săptămâna, Luni, Miercuri și Vineri. Poate că morţii erau romantici Preferau după înăbușeala celulelor, aerul tare al nopţilor și licăritul stelelor pe care nu-l mai văzuseră de mult.

Din celula în care vegetam, se auzea net, pe asfaltul buclei de șosea care înconjura aripa de Est a pușcăriei, tropăitul sinistru al gloabei care-și făcea norma, justificându-și și ea existenţa și drepturile la tainul zilei. Tropăitul acesta sinistru al copitelor, în noaptea, nu avea nimic cu zgomotul voios al plimbărilor călare. Era ultimul drum al unor foști oameni. Iar pușcăriașii îngrămădiţi în celulele din Aripa de Est, „Ostflügel" erau prinși de spaimele morţii și se înfiorau… Cine va veni la rând?

Spaima din suflet și tăcerea din celulă în adâncul nopţii aștepta răspuns, dar nu le răspundea decât bocănitul ritmic al gloabei care-și purta anevoie povara spre groapa comună, săpată și acoperită noaptea, hoţește, de biruitorii de astăzi.

A doua zi însă, în zori, începea din nou viaţa și iarăși se negocia. Pâine contra zahăr, zahăr și pâine contra ţigări, ţigări contra îmbrăcăminte, iar toate astea la un loc, pe pogoane de pământ sau posturi de ambasadori… Cumplit motor foamea aceasta a măruntaielor în permanenţă goale… Obsedantă!

Foame psihică izvorâtă din golul chinuitor al pântecului, care amplifica, până la gigantism, totul… Dorinţi, pofte, amintiri…

Dar, mai ales, tot ce este în legătură cu mâncarea scapără și întunecă mintea.

DOUĂ MINUNI

…Și totuși în Bautzen, în plin veac sovietic, s-au petrecut două minuni. În anul 1949, în capela clădirii, s-a făcut în mod oficial o slujbă religioasă de Crăciun, iar pușcăriașilor li s-au distribuit broșuri cu conţinut religios. Pentru că nu încăpeau toţi o dată, s-au făcut 3 sau 4 serii de slujbe. N-am putut pricepe de loc rostul exact al acestei îngăduinţe, nici atunci și nici astăzi.

Diplomaţie? În mod sigur că da, pentru că la ce bun toată mascarada asta? Cui slujea? Ce prafuri aruncau sovieticii și în ograda cui băgau acest cal troian? Nu de greci, de sovietici mă tem când aduc daruri! Oricare i-ar fi fost pricina, eu socotesc lucrul acesta minune.

A doua minune a fost o evadare cu escaladări, ca în aventurile lui Casanova. În același transfer cu mine, veniseră din Postdam, doi fraţi originari, din Königsberg, arestaţi pe undeva prin Mecklenburg.

Cel mai mare făcuse parte din trupele de parașutiști. Prin anul 1947, pentru a se descurca din greutăţile vieţii dădea diverse lovituri pe la magaziile spitalelor sovietice în care intrau folosindu-se de canalizarea orașului. Dar pentru că ulciorul nu merge de multe ori la apă, au fost prinși chiar când furau alimente.

Lagărul nr. 4. – special — Bautzen „Gelbes Elend" aripa de Vest.
…a 11-a și-a 12-a fereastră de la dreapta la stânga la etajul II, este celula „Muzeu", celula în care Ernst Thälmann a fost închis. Etajul III., de la stânga la dreapta, a 5-a fereastră este celula nr. 14, în care a stat autorul între 1947 și 1948.

Pentru această ispravă fuseseră căptușiţi cu câte 20 de ani și acum se aflau în aceiași celulă cu mine. La vreo două trei săptămâni după venirea în Bautzen ne-am înţeles să încercăm împreună o evadare. Era vorba să coborâm de la etajul 4

până jos pe cearşafuri răsucite și înnodate, dar, din exerciţiile prealabile pe care le-am întreprins, m-am convins că oasele mâinii stângi, rupte pentru a doua oară de Hirsch Gorin, nu-mi îngăduiau o astfel de performanţă și am renunţat.

Au rămas cei doi și încă alţi patru, dar au fost prinși de paza interioară chiar în curte li s-a făcut un nou proces și o nouă pedeapsă, cu suplimentul respectiv de bătaie. În 1949, aceiași doi fraţi, însoţiţi de alţi doi, au reușit totuși să evadeze, deși au fost nevoiţi să escaladeze și un gard supraînălţat cu sârmă ghimpată și cu curent electric. Încercarea le-a fost răsplătită. Au reușit. Aceasta a fost singura evadare reușită pe care am cunoscut-o în Bautzen.

Bautzen ca edificiu putea să fie transformat în muzeu sau monument istoric. Rămăsese totuși închisoare. Aici, la etajul al doilea, aripa de Vest, se afla celula 12, în care a stat închis Ernst Thälmann. Aranjată ca muzeu, din păcate încăperea nu mai arăta ca pe vremea deţinerii lui Thälmann. Pe atunci, în celulă, exista biblioteca lui personală, un aparat de radio, un birou de scris, câteva scaune și un pat cu tot dichisul. Când am la stat la Bautzen, în celula lui Thälmann, ca și în alte camere asemănătoare cu ea, vegetau câte 25 — 30 de suflete. Bibliotecă, radio? Asta-i tâmpenie burgheză! Astăzi nu numai în Bautzen, dar oriunde în închisorile și lagărele sovietice, se simte clar că un condamnat este șters din catastiful existenţei. Două lucruri poţi avea aici: puţină pâine și posibilitatea de a visa. Asta e tot, pâine și vis.

Dar nu închisoarea și privaţiunile te zdrobeau ci se mai adăugau alte greutăţi: starostii de cameră, de sală și de etaj, care erau mai tiranei decât șefii de bresle ai evului mediu sau decât gardienii oficiali. Recrutaţi din rândurile deţinuţilor de drept comun și sprijiniţi de administraţie, acești șefi – oameni fără Dumnezeu și fără de nicio lege — reprezentau cea mai cumplită plagă din închisoare. Acești indivizi, prin mici artificii, erau încarceraţi cu deţinţii politici și folosiţi ca unelte de NKVD, pentru a menţine o anumită atmosferă de teroare și neîncredere. Condamnarea politică, ducând la pierderea anumitor privilegii ale condamnatului de drept comun, era un fel de pârghie pe care administraţia o punea în funcţie pentru a-i înspăimânta pe acești deţinuţi și ai putea angaja în slujba lor. Simpla făgăduinţă a anulării articolului respectiv și obţinerea unor drepturi, de foarte multe ori iluzorii, îl transforma pe deţinutul respectivi în miel ascultă tor și delator credincios.

Așa, de pildă, în sala 6, prin care trecusem o scurtă perioadă fusese numit staroste un individ cu proteză la un picior, care se numea Walter, originar din Berlin. De fapt era un simpli borfaș, dar care avea și respectivul apendice politic. Individul mai fusese închis și în lagărele de concentrare germane, unde fusese de asemenea șef de baraca. Se vede că secăturile îşi găsesc utilizare sub toate regimurile, dar și regimurile trebuie să sufere și ele — fără îndoială — de o putreziciune comună.

Walter schimbase doar stăpânul. În locul Gestapo-ului, NKVD-ul. Este scris probabil unora să fie mereu primari, în toate regimurile și guvernele! Și ca Walter au fost destui alţii.

Numai că pe el l-am întâlnit aici la Bautzen. Ca și în lagărele de concentrare

germane, Walter îşi luase rolul în serios. Mai serios decât îl cereau stăpânii. Să fi îndrăznit vreunul dintre deţinuţi să se plângă de vreo neregulă din partea administraţiei, sau să spună că-i mâncare puţină ori proastă, sau că împărţeala nu-i dreptă, şi-or fi văzut el de la Walter, ce nici NKVD-ul – pe faţă — nu făcea! Ori asta era tocmai ce voia și stăpânirea.

Oricând se putea desolidariza de scula lor. Oficialitatea niciodată nu știa nimic și rămânea de-a dreptul surprinsă în caz de reclamaţii, inspecţii sau anchete. Teatru de jos până sus, și de sus până jos. Iar dacă situaţia în noua ei conjunctură impunea măsuri, atunci începea pedepsirea abuzurilor personale și uneori, întreaga direcţie locală, care de fapt nu împli ni se decât niște instrucţiuni, era anchetată, judecată și condamnată. Nu rareori au fost cazuri când întreaga conducere a unei închisori sau lagăr, devenea pensionară instituţiei, pe care până atunci o fericise. Iar sistemul guvernamental ieșea întotdeauna basma curată. Proști care să facă jocul se găseau ori când și pe ei și-a mizat NKVD-ul întotdeauna succesul.

De aceia cultiva cu mare sfinţenie oameni ca Walter, pe lângă care se aduna o șleahtă întreagă de alţi borfași, peste care se putea trece mai greu decât peste camarila unui cap încoronat.

În aceiași încăpere unde trona, ca ales al zeilor Walter, ca un fel de ironie a sorţii, era închis și fostul șef al fostei poliţii criminale din Berlin — KRIPO — Cum o fi fost în zilele lui de mărire acest șef al vestitei poliţii, nu știu, dar aici în închisoare era un tip foarte retras, nearătând de loc maniere de poliţist. Desigur că trecerea printr-un astfel de infern, în care se afla acum, i-ar fi slujit teribil, dacă ar şi avut „fericirea” s-o facă mintea de pe urmă nu i-ar fi slujit la nimic!

Din experienţa proprie — am constatat adeseori, că mi-am blestemat nesocotinţa de a nu-mi fi respectat mintea de pe urmă. Bizară uitarea sau întunecarea aceasta de o clipă, cu consecinţe triste. Să nu înveţi nimic sau să uiţi tot ce ai citit, tot ce ai aflat din experienţa altora și — ceia ce-i mai amărui — chiar și păţăniile plătite cu propria-ţi piele, este prea cumplit și pentru om și pentru omenire!

Mi-am amintit de acest șef de poliţie criminală peste vreo doi ani, pe vremea când mă aflam la Cercul Polar. Întâlnisem aici un tip de „blătnoi”, adică de borfaș, fără nimic sfânt în el, care trecuse prin toate pușcăriile sovietice și se lăuda cu 78 de crime, de omor, de parcă ar fi fost 78 de victorii. Amintesc una dintre crimele cu care se mândrea cel mai mult: tăiase capul primului curier, tot deţinut, și-l prezentase personal comandantului de lagăr, după ce-l așezase în blidul lui de lemn, plin cu porţia de varză fiartă din ziua respectivă.

— Grajdanin Polkovnic, poftiţi un cap de căţea pe varză!

Acest criminal întâlnit la Cercul Polar, depășise cu mult numărul de crime ale celebrului Barbă Albastră, despre care, cu amănunte, ne povestise șeful poliţiei criminale din Berlin…

…În incinta închisorii din Bautzen erau ţinuţi în barăci izolate o serie de membri ai N.S.D.A.P.-ului, așa zișii suspecţi din punct de vedere politic, consideraţi

periculoși securităţii statului democrat, care deși închiși ca și noi, ori de câte ori aveau ocazie, imediat ce ne vedeau, ne amenințau cu strigăte nedeslușite sau ne huiduiau.

Dar curând am aflat secretul atitudinii lor: erau aţâţaţi de ofiţerii politicii sovietici, care justificau detenţiunea lor — fără de nicio judecată și condamnare —, din cauza bandelor acestora de spioni și de fasciști din slujba S.U.A., care eram noi cei din închisoare.

Tot în Bautzen se mai aflau criminalii de război, jandarmeria și poliţia germană. Fără de niciun fel de selecţie, anchetă sau condamnare, toţi erau consideraţi criminali de război. Dovezi împotriva lor sau plângeri nu existau, dar – socotea guvernul — e mai bine să stea închiși, pentru că e mai sănătos pentru democraţie. Așa au stat lucrurile cu oamenii aceștia.

Am aflat de la acești criminali de război, niște statistici foarte interesau e și foarte sovietice ca logică. Nu se poate ca presa să nu le fi exploatat. Mai ales presa prosovietică presa vremurilor noi, presa vremii, adică presa pescuitului în ape tulburi și a chiverniselilor personale.

UN BATALION ÎNTREG

Prezentăm doar un exemplu. În lagărul special Bautzen, veniseră, într-un convoi jalnic, niște oameni zdrenţuiţi, jegoși, încovoiaţi de dureri și nemâncare. Eram acolo. I-am văzut murind. Era un întreg batalion din fosta jandarmeria rurală (Feldjandarmerie), adus din Norvegia. Un batalion întreg, pe care englezii l-au predat autorităţilor sovietice. Motivele nu le poate ști decât politica engleză. Rămâne ca istoria să i se adreseze și poate va afla multe alte cazuri ale pirateriei elisabetiene. Cert rămâne că, după depunerea armelor, acest batalion se predase trupelor engleze, care i-au cedat după un timp sovieticilor. Ciudat e faptul că guvernul britanic a reţinut întregul corp ofiţeresc și n-a predat decât plevușcă și caracuda, soldaţii și subofiţerii.

Cu oamenii acestui batalion, sovieticii au fost foarte darnici. I-au judecat și condamnat in corpore cu cuantumul maxim, 20 — 25 de ani închisoare, pentru crime de război. Ar fi interesant totuși de știut ce s-a întâmplat cu conducători acestei gloate rămase sub jurisdicţia majestăţii sale britanice?

În ce privește trupa s-a aflat, că au fost reconstituţi pe formaţii în plutoane, de circa 40 de ostași. Și li s-a făcut anchetă:

— La câte execuţii au participat? Asta a fost întrebarea cheie.

Răspunsurile au variat de la formaţie la formaţie 5, 7, la etc…

Trebuie să spunem că batalionul fusese o formaţie, cu misiune specială, executase represalii. Nu judecăm justeţea sau injusteţea acestor represalii. Războiul are legile lui, chiar dacă sunt nebunești, chiar dacă el însuși este o nebunie. Priviţi la o simplă încăierare sau ceartă între indivizi, care nu s-au cunoscut decât în clipa în care s-au ciocnit în autobuz sau pe autostradă… O nebunie, fără îndoială, dar care se desfășoară după legile ei nebunești… Dar una

este să vezi numai nebunia unuia din părţi, să i-o îngroși până dincolo de caricatură, iar celuilalt să-i trâmbiţezi virtuţile, care de fapt nu-s decât aceiași pură nebunie… De altfel tocmai asta este raţiunea acestei cronici insipide.

…Și dacă o astfel de formaţie — să zicem de 40 de jandarmi călări, participase la 10 execuţii, ancheta sovietică a tras o linie și a făcut o socoteală simplă 40 x 10 = 400 de victime, deși, în realitate, întreg plutonul format din 40 de oameni, nu partici pase decât la 10 execuţii. Restul de 390 nu-i decât dobânda propagandei sovietice, necesară justificărilor pentru a demonstra bestialitatea germanică.

Sistemul calculului sovietic a ridicat cifra probabilă de 400 — 500 de victime, executate din ordin de acest batalion de represalii, la 250.000. Este într-adevăr o performanţă! Prin metoda aceasta rapidă și simplificată cred că s-ar fi putut însuma cifre care ar fi depășit întreaga populaţie a stăpânirii sovietice!… Și pentru că ne aflăm la capitolul „statistici", crime împotriva umanităţii și „mari criminali de război", să mai întârziem puţin și în tabăra cealaltă, în tabăra victimelor, umaniștilor și a virtuoșilor! Știe de pildă guvernul sovietic cam la cât se ridică numărul morţilor din gropile comune ale lagărului Nr 4. Special, din Bautzen, între anii 1945 — 1949? Dacă nu mai au registrele sau dacă nu le-au ţinut niciodată, ori dacă s-au încurcat socotelile, guvernul sovietic sau noul Nürnberg ar putea afla, de la supravieţuitori că gloaba nepotcovită care, căra în timpul nopţilor planificate și a celor neplanificate clempănind sinistru pe asfaltul buclei din jurul aripii de Est, a dus 15.000 de morţi. Este drept că n-au fost nici împușcaţi, nici spânzuraţi, nici castraţi, nici „gazaţi", cum făceau — zice-se – bandiţii de fasciști, dar au murit de foame, au murit scuipând sânge, tuberculizaţi din cauza subnutriţiei și a tratamentului umanitar din închisoarea patronată de guvernul sovietic.

Ce-ar putea răspunde, de exemplu, colonelul Kazakov, comandantul lagărului, la un nou Nürnberg? Dar, din păcate n-a fost numai Kazakov acolo! Și Gorin poate vorbi și Zelenin generalul și alţii și alţii oficiali și pușcăriași, pe care nu-i puteţi ucide… Iar statistica lor, statistică rezultată din spusele lor nu e nevoie să fie trasa de par.

Dar despre munţii de morţi din Beketovka, de pe malul Volgăi? Dar cimitirele de la Tambov și Potma, Oransk și Vorkuta? Dar Katinul polonez? Cele câteva sute de italieni care au supravieţuit și s-au întors acasă, pot încă vorbi de sutele de mii de morţi de la Tambov; la fel pot vorbi, japonezii, româna, ungurii, germanii și toate naţionalităţile, care au trecut pe acolo. Înaltul umanism sovietic nu poate fi ușor uitat. Și nici vraiștea economico-politico-administrativă, ce domnea și domnește mereu prin acele meleaguri…

ÎNGERUL DIN BAUTZEN

Și totuși mă mai întorc odată la Bautzen, pentru că sunt mult legat de un om. A fost aici în Bautzen un om, un căpitan medic, îngrozit de mortalitatea zilnică. Medicul acesta era un fel de rătăcit prin iadul acesta de politici și diavoli. Era o femeie.

O femeie îmbrăcată în uniformă de căpitan medic, care să străduit să salveze și să ajute oameni, în ciuda lipsurilor e mijloace eficiente, dar mai ales în ciuda indiferenţei răutăcioase sau chiar a vrăjmășiei de care se lovea. Femeia aceasta medic pentru noi n-a avut niciodată nume. Am moștenit-o și așa mi rămas în minte cu porecla. Ea era „Îngerul", „Îngerul alb". Iar mai târziu, prin alte închisori și lagăre, toţi vorbeau despre „Îngerul din Bautzen". Niciunul dintre supravieţuitori n-a putut-o uita. Cine era? O simplă femeie. O femeie medic.

Nu cred că cineva i-ar putea face vreun rău câtă vreme dușmanii o vorbesc de bine. Câtă vreme dușmanii socotesc că face cinste neamului său și-l spală de păcate, de erori, de prostie ori răutate vicleană.

Numărul morţilor, înspăimântase probabil și administraţia, dar alimentaţia a rămas la fel de rea și insuficientă. La fel și asistenţa medicală, ca personal, medicamente și scule potrivite.

Știu că la insistenţele „Îngerului Alb" s-a admis ca unul dintre deţinuţi, un borfaș, care avea totuși o inimă și se oferise singur, să facă rost de un aparat Röntgen pentru lagăr.

Borfașul acesta a trimis o scrisoare borfașilor din gașca sa, cu care — între alte lovituri — devalizase și un tren sanitar deraiat după un bombardament în ultimele zile ale războiului, să trimită pe adresa spitalului închisorii, aparatul Röntgen pe care-l deţineau. Pusese o singură condiţie: să fie dus în oraș într-o mică plimbare, ca om pașnic, pentru a putea trans mite vestea prin cunoștinţele pe care le va întâlni.

Și aparatul Röntgen a sosit, trimis cu o mașină, al cărui șofer n-a știut nimic, deși în ciuda promisiunilor s-au făcut totuși cercetări. Așa dar, o simplă gașcă de hoţomani s-a dovedit mai de cuvânt, mai de înţelegere și cu mai multe posibilităţi decât o organizaţie statală care cuprindea o șesime din glob! Sosise aparatul! Dar nu numai T.B.C.-ul făcea ravagii în Bautzen. Într-o vreme, aproape întreaga închisoare orbise. Boala se manifesta prin pierderea văzului, odată cu dispariţia luminii solare și se numea orbul găinilor. Cauza era consumarea ultimelor grăsimi din corp. Era rodul subalimentaţiei și a lipsei de vitamine.

Pentru că serviciul medical intrase în panică, a sosit în Bautzen o întreagă comisie medicală, cu un general medic în cap. Comisia era însoţită de colonelul Kazakov, comandantul închisorii și de Îngerul Alb.

— Nicivo! A răspuns generalul medic, care probabil mai avusese cazuri de acest soi. Să se dea fiecărui deţinut câte o raţie de 30 gr. De scrumbie sărată, din două în două zile, timp de 40 — 50 de zile și totul va fi iară în regulă.

Într-adevăr, reţeta generalului doctor cu barbișon a fost eficace. Ne-am recăpătat vederea. Mai târziu, am întâlnit și alte reţete pentru boala asta a orbirii, care — datorită subnutriţiei — era foarte frecventă în toate lagărele și închisorile sovietice. O altă reţeta, care mi s-a aplicat într-o altă zonă, consta din administrarea de untură de pește, câte 2 — 5 picături în ochi, pe timp de 10 — 12 zile și iar m-am făcut bine.

Mai târziu, când mă aflam dincolo de Cercul Polar și mi se înscenase un proces,

despre care voi relata la vremea potrivită am dat aceste reţete procurorului general pentru a le comunică medicilor americani din lagărele din Coreea, unde prizonierii — după cum aflasem din reproșurile care mi se făceau mie personal ca venit din Vest pentru alimentarea la care eram supuși, sufereau de orbul găinilor.

Nu știu ce vină puteam avea eu în subalimentaţia prizonieri lor Coreeni, doar asta o făceau americanii, prietenii și aliaţii lor!

Dar legea dialectică o găsise probabil în gardul comun al sovietăţii burghezo-capitaliste, cu care și ei făcuseră cârdășie, când cu totalitarismul hitlerist, când cu burghezia anglo-franceză. Știu însă că nerușinarea cu care vorbea unor nemâncaţi din lagărele proprii despre niște nemâncaţi din Coreea (care — după detaliile procurorului — trăiau ca în rai în comparaţie cu ce știam noi despre noi) — m-a obligat să-i arunc în nas ironia propriei lor reţete plină de aluzii decente totuși.

Firește că m-a costat și asta ceva, dar dacă e bal, bal să fie!

…De unde, n-aș putea spune, dar tot lagărul Bautzen aflase că Îngerul Alb va pleca. Motivele nu le-am aflat, dar pentru noi a fost de ajuns știrea. Ne-am consultat și într-un gând am hotărât să ne manifestăm într-un fel, în care să-i demonstrăm acestei femei medic, pentru picul de bine și multă ei bunătate, gratitudinea noastră.

Pe un cearşaf alb, cu fire colorate, deșirate din propriii noştri ciorapi și cămăși, am ţesut un desen: cobora treptele celulei slab luminate de un geam blindat pe dinafară şi în care îşi trăgeau sufletul câţiva condamnaţi, silueta unui înger în uniforma ei albă.

Iar din resturi de scânduri și cioturi de lemn — sculptate și pirogravate — am conceput, în stil popular, șase farfurioare mici și șase căniţe decorative. La ultima ei trecere pe la bolnavi, deţinuţii i-au întins darul lor. Și pentru a-i sublinia tot înţelesul și toate stângăciile, darul a fost însoţit de întreg arsenalul de scule, pe care izbutiseră să-l confecţioneze, în plin secret, pentru realizarea acestei opere, strict interzise și secretă și ea, ace din os și din lemn, dălţi și cuţitașe de toate formele și mărimile, din sârmă, din cuie ruginite, bătute și frecate, din placheuri de pantofi, din arcurile care ţineau întinse calota șepcilor militare…

Am fost deopotrivă de emoţionaţi, și ea și noi. Era ceva din fiorul și naivitatea primului sărut, în scena asta de despărţire mută. Și oricât ne-a fost de apropiată, peste lipsa ei a venit tăvălugul zilelor cu uitarea și parfumul aducerilor aminte…

Îngerul Alb, o biată și firavă scânteiere într-o beznă adâncă, adâncă și neagră. Înfiorător de adâncă și cumplit de neagră.

JOCUL COPIILOR

…Cam în aceiași perioadă, nu mai știu împrejurările, în celula 14, etajul 4, Vest, era și Horst Petzold, din Döbeln. Am întâlnit în Bautzen pe un oarecare Werner, care să tot fi avut vreo 16 — 17 ani. Era epileptic. Arestarea și condamnarea, pe care o ispășea atunci, s-a tras de când era abia un puști de 12 – 13 ani, când jucându-se cu alţii, tot de anii lui, au dat de niște arme aruncate.

— De când e lumea copiilor le-a plăcut pistoalele și armele, fie ele făcute

dintr-un simplu lemn, legat cu sfoară sau jucărie rafinată. — Au pus mâna pe ele, și s-au dus la joacă, în pădurea învecinată. Nu-i chemau numai istoriile trecutului și jocurile de-a hoţii și vardiștii. Ei văzuseră lucruri recente, petrecute sub ochii lor, războiul cel viu și adevărat. Se jucau de-a războiul. Se pregăteau pentru război și au început să facă trageri la ţintă și planuri mari. Tactică și strategie.

Citiseră toţi cum se luptaseră strămoșii împotriva lui Napoleon și fiecare din ei era cel puţin un Wilhelm Tell, un Robin Hood, un Ivanhoe sau o Zoe Cosmodemianskaia…

Poliţia americană a auzit până la urmă, focurile de armă, repetate zilnic și s-a pus la pândă, supraveghind pădurea. Era firesc să-i prindă și să-i oprească pentru cercetări. Dar după vreo două săptămâni — după cum povestea Werner — le-au dat drumul să se ducă acasă. Americanii se lămuriseră repede și au făcut chiar haz de eroismul copilăriei.

— Luam la fund în fiecare zi câte 25, și promisesem să nu ne mai jucăm cu gloanţele. Dar ne dădeau mâncare bună, un pat moale și alb. Apoi la vreo două săptămâni ne-au dat drumul acasă, povestea Werner.

Împărţeala lumii a făcut însă ca regiunea în care trăia Werner și copii respectivi să cadă în zona administrativă sovietică și americanii s-au retras. Venind sovieticii, foarte informaţi despre toate cele petrecute i-au luat din nou la cercetări pe tinerii războinici, iar cercetările s-au soldat cu condamnarea puștilor. Werner și alţii câţiva mai ridicaţi au căpătat câte 15 ani. Se vede că nici cele 25 date de americani la spate nu fuseseră de ajuns.

…Dar sovieticii nu glumeau. Chiar și existenţa partizanilor au luat-o acum în serios. Au infectat lumea cu isprăvile lor, dar mai ales s-au infectat pe ei… Și au făcut victime în rândurile celor mai mari sau mai mici decât Werner, exaltându-i prin literatură eroică, dar condamnându-i cu îngustime poliţienească.

CEI MAI CĂUTAŢI OAMENI

…Foametea din Bautzen nu mai este de mult o noutate.

Sfârșitul prânzului, era începutul adevăratului chin. Durerile golului, începeau și mai puternice după această amăgeală.

Numărul morţilor, TBC-ul, orbul găinilor, umflarea ţesuturilor cu apă apă, buboaiele și eczemele sunt dovezi vii. Pentru a putea pricepe bine atmosfera, trebuie neapărat să trăiești printre înfometaţi.

Nebunia foamei nu poate fi înţeleasa altcum… Singurul subiect de discuţie, care mai putea ţine un schimb de opinii, între acești foști oameni, era mâncarea. Oriunde erau doi și se discuta ceva, de te alipeai sau trăgeai cu urechea, auzeai vorbindu-se de mâncare. Orice discuţie s-ar fi deschis, imediat se ajungea la mâncare. Rămăsese singurul capitol, singura preocupare, care la acest prag de jos al omenescului mai putea concentra interesul acestor istoviţi. Singurii conferenţiari cotaţi bine erau foștii bucătari, cofetarii, eventual chelnerii și marii rafinaţi ai artelor culinare. Era o obsesie colectivă. În stare de trezire și în stare de vis. Mâncare,

mâncare, mâncare…

Se trezea unul din somn și povestea, povestea, povestea, iar ceilalţi îl sorbeau din ochi, cu gura umezită și înghiţind în sec. Visase că mânca… Visase un cazan mare cu fasole și cârnaţi… Avea un sos gras și un miros care îţi lăsa gura apă, zicea fericitul.

— Și-ai apucat să iei măcar o dată, îl întrebau ceilalţi.

— Am mâncat, am mâncat, am mâncat tot!

— Tot! Făceau ascultătorii, unii înghiţind în sec, alţii lingându-și buzele.

— Tot!

— Și?

— M-am trezit că nu mă săturasem!

Variantele erau multe și la fel de banale, totuși erau viu ascultate și comentate. Apoi începeau aducerile aminte, ospeţele trecute și descrierea mâncărurilor, așa cum nici cărţile de specialitate n-o puteau face mai rafinat.

Capitolul femei și aventurilor galante, fusese preocuparea noviciatului în pușcărie și se sfârșise de mult. Acum esenţialul era foamea care reușise să umbrească tot. În conjunctura de atunci, un cap de pește împuţit făcea mai mult decât graţiile Elenei din Troia, ale Cleopatrei sau Brigittei Bardot, zicea un fost Casanova, iar Descartes nu plătea nici cât o frunză de varză pescuită din castron. Cât privește pe Aristotel, Kant sau Hegel — după cum îmi declara un profesor de filosofie —, toţi la un loc, puls magiştrii și discipolii lor, nu preţuiau nici cât un vierme din carnea cămilelor moarte și ele de foame în deșerturile Kazahstan, care se punea în cazanul lui satan.

Povestea aceasta a fost așa de lungă și de grea — pentru mine a ţinut aproape nouă ani, pentru alţii mai ţine încă – și am trăit-o atât de plin, încât mi-e bine înfiptă în carne și în gând. Dar n-o mai pot crede. E ca din basme, deși nu-i basm.

E realitate vie și crudă, trăită cu toată făptura mea. N-a izbutit niciodată însă să-mi tulbure sufletul sau să-mi umbrească mintea. Puţine au fost exemplarele omenești rămase neschilodite și mă bucur că am putut să mă număr printre ele. Pentru că nu e chiar așa de ușor să vezi cum mori! Dar cel puţin să nu fi ciuntit de nimic. Nici de încercările disperate ale NKVD-ului, de a te face unealtă secretă, sau te înrolezi făţiș, în diviziile eliberatoare, pe care le-au constituit din flămânzii, cărora le-au făgăduit mâncare și bunăstare viitoare, nici să te lași prins de conferenţiarii improvizaţi, care făceau pe slăbănogi să-i asculte, salivând bogat. Nu e puţin lucru să te ţii întreg, când într-o parte întâmpini torturile apocaliptice ale nemâncării, iar de cealaltă parte raiul ispititor, făgăduit pe lumea asta de mahomezii serviciului secret!…

Tocmai într-o astfel de perioadă, de cuplite preocupări gastronomice, mersese duhul prin lagăr că, undeva, prin podurile vilelor împrejmuite cu gardul acesta înalt, există un post de radio clandestin și o reţea de spionaj american.

Dacă o știau și deţinuţi!, firește că o știa și conducerea lagărului. Dar se tăcea și se fila. Apoi au început percheziţii, peste percheziţii, la cele mai neașteptate ore. Se răscolea peste tot. Pereţii au fost ciocăniţi, pervazurile au fost scoase,

dușumeaua sondată, paturile comune desfăcute, scândură cu scândură. Paralel se făceau și anchete. Și iată că într-o zi, s-a descoperit în căptușeala mantăii unui deţinut — din întâmplare — o fâșie albă de pânză, pe care se aflau niște însemnări foarte bizare. Descoperirea aceasta neașteptată a mărit și mai mult furia percheziţiilor. Au fost desfăcute toate căptușelile, toată peticătura hainelor, și au mai fost aflaţi încă vreo 40 - 50 de nefericiţi, care-și dosiseră însemnări la fel de bizare. Au fost imediat izolaţi și băgaţi la „fabrica de adevăruri".

Se urmărea cu aprindere dezvăluirea reţelei de spionaj. Mai rămânea acum pe seama NKVD-ului să-i facă să vorbească și să pună mâna pe vârfuri. După aproape două săptămâni de anchetă, de ciolane rupte, experţii veniţi de la Moscova, au izbutit să descifreze taina inscripţiilor. De fapt nu se constatase decât exact ce declaraseră încă de la început cei 40 - 50 de nefericiţi suspecţi, erau simple reţete culinare, ultimul bun material și intelectual al spiritului omenesc torturat de foame. În faţa nivelului extrem de rafinat al numărului ridicat de reţete și al complexităţii mixturilor, modului de malaxare și durata de coacere, a apărut nevoia consemnării într-un chip condensat, cu simboluri și strict interzise. Ingeniozitatea omului găsise însă mijloacele de a transmite veacurilor viitoare, documente asupra preocupărilor de a le fi servit titularilor, așa cum de fapt le gândiseră.

Și totuși pierderea rămâne un păcat. Fâșiile acelea cu reţete culinare ar fi rămas documente ale unei nebunii colective, pe care numai foamea le putea genera. De altfel, supravieţuitorii acelor timpuri și locuri pot mărturisi cât de rușinaţi erau toţi aceia care nu se simţeau în stare să compună și ei măcar o reţetă, care să fie considerată ca interesantă de alţii. Iar lipsa unui car neţel, improvizat din indiferent ce, pentru a-ţi nota și tu reţeta, era o prăbușire morală. Mai cruntă decât aceia de pe vremuri, să n-ai lunetă de privit în stele sau cea contemporană, să nu porţi cu tine un tranzitor. Moduri de viaţă oare? Metecne sufleteşti? Din fericire, condiţiile se schimbă și odată cu ele și modurile și metehnele. Ar fi mai greu de spus din cele câte se succed, care e cu adevărat modul de viaţă firesc și sănătos?

Dacă o fi vreunul…

Și totuși, după această afacere de „spionaj", a fost descoperit și spionul, anchetatorul acela neînduplecat și bine cotat între cadrele vigilente ale centralei NKVD-ului din Bautzen…

BAUTZEN — LA REVEDERE

…S-a sfârșit și escala mizeriei din Bautzen. Prin martie 1950, cu un grup de alţi 60 de deţinuţi am fost transporţai în Sachsenhausen. Închisoarea din Bautzen, la scurt timp după plecarea noastră a fost predată autorităţilor și guvernului german de Est. Ne-au sosit vești însă, că noua administraţie, administraţia slugilor a fost mai dură decât aceia a stăpânilor, atât că tratament general cât și ca alimentaţie. Am aflat de la sovietici, cât și de la noii arestaţi despre greva foamei și scandalul public care s-a dezlănţuit, când înfometaţii au ajuns la capătul răbdării. Deţinuţii au scris cu litere mari pe cearşafuri: „Ajutor! Salvaţi-ne! Murim de foame!" și le-au

spânzurat prin ferestre, în afara zidurilor galbene ale închisorii. Cum închisoarea și lagărul erau așezate pe un fel de colină a orașului, apelul disperat al deţinuţilor a putut fi citit de trecători şi difuzat din gura în gură, mai departe. Atunci, locuitorii, purtând coșuri pline cu mâncare, s-au strâns în faţa porţilor închisorii

Depășită de evenimente și lașă, noua administraţie — germană și democrată — a apelat la conducerea sovietică, care foarte binevoitoare i-a dat ajutorul său frăţesc și dezinteresat.

Cu această ultimă noutate, capitolul Bautzen, pentru mine s-a încheiat pentru totdeauna.

SACHSENHAUSEN — LAGĂRUL SPECIAL Nr. 1 — PRIETENI NOI –

La Sachsenhausen, în perioada sosirii noastre, era o mare frământare. Venise o comisie sovietică, căreia i se mai adăugase și un grup de poliţiști germani. Făceau împreună o triere a condamnaţilor și se vorbea mult despre o revenire asupra sentinţelor date, precum și despre o foarte probabilă eliberare, indiferent de pedeapsă. În realitate, nimeni nu știa exact ce anume urmărea această nouă selecţionare. Chiar gardienii nu vorbeau decât despre eventuala eliberare masivă. Mai mult, se părea că și noi, care venisem din Bautzen, fusesem special trimiși pentru această eliberare. Urmarea imediată a acestei fierberi a fost o totală lipsă de supraveghere a grupului nou sosit, așa încât am putut folosi din plin fericita întâmplare, hoinărind peste tot. Ne-am edificat însă repede ce chilipir ne putea aștepta și aici. În fond, era aceiași prăbușire din Bautzen, cu deosebirea că aici nu vom mai fi închiși în celule, ci în barăci. Aveam cel puţin aer. O noutate plăcută, fără-ndoială!

Stând de vorbă cu „băștinașii” am aflat că și aici era o mortalitate mare. Dacă s-ar verifica numărul morţilor din acest lagăr, de o comisie neutră și s-ar face serioase investigaţii, inclusiv dezgroparea, ca mijloc suprem de verificare, numărul morţilor din cauza mâncării proaste și insuficiente și a tratamentului inuman, între anii 1945 — 1950, ar depăși pe acela al morţilor din timpul guvernării naziste. Așa ne afirmau interlocutorii.

Acolo a murit și cunoscutul artist german, ca internat politic, Heinrich George, după o operaţie de apendicită.

Închisoarea și lagărul vestitului Sachsenhausen, deși îşi schimbase stăpânul, îşi păstrase în continuare faima. Noii loca tari erau aşteptaţi de aceleași gropi comune, pentru odihna de pe urmă.

În aceste lagăre de concentrare, majoritatea închisorilor erau în barăci, care rămâneau deschise tot timpul. Aici Prizonierii puteau acum ieși la aer sau să se plimbe, oricând aveau poftă, fără restricţii, în aceasta perioadă. Nimeni nu era folosit la niciun fel de muncă și toată ziua se lâncezea. Dar, la drept vorbind, în halul în care ne aflam, doar piele și oase, nu prea văd ce-ar putut lucra cu noi.

În timpul peregrinărilor prin lagăr, în cele câteva zile, am cunoscut mai de

aproape, vorbind cu ei în limba franceză, pe Raymond Souoillat, mai tânăr ca mine, de origine franceză și pe Kosticov, colonel activ din armata franceză, furat de sovietici din Hannover Despre ei vom mai vorbi când vom ajunge la Cercul Polar.

Trei săptămâni am vegetat aici în Sachsenhausen. Grupul francezilor m-a botezat din românescul Ion în Jean și m-a adoptat repede. Iar eu m-am simţit bine în societatea lor. Împreună cu ei, care cunoșteau toate dedesubturile închisorii, am făcut rost de îmbrăcăminte, de la magaziile înţesate rămase de la armata germană. Cu ce avusesem eu și cu ce m-au ajutat acești prieteni, eram bine echipat pentru vremurile grele, despre care îmi tot vorbeau Kosticov și Souaillat, că vor veni în curând. Deocamdată, eram tare bucuros de perechea de pâslari și de căciula de aviator, căptușită cu blană de oaie, pe care – ajutat de prieteni — o ciupisem de la magazia. În ce privește mâncarea, nicio deosebire între Potsdam și Bautzen, foamete, orbul găinilor, T.B.C., eczeme, bube, buboaie și furunculoză.

Wasserkrankheit… Drept să spun, de mers mergeam destul de greu. Dar auzeam cum scârţâie articulaţiile picioarelor – scârţâiau la propriu! Iar când am încercat să fac o săritură de pe loc, în care pe vremuri, eram de neînvins, picioarele nu mai m-au ajutat. Și-n loc să mă înalţ și să zbor peste ce doi metri obișnuiţi, am căzut în nas, ca bobocii de raţă. În ce privește greutatea, cred că ajunsesem la jumătatea greutăţii avută înainte de arestare.

ÎN DRUM SPRE SOARE RĂSARE
— TRANSPORTUL –

În aceste condiţii fizice, într-o bună noapte — pentru că la sovietici numai noaptea se petreceau toate — în loc de eliberarea despre care se tot vorbea, un grup masiv de deţinuţi am fost duși la gară și urcaţi într-un tren, cu vagoane de vite. Câte 60 de suflete într-un vagon. Trenul era foarte lung și i se atașase și un vagon bucătărie. Deci, era vorba de drum lung… În prima, a doua și a treia zi, ni s-a dat câte o fiertură caldă, adusă în ligheane sau căldări de tablă.

O căldare sau un lighean la 15 guri. Dar pentru aceste 15 guri nu se dăduse decât o singură lingură. O lingură de lemn, lăcuită frumos și cu un format rotund, special, pe care dacă nu știai s-o mânuiești, adică să sorbi din ea pe lateral, n-o mai puteai scoate ușor din gură și-ţi sfârteca încheietura buzelor.

Așa am păţit…

După fiecare sorbitură, lingura trebuia „mânată”, adică trecea la vecin, într-altă mână și altă gură. Și tot așa mereu de la unul la altul, până-și încheia ciclul ei de 15. Apoi plimbarea sau mânarea lingurii îşi reîncepea cursul… iar și iar…

Ne-am adaptat destul de greu stilului, dar foamea a împins și pe cei mai simandicoși să-și uite civilizaţia și să accepte „Mânatul” lingurii, impus de împrejurări sovietice, comunitare.

Începeam înfrăţirea prin folosirea în comun a aceleiași linguri…

Numai că o glumă veche și banală, aruncată când în spatele scriitorului Pușkin, când a cunoscutului Suvorov, a stricat echilibrul stabilit de mănatul lingurii. Inovaţia

generată de glumă, ca oricare noutate, a produs o adevărată revoluţie și nemulţumire, elocvente pentru ilustrarea și înţelegerea stării noastre de spirit.

Așa dar, gluma cea veche spunea, că unul sau altul din cei doi oameni de spirit ai imperiului, Invitaţi fiind la masa ţarului ar fi fost lăsat intenţionat, fără lingură. Se pariase și se urmărea în taină cum se va descurca oaspetele. Era vorba de haz, de o simplă desfătare, la care spiritualul comesean, făcându-se că nu observă nimic, și-a improvizat o lingură din coajă de pâine, încercând să se descurce. Odată operaţia sfârșită, se mai zice că, respectivul, ar fi spus:

— Ei, să vedem acum cine-i în stare să-și mănânce lingura!…

Cei 15 au adoptat soluţia glumei și din miezul acela negru și acru al pâinii, s-au modelat linguri, linguri ovale, de concepţie vest-europeană. Că scula improvizată, dintr-un material așa de prost, nu rezista până la capăt, n-a fost problemă. Partea cea gravă, care a produs o revoluţie veritabilă și încăierări, a fost pierderea controlului asupra distribuţiei bunului de consum.

Mâinile mai dibace, mai rapide sau mai la îndemână așezate, cărau prea des și ochiul înfometat neputând tolera anarhia și furtul de la gura altuia, a protestat vehement. S-a renunţat deci la avantajul proprietăţii personale, la fel de rapid cum se și adoptase. Așa dar lingurele au fost mâncate și s-a reintrodus mânatul. Norocul a fost că între timp, nu se instaurase o putere centrală de guvernământ, altfel încăierarea s-ar fi soldat cu sânge și cu pedepsele prevăzute în legi. Dar de ce să ne mirăm de niște bieţi înfometaţi, când, din istoria oamenilor liberi și sătul, aflam că aceleași probleme de circulaţie și respectiv distribuţie a bunurilor de consum au dus la încăierări și controverse grave între economiștii de salon și la atâtea revolte sociale în decursul vremurilor! Aici în lumea asta hămesită și cu mintea înceţoșată de spectrul morţii, o lingură în plus sau minus din căldarea asta cu fiertură, care timp de nouă ani — pentru mine — a fost un veșnic prilej de gâlceavă și dispută, lua proporţii de viaţă și de moarte. Era hârdăul lui satan!

În jurul unei felii simple colţ sau mijloc de pâine, se ducea o luptă strânsă. Colţul avea o parte de coajă în plus. Singura parte mai bună a acestui pământ moale și acru. Dat la cântar, fiind mai copt, deci mai ușor, avea și avantajul că era cantitativ mai mult. Iată atâtea prilejuri de inechitate, în jurul felului cum trebuie să se împartă fiertura zilnică că nu-i tot una să ţi se dea întâi sau la urmă. Deci fiecare trebuia să fie rând pe rând, întâi, al doilea, al treilea… ultimul.

Apoi asupra modului cum se distribuia plusul, dacă era. Discuţia se încingea în jurul fiecărei bucăţele că nu-i totuna dacă ești primul sau ultimul la cotoare de varză, strânse după ce au fost păscute de oi — la urzică sau măcriș, cosite când erau înalte cât călăreţul cu cal cu tot — la hrișcă sau la mei, ca să nu mai vorbesc de rămășiţele cu pește împuţit sau de carne de cămilă adusă cu viermi cu tot, tocmai din Kazahstan. Se purta o luptă strânsă!

Pentru fiecare ciot în parte, pentru fiecare noutate neprevăzută, oamenii aceștia înfometaţi se băteau și se mai bat poate în numele echităţii și moralităţii sociale Cum era deci posibil să dispară măsura dreaptă și controlabilă a lingurii unice, chiar dacă trebuia „mânată”?

BREST — LITOVSK
COMISIA MEDICALĂ ȘI TÂRGUL ROBILOR

Dar să nu anticipez! Eram încă novice într-ale mizeriei! Nu străbătusem decât câteva escale: Lauter, Dresden-Radebeul, Nonennenkloster, Potsdam, Bautzen, Sachsenhausen și abia ajunsesem în Brest-Litovsk, localitate cu nume sonor, unde, în 1917, după luptele de pe întinsul lacurilor și din cauza revoluţiei, s-a încheiat pacea separată dintre Germania și Rusia ţaristă.

Așadar am ajuns în Brest-Litovsk. Suna, de undeva, din străfunduri a destine istorice… Suna a răscruce de vremuri…

Direct, din tren, am defilat printre două rânduri de sentinele, până la o baracă, unde despuiaţi ca niște nou născuţi, am trecut în galop prin faţă unei comisii medicale. După criterii sovietice, s-a făcut o selectare. Așezai piciorul pe un scaun improvizat și ţi se apăsa pe falangele degetelor de la picior, apoi mai sus pe labă. Rămânea sau nu rămânea o urmă, care-și revenea foarte încet… Apoi luai piciorul și te răsuceai pe ambele flancuri și erai ciupit de fesă frecându-ţi-se ușor pielea între degetul mare și arătător, așa cum face burghezul când cumpără ștofă sau catifea în magazin. Întindeai după asta braţele, închideai și deschideai palmele cu degetele resfirate, scoteai limba, nu-ţi venea însă să te strâmbi, în sfârșit, zgâiai ochii.

Doctorii respectivi, după normele lor, înţelegeau din treaba asta ceea ce era de înţeles, te evaluau — în taina lor — sumar și-ţi arătau să treci la stânga sau la dreapta, fără nicio explicaţie.

Din când în când se mai scăpa un „harașo" ori „niet", din ale căror câteva repetări am conclus rapid că cei din dreapta erau corespunzători scopului tainic, iar cei din stânga neghină netreb nică. Am fost trecut în stânga. Eram deci un netrebnic. Souaillat și Kosticov și apoi alţi câţiva dintre apropiaţii mei francezi au fost trecuţi tot în stânga.

Aveam să aflu mai târziu că întregul grup din dreapta a fost înapoiat în vagoane deja pregătite și expediate direct la Cercul Polar, într-un lagăr de lângă Vorkuta, în Republica Autonomă Socialistă Komi.

Nouă, necorespunzătorilor, așezaţi de-a stânga, între care am descoperit și câţiva infirmi, ni s-a rezervat bucuria unui popas de 3 — 4 zile, în închisoarea de tranzit, din Brest-Litovsk, de unde am fost încărcaţi în Stolîpinsky-vagon, adică în vagoane de mare distanţă, prevăzute cu compartimente, în care se puteau întinde platforme de dormit suprapuse. Am fost zăvorâţi câte 15 — 20 în fiecare compartiment, după ce în prealabil ni se înmânase hrana rece pe trei zile: pâine, zahăr și hamsii, adică niște peștișori, mici de tot și îndrăcit de săraţi.

Nici nu părăsisem bine pușcăria și alimentele date fuseseră mâncate. Mai bine sătul odată decât trei zile flămând!…

Deși ni s-a atras atenţia de cei experimentaţi în materie, aproape toţi deţinuţii au călcat sfaturile și au mâncat și hamsiile.

cum era și firesc setea, care s-a dezlănţuit chiar din închisoare, a fost groaznica,

deși acolo s-a mai putut găsi apă. În vagoane, însă, închiși cu gratiile, nu se mai putea căpăta nici apă și nici dreptul să mergi la vreuna din cele două încăperi de la capetele fiecărui vagon, unde se aflau instalaţiile sanitare pentru treburile zilnice. Norma gărzii era fixă: seara și dimineaţa. În rest puteai să urli, puteai să mori! Dacă nu te reglai conform normelor, nimeni nu avea niciun interes să te audă.

Dar ieșirea pentru treburile zilnice a adus o nefericire mai mare. Cu gâtlejurile arse de sărătură și înnebuniţi de sete, deţinuţii au băut apă nepotabilă din bazine și rezervoare.

Urmarea a fost o tragicomedie generală, care a transformat vagoanele într-un iad de duhoare, care a durat pe toată distanţa Brest-Litovsk-Minskul lui Gorin-Moscova.

Și cu toate acestea, nu peste prea mult timp, mi-a fost dat să văd că au mai rămas oameni, care n-au învăţat nimic, oameni care au uitat tot, chiar după o păţanie ca asta.

MOSCOVA — KRASNÎI PRES

Într-una din gările de periferie ale Moscovei, am fost descărcaţi din tren și împinși în dube. Erau dube cu pereţii metalici în interior, dar dublaţi spre exterior cu un altul, care avea ferestre mate, purtând inscripţii foarte diverse: „Pâine”, „Pește”, „Carne”, „Fructe”. Era al doilea prilej când verificam afirmaţia despre vestitele dube ale NKVD-ului. Așa dar era exact și nu doar vorbe de bârfă sau de clacă.

Ma întreb de ce era nevoie de mascarada asta? Ce mai aveau de ascuns când toată lumea știa și vorbea? Vestul oare a știu.

Ce aparente mai aveau de salvat? Să concludem că nerușinarea NKVD-ului sau mărginirea lui poliţistă era chiar mai mare decât i se atribuia.

Până la închisoarea Krasnîi Pres din Moscova, la care am fost transportat, de data aceasta am fost „Alimente”. Altă dată voi fi „Carne” și în sfârșit „Fructe”.

Închisoarea aceasta, avea — după cum repede am putut afla — un tranzit uriaș. Zilnic veneau și plecau între 2.500 și 5.000 de deţinuţi, din cele mai diverse și spre cele mai neașteptate direcţii. Pe dinafară era o clădire obișnuită, dar în interior – ca peste tot — un iad.

Odată încarcerat, aveam să întâmpin o altă belea. Îmbrăcămintea de care-mi făcusem rost în lagărul din Sachsenhausen, cu ajutorul prietenilor mei francezi, a trezit poftele și invidia multora din închisoarea aceasta de tranzit. Haina mea de *piele, pâslarii, mănușile* îmblănite și căciula mea de aviator, îmblănită cu piele de oaie au plăcut la nebunie acestor oameni care se frecaseră de gerurile nordului. Le sticleau ochii și m-au înconjurat. Fără să-i fi poftit la vorbă, cu nerușinare, au început târguiala cu mine.

Pictura: Julius Stürmer

„PUTEREA SOVIETICĂ" o nouă democraţie… pentru Europa?

— Cât vrei pe haina asta de piele? – întreabă unul.

— Pâslarii ăștia nu-i vinzi? se băgă al doilea.

— Dar căciula? făcea un altul.

— Ce-ai să faci mă cu ele? Tot ţi le ia!

În jurul meu era o adunătură, ca la bâlci. Deși novice în astfel de treburi, mi-am dat seama că ăștia nu-s cumpărătorii adevăraţi, ci simpli intermediari sau provocatori.

Au început tentaţiile cu bani, mâncare, ţigări… Mi-au înșiruit întreaga gamă de monede forte din pușcărie, în faţa căruia s-ar fi închinat nu numai Andromaca sau Penelopa, ci chiar virtutea însăși. Dar n-am cedat. Miroseam deja primejdia, dar fie ce-o fi! Refuzul meu a rămas categoric. Nu-mi trebuia nici mâncarea, nici zahărul sau ţigările, nici hainele lor vătuite, care — poate mi-ar fi ţinut mai cald decât haina mea de piele.

M-am desfăcut cu greu de cercul care mă încolţise și m-am îndepărtat, căutându-mi grupul. Am simţit că sunt supravegheat și urmărit de aproape. Din puţina experienţă de până acum, simţeam primejdia, dar nu puteam bănui ce forme ar putea îmbrăca. Eram totuși între oameni, chiar dacă erau ei borfași.

Ce s-ar putea întâmpla? Aveam însă să aflu, că în pușcăriile sovietice, între oameni, se petrec lucruri uneori mai cumplite și mai de necrezut decât în junglă…

PÂNĂ LA DUMNEZEU TE MĂNÂNCĂ SFINŢII

În sfârșit, a venit un oarecare cu o listă lungă și a început să strige numele celor din grupul cu care sosisem. Făcea un pachet de 10 suflete și-l expedia. Grup după

grup plecau spre destinaţia hărăzită. Am remarcat că rămăsesem singur. Așa dar, am conchis eu, e treabă cu aranjamente și dedesubturi, iar oficialitatea pare a nu fi chiar străină, de lucrătura ce mă pândea.

Dar, eu știam încă de la Moreni, de pe Valea Prahovei că „Până la Dumnezeu te mănâncă sfinţii"!

Până la urmă, am fost încredinţat unei matahale cât muntele, care m-a condus, fără să-mi adreseze vreo vorbă, la etajul III.

Într-o încăpere lungă, îmbâcsită de fum gros de tutun prost și cu mirosuri acre de sudoare omenească. Prin pâclă am distins de-a lungul celor două ziduri lungi ale încăperii, două rânduri de paturi suprapuse. Paturi comune. Locatarii, care jucau cărţi, la intrarea mea și-au întrerupt activitatea, fixându-mă cu privirea. Din cauza căldurii înăbuşitoare, toţi erau îmbrăcaţi foarte sumar. Unii erau despuiaţi, exact așa cum fuseseră aduși pe lume de maica. Fără nicio jenă.

Se făcuse tăcere, și parcă citeam o așteptare încordată.

— Dezbracă-te mă, că mori de cald aici! aruncă tot ce ai pe pătura asta! Mi-a vorbit, pentru prima dată, însoţitorul, matahala și mi-a vorbit foarte convingător.

Am reflectat scurt, l-am privit îndelung și m-am despuiat la fel ca și ceilalţi.

Câţiva s-au coborât din paturile lor și m-au înconjurat. Eram ca un singur șoarece, înconjurat de mâţe. Și tot timpul era tăcere. Era Impede pentru mine că ceva se pusese deja la cale și că eram sortit să fiu victimă. Se aștepta un deznodământ, o reacţie, o împotrivire. Înţelegeam clar că eram provocat pentru a mi se smulge ce nu voiam să vând… Dar mai înşele geam că orice împotrivire, de data aceasta, era fără niciun sens.

— După șapcă pare a fi neamţ! a zis unul.

— Și-i prea îmbrăcat! E un domn neamţul ăsta!

— Balșoi capitalist! mi-a zis un altul.

Au urmat apoi întrebări nenumărate. Întrebările obișnuite în astfel de ocazii.

Cine sunt? De unde sunt? Când și de unde m-au arestat? De ce? De unde vin acum? câţi au fost în transport, și câţi au murit? Ce mai este nou pe afară?

Încet, încet curiozitatea li s-a stins, m-au despresurat, iar eu m-am lămurit repede. Tot bagajul meu dispăruse ca prin farmec, inclusiv rucsacul și hainele de pe mine. Rămăsesem gol. Pe podea mai rămăsese pătura.

Nu-mi venea să-mi cred ochilor. Nu puteam totuși crede, deși vedeam că nu mai e nimic. Și-am rămas prostit, înţepenit ca o bucată de lemn.

PIOTR IVANOVICI — FIUL EPOCII ACTUALE

Un tip ca de la celebra Sing-Sing, cu o voce dogită de bas, m-a adus la realitate. Stătea, undeva, pe un pat izolat și avea întinse în faţă niște cărţi de joc:

— Parcă spuneai că ești din România, după câte am auzit, nu? I-a vino mai aproape, mi-a zis el într-o limbă românească stâlcită și înmuind puternic consoanele, așa ca în rusește.

Ceilalţi tăceau și ne priveau foarte curioși.

M-am apropiat, iar el a continuat:

— De unde ești din România? Din București?

— Nu de la Ploiești!

— Aha, de la petrol! A făcut el. Chiar din Ploiești?

— Nu, de la Moreni!

— Știu, știu eu unde vine. Lângă Valea Voivozilor este Moreniul ăsta. Dar vino și stai jos! M-a invitat el.

Apoi mi-a întins mână:

— Piotr Ivanovici, așa să ştii că mă cheamă pe mine. Piotr Ivanovici! Și să nu uiţi!

M-am așezat alături de el și așteptam să mă mai întrebe ce avea de gând, ca apoi cu aceiași nepăsare ca a lui să-l întreb și eu pe el, de unde știe limba și cunoaşte așa de bine locurile pe unde mă născusem. De abia așteptam să-i întorc vizita!

Nu mi s-a mai adresat mie însă, ci celor din cameră. Cu o voce foarte liniștită și indiferentă spunea ceva într-un jargon, din care n-am putut înţelege nimic, deși, în sinea mea, mă convinsesem că, din discuţiile cu Constantinov și Ionas, începusem s-o rup oarecum bine pe rusește.

Au înţeles însă cei cărora li se adresase pentru că, binișor, binișor ca prin farmec, spre marea mea nedumerire, pe pătura care încă mai rămămsese întinsă, în dreptul ușii, au apărut toate lucrurile care-mi dispăruseră. Apoi, după ce, tot unul din ei, le-a strâns cum fuseseră le-a adus lângă noua mea cunoştinţă, Piotr Ivanovici.

— Știi — mi s-a adresat aducătorul lucrurilor — să-i ierţi pe băieţi, dar erau tare curioși să vadă și ei și să pipăie măcar lucrurile astea venite din altă ţară. Știi e tare greu să-ţi ţii în frâu curiozitatea.

Piotr Ivanovici i-a făcut un semn să ne dea bună pace și strângându-și cărţile răvășite, cu care jucase până atunci, și-a deschis băierile inimii.

Fusese soldat în Armata Roșie, dar s-a pomenit că din senin e prins de o nebuneală. Se săturase de mers prin noroaie, se săturase de gloaţe, de ordine și de politruci. Într-o bună zi, a dat dracului războiul și a dezertat. Nu s-a mai prezentat la unitate și asta a fost tot.

Cunoscuse în satul Pleșa de lângă Moreni, o femeie pe care o chema Maria și a rămas multă vreme ascuns la ea.

— Uite! Astea două batiste sunt cusute de ea! A făcut el, scoţând dintr-un buzunar două batiste și pentru că și tu ești român n-a și ţie una, să ai amintire de la mine! Să ştii că eu am iubit-o mult pe Maria asta! Dacă tu te întorci acasă, să te duci pe la ea, să i-o arăţi și să-i spui despre mine. Pentru că eu singur nu mă voi mai putea duce, te rog să nu uiţi!

Trebuie să spun că batista aceasta de la Piotr Ivanovici, am purtat-o peste tot pe unde am trecut și o mai am și astăzi la mine. Pe Maria n-am mai aflat-o!

Deocamdată, mă aflu lângă prietenul meu cel nou Piotr. Eu tac și el vorbește. I s-au trezit toate adâncurile și tristeţile unei vieţi risipite.

— Am dezertat așa dar și am făcut împreună cu alţi dezertori o bandă mare. Furam de toate, dar mai ales mașini, pe care le vindeam foarte avantajos la alţi hoţi mai mari și mai pricepuţi decât mine. Maria mă ajuta, Maria mă găzduia, Maria a fost sufletul meu… Și să ştii că ne-am iubit de-adevărat… A fost singura dată în viaţa mea când m-am simţit liber ca pasărea și am trăit după pofta inimii… Și nu-mi pare rău… Mă bucur că te-am întâlnit și mă bucur că o să treci pe la Maria, dac ai trăi…

Am stat cu Piotr Ivanovici unsprezece zile. I-am spus și eu povestea mea, iar el despre a lui. Și atât am tot povestit amândoi, încât nu știu cum s-au scurs zilele. Povestirile lui Piotr, în marea lor majoritate par atât de năzdrăvane, încât până acum nu prea mi-a venit să le spun cuiva. Nu era nici locul și nici cazul… Pentru că s-ar putea totuși să fie adevărate, voi aminti doar câteva… Eventual s-ar putea confirma sau verifica adevărul lor de martorii împrejurărilor. Am avea în felul acesta, niște documente a e vremii, care vorbesc despre moravurile și dezlănţuirile omului, din această nouă epocă de aur a omenirii…

Zicea Piotr Ivanovici, că o altă bandă de dezertori și fugari sovietici — și-i părea rău că nu-i venise lui ideea asta grozavă, — îmbrăcaţi în uniforme și asumându-și rolul de patrulă sovietică, opriseră pe șoseaua naţională mașina fostului rege al României — Mihai I. – care se întorcea de la reședinţa din Sinaia spre București. Le-au luat absolut tot ce au avut asupra lor — regelui și însoţitorilor. Apoi i-au dezbrăcat și i-au lăsat pe șosea, iar ei — deghizaţi în patrulă — au plecat cu mașina regală.

Prima mașină, care trecuse după jaf pe șosea, s-a întâmplat să fie cu soldaţi ai S.U.A., din București, care se întorceau din Brașov, unde îşi făcuseră weekendul. Regele le-a explicat despre ce este vorba și plecând în mare viteză spre capitală, au oprit la Câmpina, la comandatura sovietică locală, unde au depus protestele respective.

S-au luat măsuri și s-a pornit în urmărirea bandei.

— N-a fost prea greu să-i prindă, pentru că dobitocii – spunea cu acreală Piotr Ivanovici — după o astfel de ispravă, n-au avut altceva mai bun de făcut, decât să se oprească la cel mai mare restaurant din orășelul Băicoi, la „Dobrescu”, așezat chiar la încrucișarea șoselei naţionale cu o șosea secundară.

Au fost înconjuraţi, arestaţi și împușcaţi pe loc — cu toată intervenţia regelui și a soldaţilor americani.

Din toate aceste amănunte date de Piotr, lucrurile pot fi verificate. Altfel a fost o simplă fantezie de pușcăriaș, chiar dacă ele sunt puse în slujba răului. Căci nu știu de ce, dar am trăit tot timpul cu sentimentul că Piotr Ivanovici avea totuși boala gigantismului. Tot ce făcea, tot ce spunea, fără să și le atribuie neapărat personal lui, trebuia să aibă proporţii. Chiar cele mai concrete subiecte ale povestirilor lui erau întotdeauna hiperbolizate. Dimensiunile întâmplărilor și evenimentelor, deși narate fără ornamente stilistice ţineau să fie monumentale.

Zăcea, poate, în adâncurile acestei epave omenești un suflet de vizionar neînţeles, de arhitect neizbutit sau de mare poet ratat, pe care plumbii

împrejurărilor îl dăduseră la fund, și de fiecare dată, la fiecare nou avânt să-l zvârle într-un alt marasm de drojdie și neputinţă, cu aripile năzuinţelor frânte.

Și astăzi, când îmi amintesc de acest uriaș, cu suflet de copil, pe care hazardul mi l-a tocmit prieten, învăţător și protector într-o perioadă de grea încercare a vieţii mele, nu pot să nu-l apropii de cei mai celebrii și specifici eroi ai literaturii clasice ruse. Piotr a reprezentat pentru mine un ciudat amestec de Asia lui Turgheniev și de Rogojin, de Dimitri Karamazov, de Rasvolnicov și Stavroghin ai lui Dostoievski.

Dar Piotr era fiu al epocii actuale, oricâte fire și rădăcini ar fi avut în trecutul tumultuos și haotic. De aceia, comparându-l cu termeni din realitatea actuală a sovietelor, Piotr a reprezentat pentru mine simbolul viu al giganţilor ridicaţi cu multă migală și trudă în ultimele patru decenii de cele două sute de milioane de martiri.

Magnitogorsk, Donbas, Dnieprepetrovsk, Dnieperstroi, Uraleţ, Kirov, Valea Peciorei, Norilsk, Novosibirsk, colhozuri, sovhozuri, crescătorii, încrucișări, pionierat, pionierat!… Peste tot cuprinsul imensităţii acestea geografice, numai giganţi și gigantisme. În fapte, dar mai ales în vorbe!… Peste tot, giganţi și gigantisme care fumegă, oameni care se agită și fierb, ţes gânduri negre și visuri, dar lâncezesc în subproducţie și rebuturi.

Colhozuri milionare, cu colhoznici flămânzi! Fabrici ultra dotate, cu muncitori și intelectuali prost îmbrăcaţi sau goi, furnale și turnătorii măreţe, hidrocentrale și laminoare de ultima concepţie, dar oţeluri și ţevărie aduse din neînsemnata Suedie, utilaje și vapoare din dispreţuita aceia de Finlanda sau Japonia, milioane și milioane. An după an de chintale sau tone da grâu și alte cereale de la bestiile capitaliste din S.U.A., Canada sau Australia, după ce noilor mentori ai omenirii nu le-a mai reușit mistificarea și furturile din ţările botezate, surori și prietene…

În vorbe, visuri și veșnice frământări, Piotr Ivanovici va rămâne, probabil, de-a pururi gigantic și de neînţeles, tumultuos, haotic și complex. Exact așa cum îşi încheie sublimul Serghei Esenin, un poem dedicat patriei sale:

— „Rusia balșaia
Rusia duraia”.

— „Să vezi ce mi-a istorisit unul, care prin 1945, se găsea în anturajul ministrului nostru de externe Vîşinski, când fusese la tratative, la voi, în România, mi-a șoptit într-o altă zi Piotr Ivanovici, continuând șirul năzdrăvăniilor, în care erau implicate personagii foarte importante. Vîşinski, împreună cu suita lui, se dusese la o conferinţă, care se ţinea la Snagov, localitate de lângă București, unde este un lac și un mare restaurant în mijlocul pădurii, pe care tu trebuie să-l ști.

La întoarcere, deși cu escortă și alai de mașini, o bandă puternică de dezertori din Armata Roșie, le-a blocat șoseaua și i-a atacat. Le-a luat și lor tot ce au avut de valoare și i-a lăsat în mijlocul pădurii. Dar și ăștia au fost niște proști. În aceeaşi zi au fost prinși în restaurantul „Mioriţa” de la șosea, făcând chef pe malul lacului. Acolo, pe marginea lacului Herăstrău, în faţa restaurantului au fost executaţi fără nicio anchetă. Așa mi-a spus individul din anturajul lui Vîşinski, pe care eu personal

l-am întâlnit în închisoarea, și crede-mă, zicea Piotr, n-am putut să pricep, ce-i trebuia boului ăsta să facă spionaj și să trădeze secrete de stat? Avea 25 de ani bătuţi pe muchie. Sau oare — a întors-o tot el — nu cumva știa și văzuse prea multe și trebuia să fie pus, undeva, la loc sigur?

Oare să fi fost nevinovat? Că nu prea părea prost să-și bage singur capul sub evanghelie! Da! Nu se ştie că pământul – s-a răzgândit tot el —, la noi cam așa merg lucrurile. Astăzi mare, mâine în pușcărie. Azi în pușcărie, mâine iar mare. Asta pentru unii. Legături cu oameni mari, întorsături politice…

Numai cei mici de tot fac la pușcărie, de-i ia dracul. De Ivan nu se mai sinchisește nimeni. Totuși merge la noi o vorbă. Rușii sunt împărţiţi în trei. O parte conduce, o parte sunt liberi, dar la munca de jos, iar a treia parte sunt în pușcărie. Cam așa e împărţeala, 1 la 3. Apoi ies ăia din pușcărie și trec la munca de jos, cei de la munca de jos trec la conducere. Dar nu la conducerea de vârf, ci numai niște nacialnici, peste cai sau vara bucătărie, magazie, socotitori, brigadieri, nu cine știe ce. Iar ce de la conducere intră la boșcă. Și după un timp, iar învârtește roata, trecând prin toate treimile. Și mișcarea asta este zilnică pentru prostime și cei de la mijloc. Mai rar se mai întâmplă și cu cei de sus. Dar chiar de jos să se urce sus, nu!

N-am prea auzit. Aia a fost numai o dată, când s-a făcut revoluţia. Atunci a fost bătaia peștelui. Acum nu mai ţine. Ai de s-au prins bine de scaune, nu le mai dau drumul. Asta-i măi, frate Ioane, lua-m-ar dracu' de prost!" Și când ajungea la astfel de stări, Piotr cădea, pierdut în muţenie.

Cele spuse de Piotr s-ar putea să fie simple vorbe de clacă, simple născociri de minte înfierbântată. Totuși ori cum ar fi ele, sunt mari puţin fanteziste decât informaţiile, dezminţirile, garanţiile sau dările de seamă asupra realizărilor, mâinii frăţeşti și prieteniei sovietice, trâmbiţate prin presă, radio și agenţia T.A.S.S.

Șederea la Krasnîi-Prest, datorită simpatiei lui Piotr Ivanovici a însemnat pentru mine o refacere. Piotr izbutise să-mi aducă mâncare și mă obliga să nu las nimic din ce-mi aducea.

Mă îndopa. Mi-am dat seama că era temut de toată lumea și că legăturile lui tainice, dar de încredere, se întindeau și asupra paznicilor.

De bună seamă era o legătură a răului. Pe undeva jefuiau în comun, pentru că niciodată n-am știut cum apăreau ca din senin alimente și diverse lucruri. Am stat prea puţin împreună pentru a lămuri aceste mistere. Am mirosit însă — așa socotesc eu — unul dintre sisteme. Erau scoși din celulă 2 — 3, sub masca ieșiri la treburile firești și introduși în celula unde trebuia să dea lovitura. Peste noapte, după ce operau și puneau totul la punct, sub aceleași justificări sau altele erau scoși și împărţeau prada la destinatari, paznici sau alte celule unde totul dispărea fără de urmă. Garanţia supremă că nu se putuse întâmpla nimic și care îndepărta orice suspiciune era sentinela, care niciodată nu știa nimic. Îşi făcuse doar slujba, conform consemnelor în vigoare.

Probabil, că dintr-o astfel de jecmăneală scăpasem ca prin urechile acului și eu, datorită simpatiei lui Piotr pentru Maria din satul Pleșa, de lângă Morenii mei.

În curând aveam să văd blestemăţii și nerușinări mai mari decât jaful de aici. Și toate cu complicitatea mută a oficialităţilor mai mici sau mai mari, care-și rotunjeau câştigul şi-şi îndulceau soarta.

Sub aceiași oblăduire tăcută a fost crunt bătut, sub ochii mei, un fost procuror din Leningrad, invalid de război, de un picior, care a fost lăsat intenţionat pe mâna deţinuţilor care-l recunoscuseră. Firește, nimeni n-a văzut și n-a auzit nimic.

Vendetta, cumplita vendettă a condamnaţilor asupra neamului judecătoresc se împlinise, cu complicitatea autorităţilor, care desigur avea și ea o răfuială cu respectivul procuror, iar dimineaţa în zori, victima purtată pe o pătură și în nesimţire a fost predată sentinelei pentru a fi dusă la ambulatoriu.

Între Moscova și Vorkuta, este drumul lung… și… plin de lagăre

În cea de a zecea zi de ședere în Krasnîi-Pres, după ce a dat câteva dispoziţii în același jargon de neînţeles, Piotr Ivanovici mi-a înmânat câteva pacheţele cu alimente și tutun pentru drum.

— „Mâine vei pleca! mi-a zis el. După ce vei face oprire la Vologda, o să vă ducă la Vorkuta. Să ai grijă de tine!

Asta e prima lege, iar a doua: Să nu te omori cu lucrul. Să nu faci pe viteazul și să nu te îmbeţi cu vorbele, dacă nu vrei să-ţi lași pe acolo potcoavele. Iar dacă pe unde oi trece o să ai necazuri cu cineva, să le amintești de Piotr. Spune-le că eu sunt prietenul tău și dă-le veștile pe care le știi. Iar când o să ajungi acasă în România, treci pe la Pleșa, pe la casa lui Maria și dă-i batista pe care ţi-am dat-o în seara când ai venit. Și spune-i despre mine tot ce știi, dacă ai să mai afli ceva. Și

să-i mai spui că n-am uitat-o, dar că-i tot degeaba. La ea nu-i niciun chip să poţi ajunge. Și poate că e mai bine așa pentru toţi. Ce a fost a fost frumos și nu se mai întoarce… Dar să știe că mi-a fost dragă și n-am uitat-o!"

Omul ăsta mă îndatorase mult și pentru că înţelesesem, că din toate lucrurile pe care le văzuse la mine, îi rămăseseră ochii la pantalonii mei de camgam „Made in S.U.A.", i-am scos din rucsac și i-am întins:

— Știu că-ţi plac și ţi-i dau din toată inima!

L-am privit cum îi admira și-n poza asta mi-a rămas și astăzi în minte, Piotr Ivanovici, sfinxul din Krasnîi-Pres.

FOSTA MĂNĂSTIRE DIN VOLOGDA

A doua zi, a fost așa cum mi-a spus Piotr. Am fost scos din celula de tranzit șiâm barcat pentru Vorkuta, cu prima etapă Vologda. Din discuţiile purtate în tren, mi-am dat seama că fusesem singurul care scăpasem neușurat de bunurile sale pământești. Așa dar, încă odată m-am convins că prezenţa întâmplătoare a lui Piotr în tranzitul de la Moscova fusese salutară, după cum tot salutară se va dovedi simpla pronunţare a numelui lui la Vologda și Vorkuta. Tainica forţă a lui Piotr, fără aparate de constrângere, peste pustietăţi azvârlite la mii de kilometri unele de altele, pare de neînţeles. Numele și prietenia lui, în plină vraiște și destrăbălare morală, au fost mai respectate decât ordinele lui Alexandru Machidon pe cuprinsul imperiului lui civilizat. Chiar dacă era o simplă bandă de borfași, ramificaţiile și trăinicia legăturilor dintre ei, pot fi pildă organizaţiilor statale, prin adâncimea și temeinicia comunităţii de interese vitale.

În Vologda, am rămas trei săptămâni, închis într-o mănăstire veche, cu ziduri groase, de un metru și jumătate, înălţate aici pe timpul vestitei Ecaterina II-a. După câte am putut afla de aici din Vologda nu puteam fi duși decât la Anhanghelsk, spre Marea Albă sau spre Cercul Polar, la Vorkuta, pentru că aici este ultimul nod mare de ramificaţie al căilor ferate sovietice. Am mai aflat deasemeni, că pe aici, prin închisoarea aceasta de tranzit din Vologda s-au scurs de-a lungul anilor din urmă. pentru împrospătarea pușcăriilor și cimitirelor Nordului, contingente de milioane de oameni, din toate naţionalităţile.

Aici, în Vologda m-am reîntâlnit, după despărţirea din Brest Litovsk, cu o parte din cei plecaţi din Sachsenhausen. Printre ei Dr. Gerhard Rönicke din RFG, cunoscut specialist și inventator, în radiolocaţie și aparate radar, care venea însă de la lagărul de specialiști din Moscova.

La intrarea în pușcărie mi s-a făcut o percheziţie à la russe ceea ce însemna despuiat ca la naștere și apoi cercetare amănunţită în toate părţile trupului, între degete, la subsuori, în urechi, păr, sub talpă, sub limbă, pe laturile gurii, inclusiv în restul orificiilor și tuturor dedesubturilor unui organism viu.

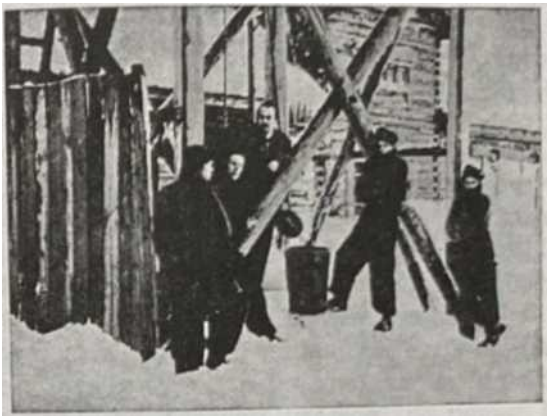

Foto iarna 1954 — 1955

…Între Kotlas și Vorkuta
…tineri din Ucraina și *Baltica, la căratul apei într-un lagăr…*
zece ani după război, câţi ani aveau ei atunci???

Aici, la Vologda am întâlnit cumplita aceia de calamitate a ploșniţelor, din cauza cărora n-am putut avea niciun fel de odihnă. Dimineaţa deţinuţii erau mai obosiţi decât seara, iar trupul era plin de puncte roșii și numai ciupituri. Cumplită bestie vietatea asta și perfidă. Deţinuţii îşi construiau din pături și cearşafuri cele mai inventive baldachine și saci în care căutau să se scufunde ca în niște adevărate submarine.

Zadarnică orice încercare de izolare, pentru că monstrul s-a dovedit întotdeauna mai iscusit și pătrundea prin tifonul pus la priza de aer, sau cine știe prin ce colţișor tainic, spre carnea și sângele de om.

În tăcerea nopţii — auzeam cum cad, cum cad mereu, când îşi dădeau drumul din tavan ca niște adevăraţi parașutiști, de pe tavanul pe care cu anevoie se urcaseră, pe cearşafurile în care ne ascundeam. Vietatea aceasta neînsemnată și puturoasă ne-a făcut iadul mai iad. Covârșitorul număr ne paraliza, ca pe niște noi Guliveri, într-o altă variantă, decât aceia a piticilor și sforilor din pânza de păianjen, născocită de ironicul Swift. Și nu era chip să scapi de ele. Nici cu fum de ardei, nici cu gaz, nici cu flacără. Oricum, tot apăreau. Și-n plus nu erai de capul tău, chiar dacă mereu se încercau deparazitări… Timp de trei săptămâni, bestiile acestea mărunte ne-au însemnat adânc calvarul acestei etape, acoperind ca importanţă — în mod absolut — toate celelalte lipsuri sau dureri. Ei da, la Vologda, pot jura că nu-mi aduc aminte să fi simţit vreodată foamea! Noroc de ploșniţe. Le iert și le mulţumesc pentru așa o fericire.

Da, da, „Paraziţii”, de orice rang și-n orice domeniu ar exista, sunt o calamitate greu de suportat, dacă mai ales — ţi se ia orice posibilitate de a-i înlătura. Te duc până la disperare și fapte care frizează nebunia!

PLOȘNIŢA DIN 7074 ȘI UN MUCALIT

„Mult mai târziu, peste câţiva ani, după multe alte etape și escale de mizerie, poposind în lagărul 7074, pentru scurtă vreme, am avut de a face cu un boloboc de colonel de NKDV, șef al Centralei Regionale se pare. – și că îi zic boloboc, se înţelege că era rotofei de tot, îndesat și mic. Jumătate din el era în cizme şi jumătate sub chipiu, îmi povestea un cunoscut din Vologda.

„Era exact pe chipul și formatul unei ploșniţe, care crapă de plină, după ce ţi-a supt sângele o noapte. Și pentru asemănarea asta fizică, dar și pentru activitatea lui nocturnă, în care te sugea de vlaga sufletului, destrămându-te cu amenințări, cu șantaje născocite, cu nemâncarea sau bătaia, cu carcera pe gheaţă, cu lumina orbitoare sau întunericul, i-am zis într-un moment de inspiraţie fericită, în amintirea chinurilor de la Vologda:

Ploșniţă. Și ploșniţă a rămas pentru toată lumea. Pe numele lui adevărat, îl chema Vaţurin. Colonelul Vaţurin, din regiunea Gorki.

Dar parcă îi șade mai bine ploșniţă. Are rezonanţă lirică și-i tare poetic: „Ploșniţă”…

Foto iarna 1954 — 1955
…Între Kotlas și Vorkuta
…mâine va fi praznic și pe uliţa noastră…

…Din întunericul escalei din Vologda, în afara ploșniţelor și a mai târziului lor confrate Vaţurin, mi-a mai rămas, ca tristă aducere-aminte, drama a doi polonezi, parașutaţi de Intelligence Service în timpul ocupaţiei Germaniei, dar arestaţi și condamnaţi de NKVD la 25 de ani.

Aduși ca și noi în Vologda, li s-a întâmplat și lor cam ce ar fi putut să mi se

întâmple mie la Moscova, dacă n-ar fi fost Piotr. Echipamentul lor a fost pe placul borfașilor din Vologda.

Dar pentru că au ripostat vehement și nu s-au lăsat dezbrăcaţi, au fost găuriţi cu sula pe tot corpul. Din cele discutate mai târziu cu cei doi supravieţuitori ai acestei întâmplări, am aflat și amănuntele. Lor nu li se mai făcuse cinstea, pe care o avusesem eu, de a fi întrebaţi dacă au sau nu ceva de vânzare sau dacă vor să facă vreun schimb. Fuseseră luaţi direct și cu o metodă mai picantă.

Doi indivizi din celulă — probabil vârfurile bandei — jucau nepăsători cărţi — mizând foarte simplu pe îmbrăcămintea celor doi noi veniţi în celulă. Treaba era foarte limpede: Erau pur și simplu jucaţi la cărţi. Așa cum ţi-i juca banii de buzunar, nevasta sau amanta.

S-au auzit doar și de astea, chiar prin lumea bună. Acum borfașii din Vologda jucau pe îmbrăcămintea celor doi polonezi.

Așa cum de pildă aș putea juca eu și dumneata pe Everest și pe Kilimanjaro. Numai că în cazul de faţă, oricare ar fi fost rezultatul, ambii polonezi urmau să fie dezbrăcaţi. De neînţeles în fond, dar pretextele trebuiau să fie cât mai teribile, prilej de fanfaronadă și gigantism slav. Întotdeauna, matadori pentru ceva. Ai ortodoxismului și slavismului, ai poporanismului, umanismului, ateismului… Cât mai teribile, cât mai mesianice, mai cu moţ, mai cu vârf.

Pe oceanul acesta ascuns al străfundurilor și decăderii se vânzolesc și apar extrem de conturate toate tarele comunităţii și neputinţele refulării.

Aici, în viermăria asta, se simte cum opacitatea vrea cu orice preţ, să stăpânească crugul lumii, se vede clar cum destrăbălarea vrea să devină protector și cenzor al moralităţi, intoleranţa apărătorul libertăţii câtorva de a face tot ce trăsnește, iar neputinţa.

— Visând la strălucirea Romei — vrând să întoarcă firul drumurilor toate spre Moscova…

„Un mucalit de ţăran român sfătos și ironic, îmi povestea că în era asta a rachetelor interplanetare, a avioanelor supersonice și a războiului supramecanizat, întâlnise, în timpul ultimelor luni ale războiului un ostaș din Armata Roșie, care-şi îndemna c-o nuielușa de alun mârţoagele de la căruţa lui hodorogită.

— Kuda? l-am întrebat eu, zicea ţăranul nostru.

— Na Berlin! mi-a răspuns foarte grav Ivan. Și convins că până-n seară va și sosi în Berlin m-a întrebat:

— Skolko kilometri na Berlin?

— Siceas, siceas! l-am zis și m-am dus în treaba mea.

Mesianismul probabil, îmi zic, trebuie să includă în el pe lângă naivitate și multă inconștienţă, multă lipsă de simţ al proporţii lor, dar mai ales multă neobrăzare.

Ca orice megalomanie și orice gigantism, Ivan cel Mic, mânându-și căluţii, prefera același mecanism ca și Ivan cel Mare, de ieri, de azi, de mâine de totdeauna, visând la Bizanţi, la Roma, la hegemonie.

— Cine, dacă nu noi trebuie să dăm tonul? Cine, dacă nu noi trebuie să luăm atitudine? se întreba istoric, de aproape vreo zece ori, V.V. Jdanov în istoria

filosofiei, străduindu-se să arunce la rebut tot ce se strânsese cu trudă de-a lungul milenii lor.

Și așa mai departe… giganţi, giganţi și iar giganţi.

Deocamdată, giganţi din Vologda jucau cărţi mizând nu Bizanţul sau filosofia socratică, ci hainele — tot ale altora, ale doi polonezi în restriște. De la sorocul hărăzit plăţii, Roma nu și-a dat drumurile Bizanţul nu și-a dat Bosforul și strălucirea. Răi platnici, nici polonezii n-au voit să-și dezbrace hainele. Și pentru că s-au opus cu îndârjire, giganţii au pus mâna pe sule cizmărești și i-au găurit să le fie de amintire vreme îndelungată.

— „Eu am mai primit și câteva înjurături și picioare în coaste”, mărturisea unul dintre cei doi parașutiști, pentru că îmbrăcămintea mea n-ar fi fost de calitate prea bună!”…

Din fericire pentru ei, înţepăturile n-au fost prea adânci, deși destul de grave. În alte împrejurări, astfel de insolenţă se încheia cu uciderea victimelor.

Ciudat rămâne, însă, un fapt foarte constant. Niciodată nu se putea descoperi făptașii, deși ei erau foarte cunoscuţi. Oficialitatea nu făcea anchete, niciodată nu știa nimic și rămânea foarte mirată că sunt totuși posibile astfel de fapte…

Foto — 1954

Intrarea într-un lagăr între Katlas și Vorkuta…
„HAUSUL SOVIETIC”.

TRECEM CERCUL POLAR

…Dar iată că s-a adeverit și ultima parte a informaţiei lui Piotr, al cărui nume — un fel de passe-partout —, l-am folosit și aici. Firele lui tainice — „frânghiuţa” — au aflat repede știrea despre ultima lui adresă și au luat act de prezenţa în Vologda a noului său prieten și protejat, care eram eu. Drept care devenisem tabu, dar și prietenii mei francezii Souaillat și Kosticov. Cât am stat aici nimeni n-a avut treabă cu mine sau cu ei.

Altfel, poate aș fi fost și eu jucat la cărţi, așa cum păţiseră polonezii…

Așadar am plecat spre Vorkuta! Spre Cercul Polar, despre care învăţasem la geografie. A fost un drum lung. Lung și sinistru, cu foarte mult frig și foarte mulţi morţi. Subnutriţia îndelungată vorbea. Se concretiza.

Condiţiile de temperatură și sufocarea, datorită rarefierii aerului aspru, n-a iertat pe niciunul din deţinuţii cu insuficienţă cardiacă sau afecţiuni T.B.C. Detenţia îndelungată și lipsurile au fericit cu odihna multe trupuri trudite…

PRIMUL PAS PE PARALELA 68

Am sosit în plină iarnă polară. Era ger și se opinteau în noi rafale puternice de vânt, care ne tăiau respiraţia. Revăd convoiul acela amarnic de oameni — bărbaţi și femei, la un loc, de data aceasta —, care tălăzuiau în șir indian, spre lagărul de lângă gara Vorkuta, luând în piept șfichiuirile aspre ale gerului și vântului. Supuși aceleași vremi câinoase, soldaţii de pază s-au dovedit totuși mai câinoși. Poate că nici nu se putea altfel.

Propriile lor temeri le dădeau o duritate, care insufla vigoare și voinţă deţinuţilor căzuţi în viforniţă. Loviturile de cizmă sau de automat, poate că dezlănţuind ura și dor de răzbunare, dădeau deţinuţilor izvoare noi de forţă.

— Davai! Davai! strigau paznicii.

…Vremea era aspră și trebuia să mergi. Orice oprire, orice ședere înseamnă moarte. Zăpada, vântul și gerul nu iartă. În marea asta aventură, nevisată, totul este de o noutate halucinantă.

Mă ţin tare. Trebuie să rezist. Nici n-am gustat bine Cercul Polar. Trebuie să mă întorc. Am, undeva pe lume, un copil…

Trebuie să-i duc vești Mariei din Pleașa despre Piotr… Apoi să văd Morenii cu sondele, cu merii, dealurile… Poate Dieppe… Poate Parisul… Heidelbergul unde mi s-au cusut rănile…

Să-i amintesc lui Gorin oasele zdrelite… În minte îmi aleargă lucruri halandala și ochii mă ustură de albul și de vârtejul zăpezii… îmi trec prin minte fulgerător fapte și figuri șterse dar, care-mi ţin de cald și-mi împing pașii, înfruntând vijelia care mă plesnește în faţă… Trebuie să merg!… Și merg, merg mereu, trecând pe lângă umbre, care abia se mai mișcă, trec pe lângă altele care se bălăbănesc și cad, trec înainte, pe lângă umbre, pe jumătate căzute și îngropate în viscol…

Nimeni n-are timp pentru mine… Nimeni n-are timp pentru altul și nici eu n-am timp pentru nimeni… Trebuie să merg… Trebuie să trăiesc… Cel puţin pentru Hirsch Gorin… Toţi trecem unul pe lângă altul… Trecem unul peste altul…

Toţi facem la fel… Sunt într-o horă a nebunelii… La toţi ne-au căzut cercurile. Mai arătăm a fi încă butoaie, dar de fapt de mult nu mai suntem… Unora ni s-au risipit și doagele… Și nu vom mai putea fi butoaie niciodată, dacă nu va veni iarăși mâna aceia pricepută, mâna bătătorită și sfântă a dogarului.

Foto — 1954

Între Kotlas și Vorkuta……ordine și disciplina
în coiful lagărului, sub ochiul ager al NKVD-ului…

…Dar iată pe un ostaș din gardă sprijinind și purtând cu el o bătrână ucraineană. Imaginaţia deţinuţilor s-aprinde și de undeva, a pornit scorneala, care s-a întins, tradusă și dusă mai departe — de-a lungul convoiului —, în toate limbile Babilonului nostru, că fiul, soldat din pază — îşi regăsise întâmplător, în convoiul pe care-l escorta, mama condamnată

Scorneală sau adevăr e fără de importanţă. Rămâne adevărat, doar sâmburele mitului. Femeile acestea vârstnice și trudite, biciuite de ger și de lipsuri, au legănat și vor legăna în poala lor, copilul genial al omenirii. Și numai pentru tâlcul poalei ei, o femeie n-ar fi avut ce căuta aici, în pohod na Sibir-ul nostru, nici chiar pentru crima de a fi legănat în același sân și stârpitura care a călcat nădejdea omenirii în picioare.

IMAGINAŢIE SAU ADEVĂR, UNDE SUNT?

La paralela aceasta, pe care-i așezată Vorkuta, și dincolo de ea, în tot Nordul de dincolo de Cercul Polar, se întinde tundra polară, accidentată în unele regiuni, în alte părţi şes, pietroasă sau nisipoasă și chiar mlăștinoasă. Din moși strămoși în aceste părţi ale Europei, și mai la Est, ale Asiei, trăiesc, crescându-și turmele de reni, pescuind sau vânând animale, cu blănuri scumpe, diversele triburi de eschimoși, puţin numeroase sau pe cale de dispariţie unele, cunoscute sub numele de Komi — aici la Vorkuta, sau mergând spre răsărit, până la strâmtoarea Behring, și insulele Sahalin: Nemeţi, Cinci, Koriaci, Dolgani, Evenci sau Eschimoșii păroși Aino. Întinderea aceasta nesfârșită, cutreierată de localnici, de-a lungul miilor de kilometri, te lovește cu lipsa ei de viaţă și de pădure. Cât vezi cu ochii, o întindere monotonă și aspră. Singura vegetaţie sunt mușchii și lichenii și din loc în loc câteva fire de arbuști ţepoși și tuje de afine roșii sau negre, ori câte un mesteacăn solitar și chircit. N-am văzut, dar mi-au spus câţiva fericiţi c-au văzut și flori. Un fel de

garoafe sălbatice, flori ca de ciuboţica și albăstrele.

Iarna începe din Septembrie și durează peste 200 de zile, dintre care cel puţin 100, sunt dominate de geruri și vânturi puternice, care fac să coboare temperatura de la — 35°C până sub — 50°C. La această temperatură, materialele devin casabile, ca sticla, la cel mai mic șoc. Temperatura medie a anului este de minus — 15°C.

Vânturi furioase vântură zăpada, de dispare orice vizibilitate. Sclipirea zăpezii te orbește, iar localnici îşi feresc ochii cu legături de piele sau coaje de mesteacăni, legate ca niște ochelari, cărora li s-a făcut o simplă spintecătură în dreptul ochilor.

Prin lunile Octombrie și Noiembrie, ziua este un continuu amurg din ţările cu climă temperată, iar prin decembrie, cam în jurul orei 12 pare a fi un pic de zi. Apoi în Februarie durează noaptea. Noaptea Polară.

Abia prin martie începe să strălucească un pic de soare, dar care este de-a dreptul orbitor din pricina albului zăpezii, iar nopţile devin și ele albe. Tocmai bune pentru gânduri negre.

Începe acum primăvara, cu revărsări mari de ape și păsări, care vin de departe până aici, în Nord. Pământul rămâne veșnic îngheţat, până la 250 — 300 de metri adâncime. Doar în timpul verii, se dezgheaţă stratul de la suprafaţă până la eproximativ 1 — 2 metri.

Băștinașii, din regiunea în care am ajuns, se numesc Komi, mongoloizi ca mai toţi eschimoșii, cu faţă aproape pătrată și ochii obligi. Altă dată erau nomazi, acum sunt oarecum legaţi de pământ și de crescătoriile de reni și de vânat cu blană.

Trăiesc în triburi mici, de câte o mie, maximum două, trei mii de suflete, care s-au unit sub numele de Republica Autonomă Komi. Majoritatea nu s-au putut împăca cu autorităţile și îngrădirile legilor civilizaţiei sovietice și au fugit mai departe, purtându-și sărăcia și renii, cât mai la Nord. Dar civilizaţia îi împinge mereu.

Din cauza neplăcerilor destul de numeroase, Komi privesc cu ochi răi atât spre autorităţi, cât și spre deportaţii aduși din toate colţurile lumii. Vicleniţi și speriaţi de oficialităţi, sunt foarte puţin ospitalieri. Sunt gata oricând să predea pe orice evadat, în schimbul unei prime bănești, de nimic, oferite de NKVD, s-au eventual să-l ucidă pentru a-l jefui de puţinele lucruri pe care evadatul le-ar avea la el. Cât pot însă Komii se feresc de orice legături cu albii și cu civilizaţia lor și preferă solitudinea nomadului.

Singura compensare a monotoniei în priveliștea uniformă și asprimea gerurilor, care bântuia prin tundra cercului polar este locul acela fantastic de culori și lumină, specifică acestor regiuni polare. Întregul orizont s-aprinde, cu revărsări de foc și vâlvătaie de culori, care se succed în cele mai variate și ne așteptate nuanţe ale spectrului. Culori care atârnă în aer, spânzurate de o coardă nevăzută, ca niște dantele și draperii fine și străvezii, în care se pare că predomină violetul cardinal și verdele mării.

Jocul acesta indescifrabil, dar încântător, orgia aceasta de culori revărsate din văzduh, este vestita aurora boreală.

Un fel de perdea de vis, care uneori izbutește totuși să acopere foamea, răul și durerea!

În aceste regiuni s-au descoperit, în secolul nostru, cărbuni, petrol și diverse minereuri, de fier și mică mai ales, care au început să fie date în exploatare. Dar pionierii acestor exploatări nu-s oameni dornici de aventură și îmbogăţire peste noapte, ca cei din Alaska sau California vestului sălbatic, ci deţinuţii și deportaţii politici și anumite categorii de prizonieri de război, aduși aici cu anasâna.

Pentru exploatarea acestor bogăţii, primii deţinuţi și deportaţi politici, pionieri și constructori ai civilizaţiei socialiste aduși și lăsaţi în plin câmp și viforniţe, cu foarte puţine materiale și scule, au înjghebat primele așezări, primele bordeie. Din câteva scânduri, o mână de cuie și un ciocan, un ferestrău, o daltă și un cleşte, fiecare deţinut, tremurând în ger și de frica morţii, sub ochii sentinelei, a construit adăpostul sentinelei, apoi adăpostul lui. Și au murit primii, au fost aduși alţii și alţii, mereu alte valuri de vii peste valurile de morţi și s-au construit așezări, colibele au devenit barăci, apoi pe ici pe colo câte o casă mai acătării pentru NKVD, pentru administraţie. După aceasta s-a făcut calea ferată și în sfârșit, prin 1946 s-au pus bazele bazinului carbonifer de pe Valea cea tristă a Peciorai — Donbasul Nordului —, bazele Combinatului Metalurgic din Norilsk și al complexului de mine din Vorkuta.

Foto — 1 Mai 1954

„Gara din Vorkuta”.
…În stânga lagărul nr. 1 de carantină, temperatura de minus 50 grade…mulţi au sosit aici, puţini au mai plecat…

Dar cine a stat să numere morţii și să însemne frământările celor ce și-a îngropat aici speranţele și trupul! Morţii de aici nu pot fi socotiţi, pentru că a fost în interesul stăpânire! sovietice să nu rămână documente. Singură tundra și pământurile ei

îngheţate știu, dar ascund mărturia. Nimeni n-ar putea da cifre, nimeni n-ar putea spune câte suflete și câtă pierdere a costat fiecare cărămidă din construcţiile și furnalele care s-au înălţat.

Dar orice deţinut, deportat și prizonier de război, care a trecut pe aici, știe și va răspunde oricui că sub fiecare cap de traversă de cale ferată stă viaţa a doua creaturi, cel puţin. Pentru fiecare capăt de traversă un suflet înfometat de pâine, un suflet trudit de lipsuri, durere și deznădejde… Căile astea ferate ale Nordului, cu care se laudă un stat întreg, sunt piramidele pe orizontală ale secolului 20, secolul „umanismului socialist" și al „eliberării omului de exploatare". Și dacă cel puţin morţii aceștia de aici ar fi avut și altă vină decât aceea de a vrut să fie oameni liberi.

LAGĂRUL DE CARANTINĂ

În vremea sosirii la Vorkuta, închisoarea de tranzit n-avea decât trei bărăci, izolate una de alta, prin sârma ghimpată, în care erau femei. Alături alte câteva la număr, în care stăteau înghesuiţi câteva mii de recalcitranţi și recidiviști, cu peste 10 crime la activul lor și care urmau să fie transferaţi — nu peste mult timp — în oceanul îngheţat, în vestita Novaja Zemlea. Aici l-am întâlnit pe criminalul, care ridicând 78 de suflete, plus capul de prim curier pe varză, îl depășise pe vestitul Barbă Albastră, vampirul din Düsseldorf.

Aici, în închisoarea din Vorkuta, oricine putea să te ucidă. Numai așa de amorul artei sau pentru antrenament. Oamenii se sălbăticiseră. Nici autorităţile nu mai puteau face faţă decât mergând în cârdășie cu cei mai fioroși, dându-le complet mână liberă, cumpărându-le într-un anume fel prietenia și colaborarea, pentru a-i struni pe ceilalţi. Aici, într-adevăr, lupii păzeau oile și mieii.

Pentru a-ţi apăra viaţa, aici trebuia să ucizi.

Pentru serviciile tainice ale colaborării, administraţia revenea asupra condamnărilor interminabile ale acestor monștri, cu reduceri consistente; așa încât, într-un anume fel, oficialitatea întreţinea toate pornirile criminale.

După cum o propovăduiește presa, sub toate formele ei, în Uniunea Sovietică și-n toate statele socialiste, criminalitatea arăta decăderea sistemului capitalist. Morfină, opium, O.S.D., marijuana și alte zeci de narcotice sunt luate de către tinerii din ţările occidentale, ceea ce după presa sovietică, decăderea moralităţii și începutul pieirii oamenilor din emisfera occidentală.

Dar atât presa sovietică, cât și presa din ţările socialiste, nu arată niciodată adevărata situaţie internă şi decăderea morală din propriul lor sistem. De ce oare? Dacă sunt conștienţi că sistemul lor și formele de educaţie sunt mai sănătoase, de ce oare se întâmplă atâtea crime și atâţia tineri, din an în an mai mulţi, simt subjugaţi și mor de narcoticele pentru care sunt învinuiţi cei din Occident.

DE CE NU S-A SCRIS?

Niciodată, presa sovietică nu a amintit sau nu a scris despre masacrul de la Mina Nr. 8, din Vorkuta, din anul 1949, efectuat de 8 blatnoi (criminali), care erau băgaţi în lagărele deţinuţilor politici și prizonierilor de război, pentru a-i teroriza pe aceștia din urmă și toate astea sub privirile și îndrumările părintești ale NKVD-ului. 36 de morţi, în timp de o oră, căci numai atâta le-a trebuit celor 8 criminali pentru a-și pune planul în aplicare. Desigur, majoritatea celor 36 erau și ei blătnoi, numai că din alte grupuri. Astfel de grupări importante, nu vreau să vorbesc de cele mărunte, sunt multe în Uniunea Sovietică.

În Uniunea Sovietică se găsesc și câteva grupări politice, anti sovietice, clandestine, care sunt considerate de către autorităţile sovietice bande de criminali. Și totuși, membrii lor nu sunt criminali, pentru că ei acţionează numai pe linie politică, dar sub lozinca: Pentru plată și răsplată.

În istoria lagărelor sovietice, Blătnoii și crimele lor, trebu iesc încadrate într-un capitol aparte.

Este de neconceput ca, într-un lagăr de peste 3.000 de deţinuţi, 8 oameni să poată ucide pe oricine nu le este pe plac și pe care ei îl cred dușman. Singurul lucru de admirat la ei este, și acest lucru aș vrea să-l scot în evidenţă, că niciodată Blătnoii nu și-au ucis victimele în somn. Au o lege nescrisă, victima trebuie să cunoască omul care i-a luat viaţa.

O a doua lege foarte interesantă — tot nescrisă — este că victima rănită, care a putut să se refugieze într-un spital ambulatoriu sau vreun post de prim-ajutor, nu mai este urmărită peste pragul acestei instituţii. Locul acesta devine pentru ei tabu. La Mina Nr. 8, în toamna anului 1949, când a început masacrul, acești 8 criminali intrau în baracă și își asasinau victima în faţa celorlalţi, spre a băga groaza în contingentul de deţinuţi. Teroarea prin frica de moarte, era propovăduită, dar cu aprobarea tacită a NKVD-ului. Un batalion, adică peste 300 de oameni, soldaţi NKVD-iști, au intrat în lagăr vrând să-i forţeze pe acești 8 Blătnoi să capituleze. Soldaţii nu erau înarmaţi, căci deși aveau automate nu aveau muniţii. Și totuși Blătnoii nu au capitulat, până nu au executat ceea ce își propuseseră.

Fiecare din ei avea cel puţin 2 cuţite, un topor sau o rangă, iar când soldaţii s-au apropiat de ei, șeful grupului pe nume Kolea chiorul (Kolea slipoi). Le-a spus tinerilor soldaţi:

— „Năcialnici! Noi nu avem ce pierde, voi însă da! Dacă nu vreţi să vă pupe mama voastră reci, duceţi-vă și lăsaţi-ne în pace. Când terminăm venim noi singuri, căci așa este obiceiul la noi”.

Și așa au făcut. După ce și-au terminat isprava, s-au dus la bucătărie, au cerut să li se dea de mâncare, după care s-au prezentat la comandatură, unde și-au azvârlit armele, cerând, în glumă, ofiţerului politic să le dea ceva de fumat și o cameră mai bună în închisoarea lagărului, căci vor să doarmă, din cauză că sunt obosiţi de atâta muncă. Ancheta lor a început de-abia a doua zi.

NARCOTICE

Consumul de narcotice, este foarte răspândit pe întreg teritoriul Uniunii Sovietice, ca și în ţările socialiste, numai că despre el nu se scrie și nu se vorbește așa de mult ca în Occident. Ca și cum nici nu ar exista. Întreg Caucazul și toate Republicile la Est de Marea Caspică întrebuinţează pe scară întinsa aceste narcotice, sub diferite forme și denumiri. Reţetele au fost aduse cu zeci de ani în urmă din China și Orientul Apropiat. De aceia, aici, se găsesc și mari plantaţii, din care se fabrică nenumăratele narcotice. În lagăre, ele sunt introduse prin pachete sau ilegal de capii de bandă, în majoritate Gruzini sau Turkmeni. Desigur costul unei astfel de doze este destul de ridicat și nu oricine din lagăr poate să-și permită acest lux, ci numai vârfurile conducătoare.

Proletarii lagărelor, care vor totuși un narcotic, dar nu-l au din cauză că nu și-l pot procura, recurg la improvizaţii mult mai ieftine, dar care au efectul scontat.

— Dacă nu am Prim (un fel de Marijuana, care provine din Turkmenia), atunci iau pastă de dinţi. Voi vă spălaţi pe dinţi ca să-i aveţi curaţi, eu fac gargară și o beau, ca să am beţia dorită. Uite reţeta. Un tub de pastă de dinţi, dizolvat într-un pahar cu apă, dă tot atâta plăcere ca și o ţigară de Prin. Dacă vreau totuși și am posibilitatea atunci beau „Cefir". (Reţeta: 50 gr. de ceai negru se fierbe în 100 gr. De apă și se lasă să scadă până rămâne jumătate din lichid, se îndulcește după plăcere, bându-se în sorbituri lungi și fumându-se o ţigară, dintr-un tutun tare, de preferinţă Mahorcă, în hârtie de ziar).

Singurul lucru periculos la cea de a doua reţetă este că teina, otrava care se află în ceai, atacă sistemul nervos al ochilor și cu timpul începe o orbire, lentă, dar sigură, ca și alcoolul de metilin. Dar ce contează când ești condamnat la 25 de ani!…

În ţările socialiste, narcoticele occidentale se vând pe piaţa neagră, fiind aduse și introduse în ţară, în marea lor majoritate, de fii anumitor personalităţi din conducerile de stat. La Bucureşti, de pildă, în liceele și la politehnicile unde învăţau copii anumitor miniștri se consumau aceste narcotice. Poliţia de moravuri din București știe acest lucru, dar nimeni nu are curajul să intervină pentru a nu-și pierde pâinea. Prin anumiţi intermediari din București, Snagov, Poiana Brașov, Mamaia și alte localităţi se vând pe piaţă toate aceste droguri. Desigur că nu ori și cine îşi poate permite luxul. Din nefericire tineretul este acela care se scoală în marea primejdie. Dar dacă cineva ar îndrăzni să scrie sau să protesteze ar fi… antistatal.

PISICA NEAGRĂ

Pisica neagră (Ciornăia coșca) este denumirea unei organizaţii anti-statale sovietice care luase mare amploare în Rusia Centrală şi-şi întindea tentaculele până departe la Vladivostok.

După câte am putut afla, în cadrul acestei organizaţii erau atrase elemente din

toate păturile sociale. Mi s-a povestit că chiar unii demnitari sau oameni cu înalte funcţii în Ministerele din Moscova, ca și secretarii de partid raionali, sau chiar de regiune ar fi fost implicaţi ca membrii ai acestei organizaţii.

Am cunoscut și văzut mai mulţi oameni, care fuseseră membrii și erau acum închiși în lagăr, cu diferite condamnări, pentru acţiuni întreprinse de această organizaţie.

Totdeauna, m-au interesat metodele și forma lor de organizare. De aceia am încercat să-i descos, dar niciodată nu mi-a reușit. Erau toţi oameni care vorbeau foarte puţin, mai ales de această problemă.

La sfârșitul anului 1951, toţi deţinuţii din lagărele speciale din Vorkuta, au primit hârtie de scris și dispoziţie de a-și scrie autobiografia în limba maternă, cu mâna proprie. Era strict interzis ca această autobiografie să fie scrisă de altă persoană.

Nimeni nu a înţeles atunci substratul acestei acţiuni și scopul pe care îl avea. În 1954, când mă aflam închis în lagărul de pedepsiţi, cu regim special, de la Holodilnic, un fost ofiţer din cadrul trupelor de pază, care fusese dat afară din armată, iar acum lucra ca năcialnic, la construcţia școlii superioare a minerilor din Vorkuta, unde lucram și noi, ne-a povestit că acea acţiune, efectuată la sfârșitul anului 1951, cu autobiografia scrisă de mână, era îndreptată spre a descoperi, pe această cale, urmele organizaţiei sau al unor membrii din organizaţia „Pisica Neagră”, care se aflau închiși în lagărele din Vorkuta. De aici, din lagăr, ei scriau manifeste, scrisori de șantaj către anumite personalităţi din viaţa politică și economică sovietică. Se descoperise că acestea veneau din regiunea Vorkuta. Năcialnicul mai povestea că atât cât știe el, toată această acţiune nu dăduse rezultatul dorit, dar, că oficialităţile sovietice, priveau cu mare îngrijorare evoluţia acestei organizaţii, mai ales în lagărele acestea cu regim special.

Cât sunt de îngrijorate și câtă frică au o dovedește o întâmplare din vara anului 1955, în lagărul nr. 11 din Iavas, regiunea Potma, Republica Mordvină. Începând cu luna Febru arie a anului 1955, acest loc era unul din lagărele de concentrare al deţinuţilor de naţionalitate nesovietică, pentru aclima tizare și expedierea lor în ţările lor natale, ceea ce se contura din viitoarele întrevederi politice internaţionale, pre care guvernul de la Moscova le avea în vedere.

Majoritatea deţinuţilor din Iavas, au fost aduși din regiunea polară a Uniunii Sovietice, partea Europeană. Dacă acolo au avut 12 luni zăpadă, aci clima era prielnică, putând și ei reveni la o viaţă mai normală, după anotimpurile anului.

În incinta lagărului se afla un teren de fotbal, iar în lagăr se constituiseră mai multe echipe. Se juca după un grafic, dinainte stabilit, un fel de mic campionat intern al lagărului.

Mai mult, a fost organizat și un campionat pentru cupă.

Pentru finala cupei, se calificaseră, din cele 6 echipe existente în lagăr, după jocuri tur retur, echipa Germaniei I și echipa Ungariei. Din iniţiativa unor tineri germani, pentru a da un simbol mai festiv acestei întâlniri sportive și pentru a evita conflictele cu administraţia lagărului, prin denumirea echipelor pe naţiuni artiștii le-au botezat „Pisica albă și Pisica neagră”.

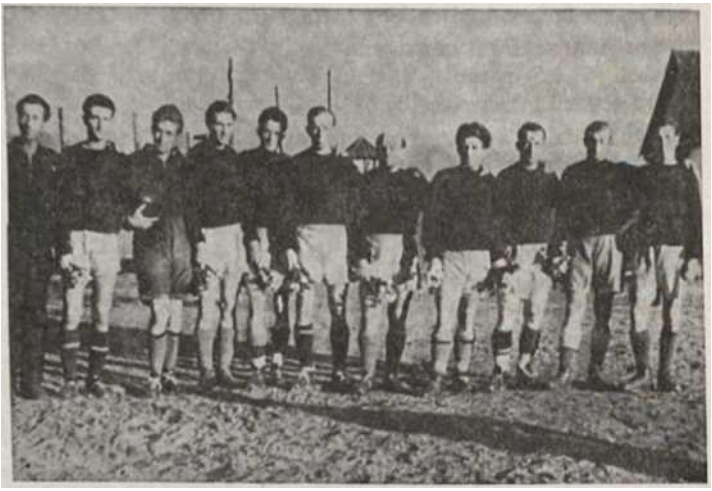

Foto — Javas 1955 August

Echipa de Fotbal — Ungară — (Pisica Neagră)

…de la stânga la dreapta al 4-lea autorul, al 9-lea Nagy Sandor, numai oameni tineri, majoritatea nu au fost soldaţi în viaţa lor, deci nu sunt prizonierii de război… în lagărul nr. 11 din Javas — Potma

Pe plancarde mari s-au desenat în diferite poziţii două pisici, una albă și una neagră, care jucau fotbal, iar cupa le era dată de un șoarece. Nu-mi mai aduc aminte numele acestor artiști care au executat și au avut această iniţiativă. Fapt concret este, că aceste plancarde au apărut înaintea începerii meciului, la care asista de obicei întregul lagăr, precum și administraţia, în frunte cu maiorul Maiorov, șeful NKVD-ului și locotenentul major Ierăvoi, comandantul lagărului.

În momentul, când șeful NKVD-ului a văzut plancardele cu pisica neagră și pisica albă, a dat dispoziţie ca ele să fie imediat îndepărtate. Totodată, s-a început anchetarea pentru a afla cine făcuse desenele, dar mai ales a cui era iniţiativa.

Cu greu a putut fi lămurit că nu a fost o acţiune politică, ci o acţiune sportivă și doar întâmplător îi venise unuia ideea cu pisicile. Din cauza anchetei s-a aprobat desfășurarea jocului de fotbal pentru cupă, cu o întârziere de peste o oră.

Numai după acest incident mi-am putut da seama de marele respect de care se bucură, chiar și în faţa NKVD-ului, organizaţia Pisica Neagră.

Întregul aparat de stat sovietic va fi nevoit, într-o zi, să recunoască, mai mult sau mai puţin, adevărul asupra luptei de eliberare a diferitelor naţiuni sub diferite nume organizatorice.

DECRETUL DIN 9 IANUARIE 1952

Abia în 1952, prin 9 ianuarie, pentru că banditismul și uciderile deveniseră ceva foarte curent, s-a dat decretul cu condamnarea la moarte, moarte pentru moarte, pentru acte de bandtism și furturi de avere obștească.

Decretul a fost citit în faţa tuturor deţinuţilor și fiecare dintre noi — fără excepţie — am fost puși să semnăm de luare la cunoştinţă…

ARMAND MALUMIAN, FRANCEZUL ARMEAN

Proaspeţii sosiţi în închisoarea de tranzit a Vorkutei au fost încarceraţi pentru carantină, într-una din cele trei bărăci pentru femei, care fusese eliberate în vederea izolării noastre.

Paris — 1965
Armand Malumian — Francezul Armean. Acasă în Paris

Femeile au fost, la rândul lor, îngrămădite toate în celelalte două. Aici, în înghesuiala acestei carantine, m-am reîntâlnit cu tot grupul francez din Sachsenhausen, dar și cu alţii noi.

Jean Kostinov și Dr. Gerhard Rönecke veniseră odată cu mine de la Vologda, iar Raymond Souillat se împrietenise aici cu Armand Malumian — fiul profesorului Malumian din Saint Cloud, de origina Armean, care era deja aici.

Povestea lui Malumian, am aflat-o chiar din prima seară. Acestui fecioraș de bani gata îi ajunsese cuţitul la os și acum îşi dădea cu pumnii în cap, blestemându-și neghiobia — i se urâse cu binele în Franţa, se văicărea domnul. Avea avionetă personală, maşina personală, reputaţia și banii tatălui și Parisul, pentru destindere, la dispoziţie. Dar pus pe fapte mari, s-a lăsat convins de propaganda comisiilor de

repatriere și a pornit-o spre ţara strămoșilor și a făgăduinţelor. Ce s-a întâmplat prea exact nu spunea, dar bănuiesc că nici avioneta și nici mașina personală din Franţa copilăriei și a adolescenţei n-a mai fost posibilă în Armenia Sovietică. Că a protestat cumva împotriva libertăţilor știrbite, ca nu s-a putut obișnui ca austeritatea interdicţiilor și lipsurilor noului său mod de viaţă este foarte posibil, poate chiar sigur. Oficialităţile l-au socotit poate prea libertin, poate prea cu mofturi burghezo-moșierești și l-au pus la loc bun. A fost arestat și condamnat la 25 de ani, sub învinuirea de trimis al serviciului de spionaj american. Asta știu sigur… Tot pentru spionaj american eram eu, Kosticov, Rönecke și Souaillat și, mulţi alţii Dar cine nu-i spion american, aici la Cercul Polar? Sau trădător de patrie sovietică și spion american ca Ionas, lituanianul, care n-a avut niciodată de-a face cu ţara sovietelor? Ori Ahașverus, textilistul, cu 17 lăzi de comori care pornise spre Minsk?…

SE LUCREAZĂ

…Ninsese mult și zăpada mânată de viscol, acoperise barăcile. Pentru a ieși la lumină a trebuit să facem tuneluri.

O adevărată performanţă. Dar dincolo de sârmele îngrădirii noastre nu ne hazardam. Ni se atrăsese atenţia chiar de paza închisorii, să nu riscăm trecerea peste sârme spre bărăcile criminalilor. Dezbrăcarea de haine n-ar fi nimic dar s-ar putea să nu ne mai găsească oasele decât la primăvară, când se va topi zăpada.

S-a lucrat intens la zăpadă. Să avem aer, lumină și să putem circula. Nouă, celor din carantină, ne-a revenit sarcina cavalerească să ne deszăpezim și vecinele. Aflasem deja că vreo câteva dintre deţinute fuseseră alese să facă pe artistele – amatoare bineînţeles — și improvizaseră un teatru pentru culturalizarea grupului de oameni liberi, a personalului civil și militar al instituţiilor oficiale, grupate în jurul închisorii.

Materialele și sculele se înmulţiseră acum până la risipă. Imperiul întreg știa că aici se construiește febril și se pompa. Se pompa pentru redresarea și reconstrucţia ţării. Mâna de lucru se înmulţise, căpătase dexteritate meșteșugărească, ochiul se formase, iar gustul se rafinase. Morţii îşi transmiseseră experienţa, iar succesorii şi-o însușiseră. Geamgii, dulgherii, sudorii, mecanicii, lăcătușii și toată gama diversificată de me serii a contemporaneităţii se născuse aici în pustietate, din oameni care până ieri, văzuseră sau numai auziseră cum se bate un cui.

Era o sete mare de pricepere și de calificare, iar construcţiile cereau specialiști. Și specialiștii apăreau peste noapte. De instalator era nevoie, deţinutul se oferea cu obrăznicie să instaleze apa, lumina electrică, abur sau oxigen. De moașe sau de lăcătuș-monteur era vorba, lăcătușii sau moașele se improvizau rapid. Fiecare văzuse, auzise sau citise și-i rămăsese ceva, din niște generalităţi șterse și ele, despre funcţionarea unei turbine, despre sudură, șlefuirea sticlei sau malaxoarele melcate și s-a improvizat în cunoscător. Era singura posibilitate să scapi de groaznica muncă fizică a târnăcopului, a cazmalei și a lopeţilor în gerul de afară și-n pământul îngheţat. Și lucrau, lucrau de zor. Fără de niciun spor la început și

stricând tot pe ce punea mâna, dar luând-o mai cu înverșunare, a doua, a treia, nu știu a câta oară. Pentru că venea o zi, când teatrul sau cabotinajul trebuia să iasă la lumină. Și deţinutul se trudea, zi și noapte, să găsească calea spre „Know-how", descoperind soluţiile uneori în vis, pentru a salva aparenţele și a-și păstra privilegiul specialistului de neînlocuit.

Și s-a stricat mult s-au risipit averi, averi întregi de energie ummană. Lux! Extrem de multă energie umană! Aparent, colosul nu se resimţea. Pachidermul, simte greu! Curgeau materialele gârlă și se irosea mult, dar se construia, se construia febril și vânzoleala dădea centrului politic satisfacţie. Se înălţau coșuri înalte, care începeau să fumege; cărbunele și metalele începeau să plece în trenuri, cărămizile să se coacă în cuptoare, sticla sa se topească, motoarele să duduie, energia electrică să alerge pe fire spre lămpile lui Ilici. Presa, radioul și adunările festive, gazetele scrise pe perete sau afișate prin pieţele publice, imbatau oficialitatea cu osanale, cu biruinţe cu ditirambe. Cât a costat n-a întrebat nimeni. Dacă bunul simţ, mai târziu când căpătasem rutină și priceperea meseriilor, — și nu eram nici mai mult nici mai puţin decât maistru peste 130 de meseriași: lăcătuși, tinichigii, frezori, strungari, rabotori și șlefuitori —, în a împins să mă tângui de unele eșecuri personale sau de rebutarea unor materiale, specialistul sovietic, responsabil al complexului, dar în realitate — mai puţin specialist și mai cobotin decât mine, mi-a răspuns candid:

— Nicevo! U nas est! U nas est po bolse!

— Nu face nimica! Noi avem! Noi avem mai mult!

Presa, radioul și dările de seamă ale cincinalului cântau bunăstarea, propășirea impetuoasă o noilor industrii care se ridicau. Dar că toată risipa aceasta costa enorm și că împingea nivelul general de viaţă tot mai jos, nu vedea, n-avea niciun interes să vadă nimeni. Plusul și risipa de undeva trebuia, după toate legile fizice și calculele metematice, să însemne un minus într-altă parte. Ivan, de undeva n-avea carne și mânca tărâţe fierte; Ivan, de undeva n-avea decât o rubașcă și încălţări de tei împletit pe picioare sau ghete cu feţe de pânză și talpa de mesteacăn; Ivan, de undeva, nu primea decât o rubla sau două pe zi de muncă la colhoz și două kilograme de crupe, iar zile de muncă n-avea decât 50 — 60, maximum 120 pe an; Ivan de undeva n-avea decât o biată coșmelie în care sta cu hazaica și ivănușii grămadă, hăzaica lui Ivan, de undeva și de pretutindeni, n-avea voie să părăsească satul decât cu propuscă, iar dacă era trimis pentru muncă re reconstrucţie, acolo îl uitau și superiorii și Dumnezeu, tocmai la capătul celălalt al ţării, unde îşi găsea bietul o altă hazaică; Ivan, de undeva și de pretutindeni, era necăjit, murdar și dezbrăcat, era plin de toate lipsurile și minusurile, care undeva, la un alt pol al vieţii trebuiau să echilibreze plusurile date pentru acoperirea risipei, nepăsării, nepriceperii dar mai ales — cea ce este mai grav — a furturilor. Furturile magazionerilor, brigadierilor, ale nacialnicilor mari și mici, ale tuturor celor care erau, pe undeva mai mari.

TAPŢARAP

Lăsând de-o parte stângăcia și nepriceperea meșteșugarilor și inginerilor improvizaţi, care însumau deja pagube grele pentru nivelul vieţii generale și vorbind numai despre furturi, despre vestitul „ţaptara”, adică „șterpelitul” — cine plătește cele trei rânduri de cahle, care s-au tot vândut și iar s-au procurat, pentru zidirea uneia și aceleiași sobe în sala de așteptare, a unei gări din Taiga, care se numea Sonika?

Minusul de aici și din toate părţile a fost acoperit din plusul luat de pe spinarea lui Ivan, de undeva și de pretutindeni.

Cine ar putea afla și ar sta să contabilizeze atâtea tainice „Ţaptarale” — neștiute, nevăzute decât de făptași. Și când făţașii sunt, rând, pe rând, toate cele două șute de milioane de suflete, care se întrec în a-și „ţăptărui” dușmănos unul altuia nivelul general, cu care încearcă să-și cârpească nivelul personal!… Cine-ar putea aduna toată risipa și paguba nepriceperii, a veșnicei improvizări și lipsei de perspectivă a acestor oameni opaci, fără de competenţă în planificarea și conducerea de pe toate treptele și nivelele?

Simt greu de știut și greu de adunat racilele adânci, în toate amănuntele și complexitatea lor. Câte zeci de mii sau milioane de unităţi, de toate soiurile și mărfurile n-au ajuns niciodată la destinaţia sau n-au fost folosite scopului pentru care au fost iniţial gândite?

Când uriașul aparat destinat pentru ţinerea unei evidenţe a bunurilor și a lucrurilor publice, luptă din răsputeri cu mistificările și vanitatea generală, cu corupţia și dezinteresul fiecăruia și al tuturor cine ar putea totaliza câte s-au făcut și câte nu din cele ce s-au anunţat ca existente și terminate în Magnitogorak, la Dmepropetrovsk, în Uraleţ, Novo-Sibirsk Norilsk, Donbas sau Vorkuta? Câte săpături s-au făcut sau nu în Magnitogorsk? câţi metri cubi s-au dragat sau ba pe Canalul Marea Albă, Marea Baltică? Câtă făină sau unt, cămăși pâslari conserve sau petrol au plecat pe ascuns din Sonika sau Aczamas pe piaţa neagră de la Gorki sau Moscova? Dar Leningradul, ce blănuri și câtă mobilă din scândură importată, prin Murmansk sau Arhanghelak, a negociat? Sau câte șahuri sculptate de pușcăriașii din Vologda și Vorkuta sau pus în vânzare pe ascuns?

ECHIPAMENTUL

Vorkuta se află într-o regiune polară, unde 12 luni este iarnă, iar restul vară. Fiecare dintre cei care au auzit de Vorkuta, mai mult sau mai puţin, își fac anumite idei, despre posibilităţile de viaţă, dar mai ales despre îmbrăcămintea pe care noi prizonierii o aveam. Mulţi dintre cunoscuţii cu care am vorbit, care au citit mult despre expediţiile polare și mai ales despre viaţă exchimoșilor, văd înaintea ochilor, când este vorba de Vorkuta, oamenii îmbrăcaţi în blănuri, sau altă îmbrăcăminte călduroasă, pentru a supravieţui climatului nemilos. Pentru omul din lagărul Sovietic, indiferent de denumirea pe care o poartă, deţinut politic, prozomer de

război, deţinut de drept comun sau deportat, îmbrăcămintea, în general, este la el. Desigur că există și excepţii, dar acestea sunt neînsemnate. Între îmbrăcămintea unui prizonier politic al anului 1945 — 1950 sau 1955, nu este prea mare diferenţa, poate doar diferenţă în calitate.

În anii dinainte de război, în timpul războiului sau imediat după război, majoritatea deţinuţilor, mai ales cei care lucrau la suprafaţa, aveau un singur rând de haine, atât pentru toate zilele cât și pentru muncă. Același lucru se întâmpla și cu minerii din minele de cărbuni. Prin anii 1950 — 51 aceștia primeau un al doilea rând de haine, pentru lucru în subteran. Toate de-altfel proveneau, în majoritatea lor, din efectele și depozitele armatei, de mult declasate. Până în anii 1950, în majoritatea lagărelor din Uniunea Sovietică, dar mai ales a acelora din Vorkuta, deţinuţii erau îmbrăcaţi și umblau cu ele, 24 din 24 de ore ale zilei. Chiar și când dormeau erau îmbrăcaţi, din cauza lipsei de saltele sau așternut sau de pături pentru a se acoperi.

De dezbrăcat te dezbrăcai atunci când erai dus la baie, circa două, trei ori pe lună, și asta nu în toate lagărele.

Câte odată erai dezbrăcat de blătnoi, dacă vreunul din ei îşi pierdea hainele la vreun joc de cărţi, sau dacă mureai. În lagăre cu regim, îmbrăcămintea particulară era, în fond, interzisă, dacă cineva mai avea. De fapt aproape toţi le vânduseră, pentru a mai salva ceva, ori fuseseră dezbrăcaţi sau furaţi. Începând cu anul 1951, în depozitele de efecte ale lagărelor, începură să sosească articole de îmbrăcăminte aproape noi, însă de o calitate proastă. În general, îmbrăcămintea unui prizonier din lagărele speciale din Vorkuta era compusă din următoarele efecte, cu durata de purtare indicată la fiecare.

1. Cămașă și indispensabil din pânză de America, două rânduri, fiecare cu un număr pe ele, unul îmbrăcat de individ, celălalt în magazia băii, unde era schimbat la fiecare două săptămâni. În majoritatea lor recuperate din magaziile militare.
2. Căciulă cu urechi „à la russe” cu mască contra gerului, de asemenea majoritatea din efectele armatei.
3. Pufoaică, o haină vătuită scurtă.
4. Bușlat, o haină vătuită 3/4.
5. Pantaloni de vată.
6. Burci, un fel de cizmă, confecţionată din haine vechi de vată, iar pentru a fi apărată de umezeală niște opinci, făcute, în majoritate, din cauciucul roţilor de mașină, de multe ori „Americane”.

Toate cele de mai sus erau date pe o perioadă de 2 ani, la care se mai adăuga o pereche de mănuși cu un deget, din același material ca hainele, pentru un an şi câte o pereche de obiele „Chossette Russe” la 6 luni. Aceste obiecte erau proprietatea a circa 80 — 90% din prizonieri. 10 — 15% mai aveau fericirea de a fi proprietarii unui pulover sau a unei cămăși pe care nu o vânduseră. Deci nici urmă de ciorapi, de blănuri sau îmbrăcăminte caldă, din lână. Nu doresc să părtinesc sau să critic, dar adevărul este că în lagărele de concentrare sovietic îmbrăcămintea a fost cu mult inferioară celei din lagărele germane.

CUMPĂRAT PE ENGLEZEȘTE

În lagărele de la Vorkuta, au fost cazuri când soldaţii și ofiţerii, până și generalii și-au însușit din lucrurile personale ale prizonierilor, ori au lăsat să li se facă lucruri artizanale, pe care, mai târziu, le-au vândut, însușindu-și valoarea. Chiar cronicarul acestor rânduri a avut un astfel de caz, care a dat multă bătaie de cap autorităţilor administrative ale lagărului minei nr. 7, ca și comandantului suprem al lagărului din Vorkuta.

În vara anului 1951, mai multe persoane, din lagărul nostru, mi s-au adresat, ispitindu-mă cu tot ce era mai ispititor în lagăr, băutură, ţigări și mâncare, pentru a le vinde un pulover de lână, de culoare albă, pe care îl putusem salva în trecerea mea prin Moscova, datorită bunului meu prieten Piotr Ivanovici, după cum am mai arătat. Toate încercările au dat greș, eu refuzând categoric.

În această perioadă lucram la o brigadă, care făcea diferite lucrări, de la curăţitul zăpezii pe calea ferată la construcţii sau reparaţii de clădiri. Întrucât aveam infirmitatea vizibilă a mâinii stângi din cauza rănilor aduse de război și amintirea din Postdam, lăsată de neuitatul meu prieten, Maiorul Hirsch Gorin — comisia medicală a lagărului m-a dat la muncă ușoară, deci la curăţitul zăpezii în lagăr. O hotărâre a Moscovei mă înglobase și pe mine într-un grup de oameni care nu aveau voie să părăsească incinta lagărului. Mai mult chiar în zilele de sărbătoare, ca 1 Mai, Ziua Minerului (Ultima duminică a lunii August), de 7 Noiembrie, 21 Decembrie, eram băgaţi cu 3 zile înainte și o zi după în „Burul" închisorii lagărului, cu drept de a fuma și a primi mâncare normală, pentru a fi izolaţi de la eventualele acte anti-sovietice ce se produceau câteodată în aceste zile. Aș vrea să spun că, la astfel de sărbători totdeauna se întâmpla să apară lozinci, manifeste și chiar acte de sabotaj, executate individual sau în grupuri. Pentru evitarea acestor delicte, autorităţile își luau măsurile de precauţie din timp. Se credea că astfel de oameni, odată intraţi în cercul făptuitorilor, cu greu mai puteau fi reeducaţi în spiritul și dorinţele administraţiei. Bineînţeles în marea loc majoritate ei nu erau aceia care acţionau. Dar ar fi putut acţiona.

Într-o astfel de brigadă, la curăţitul zăpezii, în incinta lagărului, se lucra cam așa: un grup curăţa zăpada, două grupuri se încălzeau în vreo baracă apropiată, jucând domino. Cei care pierdeau, schimbau pe cei de la lucru, deci toate se învârteau: bineînţeles, că nu ori cine își putea permite acest lux, nedorind să stea în „Bur".

De pildă, în anul 1952, am stat 9 luni și jumătate în Bur și izolator, cu mici întreruperi. Când aveam timp, mă duceam să mai lucrez pentru ceva mâncare, ca spălător de vase, sau la curăţat în bucătărie. Acest lucru îl puteam face numai datorită unor relaţii de prietenie pe care le aveam. Într-o astfel de zi am fost anunţat că soldaţi au făcut percheziţie în baraca noastră.

Șeful barăcii îmi cerea să vin imediat. După sosirea mea am constatat că la percheziţia făcută soldaţi îmi ridicaseră două pulovere. Unul era cel alb amintit, iar al doilea era făcut de mine personal, fără mâneci, cu un model norvegian, din resturi de lână; artă pe care o învăţasem în Bautzen.

Șeful barăcii mi-a spus că puloverele mele ca și ale altora, precum și cămășile, pe care soldaţii le confiscaseră, au fost duse de el și ajutoarele sale, după ce în prealabil prinseseră de fiecare obiect o bucată de hârtie pe care era scris numele, la Bur, unde au fost predate. Imediat m-am dus la Bur, dar acolo mi s-a spus că toate lucrurile sunt închise într-o celulă, iar cheia se află la sergentul responsabil cu această acţiune, care în momentul de faţă a părăsit lagărul și poate fi găsit numai a doua zi. Toţi cei cărora le fuseseră luate anumite lucruri la această percheziţie oficială, erau foarte revoltaţi. De aceia, în grup compact, am mers cu toţii la ofiţerul politic și ne-am plâns despre acest act samavolic, efectuat cu ordinul dat de autorităţile lagărului. Plângerea se baza pe faptul că ne-au fost luate lucrurile de îmbrăcăminte călduroase, de care aveam mare nevoie în această regiune Nord-Polară, unde autorităţile lagărului nu ne dădeau astfel de lucruri de îmbrăcat. Pentru a liniști spiritele ne aduse la cunoştinţă că totul este o greșeală, iar fiecare dintre noi, să se prezinte la Bur pentru a-și ridica lucrurile personale.

Foto — Vorkuta 1952

…Ferry între două Buturi…

A doua zi ne-am prezentat la Bur, unde cu părere de rău a trebuit să constat, că ambele mele pulovere dispăruseră. Mai erau și alţii în situaţia mea. Neputând admite o astfel de acţiune, m-am prezentat direct comandantului de lagăr, aducându-i la cunoştinţă plângerea mea. După ce mă ascultă, îmi spuse să fac o plângere scrisă către el, asigurându-mă să nu am nicio frică că îmi voi primi lucrurile înapoi. Din aceasta zi a orice prilej mi se ivea, mă plângeam fiecărui ofiţer al lagărului sau străinilor care ne vizitau lagărul. Toţi șefii din administraţia lagărului

îmi cunoșteau cazul pe dinafară, dându-mi mereu asigurări că se cercetează, iar lucrurile îmi vor fi înapoiate.

Au trecut 6 luni de zile, și tot se cerceta, fără ca puloverele mele să fie găsite. Nu m-am lăsat păgubaș și într-o convorbire avută cu ofiţerul politic, Locotenentul Major Prohurov, în sala de mese a lagărului, faţă de sute de oameni, i-am spus categoric că nu-mi voi retrage plângerea, iar cu prima ocazie, la sosirea vreunei comisii, moscovite, o voi aduce la cunoştinţă, indiferent de consecinţele pe care le voi suporta după aceia, din partea autorităţilor locale. Unii dintre noi se lăsaseră de mult păgu bași pentru lucrurile de care fuseseră uşuraţi.

Puţin după aceia, nouă agitaţie frământă organele admini strative ale lagărului. Toţi alergau din colţ în colţ supraveghind, ordonând curăţenia și ordinea în lagăr. Ni se aduse apoi la cunoștiinţă că noul comandant al lagărelor cu regim special politic, din Vorkuta îşi va lua în primire funcţia, vizitând fiecare lagăr în parte, pentru a cunoaşte situaţia lor și pe comandanţii acestora. Din întâmplare, întâlnindu-mă cu Locotementul Major Prohurov îl întrebai ce se aude de puloverele mele, căci mă voi plânge noului comandant din Vorkuta, la venirea sa în lagărul nostru întâi verbal, faţă de toată comisia, iar dacă va fi nevoie voi face și plângere scrisă. Această plângere va arunca, cu siguranţă, o cât de mică umbră asupra corpului administrativ al lagărului nostru.

— „În timp de 10 zile voi rezolva situaţia, așa sau așa, dar nu face acest lucru, că vei avea de-a face cu mine", îmi zise el.

— „Aţi avut destul timp să rezolvaţi această problemă, iar eu nu voi da înapoi, cu toate ameninţările".

Ziua cea mare sosi, Generalul Maior Dirivenko, noul comandant al lagărelor cu regim special din Vorkuta, împreună cu statul său Major, veni să ia în primire și lagărul Nr. 2, al minei Nr. 7, de astăzi înainte fiind stăpânul atotputernic. Generalul Maior Dirivenko, după cum am aflat, a făcut parte din Comisia Politică Militară a Uniunii Sovietice, în tratativele acesteia cu Japonezii, la capitularea din Manciuria, iar mai târziu la tratativele din Vladivostok. Era un om înalt, cu statură bine făcută în uniformă militară, dar mai ales un om cult, după câte am putut afla din gura foștilor militari care îl cunoșteau din cadrele armatei. Toate informaţiile la un loc dădeau posibilitatea de a ne face un tablou asupra noului Comandant, și mai ales, asupra posibilităţilor de viitor, pentru am bunătăţirea situaţiei noastre ca deţinuţi.

În lagăr totul fusese pus la punct, în ce privește curăţenia și ordinea. Soldaţii și ofiţerii așteptau cu înfrigurare trecerea cât mai repede a acestei inspecţii. De câteva zile mâncarea se îmbunătăţise apreciabil, iar în sala de mese se mânca numai pe feţe de mese albe, care erau schimbate imediat cum se murdăreau. Trebuie să spun că metoda cu feţele de mese albe și flori pe masă, este un truc vechi, care are rădăcini adânci în istoria lagărelor sovietice. Era întrebuinţat totdeauna atunci când lagărele erau vizitate de vreo comisie. Mai frecvent s-au întâmplat astfel de cazuri în lagărele de prizonieri de război, vizitate câte o dată și de comisii străine, unde li se arăta acestor comisii viaţa fericită și bună pe care o aveau prizonierii de război. Dar cum comisiile părăseau incinta lagărului dispăreau atât feţele de mese

cât și florile, iar mânca rea bună era înlocuită cu „Balanţia” (ciorba) cea de toate zilele.

Același lucru se întâmpla și la Vorkuta, dar nu pentru prima dată. De aceea, când s-a dat zvonul, aflându-se cine va fi noul comandant, toţi sperau într-o schimbare a situaţiei din viaţa lagărelor. După cum se știe, aceste comisii, îşi făceau în fond numai datoria de a fi prezentate și deci trecerea prin lagăr, se făcea cât mai repede. Opririle erau cât mai scurte posibil, pentru a avea posibilitatea de a participa un timp mai îndelungat la banchetul întotdeauna dat de administraţia lagărului, pentru a se asigura bunăvoinţa comisiei. Intrarea comisiei în lagărul nostru, condusă de generalul Maior Dirivenko, care fusese întâmpinat la poarta lagărului de tot corpul administrativ în frunte cu comandantul de lagăr Maiorul Malik, de șeful grupei operative NKVD, de Locotenentul Major Prohurov și șefa serviciului sanitar Căpitan Olimpiada Sergejewna Grischkina, a produs surprize atât pentru deţinuţi cât și pentru corpul administrativ. Comisia a refuzat categoric să intre întâi în incinta comandaturii, unde ar fi trebuit să aibă loc o ședinţă, conform obiceiului. S-a trecut direct la inspecţia pentru care veniseră.

S-a început cu baraca pentru tăiat pâine, baraca administraţiei sanitare, cu sălile de consultare, după care s-a ajuns la Bur (Izolator), unde vizita a fost foarte scurtă. Și a prelungit cu atât mai mult la Clubul lagărului, unde a fost expusă, prin grafice și pancarte, munca săvârșită de căminul cultural. Aici se prezintă și o colecţie întreagă de picturi și caricaturi, unele reproduceri după tablouri renumite, altele imaginare, dar mai ales din viaţa minerului de la Vorkuta. Cu siguranţă că, Generalul Maior Dirivenko cunoștea foarte bine arta picturii ruse și internaţionale, căci urmărea cu atenţie explicaţiile, având cuvinte de laudă pentru anumite tablouri cunoscute. Majoritatea din Statul Major nici nu auziseră despre ele. În plus a felicitat pe omul care le executase, acesta fiind pictorul german, originar din România, Iulius Stürmer.

Comisia a trecut, mai departe, prin magazia de alimente, cizmărie și croitorie, după care fulgerător de rapid s-a făcut vizitarea câtorva barăci de locuit ale deţinuţilor. Apoi baia cu frizeria și bucătăria cu sala de mese care urma să încheie întregul traseu. În tot acest timp mai multe grupuri de soldaţi erau în „Avangardă”, nelăsând să se apropie de comisie aproape pe nimeni. Deţinuţii urmăreau din depărtare întregul traseu efectuat de comisie. Până în acest moment planul de izlare și lipsa de posibilitate de a lua contact între deţinuţi și comisie fusese bine organizat și aplicat cu mare stricteţe. Ajungându-se în sala de mese, tot acest plan îşi pierdea din putere, întrucât în acel moment sala de mese era plină cu deţinuţii care luau masa și care trebuiau să plece la muncă, în schimbul următor.

După ce Generalul întrebă în treacăt pe deţinuţi, dacă mâncarea era bună, iar aceștia răspunseră în cor afirmativ, unii membrii din comise îşi permiseră luxul de a-și arăta marea lor simpatie gustând chiar din castroanele unor deţinuţi

Prin glume alese admirară calitatea bună a mâncării, lăudând pe bucătar și mai ales pe șeful bucătăriei, care se afla de faţă.

Rostirea unei glume bune, la adresa bucătarului șef, a făcut ca toată lumea din

sală de mese, împreună cu comisia, să râdă.

Se făcea haz de necaz! Totul se termina cu bine, administraţia lagărului luând examenul cu notă mare, dacă acesta se încheia cu glume și râsete din ambele părţi. Locotenentul Major Prohurov, ștergându-și sudoarea, încerca să răsufle ușurat.

Rămase însă încremenit văzându-mă că mă apropii din mulţime, de nou comandant al lagărelor din Vorkuta, rugându-l să-mi permită să fac o plângere. Prohurov închise ochii, făcându-mi semn prin aceasta să tac, iar eu îi răspunsei printr-o mișcare a capului, că nu, și că ceea ce am promis mă voi ţine de cuvânt. În sala de mese se făcu liniște ca în mormânt, căci fiecare aștepta să afle care va fi răspunsul noului comandant de lagăre în problema plângerii mele, majoritatea cunoscând cazul meu pe dinafară.

După ce generalul îmi permise să vorbesc, am început că povestesc întreaga istorie cu amănuntele cele mai mici, a acelor două pulovere care îmi fuseseră luate și dispăruseră. Observai cu îngrijorare și asta nu numai eu, dar și toţi ceilalţi din sala de mese, că Generalul era absent la tot ce eu raportam.

Privirea lui era aţintită asupra unui mare tablou cunoscut, cu „Taras Bulba”, care se afla în sală. Decepţionat de tot ce se pe trecea în jurul meu, dar mai ales de palma pe care o încasam și urmările ce aveau să vină în urma acestui eșec, o idee nebună de ultim moment, îmi veni în minte și în zeflemea îl întrebai pe noul comandant.

— Domnule general, nu am crezut niciodată și nici nu mi-aş fi închipuit că soldaţii, ba chiar și ofiţerii sovietici sunt instruiţi special pentru a „cumpăra pe englezește”. Această expresie, obișnuită în vocabularul ruso-sovietic, ca și în alte limbi, arată pe cel care îşi însușește ceva pe nedrept expresia venind din războiul cu Burii.

Auzind cele spuse de mine, Generalul îşi întoarse privirea, măsurându-mă de mai multe ori din cap până-n picioare, iar trăsăturile blânde i se schimbară brusc în urme adânci și aspre.

Întoarse numai capul, spunând.

— Adjutant, încă înainte de a părăsi lagărul vreau să am raport detaliat și lămurirea acestei plângeri. Întorcându-se către mine îmi spuse, „Totul se va lămuri tinere, după care părăsi incinta bucătăriei împreună cu comisia…

Adjutantul, un colonel de NKVD mi se adresă, notându-și toate datele de care avea nevoie, spunându-mi să fiu în permanenţă în baraca mea pentru a mă putea găsi, căci în curând el mă va chema. După plecarea Colonelului, Locotenentul Major Prolurov, care mai întârzia în sala de mese, apropiindu-se îmi spuse:

— Mi-ai făcut-o, dar despre asta mai vorbim noi — și cu asta părăsi sala de mese în râsul zgomotos al deţinuţilor.

Multe zile fripte am mai avut! După două ore am fost chemat la comandatură de către colonel și după un interogatoriu îndelungat cu un du-te-vino, îmi propuse — pentru că puloverele dispăruseră (mai bine zis îşi schimbaseră stăpânul) —, să mi se dea o sumă de bani, de 140 ruble, care vor fi trecute în contul meu și sunt plătite

din salariul sergentului care a făcut percheziţia. Banii mi-au fost vărsaţi în cont, dar ei nu mă încălzeau căci de primit îi puteau primi numai la sfârșitul pedepsei mele de 25 de ani, dintre care abia cu bine, cu rău făcusem câţiva.

De banii aceștia nu am avut parte, căci în noul meu proces, din Septembrie 1953, conform sentinţei date de tribunal, a trebuit să plătesc avocatului impus de tribunal (voi reveni cu amănunte) suma de 250 ruble, onorarul, iar eu, săracul de mine, aveam numai 140, deci mai rămâneau 110 ruble datorie, plus suma de 600.000 ruble, cât era partea mea de vină, ca membru, din comitetul celor 5 al conducerii grevei din Vorkuta. Ce capete luminate se aflau în cadrul acestui tribunal, de aveau speranţa să mai încaseze și bani de la mine! Iar eu nu știam dacă voi supravieţui până mâine, de atâtea condamnări și datorii!…

Din partea Locotenentului Major Prohurov. Am avut multe ponoase de tras după aceasta. Cu Generalul Maior Dirivenko am mai discutat odată mai aproape, numai că de data asta el era cel umilit, eu vorbind din partea deţinuţilor politici, deportaţi și prizonieri de război, din lagărul minei Nr. 7. Imediat m-a recunoscut și, vrând să arate cât de mult s-a îngrijit de soarta noastră, mi-a atras atenţia și m-a rugat să-mi aduc aminte, cât de repede mi-a lămurit cazul meu și care nu putuse fi rezolvat de către administraţia lagărului în mai bine de 6 luni.

Avea dreptate, dar acuma era altă mâncare de pește și acuma nu se dezbătea problema mea personală sau a unui grup, ci soarta tuturor deţinuţilor din lagărele sovietice.

Expresia „a cumpăra pe englezește” mi-a mai fost amintită într-o împrejurare deosebită, de către unul din cadrele superioare din Kremlin, la un interogatoriu care mi s-a făcut la Moscova, în faţa comisiei guvernamentale, pentru evenimentele din Vorkuta, în 1953. Toţi râseră cu poftă când le-am povestit, pe scurt, reacţia avută de Generalul Maior Dirivenko.

Adunate atâtea lipsuri și socoteli pe planul întregului colos toate aceste plusuri care trebuiau să existe, dar nu se aflau nicăieri se oglindeau în falimentul și destrămarea sufletească generală.

MILIOANE… MILIOANE… MILIOANE

Era enorm Magnitogorsk, de asemenea și Azovsthal; dar plusurile de energie și material care s-au consumat sub forme diverse poate că ar fi făcut cât două, cât trei, cât cine știe câte alte Magnitogorskuri și Azovsthaluri.

Și tot judecându-le așa — haine și jucării, came și pluguri, cărţi și tractoare, oţeluri și pâine nașteri sau moarte. Din jocul celor mai oficiale cifre ale propagandei cu viermuiala vieţii, oricui i-ar apărut clar că în cifrele oficiale, care voiau să demonstreze avântul și bunăstarea, se confirma tristul faliment și tragica mizerie pe care o vedeai cu ochii. Cozile interminabile la carne, lapte, brânză, încălţăminte și îmbrăcăminte, vitrinele cu brânzeturi, pâine, salamuri și verdeţuri confecţionate din gips, colorate frumos, cerșetorii și goii de pe stradă; nemâncaţii cu gamela legată la centură și lingura la tureaca cizmei… toate dovedesc eșecul unui sistem.

Proteste, revendicări sau greve? Doctrina și propaganda sovietică spun permanent că în UH. S.S. poporul fiind stăpân al uzinelor și pământurilor n-are de ce să se mai revolte.

Iar dacă au mai rămas contradicţii ele nu-s antagonice ca în societatea burghezo-capitalistă!!!

Dacă totuși cineva a ridicat glasul și a protestat pentru lipsuri, abuzuri, și se plânge că n-are, că nu-i, dacă nu merge la mitinguri, nu strigă lozinci sau nu aplaudă și nu votează ce i s-a dat pe listă, „acela nu poate fi decât dușmanul celor care construiesc societatea cea nouă și luptă pentru întărirea cuceritor revoluţionare”… „Acela nu-i decât un agent imperialist, un trădător al patriei socialiste, un spion american”.

„Toate aceste cozi de topor ale imperialiștilor trebuie descoperite și date pe mâna justiţiei poporului”. Iar justiţia populară îşi făcea conștient datoria și veghea la respectarea cuceririlor revoluţionare: zecile de milioane de trădători de patrie, în lanţ continuu, erau scoase din sânul celor ce muncesc și expulzate la marginea vieţii, în lagărele de muncă, în chisori, în lagărele de reeducare! I! Gorki e plin de lagăre.

Vologda, Vorkuta, Omsk, Karaganda, tot lungul Volgei, Norilsk, podișul Valdai, Doneţul, Donbasul, Vladimir, Potma, Riazan.

Uf a, Kazahstanul, Taigaua și Tundra toată!!!

Ţara asta e plină numai de trădători și spioni, de cosmopoliţi, de oameni cu manifestări sau rămășiţe burghezo-capitaliste: Milioane… milioane… milioane!

Și iarăși îmi vine în minte melodia aceia nostalgică a lui Dunaevski, pe care o cântau oameni din jurul meu de răsuna Tundra.

— Nesfârșită-i ţara mea iubită.
Plină toată doar cu pușcării.
Altă ţară mai nenorocită.
N-a mai fost și nici nu va mai fi!

Răsuna Tundra și sufletele se răcoreau. Și slavii îşi iubeau totuși ţara. Așa cum era ea. Sperau că nefericirea va trece şi-şi repetau milenarul „Nitcevo! Budit lucie!… Nu face nimica! Va fi mai bine!…

…Peste deţinuţi! și deportaţi! băștinași au venit prizonierii de război, apoi deportaţi! și deţinuţi! din teritoriile ocupate de trupele sovietice. Morţii trebuiau înlocuiţi în lagărele de muncă forţată sovietică!

REPROFILĂRI ÎN MESERII

…Așadar se specializau oamenii și ţineau dinţii de loialitatea lor. Și rând pe rând se reprofilau. Fiecare făcea de toate pentru a-și ușura cârca și ciolanele. Cât costau specializările și ce rămâneau în urmă, calitatea? Maica Domnului cu mila ei cerească.

…Lucruri făcute voit pe dos sau să ţină de astăzi până mâine…

— Tărăgănări… îmbolnăviri simulate… Se întorcea plata… De fapt nu plătea nimeni direct.

Toate erau lucrurile nimănui, lucrurile Statului, lucrurile amibei acesteia uriașe.

Bucătăresele deveniseră artiste, artistele bucătărese, târfele surori de caritate, virtuoasele târfe. Un fost Socrate se specializase ca geamgiu, un derbedeu de pe stradă șef de șantier, un preot catolic haznagiu, un călăreţ din echipa naţională era sudor, câţiva profesori erau dulgheri, sobari sau tinichigii, un general fălos, vătaf de brigadă la vagonete, un maior german, despre care vom vorbi mai mult, devenise om de serviciu la biroul politrucului de serviciu, un fost aviator era șeful uzinei electrice, un arhitect specializat în urbanistică, devenise șef al spaţiilor verzi și grădinar, vreo 15 colonei alcătuiseră o brigadă de zidari, etc., etc. Cine ar putea să tot înșire pe nume, pe profesorii de dinainte, pe profesorii de după… Reprofilarea era generală și câteodată chiar foarte hazoasă… Pe parcurs, ori de câte ori va fi cazul și, prin asociaţie de idei, îmi vor veni în vârful condeiului, voi aminti tot ce mi s-a înscris în străfunduri…

Spuneam că ninsese mult în ziua încarcerării noastre și că fusesem scoși la curăţatul zăpezii, mai întâi în jurul barăcii noastre, apoi la barăcile înzăpezite în care erau deţinute femeile.

În scoaterea aceasta la lucru era de altfel și o politică a aclimatizării. Eram lăsaţi ușor în ham, așa cum fac cowboy-ii americani cu caii, cu mustangii. Iar nouă, celor care stătusem atâta vreme zăbreliţi în inactivitate și întuneric, ne convenea ieșirea aceasta și joaca sub cerul lui Dumnezeu.

Și mai zisesem, înainte de a mă fi luat cu depănarea constatărilor și noutăţilor din lumea de care luam cu aviditate cunoştinţă, că în târgul Vorkuta, deţinutele, la sugestia oficialităţilor interesate, improvizaseră un teatru de amatori pentru culturalizarea și desfătarea oamenilor liberi și a personalului civil și militar de pe lângă autorităţile grupate în jurul pușcăriei și lagărelor din jurul centralei.

FIUL MĂRII

„Fiul Mării" este pseudonimul unui poet amator, din cadrul marinei comerciale române, înaintea celui de al II-lea război mondial. Acuma, în anul de graţie al Domnului 1950, l-am găsit pe acest poet amator român, originar din sudul Basarabiei, în lagărul din Vorkuta, cu o condamnare de 20 de ani, ca trădător de patrie. Dar care patrie o trădase el? România era patria lui, în armata română, în cadrul marinei îşi satisfăcuse serviciul militar și pentru asta trebuia acuma să plătească oalele sparte.

Era fiul preotului Singureanu, dintr-o comună mai la Nord de Cetatea Albă, pe care aventura și briza mării îl chemaseră și așa în loc de a deveni preot, părăsise pe furiș seminarul, în care se afla ca elev în clasa a VI-a. Luându-și soarta în mână intrase la Marina Comercială. Străbătuse Mările în lung și-n lat și cunoștea toate porturile Mării Negre și Mediterane.

Fiecare cu frumuseţile și mahalalele sale. Amintirile din viaţa de marinar erau așa de multe și picante încât de multe ori ne întâlneam în baraca lui, zentru le asculta. El lucra în grupul „Stroicontora”, brigăzile de construcţie, fiind vecin de pat cu Pater Jean Nicolas francezul, despre care vom mai vorbi.

În toamna anului 1951, viscolul a început mai înainte de vreme, obligând pe fiecare să stea mai mult în baraca lui, în grup sau câteodată singur, meditându-și soarta. Intr'd astfel de seară, am trecut iară pe la el, căci era un băiat cu scaun la cap, văzând realitatea așa cum era și nu încerca niciodată să-și facă iluzii.

Era prea spălat cu toate apele pentru a crede în brașoave.

Îmi povestea mult din călătoriile sale, iar când Pater Jean nu era acolo, aveam permisiunea de a mă așezape priciul acestuia. De foarte multe ori ni se alătura Dragoș Ion, partizanul din Basarabia, spaima NKVD-ului, și Gheorghe Vasile — despre amândoi am mai pomenit — și așa discutând mai uitam de mizeria și de iadul morţii în care ne aflam. În acea seară, Vasile ne părăsise, pentru că trebuia să se pregătească să intre în schimb, iar noi rămăsesem să discutăm mai departe în limba română unele probleme de-ale noastre.

Niciodată nu încercasem și nu dăduserăm ocazie ca micile noastre întruniri să deranjeze pe cineva. Un nou vecin de pe priciurile superioare, rus de origine, cândva fusese un pic blătnoi, a început să ne admonesteze în gura mare, că de ce se permite să se vorbe ască românește și nu vorbin rusește ca să înţeleagă și ceilalţi. Nu era pentru prima dată când ne făcea mizerie, dar noi totdeauna am căutat să evităm incidentele, care puteau deveni sângeroase, așa cum s-au mai întâmplat și altele. De aceea Ion, care era cel mai agresiv, ne părăsi pentru a evita vreun incident, dar la plecare îi promise neapărat rusului, după ce îi aduse la cunoştinţă tot vocabularul științific sovietic din lagăr, că vor mai sta de vorbă. După plecarea lui Ion, care era cunoscut pentru agresivitatea sa și rusul evident îşi ţinuse gura și înghiţise liniștit tot dicţionarul lui Ion, el răbufni și ne scuipă. Singureanu era cunoscut ca un băiat liniștit, care nu se amesteca niciodată între bătăile, care se dezlănţuiau spontan între diferitele grupări ale lagărului. Dar rusul văzând că noi nu reacţionăm, ridică tonul și mai mult, în așa fel ca să fie auzit de toţi, insultându-ne de tot ce ne era mai drag, de la mamă și până la patrie. Singureanu, ne mai putând suporta, se sculă și-l rugă frumos să-și ţină gura. Pentru că dorea neapărat să evite orice incident, mai ales că în brigadă rușii aveau pondere majora.

Dar, Ivanul nostru nu se mulţumi cu aceasta și la un moment dat pe neașteptate îi repezi un picior direct în gura lui Singureanu, făcându-l pe acesta să zboare până hăt departe în mijlocul barăcii, unde se opri într-un grup de oameni, care stăteau a taifas lângă sobă. Până să se dezmeticească cei din baraca ce se întâmplă, rusul nostru, fusese de mult tras jos, așa în cămașă și izmene cum se afla, și bătut de noi cu mâinile și cu picioarele, cum bate ţăranca puţineiul. Riscaserăm mult, căci abia acuma ceilalţi ruși, dându-și seama ce se întâmplă, încercară să-i vină în ajutor. Este posibil că ne-ar fi linșat, căci abia acum ar fi început dansul morţii, dar, intrarea soldaţilor, care făceau numărătoarea îl salvară pe rus și tot o dată pe noi.

ÎNCHIS ÎN BUR

Pentru acest incident însă, până se lămuri cazul și se găsi cine este vinovatul, Singureanu care, după declaraţiile celorlalţi, începuse bătaia și eu care mă aliasem cu el, și mai ales nu eram din aceiași brigadă și nici baracă, am fost închişi în Bur, celula 3, până a doua zi, când ofiţerul politic lămuri cazul. Bine burdușiţi, cum ajunserăm în celulă, căci de încasat o încasasem și noi destul de bine, pipăindu-ne locurile dureroase, încercând prin masaje să ne ameliorăm durerile, așa cum fac câinii când îşi ling rănile, ne instalarăm în noua noastră celulă. Celula era goală, o cameră de 3 x 3 m. Cu un prici (pat comun din scânduri) dublu, așezat în partea dreaptă a camerei, văzută de la intrate, în colţul din stânga având o „parașă" (tinetă), un vas care ţinea loc de W.C. Şi era dus afară de individul celulei, având câte odată un capac de carton, pentru a împiedica, pe măsura posibilităţilor, împrăștierea mirosului. În cazul în care celula era completă sau supraaglomerată, cum se întâmpla de multe ori, cel mai pedepsit dintre locatarii celulei ar fi fost acela care era obligat să doarmă lângă parașă. O fereastră de 60 x 40 cm., cu 5 zăbrele din fier rotund de 18 mm., în interior, împiedica eventuala evadare, iar pe dinafară o blendă făcută din scândură (paravan), împiedica vizibilitatea. Prin crăpătura rămasă aveai numai posibilitatea de a număra norii ziua iar noaptea stelele. În colţul drept se afla soba, a cărei încălzire se făcea din coridorul Butului. Focul în aceste sobe era făcut de către năvalnicul Butului, de două ori pe zi, câte o jumătate de oră de fiecare dată, așa că se poate de la sine înţelege cât de plăcut era. Celulele din Bur aveau podele din scânduri, pe când carcerele aveau pe jos beton sau alte combinaţii și nu aveau priciuri.

După ce ne aruncarăm privirea de jur-împrejur, mai ales ca zăvorul celulei se închisese de mult în urma noastră, văzând mizeria care domnea în toată această atmosferă unde trebuia să ne acomodam pentru un timp mai scurt sau mai îndelungat, ne apropiarăm de soba și constatarăm cu plăcere că pereţii ei erau mea calzi. După aceia ne făcurăm fiecare câte o ţigară din mahorca veritabilă, cu hârtia renumitului ziar „Pravda". La intrarea în celulă ni se făcuse o percheziţie superficială de către soldat, care ne căutase numai pentru arme albe, cum ar fi cuţit, pumnal sau sulă. Așezaţi pe prici și proptind picioarele în pereţii sobei, constatarăm, spre satisfacţia noastră, că peretele sobei se mișca și avurăm posibilitatea de a scoate câteva cărămizi, făcând astfel o gaură în peretele sobei și când astfel posibilitatea căldurii de-a intra direct în celulă. În sobă era numai jar, care se stingea greu, încet, de aceea noi ne băgarăm picioarele în această gaură pentru a beneficia și de ultima picătură de căldură, știind mai ales că focul nu va mai fi deranjat până a doua zi. Cărămizile scoase le așezarăm cu multă grijă, ca nu cumva tencuiala să se deterioreze. Vreun locatar al celulei, mai vechi și foarte bine inspirat avusese cu siguranţă ideea. Printr-o muncă anevoioasă și migăloasă, cu un obiect ascuţit, a scos o cărămidă cu tencuială cu tot pentru aș aprinde ţigara sau a avea căldură, totul fiind însă bine camuflat. După ce discutarăm îndelungat asupra faptului pentru care ne aflam aici și ne puserăm la punct, până în cele mai

mici detalii, toate răspunsurile pe care le aveam de dat, a doua zi, ofiţerului politic, începurăm să vorbim de-ale noastre.

Dintr-o vorbă-n alta, discutarăm asupra noului proiect al autorităţilor, de a construi un monument al lui Lemn, în faţa clubului căminului cultural al minei Nr. 7. Proiectul prevedea ca Lenin să fie turnat în bronz, în mărime naturală pe un soclu de granit și așezat în faţa căminului cultural. La un moment dat Singureanu tăcu de tot, parca se gândea intensiv la ceva, iar după ce trase adânc în piept un fum de ţigară începu să radă cu hohote, zicându-mi:

— Măi băiete! Bine că îl fac din bronz pe Lenin, că poate se va găsi într-o bună zi cineva, care să a dea jos de acolo și să-l vândă la fier vechi, așa cum l-au vândut marinarii români pe Leninul din bronz al Sevastopolului în Constanţa și pe care au luat o grămadă de bani. Cunoști povestea asta? Hai, să ţi-o spun.

LENIN VÂNDUT LA FIER VECHI

— „Pentru ocuparea Sevastopolului s-au dat lupte crâncene a început el povestirea, mai ales că Sevastopolul avea o fortificaţie de cazemate, care puteau fi ușor apărate, dar greu de trecut. Comandantul german concentră o mare parte a artile noi grele, care bombardară zi și noapte această linie de apărare a sovieticilor. Dar numai datorită unei lăudabile iniţiative a Căpitanului român Glavcea Sergiu, care cu batalionul său, printr-un vicleșug au spart frontul s-a putut străpunge, pentru prima dată, acest sistem de apărare. Astfel s-a ajuns în spatele inamicului, dându-se posibilitate unităţilor mai mari de a înainta, și de a provoca căderea, uneia după alta a întregului sistem de apărare al cazematelor. Pentru asta Glavcea a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”. Ceea ce e mai puţin cunoscut sau poate nu s-a vorbit, este că primul drapel care a fost ridicat ca ocupant victorios al Sevastopolului, pe portdrapelul portului, a fost drapelul italian.

Italienii nu au avut trupe combatante la Sevastopol, în afară de câţiva ofiţeri ataşaţi pe lângă comandamentele Române-Germane.

În momentul când ultimul vas de război, care încheia convoiul vaselor sovietice ce evacuau Sevastopolul, părăsea rada portului, un grup de vedete rapide italiene, care se aflau în larg și nu puteau lupta cu marii coloși ai marinii sovietice, intrară primii în portul din Sevastopol. Și în timp ce trupele române cu cele germane luptau pentru lichidarea tuturor punctelor de rezistenţă, un ofiţer de marină italian luă drapelul navei sale și-l arboră pe mastul de port-drapel al portului Sevastopol, în uralele marinarilor italieni. Bucuria nu a durat mult. Înfierbântaţi de focul luptelor, trupele române ocupară fortul Sevastopol. Dând jos drapelul italian, îl ridicară pe cel român. Navele italiene plecaseră de mult în larg să ducă vestea ca martori oculari ai ocupăm Sevastopolului, de aceea nu se împotriviră. Cu noul drapel pe mast noi urale și mari bucurii.

La rândul lui și el este schimbat printr-un drapel al Reichului German filmat din toate părţile, de grupul special de propaganda al frontului. Pentru a nu duce la neînţelegeri ofiţerii români și ofiţerii germani hotărâră ca ambele drapele să fie

prezentate pe mast, astfel încheindu-se din fașă orice conflict ce s-ar fi putut isca.

Fostele vase comerciale, acum transformate în vase de transportat materialul pentru aprovizionarea frontului, aflate în portul Constanţa, sunt îndreptate de urgenţă spre Sevastopol. Trupele române puteau, așa dar, pe acest drum scurt, numai de câteva ore, să fie aprovizionate, totodată avându-se în vedere și aducerea, pe acelaşi drum sigur, a capturei de război. După ce au descărcat până noaptea târziu materialul de război, marinarilor li s-a dat voie să coboare de pe vas, căci atât în port cât și în tot orașul era mare bucurie și veselie. Capturarea unor mari depozite militare sovietice, care nu au putut fi aruncate în aer, prin înaintarea rapidă a trupelor româno-germane, dar mai ales a unui mare depozit de alcool, a făcut ca petrecerea să fie în toi.

Echipajul vasului nostru era împreună de ani de zile, încă înaintea începerii războiului, ceea ce făcea să ne cunoaştem și la bine și la rău, foarte bine. Ca în fiecare echipaj, erau și la noi 3 marinari, mai deocheaţi, dar buni marinari și camarazi. Unul din ei era fiul unui general român, fiu care a vrut să-și trăiască viaţa pe picioarele sale și nu în umbra tatălui său, generalul. Doi au plecat pe uscat, al treilea era de serviciu la Cart. După ce trecură prin toate localurile, care se deschiseseră spontan și răsăriseră ca ciupercile după ploaie bună, ajunseră în piaţa portului Sevastopol. În mijlocul parcului.

Lenin îşi privea Sevastopolui ocupat de către trupele româno-germane. Fiului de general care avea grad de sergent, îi veni în minte o idee năstrușnică, după ce văzu cum un soldat român beat îl salută pe Lenin cu o sticlă de rachiu, zicându-l:

„Te-ai făcut fascist, tovarășe Lenin și mă saluţi cu mână-ntinsă de departe, (Lenin fiind cu mâna întinsă, ca și cum ar face salutul naţional-socialist), dar dacă ţi-e sete îţi dau ceva, numai că trebuie să te dai jos”.

Ideea căzuse…

Băiatul generalului dădu fuga până la vas și se întoarse după un timp cu un colac de frânghie, cu care se urcă sus pe statuia lui Lenin, și-l legă pe acesta de gât. Întinseră frânghia și adresându-se unui grup de soldaţi, care erau sub comanda unui caporal, le spuse că din ordinul Comandantului militar al orașului Sevastopol, statuia lui Lenin trebuie dată jos, acuma, noaptea, ca să nu fie văzută de populaţia civilă și dusă la un loc sigur. Pentru aceasta el dădu caporalului un bacșiș de doi poli (Patruzeci de lei) iar fiecărui soldat câte im pol numai să tragă de frânghie ca Lenin să cadă de pe soclu. Când a auzit caporalul împreună cu soldaţii, de bacșișul promis, mai ales că era un ordin pe care-l puteau foarte bine pricepe, au căzut îndată de acord. Ba mai mult chiar să-l transporte până la locul cuvenit. Pentru acest lucru suplimentar, Domnul sergent, promise imediat dublarea bacșișului. După câteva sforţări, Lenin căzu de pe soclu, rupându-i-se numai mână întinsă. Fu târât până la chei, lângă vasul lor.

Traversarea lui Lenin de la grădină, pe străzile Sevastopolului, până la chei s-a petrecut fără incidente. Toţi cei care au fost întâlniţi, ori erau beţi ori nu au vrut ca să observe acest lucru. Sergentul de Cart împreună cu cei doi prieteni, îl ridicară cu o macara de pe vas și-l așezară într-o barcă de salvare, după care acesta fie

acoperită cu o prelată de protecţie. A doua zi, zorii zilei, vasul părăsi Sevastopolul, îndreptându-se spre Constanţa. O dată ajunși, trebuia găsit momentul prielnic pentru scoaterea neobservată a lui Lenin din rada portului. Pentru orice eventualitate îl bandajară din cap până-n picioare, pentru a arăta eventual ca rănit, căci un plan aveau ei. În timp ce majoritatea marinarilor se aflau în permisie pe uscat, câteva avioane sovietice își făcută apariţia asupra orașului și aruncară câteva bombe și asupra portului. Alarma aeriană nu se terminase bine, când o mașină a salvării intră cu o viteză nebună în rada portului pentru a lua un rănit ce fusese anunţat telefonic. În momentul în care sanitarul dori să dea primul ajutor, a fost repezit de către marinari care plângeau cu lacrimi de crocodil, văicărindu-se și blestemând pe sovietici pentru rănirea comaradului lor. Luară ei înșiși targa pe care acesta era de mult culcat, bandajat cum am mai spus, dar și plin de sânge de la niște găini, pe care le aveau pe bordul vasului și cărora le rupseseră gâtul. Urcară targa în mașină, iar ei trei, în bocete de ţi se rupea inima, dădură semnalul de plecare. Ajunși la controlul portului, aceștia au dat drumul imediat mașinii, după ce în prealabil văzură rănitul bandajat și plin de sânge, iar camarazii săi bocindu-l ca de moarte.

Ajunși la intrarea din spatele spitalului opriră mașina, spunând șoferului și sanitarului să se reîntoarcă de urgenţă în port, pentru a mai lua de acolo câţiva răniţi, iar ei îşi vor asuma râs pundere de a-și duce camaradul grav rănit pe drumul cel mai scurt acolo unde trebuie. Mașina plecă, iar ei îşi luară rănitul, care era acoperit complet cu o pătură și îl duseră într-o curte, câteva case mai departe de spital, pe a cărui poartă era o pancartă mare, pe care scria, „Cumpăr și vând fier vechi și metale neferoase”. După un scurt timp trei marinari veseli părăseau curtea negustorului de fier vechi și metale neferoase.

Nu au trecut decât câteva zile de la acest eveniment, că pe bordul vasului era mare mișcare. Totul se curăţa și se spăla de sus până jos și din faţă până-n spate. Vizita unei personalităţi din cadrul amiralităţii fusese anunţată. Dar care era oare motivul acestei vizite așa de neașteptate?

La ora stabilită, îşi făcu apariţia un grup de ofiţeri de marină, printre care și comandantul militar al portului Constanţa. Echipajul era de mult adunat pe punte și comandantul vasului dădu raportul cuvenit. Un ofiţer superior din cadrul amiralităţii luând cuvântul, aduse laude comandantului vasului și întregului echipaj, despre terminarea cu bine a misiunilor militare primite, dar precizâ că, Amiralitatea Marinei Române nu este da acord și nu admite astfel de lucruri, cum ar fi „Vinderea statuii lui Lenin la un negustor de fier vechi și metale neferoase”. Amiralitatea dorește să știe numele celor care s-au făcut vinovaţi de acest lucru. Atât comandantul vasului cât și echipajul rămăseseră împietriţi la această informaţie. În acest timp, o mașină se opri lângă puntea de coborâre a vasului și un general al Armatei Române îşi făcu apariţia, urcând pe puntea vasului. Generalul fu salutat de întregul corp de ofiţeri, după care se întoarse spre echipaj care era adunat pe punte și ridică mâna dreaptă în care avea cravașa, pe care o purta, ca de obicei, căutându-l cu privirea pe domnul sergent, care era fiul său.

— Vino-ncoace, domnule sergent, și raportează-mi mie, tatăl tău, cum l-ai vândut pe Lenin la fier vechi?

Sergentul de mult îşi schimbase culoarea feţei, dar e în fruntare directă cu tatăl său Generalul, mai ales când acesta avea cravașa în mână nu-i surâdea. De aceea, se întoarse și se îndreptă spre marginea vasului de unde sări în mare. Înainte zise însă camarazilor săi: mai bine o baie în mare, decât o bătaie cu cravașca. Până la urmă totul s-a aplanat. Dacă Lenin a fost salvat sau nu de la topire, asta n-o mai știu…

Așa se termină povestea statuii din Sevastopol, iar asupra celei din faţa căminului cultural, care era numai un proiect, rămânea de văzut. Venise timpul să ne culcăm, căci timpul trecuse destul de repede. Pereţii sobei se răciseră de mult, dar înăuntru mai era cald. Deci lăsarăm picioarele în sobă și, șezând pe prici rezemaţi unul de altul am adormit.

Un strigăt înspăimântător, zarvă mare pe coridor, iar noi, în somn, simţiserăm cum cineva ne zgândără la picioare. Ne trezirăm și abia acum observarăm că noi dormiserăm cu picioarele băgate în sobă și că afară pe coridor se întâmplase ceva neobișnuit. Repede ne-am scos picioarele și am început să punem la loc cărămizile. Pașii se auzeau pe coridor, apropiindu-se de celula noastră și în timp ce noi puneam penultima cărămidă și ne uitam în sobă, văzurăm cum ușa sobei se deschide și cineva înspăimântat vorbește înăuntru: „aici erau năcialnic, în soba asta, dar văzând că lipsește ceva se uită mai bine și ce văzu? Pe noi, care, la rândul nostru, ne uitam prin golul lăsat de cărămidă în sobă să vedem ce este acolo. Totul se lămuri curând. Năvalnicul care curăţa în fiecare dimineaţă sobele a început să-și facă serviciul. Ajuns la soba noastră, și vrând s-o cureţe cu cârligul de zgură, acesta rămase agăţat de încălţările noastre. Ceea ce îl sperie și mai mult era faptul că încălţările de picioare omenești pe deasupra se și mișcau. Groaza lui a fost așa de mare încât din această zi nu a mai dorit să lucreze ca năvalnic în bur.

Hotărârea administraţiei lagărului a fost că fiecare primește 30 de zile de Bur, cu ieșirea la lucru, iar toate sobele vor fi îmbrăcate în tablă de sus până jos în celule. Metoda cu îmbrăcarea sobei în tablă este extinsă în toate lagărele din Vorkuta, ca să nu mai aibă nimeni posilibilitatea să saboteze Statul Sovietic, băgându-și picioarele în sobele lui.

După câteva zile de la acest incident, rusul de la care porniseră toate neplăcerile și căruia acum trebuia să-i mulţumesc, pentru că altfel poate nu aș fi aflat niciodată povestea statuii lui Lenin, mâncă o bătaie, pe nepusă masă de la oamenii din propria sa brigadă, încât fu internat în spital.

…Reiau firul lăsat — cât m-am luat cu vorba — pentru că mai e cazul să amintesc, că atât cu acest prilej, cât și pe întregul parcurs al celor nouă ani de detenţie, am făcut o remarcă deosebit de interesantă pentru viitorii sociologi sau autori de monografii. De-a lungul veacurilor — în România unde cunosc foarte temeinic lucrurile și în parte în toate ţările din vestul Europei — focarele de cultură și civilizaţie au fost schiturile, mănăstirile călugărești și așezămintele bisericești. În jurul lor s-au strâns încet, încet, din nevoi sufletești așezările omenești, constituind

miezul viitoarelor târguri, cetăţi, bresle, capitale de districte, de regiune sau de ţară. Aici însă în lumea acesta nouă, a secolului XX izvoarele așezărilor sociale și a giganţilor industriali sunt excrementele și abjecţiunea oricărui grup social din toate vremurile: lagărul și pușcăria.

Din care era firesc să apară o nouă mentalitate, alte idealuri și o moralitate de alt tip, cu alt conţinut și alte dimensiuni decât ale restului lumii. În parte, le-am văzut cum arătau la faţa locolui, și al căror faliment le-am dedus din cifrele date ca valori absolute, chiar de propaganda și afișajul organelor oficiale, care voiau să demonstreze avânt și înflorire.

SĂCULEŢELE MISTERIOASE

…Munca deszăpezirii, plăcută și antrenantă pentru un moment, era totuși istovitoare pentru condiţia noastră fizică.

S-a transformat repede într-o corvoadă grea. Este ceea ce se întâmplă întotdeauna cu orice divertisment prelungit sau cu tot ceea ce capătă caracter obligatoriu. În funcţie de condiţii sau de ambianţă, tot ce se petrece pe lumea asta, poate deveni silnice sau desfătare, exact cum orice deschidere poate fi când intrare când ieșire.

…Și ca urmare, eu personal, nu mai m-am dus la zăpada.

Am observat totuși că era un număr de deţinuţi, destul de restrâns, care acceptau cu plăcere, uneori chiar cu oarecare freamăt și nervozitate, dacă se întârzia ieșirea la deszăpezire. Mai ales dacă era vorba de mers la bărăcile deţinutelor.

În zilele care au urmat, am constatat că elanul și nerăbdarea acestor neobosiţi mușchetari ai cercului polar nu se consumase. Cum nu se poate efect fără cauză, îmi ziceam, văzând mutrele lor conspirative la întoarcere, că probabil femeile — mai nobil constituite —, din puţinul hranei lor, găsesc un plus pe care îl dăruiesc, pe sub mână, acestor mâncăi, care au o osătură mai greu de întreţinut.

În fond, așa cum s-a dovedit mai târziu, ipoteza mea nu greșise prea mult. Iar dezvăluirea adevărului au făcut-o chiar ei, deoarece chinul unei taine e foarte greu. Să nu știe toată lumea importanţa ta? Ce om poate rezista la o astfel de ispită?

Să ţi se fi întâmplat ori să fi participat la ceva neobișnuit și să-ţi îngropi în tăcere importanţa. Să nu te bucuri de privirile admirative sau invidioase ale celor de lângă tine e o treabă de ascet, din sihăstriile cu huhurezi. Ori aici erau oameni de arme, oameni ursiţi de fapte glorioase și palmaresuri bogate, obișnuiţi cu parada și cu fanfara în sânge.

Într-o seară, târziu, cu jalnic vâjâit de viforniţă polară, care crea o atmosferă îm bietoare basmelor, mușchetarii noștri, luaţi de apa vorbelor, ne-au destăinuit secretul fluturărilor romantice de batiste de la ferestrele bărăcilor vecine și de sărutările nevinovate, suflate de pe podul palmei. Mai concret și prozaic, ne-au împărtășit, până la urmă, despre niște săculeţe misterioase cu cașă — fiertură despre care am mai amintit de câteva ori pe care le găseau cu regularitate aruncate

în zăpadă, în chip de mulţumire. Așadar nu era o simplă cochetărie. Palpabil! îşi rupeau femeile de la gură, pe puţin 10 — 15 linguri de fiertură caldă și o treceau clandestin și ingenios, în săculeţe, băieţilor. Și câte visuri nu se pot naște în cenușiul zilelor de aici, pe marginea câtorva linguri de cașă! Ce grozăvie ar fi dacă pricina păcatului inițial, în loc de măr ar fi un săculeţ cu cașă! Ispita, eterna ispită feminină, poate romantiza și o cașă!

Foto Vorkuta 1955

…un Român în Tundra Polară…

…fostul deţinut-politic, astăzi liber, dar cu domiciliul obligatoriu în Vorkuta, admira de pe malul râului Vorkuta, dealul de piatră al minei nr. 7., care se vede în depărtare la care a contribuit din plin timp de 10 ani…

Ca orice taină, taina a devenit poveste publică. A făcut ocol așezărilor noastre, a trecut la pinguini — așa erau porecliţi criminalii de drept comun —, de la ei a trecut la gardă, de la gardă la NKVD. Apoi, încheindu-și circuitul la baza de plecare, am reascultat totul, sporit, cu înfloriturи și amănunte picante, de-a dreptul savuroase pentru unii.

De abia, după această întoarcere a tainei la bază, noi, novicii Cercului Polar ca și romanticii trubaduri, ne-am explicat neînţelesul și dubiosul formei și dimensiunilor cilindrului cu cașă caldă. Nu însemna nici mulţumire pentru deszăpezire, nici sacrificiu. Era un biet deșeu netrebnic aruncat la gunoi, după ce-și jucase rolul în satisfacerea vicioasă a unei scârbavnice dar firești, necesităţi omenești, transformată de împrejurările nefaste ale datului actual în voluptăţi artificiale.

Dar, ca un vis rău, s-a dus și carantina și zilele din tranzitul Vorkutei. Așa cum s-a dus copilăria, războiul, Heidelbergul…Așa cum s-a dus Lauter, Dresda-Radebeul, Nonnen-Kloster, Potsdam, Bautzenul, Sachsenhausen, Brest-Litovsk, Krasnîi Preș și Vologda… Așa cum s-a dus și Hirsch Gorin… Mai departe… mai departe…

LAGĂRUL Nr. 2 MINA Nr. 7

Mai departe, am fost transportat pe jos, într-un convoi de câteva sute de deţinuţi, cale de 20 — 30 km., de la Vorkuta până la lagărul Nr. 2, afectat minei de cărbuni Nr. 7, inima noului bazin carbonifer, descoperit de curând în zona aridă de peste Cercul Polar…

Aici, în lagărul Nr. 2, de pe lângă mina Nr. 7, am întâlnit primii români.

Mi-l amintesc pe Ion Dragoș, originar din provincia Basarabiei, un fost curajos șef de grup de partizani, care după luarea acestei provincii de sovietici, a dat mult de furcă oficialităţilor noi venite prin aceste locuri. Fusese prins, condamnat la 25 de ani deportare și adus aici la Cercul Polar, pentru a-i frânge dârzenia.

— „Vrei să muncești? m-a întrebat el, imediat ce m-a întâlnit. Și fără să mă lase să schiţez un răspuns, a continuat repede, privindu-mă drept în ochi".

— Mă puștiule! Mie nu mi-e frică de codoși și de asta îţi spun deschis tot ce trebuie să știi, ca să te poţi descurca prin pustietăţile astea și să ieși teafăr din pușcăriile rușilor. Nu se știe ce-o fi mâine, dar eu am convingerea că nu vom muri aici, așa cum ar vrea ăștia.

„Dacă vrei să te mai întorci acasă, eu te sfătuiesc să-ţi faci rost de cuţit, auzi mă! Îţi spun să-ţi faci rost de cuţit, dar imediat, îmi spunea aproape răstit, zgâlţâindu-mă de braţ, Ion Dragoș.

Foto — Vorkuta 1955

…orchestra instrumentală a lagărului nr. 2, mina nr. 7., la proba generală pentru concertul pregătit NKVD-ului, sub bagheta dirijorului german Rolf Weber (jos-mijloc). Acordeonistul este germanul Fritz Meisel. Membrii orchestrei sunt în majoritatea lor tineri din Ucraina, Lituania, Letonia și Estonia, cu o condamnare de câte 25 de ani, ca trădători de patrie… acești tineri acum aproape 10 ani de la sfârșitul războiului…se întreabă, câţi ani aveam noi în 1945???

Și după aia, să vii să te învăţ cum să-l învârtești repede și fără greș. Altfel, să ştii că aici îţi rămâne pielea.

„Aici în Vorkuta sunt numai criminali și dacă o să faci pe domnișorul, sau îşi vor bate joc de tine sau te vor curăţa. Toţi sunt criminali: Și ăștia închiși și ăia de pază. Trebuie chiar de la început să-ţi arăţi colţii, puștiule și să-ţi știe de frică. Pentru asta se cer două lucruri. Dârzenie și cuţit.

Să-ţi arăţi deci la prima întâlnire și colţii și cuţitul. Asta-i legea lor Nr. 1., asta să fie și legea ta. Mai rău ca în codru.

„Al doilea lucru de care trebuie să ţii seama, dacă vrei să mai ajungi acasă, s-o lași mai încet cu munca! Să nu te lași prostit de gogoșile nimănui. Administraţia nu vrea decât un singur lucru de la tine: Să scoată cât mai multe tone de cărbune din mină. Tu fii atent și ascultă-mă: Fii deștept și fă ca vaca, care în unele împrejurări e tare înţeleaptă. Mai înţeleaptă decât omul. Chiar dacă o amăgește stăpânul cu tărâţe sau muzică, ea nu-și dă niciodată tot laptele. Să te uiţi bine în jur.

Minte și înșală cât poţi, dar să nu te miroase nimeni. Îţi ţii gura, și tot ce faci să știi numai tu! În mină, când o să te bage, să le dai același cărbune în primire de cât mai multe ori. Până îi înnebunești. Asta e singurul fel de a scăpa de aici. Înseamnă să fii prost dacă răspunzi cinstit la mascaradă și nemernicie.

Puștiule, să te faci că gemi și asuzi ca sub greutăţi de plumb, dar tu să ai grijă să fie de carton. Așa fac ei toţi, așa să faci și tu.

„La școala lor înaltă, m-am tot instruit de vreo câţiva ani.

Știu că n-au alt scop decât să scoată tot untul din noi și să ne facă să crăpăm pe îndelete, uman. Noi însă trebuie să ne apărăm cu tot ce putem. Tu ești tânăr și trebuie să înveţi, puștiule, să joci teatru: altfel aici te ia dracu'! Asta-i, băiete, toată lecţia pe care eram obligat să ţi-o dau. Fii atent! Și a plecat în treaba lui, lăsându-mă pe gânduri.

— „Ce fel de om o fi și Ion Dragoș ăsta? mă întrebam. Abia mă văzuse și-mi vorbise fără niciun fel de frică sau reţinere, aşa cum se întâmplă de obicei între deţinuţi la început. Mi-a turnat așa, dintr-o răsuflare, tot ce avea pe suflet, arătându-mi toate șiretlicurile pentru a mă feri de neplăcerile care vor urma.

Și mai ales, mi-a atras atenţia să nu fac ceea ce făcuse el cu mine, să-mi deschid sufletul, zicând lucrurilor pe nume.

— Vezi, îmi mai spusese el, tu te-ai născut pe aceleași pământuri cu mine. Și ai trăit între aceleași oamenii ca mine.

Și asta nu mă lasă rece. În mine s-a trezit ceva cald, ca un fior, când am auzit că printre cei care aţi venit acum se află și unul dintre oamenii din ţara mea. Și te-am căutat. Tu mi-ai adus aminte de mine, de copilăria mea, de toate câte le-am pierdut.

— Dacă vrei, de toată porcăria asta de viaţă care s-a irosit aiurea. Și vezi eu am faţă de tine o altă datorie decât faţă de alţi oameni. Tu ești ceva din mine: Avem ceva comun, vorbim la fel, poate gândim la fel… În noi stă trecutul, cu toată asprimea și veninurile lui. Așa cum l-am învăţat în cărţile de la școală și ni l-au transmis legendele, basmele, cântecele, bisericile de lemn, tupilate prin trecătorile

și văile munţilor…

Am datoria să te apăr, chiar împotriva ta, dacă te-o pune dracu' să faci prostii. Aș face asta chiar dacă ai fi un ticălos și m-oi vinde. Trebuia să-ţi spun astea, pentru că tu trebuie să trăiești mă. Să nu murim cu toţii. Trebuie să te mai întorci acasă și să le spui și morţilor despre raiul în care tu însuţi ai fost. Trebuie lăsat în urma noastră și un pic de adevăr. Așa cum l-au lăsat pomelnicile, însemnările și cronicile diecilor și gramaticilor începutului neamului nostru. Și picul ăsta al nostru o să fie de-ajuns ca să ţină piept basmelor și tălmăcirilor din istoriile oficiale, pe care le scriu academiile și eruditii de rea credinţă, care-și apără pielea și bunăstarea de o clipă".

Ăsta era românul basarabean Ion Dragoș! Iar scena asta se petrecea la mii de kilometri de ţară, între doi oameni surghiuniţi printre criminali odioși, într-un ţinut unde se înmormântau toate speranţele.

Tot în primele zile, trimis de tutorele acesta neașteptat care se chema Ion Dragoș, m-a căutat un alt român. Purta numele de Petre Vasile, pentru că așa fusese înscris în documentele oficiale de sovietici. În realitate el se chema Gheorghe Vasile și fusese șoferul mașinii generalului Gherghel, comandantul uneia din diviziile de blindate românești, ale corpului I de armată. Acest Gheorghe Vasile sau Petru Vasile, cum voiau sovieticii să-l cheme, avea o poveste a lui, care se cuvine a fi știută, și va fi unul dintre viitorii martori principali ai procesului pentru grevele din Vorkuta, în care printre vârfurile de conducere am fost și eu implicat. Vasile avea o condamnare de 20 de ani…

Oare pentru eliminarea unor astfel de martori, mâna nevăzută a NKVD-ului va găsi vreo slugă credincioasă în cadrul securităţii. Sper că acea unealtă, să se gândească bine, pentru că acest om simplu Gheorghe Vasile și-a irosit viaţă și niciodată nu a admis să-i fie umilit neamul și naţionalitatea română sub nicio formă. "NU", astfel de oameni simpli, dar hotărâţi de a-și sacrifica viaţă pentru neam și ţară, trebuie ocrotiţi, nu trebuie lăsaţi să moară. El face parte din eroii necunoscuţi ai neamului românesc.

A fost luat prizonier după dezastrul de la Milerovo, care a dus la prăbușirea frontului de la Don, unde se afla și divizia de blindate a generalului Gherghel.

Căzuse în mâna sovieticilor, cu mașină cu tot, pe ziua de 12 Noiembrie 1942. Dar am să fac un saft peste mulţi ani pentru a ajunge exact în ziua în care am aflat povesta lui Nenea Petre, cum îi ziceam eu.

…Se terminase procesul de la Vorkuta și după peregrinările care au urmat, ajunsesem în lagărul nr. 11 de pedepsiţi din lavas, de lângă Potma. Amănuntele vor urma la vremea lor.

Aici ne-am întâlnit cu mulţi cunoscuţi, de care mă despărţisem în diverse lagăre, prin care mă tot purtase NKVD-ul. Printre ei se afla și Nenea Petre, șoferul de la blindate.

Pictură — Iulius Stürmer

„ÎNGERUL PĂCII SOVIETICE”.
…În amintirea adunărilor de semnături, din Aprilie 1955 pentru „Chemarea de la Stockholm contra bombei atomice”.

CHEMAREA DE LA STOCKHOLM
CONTRA BOMBEI ATOMICE

Era în Aprilie 1955. În lagărul nostru se anunţase un mare miting, la care trebuia să se ţină câteva conferinţe și să ni se citească apelul Societăţii Internaţionale a Luptătorilor pentru Pace și Progres, sub titlul umanitarist de: Chemarea de la Stockholm contra bombei atomice.

Ce puteam noi face în treaba asta, era apă de ploaie. Eram niște incluși într-un lagăr de pedepsiţi, în numele cărora diplomaţia sovietică ar fi speculat opinia publică, zgândărind lacrimile babelor, pentru a-și atrage simpaţia pe de-o parte și a ridica omenirea în capul Americanilor, pe de altă parte Soarta noastră, pe care doar ei ne-o puteau face mai bună, dându-ne condiţii omenești s-au eliberându-ne din jugul și mizeria în care ne ţineau în mod abuziv, îi interesa de fapt pe sovietici tot atât cât ne-ar fi interesat pe noi câte grade de căldură sau frig erau la vremea aceia pe vârful Chomolungma.

Totuși, dacă nu cade pică și decât nimic, e mai bine ceva! Și iată așa s-a făcut că au venit — pe nepusă masă — să ne ţină con ferinţe despre Pace, tocmai propovăduitorii violenţei permanente și îndârjite. Așa cum mai târziu tot ei vor veni cu perfidia con vieţuirii pașnice și neamestecul în treburile interne, care va deveni o placă foarte cântată, pe toate tonurile — de toate po poarele mici, pentru a-și amăgi temerile și complexitatea neputinţei lor; de toate popoarele mari, pentru a le adormi atenţia celor mici faţă de inevitabila dependenţă și a le legăna în dulcea beatitudine a visării unui mod de viaţă de capul lor.

Dar în toiul vârtejurilor viitoare, când U.R.S.S. va începe să-și înghită surorile și fraţii mai nici din blocul anti-imperialist.

Perfidia îi va fi întoarsă. Uneori în mod dibaci și primejdios, încât clămpănind în gol, botul va da înapoi pentru a mai salva ce se putea din aparenţă și formalismul frăţiei.

Așadar, în Aprilie 1955, s-a ţinut mitingul din lagărul de ștrafnoi nr. 11 din Iavas pentru chemarea de la Stockholm contra bombei atomice.

Între multele personalităţi sovietice, care ne onoraseră cu prezenţa, era și Ministrul de Interne al Republicii Mordvine — o republică în care se afla și regiunea Potma cu orașul Iavas — Acest Ministru era și Colonel de NKVD.

După discursurile care se terminau toate cu necesitatea semnării acestei „chemări", de către toţi iubitorii de Pace din lume, pentru a demonstra solidaritatea împotriva agresivităţii imperialiste și a împiedica pericolul de dezlănţuire a unui nou pârjol. Președintele s-a adresat foarte jovial masei de deţinuţi, cu rugămintea de a i se pune întrebări, dacă sunt lucruri neclare, care ar necesita explicaţii mai ample.

Ca de obicei în astfel de situaţii, există un moment de șovăială și se tăcea. O tăcere grea. Penibilă chiar. E un moment psihologic anume care se speculează aici. Să ţi se solicite ceva, care s-ar părea că-i de-a dreptul o favoare și să nu răspunzi, să nu zici nimic, să taci ca prostul, este o treabă cam jignitoare.

Totuși ca de obicei se tăcea.

Dar iar mi s-a făcut de urât! Mă mânca limba. Și bondarul, care vrea cu orice preţ să fie ucis, bâzâie.

Anarhic, fără să ceară cuvântul după tipic, ori să se înscrie pe nume, cronicarul rândurilor de faţă, s-a ridicat și a întrebat scurt și aspru:

— „Ce obligaţii sau ce drepturi politice avem noi?

Întrebarea a fost trăsnet și duș. Amintea probabil de funia în casa spânzuratului.

Tăcerea s-a făcut mai densă, mai penibilă.

Chiar dacă vreun deţinut ar mai fi avut mâncărici pe limbă sau oricât l ar fi împins ispita la bâzâit, s-a abţinut.

Adversarului perfid i se aruncase o gâscă serioasă în traistă și era forfecat de curiozitatea privirilor.

Președintele n-a îndrăznit niciun fel de evadare. Fusese paralizat de-o lovitură, cu atât mai imparabilă, cu cât fusese și neașteptata și izbise în plin. Spontaneitatea unei subtilităţi, ar fi rămas cu toată subtilitatea ei, grosolănie și incapacitate.

S-a adresat Ministrului, apoi au început să șoșotească între ei, consultându-se. Participa la această șoșoteală tot alaiul, care era așezat la masa de pe tribună, îmbrăcată în pânză roșie.

A început să se vorbească și în sală. Rumoare generală.

În sfârșit, după o consfătuire lungă, Președintele a spus clar și categoric:

— „Niciunul"!

De unde o fi ţâșnit nu știu, dar am replicat prompt.

— „Atunci n-avem ce semna"!

În timp ce mă întrebam cam cât o să mă coste și isprava asta, aici în ţara

libertăţii cuvântului, Președintele și-a continuat conducerea adunării, fără să mai ţină seamă de protocol.

— Mai sunt întrebări?

De data aceasta s-a ridicat de pe bancă Nenea Petre Vasile.

Acum i-am auzit povestea întreagă.

— Mă cheamă Petre Vasile Ivanovici. Eu sunt Gheorghe I. Vasile, nu Petre Vasile, și am căzut prizonieri la Don în 12 Noiembrie 1942. Eram șofer la comandantul Diviziei de blindate, generalul Gherghel. Pe Tata în chema Ion, pe mama Floarea și am învăţat patru clase primare. Asta sunt eu și vreau să-mi spună mie Domnul Ministru, că am auzit că se află aici, de ce mi s-a schimbat numele și mă ţine pe mine aici din 1942 și până acum în Aprilie 1955.

Vasăzică, eu prizonier de război nu sunt, deţinut și condamnat, nu sunt rus nu sunt și nici nu știu vorbi rusește bine, sunt născut în inima României, vreau să știu ce aveţi cu mine. M-aţi trecut prin tot felul de lagăre de criminali și de străfnoi pentru că-s anarhic și rebel. Dar eu atâta fac, vă spun povestea mea adevărată și vreau să știu de ce nu-mi limpeziţi situaţia. Am aflat că mă amestecaţi pe mine cu unul cu numele de Petre Vasile, care ar fi fost în serviciul de informaţii român și pe care mort, copt, îl caută Nichivedeul, dar eu nu știu care-i omul ăsta. Eu am cerut mereu să se cerceteze, în fiecare an am scris la Sovietul Suprem câte 3 — 4 cereri și scrisori, în care mă plângeam de încurcătura mea și ceream cercetare. Scrisorile le predam la comisariatele politice în care am fost. Și aici am dat vreo două trei. De ce nu mi se răspunde? De 14 ani, de când mă ţineţi aici mă plâng că aţi făcut o greșeală pe care trebuie s-o îndreptaţi. Nu se găsește un singur om de omenie, să vadă ce și cum este cazul cu mine, să se termine într-un fel.

Dacă măcar aveţi motiv, poftim condamnaţi-mă, dar pe ce?

A intervenit Ministrul, făcându-i semn că a înţeles și i-a răspuns imediat, să facă un memoriu și să-l dea ofiţerului politic, de la care îl va lua el personal, înainte de-a pleca. I-a promis solemn că-i va cerceta situaţia și va primi răspuns.

Nenea Petre nu s-a mulţumit și și-a continuat of-ul lui pe acelaşi ton:

— Domnule Ministru, eu cred că sunteţi cu toţii niște mincinoși. Aţi fost și sunteţi, că de 14 ani de când mănânc pământul ăsta negru de pâine de la sovietici, numai minciuni am auzit. De 14 ani mi s-a promis într-una ce-am auzit și de la Dumneavoastră, dar, au fost numai vorbe. Eu de știut știu atâta: că de eraţi de omenie, de 14 ani și până acuma, cu roaba de s-ar fi dus scrisoarea D-tră până la mine la Vâlcele în Râmnicul Sărat, în România și tot cu roaba de s-ar fi întors, răspunsul ar fi fost aici și până acum s-ar fi limpezit de mult toată tărășenia. Eu zic că aici nu este treabă de oameni cu cuget curat. Și pentru că este așa cum vă zic, eu unul, uite așa prost cum mă vedeţi, eu nu vă semnez manifestul! Le-a trântit-o Nenea Petre, punând punctul pe I-ul mitingului la care participasem.

Ba nu, n-a sfârșit încă! mai are de zis ceva, ca să se răcorească omul, pentru toţi cei 14 ani.

— Și să mai știţi și D-tră cum stau lucrurile pe aici pe la pușcării, unde mă poartă din străfnoi în străfnoi. Uitaţi-vă aici și zicând așa, Nenea Petre Vasile Ivanovici

și-a ridicat cracul pantalonului și izmana piciorului stâng: Uitaţi-vă să vedeţi cu ochii rănile celor două gloanţe pe care soldaţi voștri le-au tras în mine în timpul masacrului din 1953, la 1 August în lagărul nr. 29 de la Vorkuta.

Nenea Petre s-a șters de sudoare și s-a așezat pe bancă. Dar în sală s-a produs zarvă.

Politrucii și trepădușii comisariatului au intervenit cu duhul blândeţii pentru potolirea spiritelor.

După isprava lui Nenea Petre, soarta mitingului conceput de plimbăreţii, care-și purtaseră miopia politică la Stockholm sau interesele și mândria reputaţiei mondiale, era pecetluită.

Păienjenișul fin al diplomaţiei și mistificărilor rafinate, din când în când se mai rupe în vântul aspru al bădărăniei adevărului, iar barda și toporul pot scurta câteodată și unghiile fine…

Dar spunând păţaniile lui Nenea Petre și ajungând până aici și pentru a nu mai reveni altă dată — să sfârșim și ultimul act al mitingului nostru pentru — „Chemarea de la Stockholm contra bombei atomice", la care participase și un Ministru.

Dacă actul I și actul II al acestei piese, cu zodie proastă, s-au împerecheat de minune, deși au venit fiecare din treburi și preocupări strict personale, al III-lea act a venit sub forma unei concluzii-avertisment, care de fapt repeta ca un clopot ideea actului I, în ordine inversă. Cele două atitudini personale ale actelor I şi II, deveneau o atitudine generală obligatorie și categoric negativă, faţă de ceea ce urmăreau iniţiatorii întrunirii.

Foto – Iavas 1955

„Vasile" șoferul de la blindate, arătându-și piciorul rănit la 1. August 1953 în masacrul din lagărul nr. 29 din Vorkuta, în timpul grevei… și Ministrul Republicii Mordvine a trebuit să se uite la piciorul lui rănit de NKVD-iști…

În clipa când s-a potolit zarva din sală, fără să se mai dea răgaz Președintelui să mai întrebe ceva, sau să închidă ședinţa, din fundul sălii, a răsunat o voce în limba rusă cu accent italian.

„Cine semnează apelul de la Stockholm, îşi semnează propria-i sentinţă de moarte. Decât acest rai fericit în care suntem, mai bine o moarte urâtă de bomba atomică”!

În sală a fost o adevărată explozie. S-a produs un tumult, care n-a mai putut fi stăpânit. Ședinţa s-a spart, fără de nicio încheiere. Se dusese dracului tot. De aceia au avut cuminţenia să lase totul baltă și să nu se mai persiste. Totuși, pentru că nu-l observaseră pe cel care venise cu ultima bombă, autori tăţile s-au interesat repede cine-i și unde-i cel care a vorbit.

Avuseseră impresia că vorbitorul ieșise imediat afară din sală.

Vorbise Pater Pietro Leoni, fostul reprezentant al Vaticanului pentru Ucraina la Odessa, care se bucura de foarte mare trecere și prestigiu în rândurile Românilor de aici, dar și între celelalte naţionalităţi. Atitudinea lui clară faţă de oficialităţile sovietice și de tratamentul pe care ni-l aplicau, îi adusese respectul tuturor.

În aceiași seară Pater Pietro Leoni a fost chemat de ofiţerul politic al lagărului, care l-a acuzat de instigaţie publică împotriva Sovieţilor.

Pentru că Pater Pietro Leoni îşi cunoștea bine oameni, a respins acuzaţia politrucului, negând. Pentru a-l înfrânge, ofiţerul politic a făcut un lucru, care se întâmpla numai în cazuri extreme, și-a deconspirat informatorul. Să-l facem deci și noi cunoscut în public, așa cum l-a demascat stăpânul din NKVD. Era un Căpitan de parașutiști, originar din München.

Nu-i mai reţin numele, dar îmi aduc aminte că era proprietarul unei fabrici sau întreprinderi, de mașini de scris. Deci n-ar fi greu de aflat Domnul acesta, poate știe mai multe.

Pater Pietro Leoni a fost din nou închis, dar s-a întâmplat o minune a cerului! Peste vreo 10 zile a fost eliberat.

Pe de altă parte, lucrul unic în istoria închisorilor din Uniunea Sovietică, românii câţi erau acolo în lavas ne hotărâsem în mare taină să sărbătorim în comun Paștele, ca acasă pe vremuri, cu ouă roșii. În ciuda sărăciei și greutăţilor, așa cum vom vedea la vremea respectivă, am făcut bairam mare, la care ne-am îngăduit ca semn al ospitalităţii românilor, să invităm și câte doi reprezentanţi din fiecare naţionalitate din lagăr. Firește ca Fater Leoni, catolicul, a fost invitatul nostru de onoare, alături de bărbosul nostru popă dintr-o mahala a Bucureștiului, părintele Ţepordei, care are și el istoria lui.

Că pentru Paștele ăsta a ieșit scandal și s-au dat pedepse, nu mai prezintă nicio importanţă. Când vrei ceva cu orice preţ și izbutești să faci ce ai vrut, trebuie să ştii să și plătești. Asta-i și toată frumuseţea faptului!

La trei zile după sărbătorirea Paștelui, Pater Pietro Leoni a fost îmbarcat pentru Moscova, de unde — după câte am auzit – a plecat, datorită Vaticanului și nevoilor sovietice setoase, se vede, de clemenţă, la Roma sau la Sfântul Scaun??

Foto — Pater Jean Nicolas

„Pater Pietro Leoni, împreună cu mama lui, primit cu ovaţiuni de poporul italian Mai 1955”.

Sosirea veștii despre plecarea lui Pater Pietro Leoni la Roma, când nimeni nu se așteptase, adusese multe speranţe și bucurii în sufletele oamenilor.

Un om stimat, un om corect, un hirotonisit al Bisericii, care văzuse și trăise atâtea, încât după un miting împotriva bombei atomice, îşi declarase cu riscuri mari, în mod public convingerile și preferând în locul răului de aici, moartea urâtă a bombei atomice. Acest om ne dădea certitudinea că va împărtăși lumii libere în care ajunsese, adevărurile triste și de necrezut din ţara matadorilor umanismului și înfrăţirii popoarelor.

Pater Leoni, până acuma n-am auzit nimic! Ce-ai făcut Pater Leoni, ne-ai uitat?

Epilogul mitingului: Nenea Petre Vasile de la care am început și povestea chemării de la Stockholm împotriva bombei atomice, și-a mâzgălit memoriul în biroul politrucului și i l-a înmânat să-l predea Ministrului de Interne al Republicii Mordvine. Dar ca să se știe, trebuie să spun că iar n-a primit niciun răspuns.

Cronicarului, căruia i s-a răspuns clar că n-are niciun drept politic, deși i se cerea să ia atitudini politice pe plan mondial, să-și scrienumele pe hârtia, pe care ar fi răspândit-o după aceea în lumea largă, a primit și el o duzină de zile de carceră și alte câteva notări proaste în fișa de la dosarul personal, pe baza cărora va fi urmărit tot restul vieţii, peste tot unde se va întinde gheara sovietică. Dar bondarul, prost cum este, tot nu se va învăţa minte niciodată și va bâzâi mereu, întrebând continuu – deși știa că niciodată nu va avea — ce obligaţii sau ce drepturi politice are.

Cât despre ceilalţi, anonimii, oropsiţi de soarta să treacă prin aceste escale ale Raiului din Est, convinși de dreptatea și adevărul părerilor lor, s-au apucat să scrie afișe și manifeste, cu ce găseau și pe ce găseau, în care ameninţau în tot felul pe toţi acei care vor semna chemarea de la Stockholm contra bombei atomice. Era o treabă făcută spontan și izolat, de oameni împinși de ceva din adâncul lor, împotriva răului și mascaradei, pe care le trăiau zilnic. Nu era nimic organizat și niciodată n-au existat grupări ilegale. Astea sunt simple vorbe.

Dar dacă nu s-a semnat apelul împotriva bombei atomice, așa cum nu s-au semnat multe alte manifeste și declarații după care umbla cu gura aprinsă NKVD-ul, asta nu înseamnă că prizonierii sau deținuți ar fi fost de acord cu bomba atomică. Poate, dimpotrivă…

Oare Pater Leoni, prelatul creștin, putea fi de acord cu efectele ucigătoare ale utilizării acestei infernale descoperiri?

Noi, cei închiși, care cunoșteam bine de tot capacitatea de mistificare și perfidia de care erau capabili Sovieticii, fugeam de darurile lor.

Refuzul semnării, nu însemna adeziune pentru bomba atomică sau simpatie pentru deținătorii monopolului ei. Era o preferință, cum spunea Pater Leoni, care trebuia să convingă cât de primejdioasă și de distrugătoare era poziția și politica lupilor ascunși în piele de oaie.

Știam că monopolizarea bombei atomice de către cel mai mare dintre viitorii săi adversari — astăzi aliat — amenința dorința și setea ei de hegemonie a Rusiei Sovietice. Știam că bomba atomică era singura forță care inspira frică urla șului acesta cu picioare de lut și care ar fi putut pune botniță imperialismului sângeros, obraznic și mieros al Sovietelor.

Știam — tot atât de bine că și diplomații și politrucii de clasă înaltă ai sovieticilor — că orice intimidare a deținătorului actual al bombei atomice, orice asmuțire a opiniei publice, această ficțiune creată prin propagandă și gălăgie multă, era în avantajul imperialismului rusesc. Și aceasta prin semnături strânse de la inconștienți sau de la niște oameni bieți ca noi care, după propriul lor răspuns public, nu aveam nicio calitate politică! Stupidă mascaradă, cu care voiau să sperie sau să câștige măcar puținul ce s-ar fi putut câștiga. Așa cum de astfel nu și izbutit, ajungând în centrul Europei, călărind sălbatic și destrămând sufletele omenirii.

Bomba atomică o căutau și ei, o voiau pentru ei. Și sperau ca cel puțin prin întârzierea celuilalt să micșoreze decalajul.

Deocamdată n-o aveau și nu izbutiseră s-o fure de nicăieri, oricât încercaseră. Și nici capete care s-o ticluiască rapid nu aveau, dar se străduiau cu experimentări, pretutindeni. Pe plan intern, lansaseră zvonul că aveau bomba atomică încă de pe la începutul lui 1943.

Un amic prizonier îmi spunea, că stând de vorbă cu un ostaș din gardă acesta la un moment dat, pentru aș da importanță, replicase.

— Noi avem bomba atomică!

— Aveți pe dracul! Voi nici măcar frig nu aveți! – îi răspunsese prietenul meu pentru al întârâta, mai ales că afară erau vreo 46 de grade minus.

— Ne-a explicat straşina la instrucție că avem bomba atomică.

Prietenul meu care căzuse prizonier pe la începutul anului

1942, nefiind în temă, a continuat cu întrebările.

— Și ce-i aia bomba atomică? Cum arată?

— On skazal. Vnacioli nicevo! A potom… iop foimati! a răspuns ostașul, imitând zgomotul exploziei, într-o cântare aproape șuierătoare și coborândă a tonului la sunetele f-o-i și ridicând-o spre sunetele de la sfârșitul cuvântului iop — f-o-i —

mati, care de fapt este o înjurătură rusească la adresa mamei, foarte utilizată.

Explicaţia de fapt este foarte seacă și ironizează totala goliciune de cunoștinţe ale unui plutonier: El a spus: La început nu-i nimic! Iar după aia… și urmează înjurătura mama măsii, care-i cântată, imitând explozia.

Discuţia spune totuși ceva deosebit de interesant, chiar dacă am admite că ostașul n-a povestit ceva real, ci o glumă cazonă, care ar cuprinde neștiinţa sau incompetenţa tagmei plutonierilor, în marea lor majoritate semidoct, care-și fac o meserie, abia după ce-au tăiat frunză la câini 21 de ani Din ea se poate deduce că la începutul anului 1943, preocupările și cercetările erau destul de avansate, sau prezentau un deosebit interes, dacă fie în glumă, fie cu foarte vagi idei, vorbeau despre ea ostașii de rând.

S-ar putea de asemenea ca pentru îmbărbătarea și încrederea în forţele proprii să se fi dat ostașilor în mod deliberat câteva explicaţii vagi asupra unei arme gazoase cu care vor înfrânge pe inamic.

Și pentru a pune capăt capitolului bombei atomice, convingerea deţinuţilor, deportaţilor și prizonierilor era că, dac-ar fi avut-o ei, sovieticii, ar fi aruncat-o fără nicio rezervă, cu mult înaintea americanilor asupra Berlinului. Așa cum au făcut cu atâtea altele. De aceea, Pater Leoni și tot grupul acesta compact de oameni din Iavas, preferau moartea adusă de o bombă atomică vieţii fericite administrate de sovietici, dacă era vorba să-și aleagă singuri soarta.

Dar scena mitingului, în desfășurarea ei, mai are și un al doilea tâlc, căruia doctrinarii de salon ai internaţionalismului proletar și a concluziilor social-politice rezultate din teoria plus valorii marxiste, ar trebui să-i înţeleagă mesajul. Cochetăria cu dictatura proletariatului, ca formulă nouă și modalitate de viaţă, duce în mod sigur la aruncarea omenirii în marasm și disperare.

Iar disperaţii evenimentelor nu mai pot fi stăpâniţi de nicio o forţă terestră sau celestă. Se ajunge undeva într-un punct nodal, în care Gestapo — urile, intelligence-Service-ul, F.B.I. CEKA, MVD, NKVD, toate poliţiile și siguranţele dictaturilor din lume, devin inoperante.

Pentru că omul trecut dincolo de pragul de sus al spaimelor, capătă o voluptate sinistră și intră în moarte cântând sau cel puţin cu seninătate angelică. Așa cum se petrecea în veacurile cele dintâi cu pionierii creștinismului, cu toţi sectanţii și perse cutaţi! tuturor vremurilor consemnate în documentele istoriei.

Când diplomaţii cunoscători ai uzanţelor și rafinamentelor lumii politice renunţă conștient la valorile și întortocherile sofisticate ale protocoalelor — cum a făcut-o Pater Leoni — și pun mâna pe barda adevărului brutal, preferând grosolănia și stângăcia vorbelor lui Nenea Petre Vasile, asta înseamnă mult și trebuie să se dea de gândit.

Ceva trebuie să fie foarte în neregulă și neregula trebuie curmată într-un fel. Ceea ce practic s-a și făcut într-un fel, nu peste mult timp.

Monstrul ilustru a fost scos cel puţin din Mousoleu, dacă n-a putut fi scos cât era viu din Kremlin. Dar și asta din păcate, n-a fost decât teatru. Un teatru prost jucat, folositor unor răfuieli personale, care n-a ajutat cu nimic interesele mojare și

generale. Milioanele de martiri ai secolului nostru gem mai departe sub greutatea celei mai îngrozitoare dintre farsele pe care omenirea și le-a jucat, încercând o experienţă sociologică sinistră, care nu poate avea nici măcar scuza interesului ştiinţific al vivisecţiei secolului trecut. Pe scurt, experienţa monstruoasă, al cărui cobaiu este toată omenirea, de la Vladivostokk până în inima Europei, continuă. Protestează oare într-un fel pletoșii, bărboșii, jegoșii, hippies-ii, beatless-ii??!!…

Socraţii au dispărut, iar Cristoșii nu mai au rost! Invitaţia lor la înţelepciune și la apa cea vie a vieţii și a rosturilor tihnite ale zilelor, nu-și mai găsesc locul în tocmeala hârbuită a civilizaţiei sovietic, pretinsă foarte umanitară. „Cea mai umanitară posibilă. Liberă de orice exploatare!!!

Stupid! Jalnic de stupidă măreţie…

…Revenind la firul Vorkutei, amintirile bune și amare, toate se leagă de acești doi oameni — Ion Dragoș și Nenea Petre Vasile —, croiţi dintr-o bucată. Oameni de cremene, pe care nu-l văzusem până atunci în viaţa mea, dar care mi-au fost dascăli cinstiţi și ocrotitori buni. În ce-l privește pe uriașul din Krasnîi Pres, Piotr Ivanovici, despre al cărui nume am avut grijă să dau știre pinguinilor din ţarcurile și barăcile vecine, ca peste tot pe unde am trecut, era și aici cunoscut și respectat.

Dar erau atâţia și atâţia oameni și aici! Fiecare cu povestea lui. Unii erau pur și simplu oameni-oameni, iar alţii oameni neoameni. De unii m-am apropiat cu drag și cu nevoie, de alţii m-am străduit să fug cât mai departe sau am căutat să le fiu indiferent.

LIPSĂ LA APEL: AGENŢIA T.A.S.S.

…Dacă cineva mi-ar fi povestit vreodată că un om, după o detenţie de peste 15 ani în lagărele sovietice, majoritatea timpului petrecut în lagărele din regiunea Nord-Polară, nu ar fi dorit să părăsească lagărul, eu, ca și mulţi alţii, nu l-aș fi crezut. Din nefericire, un astfel de caz l-am văzut personal și cu mine alţi peste 3.800 de deţinuţi, adică contingentul de atunci al lagărului nr. 2, mina nr. 7 din Vorkuta.

Trist, dar adevărat. Este povestea unui Letonian, în vârstă de circa 35 de ani, care în 1952 îşi ispășise pedeapsa dată de un tribunal militar în 1937 în Leningrad.

El, fiul primarului dintr-un sat de la graniţa letonă-sovietică, era încă prea tânăr pentru a cunoaşte adevărata faţă și rafina tele metode ale comunismului sovietic. Tatăl său luptase în primul război mondial în trupele, Ţariste, pe diferite fronturi, iar după revoluţia din 1917 trecuse în rândul trupelor generalului P.N. Vranghel, unde luptase până la sfârșitul anului 1920, când se întoarse în satul său natal.

Cunoștinţele și experienţa acumulate în decursul timpului îl ajutaseră, ba chiar îl făcură să intre mai târziu în politică, combătând cu argumente propaganda comunistă, care se infiltrase din zi în zi mai mult, prin agenţi speciali veniţi peste graniţă.

Acest lucru nu a fost pe placul organelor politice sovietice, care l-au trecut pe lista neagră. La unele întruniri era însoţit și de fiul său. În 1937, anul când Stalin îşi plătea datoriile, faţă de Mareșalul Mahail Nikolaevici Tuhacevski și alţi ofiţeri cu

gloanţe, într-o noapte, un grup de agenţi ai NKVD-ului trec graniţa și vor să-l prindă pe primar împreună cu alţi colaboratori, care se aflau la o ședinţă, și să-i ducă forţat în U.R.S.S. Încăierarea se termină cu morţi și răniţi, printre care moare și primând. Pentru a avea totuși o probă de reușita acţiunii, agenţii sovietici au luat cu ei pe fiul acestuia în grupul prizonierilor făcuţi, precum și morţii și răniţii lor, care nu trebuiau să rămână ca dovadă.

Presa timpului a scris mult despre acest incident, dar fără rezultat. Majoritatea celor din grup au murit în timpul cercetărilor din cauza tratamentului inuman aplicat

Hărţuit, dintr-o închisoare în alta, înfometat și bătut până la nesimţire, îi era cerută de fiecare dată lista cu numele celor care au colaborat cu tatăl său, presupunându-se că ei trăiau pe teritoriul sovietic. El nu cunoscuse însă legăturile tatălui său, dar cine-l credea.

Cu greu suporta închisoarea și tratamentul, dar mai mult îl chinuia foamea. De mic copil îi plăcuse să mănânce mult, lucrul care acum nu se mai putea. Chinul foamei îl durea mai mult decât bătaia, cu care se obișnuise. Anchetatorii simţiseră şi-şi dădură seama de slăbiciunea lui, deci perverși cum sunt, au exploatat-o la maximum. Zile întregi i se dădea numai o felie subţire de pâine și apă, după care era dus la bucătăria militară, unde i se punea în faţă hârdăul cu lături, dându-i-se

Onoarea de a se ospăta, de aici pe săturate, ca porcii.

— Mai bine erau hrăniţi porcii acasă, decât cea ce ni se dădea, dar foamea și lăcomia mea pentru mâncare m-au făcut să mănânc pe saturare, povestea el. Această cură se efectua în fiecare săptămână, 6 zile post iar a 7 zi, lături îndestulătoare și toate acestea în râsetul până la lacrimi a asistenţei, care nu înţelegea decăderea mea animalică. Această tristă experienţă mi-a ruinat complet sănătatea, stomacul dilatându-se la maximum când mâncam lături pe nerăsuflate și lipindu-se de șira spinării când nu aveam ce mânca. Organismul mi se adaptă în sfârșit după împrejurări, dar el nu mai lucra normal. Indiferent cât de mult mâncam, după o jumătate de oră, totul ieșea din mine pe partea cealaltă și aveam foame din nou. Ajunsesem cu timpul mai rău decât un animal iar cu cât mâncam mai mult, cu atât îmi era mai foame. Viaţa m-a dus prin diferite lagăre în marele imperiu și de la bun început am avut norocul cu un medic, căruia i se făcuse milă de mine și-mi recunoscuse boala, trecându-mă în rândul invalizilor. Da, la 23 de ani eram invalid, dar de mult eram un om pierdut, pentru această lume. Nici azi nu pot înţelege cum am supravieţuit perioadei războiului, aci prin Nordul acesta sălbatic și neprimitor. Aci, unde am văzut cu ochi mei cum oamenii mureau ca muștele. Nu mai înţeleg viaţa! Are să te mire faptul, povesti el mai departe, că de foarte multe ori trebuia să înghit multe insulte și ironii la adresa mea. Ba am să-ţi spun, au fost niște blătnoi care și-au bătut joc de mine pentru o strachină de cașă. Și toate astea nu mai pentru burta mea verde. Ea este singura care mă chinuiește zi și noapte, dându-mi imbolduri până-n adâncul sufletului, cerându-mi mereu de mâncare. Nu de puţine ori am câștigat pariuri de-a mânca o găleată de cașă sau macaroane (cca. 10 — 12 kg.) cu un adaos de pâine de 1 kg., ca peste o oră să mănânc pe nerăsuflate 3 — 4 porţii de ciorbă, bine înţeles cu pâine, ca și cum nu aș fi mâncat de câteva zile.

Iar la gura mea se băteau porcii.

„Am fost chemat la comandatura lagărului și mi s-a adus la cunoștinţă că peste câteva zile mi se împlinește sorocul de 15 ani și voi fi eliberat, adică voi fi om liber! Eu, nenorocitul de mine, nu am sărit în sus de bucurie, cum se aștepta. Năcialnicul, ci din contră am căzut în genunchi în faţa comandantului de lagăr Maiorul Malik și cu lacrimi în ochi l-am rugat să mă ţină mai departe în lagăr, voi face orice numai să nu ajung muritor de foame, ca om liber sovietic.

Ubi bene, ibi patria — (lat.) (unde e bine, acolo e patria).

Desigur comandatura lagărului nu-i putea îndeplini o astfel de cerere. Ea însă era bine venită pentru propaganda lor faţă de toţi ceilalţi deţinuţi. Așa dar dădură dispoziţie de a i se pregăti formele necesare pentru eliberare, bine înţeles cu surle și trâmbiţe.

Am văzut mulţi oameni în viaţa mea, care se duceau la tribunal pentru aș lua pedeapsa sau care veneau cu pedeapsa dată. La fiecare reacţia era însă diferita. Mulţi din ei îşi pecetluiseră soarta de mult, deci nimic nu-i mai putea surprinde, poate numai că în loc de 25 de ani să primească numai 10! Surpriză mare, dar legată de multe neplăceri pentru viitor.

Omul acesta însă era disperat şi-şi făcea griji pentru viitorul său. Aici în lagăr, de bine de rău era asigurat de mâncare, indiferent de calitatea ei, el nu era pretenţios, dar ca om liber ce va face?! De lucrat nu putea, iar burta îi cerea dreptul ei și dacă era din plin hrănită, părea ca o gravidă în ultima lună, cu cel puţin două perechi de gemeni. În halul în care se afla, ce-i surâdea în viitor ca om liber?

Prin intermediul comandaturi! se dusese vesta în tot lagărul de el, mai ales că ceruse cu lacrimi în ochi, cum povestea Locotenentul Major Prohurov întrevederea avută la comandatură, să rămână mai departe în lagăr. Începură bancurile, ironiile, de multe ori gustate cu haz de unii, osândite cu asprime însă de majoritatea deţinuţilor.

Grupul Balticilor luară hotărârea să-l ajute, prin posibilităţile restrânse pe care le avea. Iniţiativa a fost luată în mare măsură de Pater Vunderlikas și Iesuitul Pater Sisckiewicius, ambii lituanieni, Wiries, profesor de Istorica Artelor, Tarant istoric, fost Directorul Muzeului Popular din Tallinn, ambii estonieni, în frunte cu letonienii Metins și Berzinci, câştigătorul medaliei de aur din 1939 în Oslo, la campionatele mondiale de patinaj.

S-a cerșit și s-au adunat toate resturile de pâine ce se putea aduna și le-au făcut suhării, pâine uscată. Prin intermediul unui român, Gheorghe Gruzdov, originar din Cahul, care lucra la magazia de efecte, a fost îmbrăcat din cap până în picioare, iar pe deasupra i s-a dat o zestre de pături și cearceafuri, pentru a pleca cu o bună amintire din lagărul nostru.

Ziua cea mare sosii. Cu alai a fost dus la poarta lagărului. Omul acesta care se elibera, era un fenomen. Majoritatea având condamnări de 25 de ani. Omul acesta simplu și nepretenţios de felul lui, plângea, nu se bucura că scăpa de detenţia de 15 ani din iadul lagărelor sovietice. Da, el plângea, dar nu de bucurie ci de nenorocirea care se abătuse asupra lui, eliberarea. Cu lacrimi în ochi ruga pe

fiecare ofiţer sau soldat, să pună o vorbă bună și pentru el sperând acuma în ceasul al 12-lea în minunea cea mare, să poată rămâne n lagăr. Toţi îi promiteau, toţi sovieticii jucau teatru! Dar ce le pasa lor de viaţa unui om, nevinovat, distrusă de ei, numai pentru faptul că se născuse om și nu comunist sovietic.

Era o dramă pe care Shakespeare sau alţii de talia lui dacă ar fi văzut-o, puteau scrie o tragedie nemuritoare. Era zbuciumul unei fiinţe umane, care ţie frate în fond, zbucium pe care trebuie să-l vezi îndeaproape, iar după aceia să meditezi la tragedia omenirii de azi.

Ora cea mare sosise. La poarta lagărului era adusă toată conducerea lagărului și o mare parte de gură cască, care veniseră ca la bâlci să vadă ursul care, eliberat din lanţuri, nu doreşte pădurea libertăţii.

Totul era prezent de la A la Z, numai o singură instanţă lipsea din marele cerc propagandistic sovietic. Ei, care scriau despre nenorociţi! din lagărele din Spania, Germania, Portugalia, Africa de Sud, Grecia etc… etc… nu erau prezenţi, să descrie miracolul sovietic. Și să nu uităm Stalin trăia încă. Ce păcat, dacă ar fi descris așa ceva, primeau cu siguranţă premiul de Stat sau premiul Stalin.

Dar cine erau cei ce lipseau la apel? Agenţia TASS, ea care este prezentă peste tot, lipsea la propriu și la figurat. Un teatru prost jucat sub regia NKVD-ului.

La poartă, îi aștepta comisia de eliberare, care îi înmână toate actele și instrucţiunile de care avea nevoie pe viitor. El, alb ca varul, se simţea osândit pe viaţă de a trăi ca om liber, dar muritor de foame, în iadul sovietic.

Mare i-a fost însă surpriza, când părăsind incinta lagărului și trecând liber în partea cealaltă a sârmei ghimpate, în faţa lui se aliniau, ca la paradă, șapte saci mari de iută plini până-n vârf cu „Suhări”. Sacii fuseseră aduși din timp la poartă și cu aprobarea Maiorului Malik, după ce au fost controlaţi, au fost scoși din lagăr pentru ca surpriza să fie cât mai mare. Într-adevăr a fost mare! Omul plângea de bucurie acum, dansa, se maimuţărea, de credeai că va înnebuni pe loc. Era fericit, cel puţin pentru un timp, era asigurat cu suhări, iar apă era destulă peste tot, sau zăpadă.

„El nu va întreba: — Muieţi-s posmagii”? – îmi spuse un român la ureche, ca să nu deranjeze ritualul.

Agenţia TASS era lipsă la apel.

DE CE?

…Războiul a adus multe nenorociri și suferinţe pe capul oamenilor, iar o mare parte din ei mai sufereau și după ani de zile. După tipic al bolșevic vinovat sau nevinovat, trebuia ca urmările războiului să nu fie uitate în nicio parte a întinsului

Imperiu Sovietic. Marele dezastru, produs în urma anumitor confruntări militare, au făcut ca, din ordinul Kremlinului, să se făurească un serviciu special de informaţii militare. Nu avea însă nu are nimica cu prezentul ci numai cu trecutul. Pentru a se putea aduna acest material, foarte important în viitoarele confruntări ce se prevedeau, s-au scos din cadrele armatei un mare număr de ofiţeri, bine pregătiţi

din punct de vedere tactic, tehnic și militar, cunoscând cel puţin o limbă străină și până în cele mai mici amănunte o fâșie de front, unde s-au dat lupte hotărâtoare pentru soarta războiului. Individul trebuia să cunoască toate stratagemele propriului său Stat Major, care a condus operaţiunile de luptă, și totodată să știe și greșelile efectuate de acesta, necum și ce s-ar fi întâmplat dacă inamicul ar fi efectuat vreo altă mișcare tactică.

În lagărele sovietice, se aflau o grămadă de ofiţeri de Stat Major sau comandanţi de unităţi militare care duceau acum pe propria lor spinare greșeala vreunui ordin dat, pentru care astăzi trebuiau să stea în lagăr.

Acești foști ofiţeri germani, români, unguri, americani, francezi, englezi, italieni sau spanioli, rușii din ambele părţi, se adunau vorbeau împreună în cercuri eşti anse și discutau de necazurile lor. Se întâmpla însă ca din nimica să iasă o discuţie, care să se întindă la nesfârșit.

Aceste discuţii trebuiau provocate inteligent, căci dacă se descoperea cel mai mic indiciu că problema a fost adusă intenţionat în dezbatere, ea era imediat întreruptă.

Pentru a intra însă în aceste cercuri era un lucru destul de greu. Fiecare trebuia să îndeplinească anumite condiţii, legate la rândul lor de cunoaşterea limbii, a istoriei până-n cele mai mici amănunte, de mentalitatea naţionalităţii, de slăbiciunile ei, la propriu și da figurat și de comportarea proprie în viaţa de toate zilele a lagărului. Primitiv și supus, prietenos și umil, șiret și isteţ, lacom și zgârcit în același timp, erau calităţile care se cereau agentului care trebuia să execute o misiune de acest gen în vreun lagăr.

Foto — Vorkuta 1954

…fanfara lagărului nr. 2., mina nr. 7., se pregătesc pentru concertul dat în Clubul Coloniei „Oktiabrâsc”….fanfara este compusă din deţinuţi de diferite naţionalităţi Lituanieni, Letoni, Estoni, Ucraineni și Germani.…primul de jos din stânga, „gornistul lagărului nr. 2.”, rândul de sus, de la’s.la d.al 3-lea, germanul Fritz Meisel.

Pentru a se asigura secretul acestei misiuni, individul făcea drumul de la Moscova, cu toate etapele sale, având un dosar și o condamnare normală de 25 de ani (altfel nu ar fi dat rezultate). Însemnat ca trădător de patrie, sosea în lagărul respectiv, unde intra în viaţa normală de toate zilele ca toţi ceilalţi. Atât organele locale ale NKVD-ului cât și ale MVD-ului, nu aveau cunoștinţă despre misiunea lui, ci numai faptul că el era un deţinut, condamnat conform dosarului care-l însoţea. Toate informaţiile erau predate din timp în timp unei comisii de anchetă care îşi făcea rondul prin toate lagărele, chemând de fiecare dată sute de oameni pentru a îndeplini numai o mică formalitate. De multe ori se întreba anul naşterii, care era de zeci de ori trecut peste tot, în toate actele. Mulţi erau chemaţi să li se arate un grup de fotografii de 20 — 30 de bucăţi, pentru a recunoaşte pe cineva, iar dacă era cazul se făcea un proces verbal. Metode și iar metode. Totdeauna dădeau însă rezultate și prin aceasta se evita orice bănuială Aceste misiuni erau voluntare, în care individul putea să fie un câştig sau o pierdere pentru regim. Câştig, când spiona bine. Pierdere când, ori cât de fanatic ar fi fost sau de buna credinţă, cu inteligenţa pe care o avea, îşi da seama de umbrele și marile pete negre pe care întregul sistem sovietic le avea.

Un astfel de caz am cunoscut personal, prin intermediul Colonelului Vasile Andreevici Antonov, deţinut în lagărul minei nr. 7 din Vorkuta, în perioada anilor ’50-‘52.

Antonov se trăgea dintr-o familie de muncitori din împrejurimile Leningradului și fusese educat de mic în școlile și instituţiile sovietice, unde, sârguitor cum era, printre altele a învăţat să vorbească la perfecţie limba germană și franceză. În timpul războiului a lucrat în misiuni speciale, mai ales pe frontul de la Orel. După terminarea războiului, în perioada de reconstrucţie, lucra într-unul din serviciile superioare ale armatei, la Moscova. Cunoștinţele lui vaste și legăturile cu diferite personalităţi, îl fac să se anunţe ca voluntar pentru misiunile acestea speciale, ce adunau materialele necesare, viitoarelor cadre de ofiţeri, pentru cunoaşterea artei războiului.

E PLĂCUT ȘI FRUMOS SĂ MORI PENTRU PATRIE

Dulce et decorum est pro patria mori”.
E plăcut și frumos să mori pentru patrie. (Horaţiu).

Cu o condamnare de 25 de ani, Antonov este expediat la Vorkuta, după ce în prealabil trece prin Krasnâi-Pres din Moscova, unde pentru prima dată începe să cunoască, ca un pionier al Vestului sălbatic, viaţa de sclav modern din „era” comunistă. Ca toţi ceilalţi, trece prin închisori, fără de privilegii, dar mai ales fără ca cineva să știe de misiunea specială pe care o avea. Ajuns în lagărul minei nr. 7, după ce a trecut vizita medicală, este încadrat ca miner, având o construcţie fizică

bună, în brigada nr. 1, unde lucrează timp de un an de zile. Apoi este schimbat în brigada de ventilaţie a deserniculuiVasile Grigăşciuk, un ucrainean de origine din Bucovina de Nord. În ochii organelor de NKVD, el era un trădător de patrie și nu putea fi recrutat de către organele locale. De altfel, el refuza categoric orice colaborare cu ei și când avea posibilitatea înfrunta pe ofiţerii administraţiei lagărului direct și în faţa tuturor deţinuţilor, din care cauză pe de o parte era simpatizat de către deţinuţi, pe de altă parte trebuia să-și tragă ponoasele din partea autorităţilor. Nu de puţine ori a fost încarcerat iar aci încasa câte o bătaie din partea Năcialnicului de serviciu, când acestuia nu-i convenea ceva. Mizeria și bătaia încasată — unica posibilitate de a vedea realitatea sovietică l-au făcut să refuze în ultimul timp (vara anului 1952) lucrul, așteptând ca la viitoarea chemare în faţa comisiei să ceară rechemarea.

„Nu știu din care cauză, un timp mai îndelungat, aceasta comisie lipsise. Bătaia încasată pentru refuzul de a lucra, mai ales după ce se plânsese organelor locale că se va adresa Moscovei pentru aceste maltratări, îl adusese la disperarea omului care nu va mai avea speranţe. Acum zăcea întins pe brânci în celula nr. 3 a Burului, aceiași celulă în care, cu câteva luni în urmă. Eu și cu Singureanu ne încălzisem picioarele în soba. Eu aveam o nouă condamnare de 3 săptămâni, pentru propagandă anti-sovietica, „pro-americană", cum mi-a fost intitulată sentinţa administrativă.

În timpul perioadei de la venirea sa în lagărul Minei nr. 7, prin comportarea sa corectă ca deţinut, prin nivelul său de cultură ca fost ofiţer, cu cunoștinţele vaste în arta conducerii războiului, a fost primit (realizându-și misiunea propusă) în cercul restrâns de ofiţeri germani și alta naţionalităţi. După cum mi-am dat seama mai târziu, pe el îl interesa cel mai mult problem „Frontului Central", pe care îi cunoștea ca pe buzunarul său. Asculta totdeauna cu luare aminte și provoca anumite discuţii, când îl interesa ceva, până în cele mai mici detalii. Aceste discuţii s-au întins pe perioade de luni de zile și era foarte plăcut să le asculţi, mai ales atunci când erai neutru și aflai părerile asupra unei acţiuni ale unui ofiţer german, care le completa cu efectele ei bune sau rele, ca și contra acţiunile inamicului, la rândul lor bune sau rele. Colonelul Antonov primea din când în când, (cetăţenii sovietici aveau dreptul de a primi pachete), mai ales înaintea marilor sărbători ale Paștelui și Crăciunului, câte un pachet cu alimente. Pentru a se apropia mai mult de cercul acestor ofiţeri, de fiecare dată dădea câte un ceai, unde îşi invita prietenii mai intimi de care avea nevoie. El ar fi putut primi mult mai des pachete, dar atunci lucrurile ar fi bătut la ochi și, deci, nu avea acest interes. Din întâmplare, am luat și eu parte ca observator la astfel de discuţii, unde niciodată nu mi-am permis să pun măcar o singură întrebare, întrucât eu nu participasem în timpul războiului pe frontul sovietic.

Întâlnirea mea cu Antonov în Bur, eu având condamnarea de 3 săptămâni cu ieșire la lucru, discuţiile noastre anterioare, dormitul alături pe același prici, încălzindu-ne unul lângă altul, ne apropie. În fiecare seară la întoarcerea în celulă de la lucru, aduceam ceva de fumat și de mâncat, dar mai ales ultimele știri. (Dintre

cei 9 locatari ai celulei, 4 erau cu ieșire la lucru).

În urma unei discuţii mai aprinse cu sergentul de serviciu, denumit „Siberiacul", Antonov a mâncat o bătaie soră cu moartea, care îl făcu să ia o hotărâre definitivă. Este adevărat că în ultimul timp eu îi procurasem mai multe medicamente de la Doctorul Karol, un ucrainean din Lituania, sau prin intermediul unor prieteni, care și ei la rândul lor aveau legături, cum ar fi Sepp Komancek, care lucra în acest timp în frizeria lagărului și despre care vom mai vorbi.

Având temperatură și dureri cumplite, într-o seară, după ce intrasem în celulă, el mă rugă. Să-i fac un serviciu confidenţial știind că eu am toate posibilităţile și legăturile pentru a-l servi. Îmi explică că nu este nevoie să caut vreo scuză. El știe, dar nu va spune niciodată nimănui, că eu am anumite relaţii cu oameni așa ziși din Vorkuta. Că aceste relaţii sunt legate de anumite combinaţii de afaceri sau poate de altă natură, lucrul care pe el nu-l interesează. Serviciu pe care mi-l se cerea era foarte simplu, dar totodată foarte suspicios. El va scrie câteva rânduri, care, prin intermediul meu, trebuia să ajungă în cutia poștală a NKVD-ului, de la secţia centrală a orașului Vorkuta, care se afla la circa 20 de km. de noi.

Astfel de cutii se găsesc la toate centralele NKVD-ului, unde se pot arunca scrisori cu conţinut diferit, care să nu treacă prin poștă normală. Am acceptat, cu condiţia să pot aranja legătura cu un om de încredere. Nu l-am întrebat ce va conţine această scrisoare adresată NKVD-ului. A doua zi i-am adus hârtie și creion, iar le și-a întocmit scrisoarea, fără să-mi arate conţinutul. Curiozitatea care mă sâcâia tot timpul, cu toate că spusesem că nu mă interesează, m-a făcut să desfac scrisoarea, pentru a-i afla conţinutul. Surpriza mi-a fost și mai mare, când în loc de text am găsit numai cifre și litere aranjate într-o formă cifrată, ceea ce mi-a dat de gândit. Totuși am dat mai departe omului meu de legătură scrisoarea, care încă în aceiași seară îmi aduse vestea că totul e în regulă. Așteptam curios urmările și pentru orice eventualitate mi-am luat și măsuri de precauţie.

În seara aceea am mai discutat mult cu Antonov, mai ales despre viaţa aceasta nenorocită din lagăr. După două zile, în faţa lagărului a sosit o mașină cu un grup de ofiţeri ai NKVD-ului din oraș, care-l chemară pe Locotenentul Major Prohurov a poarta lagărului și-i ordonară să fie adus imediat deţinutul Vasili Andreevici Antonov. Prohorov, care știa halul și situaţia care se afla Antonov, încercă să lungească timpul, spunând că este la lucru. În acest timp dorea să-l aranjeze și să-l prevină pe Antonov.

Este chemat desertnicul șef și năcialnicul șef, responsabili cu ieșirea oamenilor la lucru și li se dă ordin să spună unde lucrează brigada lui Antonov. Fără să-și dea seama despre ce e vorba și ce urmări ar putea avea, aceștia răspund prompt că, pentru refuz de lucru Antonov este închis în Bur din ordinul ofiţerului politic. Este de la sine înţeles că comisia venită nu a mai ezitat, ci a mers direct în Bur, unde a cerut să fie adus Antonov. În momentul când Antonov a apărut în camera de gardă, cei trei ofiţeri au lăut poziţia de drepţi, cum au povestit Nazaratele mai târziu, iar Colonelul, care era cel mai înalt în grad dintre cei trei, s-a apropiat de Antonov și luând poziţie respectuoasă, l-a întrebat:

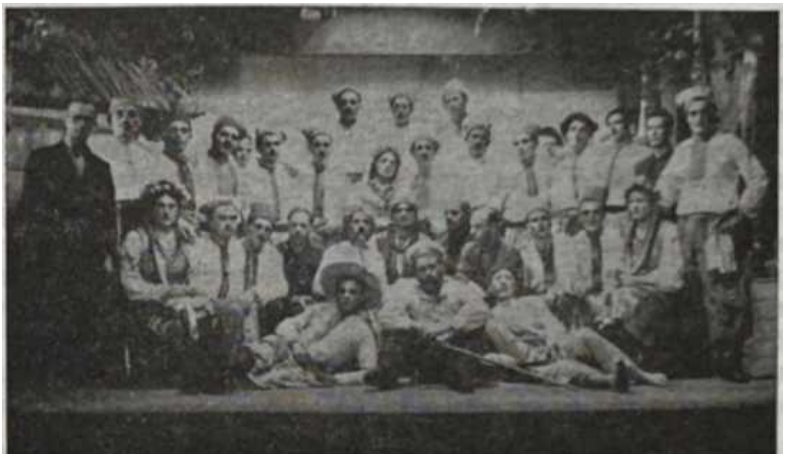

Foto — Vorkuta 1954

Lagărul nr. 2., mina nr. 7.
…sub presiunea deţinuţilor ucraineni, autorităţile K.V.C. (Culturalul) al lagărului, au admis punerea în scena a piesei ucrainene:
„SWATANNIA NA HONTSCHARIWCI”.
de Tobilewytsch (Karpenko-Karyj)
Germanul Rolf Weber i-a făcut aranjamentul muzical, compus de el, (în picioare, primul din stânga) Coregrafia a fost făcută de ucraineanul SAJATSCHEWSKI, fost artist la teatrul de stat din Kiev, în care a jucat și unul din rolurile principale (rândul din faţă, marinarul). În spatele lui, cel cu chelie, este fostul comisar „BERKOWITSCH”, acum deţinut, şef al secţiei culturale din lagăr, dar și șeful informatorilor NKVD din lagărul nr. 2.

— Suntem la dispoziţia Dtră Tovarășe Colonel!

Maiorul Malik, comandantul lagărului și toţi ceilalţi ofiţeri din cadrul conducerii, rămăseseră ca trăsniţi când văzură această schimbare bruscă a unui deţinut, de care ei habar nu aveau ce rol jucase atâţia ani.

Întâmplarea a făcut ca în aceeaşi zi brigada cu care ieșisem la lucru să-și îndeplinească înainte de timp norma, prin descărcarea unor vagoane. Convoiul ne adusese înapoi în lagăr, după ce i se semnase de către responsabilul bazei de alimente, documentul în care de dovedea terminarea lucrului.

Asta s-a întâmplat tocmai când Antonov părăsea lagărul pentru totdeauna. Văzându-mă se apropie de mine, îmi strânse mâna mulţumindu-mi pentru serviciul adus și în șoaptă îmi spuse, să nu mă sperii, căci despre legăturile mele nu va vorbi nicio dată, iar dacă totul va merge bine, el nu mă va uita. A plecat la Moscova, după câte am aflat mai târziu, tot așa după cum au povestit soldaţii din gardă, despre gradul și misiunea pe care o avea, fiind înflorită de fiecare dată de cel care

povestea, după cum îl ţinea capul. După câteva luni am primit un pachet din Moscova, expediat de o femeie pe care nu o cunoșteam și nu auzisem niciodată de ea. În Ajunul Crăciunului 1952, un al doilea pachet și ultimul l-am primit de la aceiași adresă, numai că pe un colţ al pachetului era semnat Alexei.

„Finis coronat opus", Sfârșitul încununã opera. (Ovidiu).

ANTONOVII CU MISIUNI

În lagărul minei nr. 7, a mai existat unul care avea aceiași misiune. Făcuse parte din trupele Generalului Vlasov, iar acum lucra la aceiași problemă pe aceiași direcţie ca și Antonov, numele lui era Berkovitzsch, fost comisar atunci, informator acum…

Acestea sunt unele din metodele de lucru ale serviciului sovietic NKVD, pentru a dezgropa, dacă este nevoie, de a afla cât mai mult, indiferent de jertfele sau consecinţe trase de unii sau de alţii.

Ce s-a întâmplat cu materialul adunat de Antonov sau de Antonivicii, care și-au îndeplinit misiunile de acest gen, nu știu. Cred însă că în literatura militară sovietică, tinerii ofiţeri vor putea citi cu nesaţ clarviziunea conducătorilor de unităţi din timpul celui de-al II-lea război mondial, neștiind totuși că acest material este munca unora care, încrezători în măreţia misiunii lor și-au jertfit până și viaţa pentru o idee.

„Après nous le déluge" (fr.). (După noi potopul!).

Într-o trecere fulger prin lagărul minei nr. 7, prin anul 1952, omul cu misiuni speciale ale NKVD-ului, dar cunoscut de organele locale ale lagărului în ce privește importanţa misiunii sale, a fost Maiorul Malinowsky, care avea o condamnare de 25 de ani. Trecuse într-un timp record aproape prin toate lagărele cu „regim special" din Vorkuta, unde organiza lanţul de informatori pe o anumită linie, în niciun caz legată de centrala lagărului. Era un om foarte bine instruit, pregătit, dar avea un mare defect. Îi plăcea foarte mult băutura și se lua la gură cu ofiţerii operativi, faţă de care, într-o astfel de discuţie s-a „deconspirat" prin atitudinea sa.

În timpul grevei din 1953 în Vorkuta, când el era de mult pe alte meleaguri, unul din oameni săi ne-a destăinuit câţiva oameni dintr-o verigă. Toate acestea se întâmplară, după ce noi am aflat că cineva a adus o parte din planul de acţiune al grevei la cunoștinţă NKVD-ului. Responsabilii nu au luat lucrul în serios (despre care voi mai vorbi mai detailat la timpul său), iar noi modificarăm câte ceva, ce se putea modifica în ultimul moment. Dacă Malinowsky, era rudă cu Mareșalul Malinowsky, n-am cunoștinţă, dar el o susţinea sus și tare. Ce s-a întâmplat cu el nu mai știu, dar el a fost una dintre murdarele uneltele ale NKVD-ului. Sunt cunoscute numele anumitor agenţi sovietici, care în timpul războiului au acţionat în anumite părţi ale lumii, cum ar fi Scandinavia, dar poate că le-ar face plăcere să afle ce s-a ales de aceștia după război, mai ales că au dispărut brusc din teatrul de operaţii.

Locotenentul Colonel Alexandrow (nu cel din Postdam, despre care am vorbit) tot la lagărul minei nr. 7, spunea că ar fi fost șeful serviciului secret Sovietic în

Scandinavia. Eu însă ca și alţii, am fost de părere că a fost ceva mic, probabil șeful unui birou, dar nu mai mult. Era foarte inteligent, vorbea mai multe limbi străine, mai ales foarte bine suedeza. Spre mirarea mea, avea ceva cunoștinţe despre construcţia rafinăriei de petrol din Sudul Suediei, care era legată de H. Himmler, după cum am amintit. Din păcate avea aceiași misiune ca și colegii săi Antonov, Malinowsky sau mai știu eu cum îi chema pe fiecare.

Pictură — Iulius Stürmer

…fostul „Comunist", „NKVD-ist" și
„Agent Sovietic" acum jertfă, și martir???
Locotenentul-Colonel Alexandrow.

PĂZIŢI-VĂ LIMBILE

Un alt caz similar era și acela a lui Alexei Alexeevici Nacolaew, care fusese agent dublu, lucrase pentru NKVD și în același timp pentru S.D.-ul German. Nicolaew căzuse în păianjenul S.D.-ului cu câţiva ani mai înainte de începerea războiului germano-polonez, intrând în legătură cu niște specialiști germani, care construiau o uzină în Leningrad. El este unul dintre agenţii germani, care cu mult înainte de începerea ostilităţilor germano-sovietice din 1941, atrage atenţia că rușii

se pregătesc pentru o lovitură militară contra Germaniei. Ca dublu agent lucrează până în anii 1943, când este deconspirat de un prieten al său. Poate să se salveze în ultimul moment trecând în liniile germane. Sfârșitul războiului îl prinde în Austria, dar spre nenorocul lui aliaţii Anglo-americani, pentru a-și arăta marele devotament și prietenie faţă de Uniunea Sovietică, predau unităţi întregi din armata Generalului Vlasov, ca și toate subunităţile compuse din rușii, care lupta seră de partea Germaniei. Camuflat sub un alt nume, poate supravieţui marea prigoană dusă contra lor între anii 1945 — 47.

Dar iarăși se găsește un bun prieten care să-l toarne organelor de anchetă. 25 de ani sună sentinţa, dar dacă Nicolaew ar fi fost deconspirat ceva mai înainte, sentinţa ar fi fost — pedeapsa cu moartea. — Iar cu astfel de oameni ca Nicolaev, sentinţa era executata rapid.

Aci la Vorkuta, Nicolaew nu a mai putut fi tras în cercul de informatori ai lagărului de către NKVD. Nici cele mai atrăgătoare promisiuni nu-l făcură să dea înapoi. El știa ce înseamnă să fi pecetluit cu pecetea „trădător de patrie". Nicolaew cunoștea foarte multe lucruri din dedesubturile și secretele NKVD-ului sau ale MVD-ului. În timpul grevei de la Vorkuta, Nicolaew s-a ţinut retras de evenimentele care îl înconjurau, dar totdeauna a fost gata de a da o părere sau sfat la timp și de lumte ori bine venit, uneori în ultimul moment. Dar despre el vom mai vorbi.

Deţinuţii politici din lagărul din Vorkuta, ca și toţi ceilalţi din miile de lagăre ale Uniunii Sovietice, erau mereu la curent Cu evenimentele politice actuale și cu planurile viitoare, căutând în ele speranţa zilei de mâine. În fiecare lagăr se găseau materialul transmis de presă, radio sau prin știrile parvenite de la proaspeţii sosiţi în lagăr. Le concentrau după care fiecare din ei dădea drumul pe canalul său, la ultimele informaţii.

De aceia nu este de mirare dacă detmuţii politici erau informaţi până în cele mai mici amănunte. Paralel NKVD-ul avea și el canalele lui, care lansau contra-informaţii, pentru dezinformarea deţinuţilor.

Nu știu dacă la tribuna Naţiunilor Unite de la Geneva sau cea a O.U.N. de la New York, diplomaţii dezbat cu atâta înflăcărare situaţia reală de pe acest glob. Desigur, la astfel de discuţii care erau ţinute în secret, participau oameni cu cuno ştiinţe profesionale și ştiinţifice, căci slavă Domnului se găseau destui. Din fericire mi s-a permis și mie să asist, fără de a-mi da vreo părere, la astfel de discuţii. Și cred că mulţi diplomaţi, după ei vor citi aceste rânduri, dacă le vor citi, îşi vor da seama de anumite realităţi, care le-au scăpat din vedere pe drumul diplomatic parcurs.

China și Uniunea Sovietică, capitalismul american și Vestul European, ce șanse au de a supravieţui? Cine va domina? Această problemă s-a dezbătut între anii 1952 — 53, în baraca nr. 37, lagărul nr. 2, mina nr. 7 din Vorkuta.

Uniunea Sovietică are o suprafaţă de peste 22.000.000 km², la o populaţie de cca. 200.000.000, pe când China, cu o suprafaţă 9.600.000 km², are o populaţie de cca. 580.000.000. În timp ce teritoriul Uniunii Sovietice are o productivitate de 78% din suprafaţă, China nu are nici 37%.

În 1931, cu începerea luptelor interne iar mai târziu contra Japonezilor în Manciuria și pe coasta de Est, războiul se întinse asupra întregului teritoriu chinezesc și luă sfârșit în 1945, odată cu capitularea imperiului Japonez. Marile catastrofe naturale dintre anii 1946 — 47, aduc mari dezastre și mai ales pierderi de vieţii omenești, al cărui număr nici azi nu se știe exact. Începerea războiului civil din 1949, aduc alte mii și zeci de mii de jertfe omenești, căci și acest război se întinde din 1949 până la sfârșitul anului 1951.

Concluzia: socotind din anul 1931 și până în 1952, există o diferenţă de 21 de ani. 21 de ani de război și pace, 21 de ani de nașteri și morţi, 21 de ani de succese și insuccese, toate pe acelaşi teritoriu, cu aceiași suprafaţă. Ce s-a întâmplat însă cu populaţia? A crescut sau a scăzut? O linie trasă sub socoteala celor 21 de ani, face să ne dăm seama, că din 21 de ani două treimi a fost război iar o treime pace. În aceiași perioadă însă, populaţia Chinei, care în 1931, după toate datele publicate oficial era de 450.000.000 a crescut până în 1952 la 580.000.000 de locuitori, deci, cu 130.000.000 mai mult decât în 1931. Ce se va întâmpla cu China dacă va avea 21 de ani pace, natalitatea fiind normală iar suprafaţi ei rămânând aceiași?

„Guerre aux chateaux, paix aux chaumieres". Război castelelor pace bordeielor. N. Chamfort.

În Uniunea Sovietică, cu imensa ei suprafaţă, locuiau în 1939 180.000.000, faţă de atunci însă suprafaţa teritorială a mai crescut prin adaosuri de teritorii, începând de la mica Finlanda, Estonia, Letonia, Lituania, Prusia, o mare parte din Polonia.

Ucraina Subcarpatică, Bucovina, Basarabia și alte anexiuni teritoriale în Extremii Orient. Totuși, Uniunea Sovietică are o populaţie de 220.000.000. De ce oare natalitatea nu a crescut mai rapid după război, când avea toate condiţiile, fiind Stat învingător. Se dă vina pe fascismul german și pe deportările de oameni făcute de aceștia, mai ales de distrugerile enorme care au avut loc cu ocazia războiului. Ceea ce nu se spune însă este că sclavagismul, combătut de Marx și Engels în toate teoriile lor, aici în primul stat socialist din lume, este cel mai dezvoltat.

Că cele 42 de milioane de deţinuţi și deportaţi numai din imensul imperiu sovietic, au contribuit ca natalitatea să nu crească.

Peste 20 de ani China va avea cel puţin 800 de milioane, suprafaţa teritorială rămânând aceiași iar productivitatea mai crescând numai cu câteva procente. Teritoriul Chinei, cu relieful său geografic nu permite mai mult. Jumătate din teritoriul său se află la 3.000 m. Peste nivelul mării, iar în Nord, pustiul Gobi nu permite încă de a fi cultivat. Poporul chinez este cunoscut ca un popor foarte harnic, modest de felul lui, conștient de forţa sa, dacă are un conducător bun. Istoria ne-o dovedește prin atâtea fapte concrete. Toate sunt bune şi la locul lor. Dar dacă populaţia crește, de unde se va lua hrană? Va veni o zi când poporul Chinez va fi forţat de împrejurări reale și naturale să gândească la expansiune?!

În ce direcţie s-ar putea produce expansiunea chineza?

Peninsula Indochineză nu este destul de încăpătoare iar pentru exploatare ar trebui ani îndelungaţi.

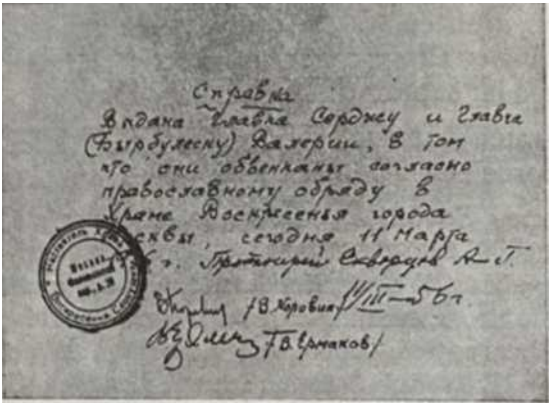

Справка
Выдана Павла Сорджу и Главчи (Бырбулеску) Валерии, в том что они обвенчаны согласно православному обряду в Храме Воскресения города Москвы, сегодня 11 марта

…aceiași religie, aceleași drepturi, în două sisteme diferite?
— Amintirea unei căsători este unica în viaţa tinerilor căsătoriţi
Un „Certificat de Cununie”, eliberat de-o Biserică Ortodoxă din Moscova.
„Certificatul de Cununie” ca „DOCUMENT”.
este scris pe o foaie liniată, ruptă dintr-un caiet școlar.
…unde este adevărul despre libertatea, mult trâmbiţată, și-a marilor posibilităţi materiale și morale… ia Patriahia din Moscova?

India e și ea într-un progres continuu de creștere a populaţiei. Deci nici aici au e loc pentru expansiune. Înspre Răsărit ar fi Taiwanul, care este un teritoriu chinezesc și locuit tot de chinezi, dar prea multe foloase nu ar aduce. Japonia este mult prea mică ca teritoriu și cu o populaţie mult prea deasă. Întreg continentul american este mult prea îndepărtat iar apele Pacificului sunt pline de rechini. Nordul sau Nordul-Vestul constituie singura direcţie în care expansiunea chineză se poate îndrepta cu succes. Teritoriile întinse ale Siberiei, căci despre ea este vorba, sunt cultivabile și dătătoare de materii prime imediate și sunt numai la un pas de marele zid chinezesc. Dar o expansiune chinezească înspre Siberia, va fi ea oare acceptată de Kremlin? Desigur că nu. Și o confruntare militară ar fi inevitabilă.

Goethe zice cam așa: „Hast du Sorge ale gekannt?” N-ai cunoscut grija niciodată? (Faust).

La această discuţie luau parte și trei chinezi, doi ofiţeri de Stat Major din armatele lui Chand Kai Chek; unul care fusese agitator politic în trupele lui Mao. Se ceru și părerea lor și chiar au fost rugaţi de a-și exprima părerea personală, cum ar fi posibilă o astfel de acţiune, cu plusurile și minusurile pe care le cunoșteau.

Sunt ani de zile de atunci și ipoteza pusă în dezbatere de acești trei chinezi, cu un pic de fantezie, poate fi dusă la îndeplinire. Dacă ea era pentru anul 1952, imposibila, s-ar putea să fie posibilă spre sfârșitul veacului, ultimul pătrar.

CERTIFICAT DE CUNUNIE

Un „Certificat de Cununie”, eliberat de Biserica Ortodoxă Românească din Paris.
„Certificatul de Cununie” ca „DOCUMENT”.
are o prezentare plăcută.
…ce să mai spunem atunci de Biserica Exilului Românesc din Paris…

Graniţa sovietico-chineză are o lungime de peste 7.000 km. Ce măsuri ar putea lua Moscova dacă într-o zi, conducătorii din Peking, sub lozincile și steagurile Marxism-Leninismului, vor plasa pe tot întinsul graniţei, de la un capăt la altul, cu căţel cu purcel, 5 milioane de chinezi pe zi, împodobiţi cu steaguri, cu portretele conducătorilor din Kremlin și sub lozinci scrise cu litere mari: „Slavă conducătorilor din Kremlin”? Și această gloată se va îndrepta cu pas liniștit spre Nord, într-un marș al păcii. Această trecere, așa paradoxal cum răsună, va fi urmată a doua zi de următorul lot, iar într-o lună de zile sau două, chinezii for avea mai mulţi chinezi în Uniunea Sovietică decât rușii sovietici.

Ce vor face conducătorii din Kremlin? Cum va reacţiona armata? Vor trage oare în masa aceasta de oameni, care le cer ajutor sub lozinca de prietenie și a porumbelului păcii, purtat de fiecare chinez cusut pe haină? Oare va putea face faţă ospitalitatea sovietică, atât de mult trâmbiţată în toate colţurile lumii de către agenţia T.A.S.S., acestor oameni care vin în numele păcii și al prieteniei ne mai putând suporta regimul de la Peking?

Pe unde vor trece în primele zile nu va mai rămâne frunză și iarbă!!! Totul va fi

devastat și ros, până nu va rămâne decât piatra de granit, care nu se poate mânca. Tu, soldat sau ofiţer sovietic, crescut și educat în spiritul revoluţionar de apărător al clasei muncitoare, tu, căruia de ani de zile ţi-au fost injectate zi de zi isprăviile făcute de fasciști, care au tras în oameni fără de apărare, copii, femei, și bătrâni, vei trage tu oare acuma în această masă de oameni, care sunt înarmaţi numai cu lozincile Marxism-Leninismului???

Părerea celor de faţă era că rușii se vor lupta ca ursii, având spatele asigurat (Hinterland). Dar această gălușcă le rămase repede în gât celor care o aprobară, căci de data aceasta reprezentanţii Ucrainenilor, a Balticilor, veniră cu argumentul lor. Spatele nu este sigur pentru sovietici, dacă chinezii promit o independenţă deplină Ucrainei și ţărilor Baltice. Spatele, aşa-zisa șira spinării siberiană (calea ferată transiberiană) se va ridica ca un om, căci 90% din populaţiile de acolo sunt supravieţuitorii deportaţilor, deţinuţilor politici, milostiviţi de conducătorii Kremlinului în îndepărtata Siberie.

Prin deportarea în masă a Ucrainenilor și Balticilor în Siberia, vrând nevrând s-au format republicile neoficiale Ucraina și Baltica! Da, acesta este purul adevăr.

Prin rusificarea Ucrainei și Balticei, prin infiltrarea și organizarea unui serviciu de informaţii bine pus la punct, se va înăbuși lupta de eliberare naţională a acestor popoare. În Siberia însă, prin forţa împrejurărilor, în mijlocul foștilor deţinuţi politici sau a descendenţilor lor, luptători idealiști ai unei patrii libere, unde rândurile pentru luptă comună se unesc instantaneu, sovietici cu NKVD-ul lor, nu au nicio șansă.

Va veni ziua când Ucrainenii și Balticii vor ști să-și spună punctul lor de vedere, pentru a obţine eliberarea patriei lor iubite, iar jertfa strămoșilor să nu fi fost degeaba.

„Gutta cavet lapidem non vi, sed saepe cadendo" (lat).

Picătura găurește piatra nu prin forţă, ci prin continua ei cădere.

Comuniștii din Kremlin, poartă pentru văzul lumii și pentru prostirea Vestului, două pelerini. Una o îmbracă când pleacă peste graniţă, arătându-și nivelul de cultură, civilizaţia și liberalismul religios, iar alta când duc tratativele de neagresiune și dezarmare, învinuind Vestul de rea voinţă și neacceptarea unor propuneri onorabile și avantajoase făcute de ei în favoarea clasei muncitoare internaţionale.

Acasă nu au nevoie! Umblă cât mai simplu, îmbrăcaţi spre a arăta Ivanilor (care nu mai cred) că nu există nicio diferenţă de clasă, dar cu o gardă personală de gorile mai mari și mai numeroase decât oricare șef de stat din Occident. Biserica Anglicană, protestantă, și chiar cea catolică, se apleacă cuviincioase în faţa Patriarhului de Moscova, care joacă rolul de popă și în fond nu este decât un agent al NKVD-ului, care poartă în buzunar carnetul roșu și pistolul.

Nu mai ști ce să crezi! De-o parte, convieţuire pașnică, cum se trăimbiţează în presă; de alta, moartea robilor din lagăre, despre care nu se vorbește nimic. Pe ce lume trăim???

În 1945 nazismul și fascismul ca și militarismul Germano-italo-japonez, au fost

înfrânte. Dar ce-au făcut sovietică?

Un super naţionalism, un super comunism și un super militarism. Este de râs, dar poate va veni o zi când se va spune super sovietic!

În Ianuarie 1956, Hruşciov este acela care condamnă stalinismul oficial, înfierând acţiunile lui Stalin și dând în vileag crimele efectuate de acesta și de colaboratorii săi. Printre altele, Hruşciov învinuia pe Stalin de crimele săvârșite după colectivizarea din 1932 — 33, dând o cifră de cca. 33 milioane de oameni. Iar Stalin până atunci fusese un înger, ba mai mult un zeu!… Un singur lucru a uitat Hruşciov să spună, că din colaboratorii sau gașca de care amintea și pe care îi învinuia, făcea parte atât el cât și ceilalţi, care acum erau cocoţaţi pe treptele tronului ţarilor ruși.

Din 1917, de la revoluţia din Octombrie și până astăzi, cei din Kremlin subvenţionează în toate statele din Vest și din lumea întreagă proteste, greve și organizaţii antistatale, dar pe care la ei le interzic. Nu permit nici măcăr să se discute despre acest lucru. Libertate comunistă, nu glumă!

EXPANSIUNE SPRE VEST?

Mai există o ipoteză a expansiunii sovietice spre Vest. Chiar și un plan mai vast, detailat, în care este prevăzută viitoarea expansiune comunistă, până la coastele Atlanticului, ca o nouă fază de operaţiuni. Acest proiect este extras dintr-un plan mai vechi de prin 1922 — 23, unde ideologii de atunci propovăduiau și planificau hotarele nedefinitivate ale imperiului sovietic.

Aceste destăinuiri mi-au fost făcute de Loc. Col. Alexandrov, care lucrase prin Scandinavia și de un coleg al său Boris Vasilevici Priatin, fost Colonel de MGB și care a lucrat la arhivele secrete sovietice din Moscova.

Ocuparea Vestului și a Angliei este o problemă de timp, care prin operaţiuni militare bine gândite, se va efectua rapid, iar americanii, care vor fi din timp izolaţi, nu vor putea acţiona.

Trupele sovietice nu vor intra în Europa de Vest cu forţa și nici prin acţiuni distrugătoare; vor intra fiind chemate de guvernele respective, pentru a salva clasa muncitoare de la exploatarea capitalismului.

Ca și până acum Moscova va juca și în viitor un rol dublu în politica ei internaţională la tribuna O.N.U. – lui, destinderea pe plan internaţional, dar infiltrarea comunismului subversiv în toate ţările, indiferent de ce bloc aparţin. Moscova nu va da niciodată înapoi de la ţelul propus.

Cunoaştem mai multe cazuri ale unor astfel de mediatori și reprezentanţi ai poporului care, mai târziu, dându-și seama de cea ce au făcut și revoltându-se, au ajuns singuri în lagăre, unde gemeau şi-şi blestemau soarta.

Acest plan enorm prevedea înfierarea naţionalismului european, care trebuie distrus cu toate mijloacele la dispoziţie. O experienţă veche întru combaterea naţionalismului, dusă de către sovietici contra Ucrainenilor, ţărilor Baltice, a Siberiei de Sud etc., a dus la ipoteză că distrugerea naţionalismului în Vest, trebuie să aibă

dublu efect. Cu o singură lovitură să fie omorâte două muște. Prima „muscă" naţionalismul european, a doua, aducerea la acelaşi nivel de cultură și civilizaţie a întregului imperiu sovietic, de la Vladivostok la Lisabona și de la Murmansk până în Sicilia.

Mai mult chiar Priatin dădea și detalii în efectuarea acestor operaţiuni, precum și locul unde vor fi deportate naţiunile dintr-o parte în alta ale imperiului. Germanii de pildă vor veni în partea de Est a Uralului n, Italienii în Turkmenia de astăzi iar cei mai bine văzuţi din pune de vedere economic și geografic simt Românii, prevăzuţi pentru Caucaz. Ungurii, vecinii lor de astăzi, mâi iuţi din fire se vor întoarce la locurile lor de baștină sau în apropierea lor, în jurul lacului Baikal, unde îşi vor putea aduce aminte de frumosul Balaton.

Mișcarea aceasta imensă va depinde numai de vagoanele de transport. Căci la ducere vor duce iar la întoarcere vor aduce.

Un exemplu: Ungaria va fi evacuată în timp de 8 zile dacă sunt vagoane la dispoziţie. Dar nicăieri în acest plan nu se găsește ideea sau întrebarea câţi vor supravieţui! acestei operaţiuni De-altfel conducătorii comuniști și ideologii din Kremlin, nici nu sunt interesaţi ca întreg contingentul plecat să ajungă la destinaţie. Cei care vor ajunge vor fi cei care cu o construcţie fizică sănătoasă și aceasta se poate vedea numai prin numărul supravieţuitorilor. Concluzia; cu aceasta amestecare migratorie se va încheia prima parte, aceia a naţionalismului. Nimeni nu va mai putea susţine că este de baștină și că este naţional.

A doua problemă, se are în vedere ca popoarele din Est, începând de la Vladivostok încoace, o civilizaţie mult mai inferioară, să fie luaţi și azvârliţi în civilizaţia Vestului.

În același timp însă civilizaţia superioară vestică, cu pretenţiile și tradiţiile sale milenare, să fie împrăștiată și pusă în mișcare prin deplasarea oamenilor din Vest în Est. Este posibil ca cei din Est să se acomodeze greu cu Vestul, cu obiceiurile și nivelul de trai pe care-l vor găsi aici, dar ei se vor adapta. Se prevedea ca această adaptare să dureze circa 10 ani. Mult mai greu va fi însă cu cei aduși din Vest, într-o civilizaţie cu mult inferioară celeia pe care au cunoscut-o. Mulţi din acei care vor supravieţui transportului se vor sinucide, neputând suporta marea deziluzie. Unul mai devreme, altul mai târziu, vor începe să-și reconstruiască civilizaţia, așa cum au cunoscut-o și au avut-o de unde au plecat, la fel ca și coloniștii americani, primi pionieri ai Vestului Sălbatic. Pentru aceștia este prevăzut un timp de adaptare de 20 de ani, în care ponderea și nivelul de civilizaţie va ajunge la același nivel foarte jos. Toată lumea de la mic la mare, va înălţa osanale, Ţarului din Kremlin și conducătorilor comuniști. Așa trebuie să fie!

Favete Linguis! (lat.) (Horaţiu) Păstraţi tăcere desăvârșită, reculegeţi-vă! Formulă folosită de preoţii romani de aducerea jertfelor.

Vor trece ani și ani de zile, până când cei care i-au chemat să salveze clasa muncitoare îşi vor da seama de marea lor greșeală. Dar în acea clipă într-adevăr totul va fi pierdut!…

Salvarea Vestului de cotropirea comunistă imperialismului sovietic, este legată

de soarta Chinei, pentru un moment. Să sperăm că imperialismul american, care îşi are și el buboaiele sale coapte de mult, va avea grijă să și le opereze la timp, știind să-și impună punctul de vedere pe plan mondial și să convingă statele industrializate din Vest de necesitatea industrializării Chinei. Pentru că numai astfel imperialismul sovietic va fi obligat să-și concentreze o mare parte din forţă spre Est neputând să ocupe întâi Vestul iar după aceia să-și rezolve problema cu China.

Pictură — Iulius Stürmer

Între Est și Vest?… Diferenţa…
În trei etape…
Vestul — Dezarmare — Estul înarmare
Vestul Decolonizarea — Estul Sclavizarea
Vestul Condamnarea — Estul Felicitarea
Vest și Est și Est și Vest.

— 408 –
ŢÂNŢARUL CU MĂGARUL

Printre cei de care m-am putut apropia mai mult au fost și doi colonei din armata sovietică, condamnaţi fiecare la câte 25 de ani, pentru „trădarea patriei sovietice socialiste”. Unul era rus get-beget și se numai Boris Vasilievici (zis Bărăţia, după

bar ba care o purta) iar celălalt, al cărui nume nu-l mai reţin, era armean prieten intim cu francezul-armean Armand Malumian. În anul 1948, participaseră amândoi la marea răscoală a deţinuţilor din lagărul 408, situat la aproxumativ 70 km. La Sud de Vorkuta, pe undeva în jurul staţiei de cale ferată Cium. Pentru că pedeapsa cu moartea fusese abrogată pe la sfârșitul lui Mai 1947, cei doi Colonei nu putuseră lua ca pedeapsă decât cuantumul maxim. Dar dacă scăpaseră totuși cu viaţă din măcelul care s-a petrecut în lagărul 408, se datora numai întâmplării că fiind răniţi grav au căzut în mâna unor ofiţeri ai NKVD-ului, setoși de informaţii mai ample. Aceștia i-au socotit o pradă prea aleasă ca să se mulţumească cu împușcarea lor imediată, justificabilă în timpul încăierării generale.

Și totuși acești doi oameni îşi iubeau ţara, așa cum numai slavii știu și pot să se exalte pentru bătrâna lor mamă Rusia, pentru Volga, pentru stepa și tundra care îi striga din adâncuri. Asta n-a împieracit să fie socotiţi trădători.

— „Și dacă te gândești că acestui pământ blestemat cu șase luni de iarnă, cu trei de ploaie și nămol și alte trei de arșiţă, sete și vânturi aspre, sunt oameni nebuni care-i pot spune Patrie”! se mirase Napoleon înfuriat prin 1812.

Rușii știu și trăiesc adevărurile de care se mirase Napoleon. Îşi iubesc Rusia lor mare și nebună, cum mărturisea Esenin în versurile amintite, o iubesc așa cum este ea. Încearcă de secole s-o cârpăcească, s-o dreagă, plătind cu sânge, închisoare și pohoduri spre Sibir, permanenta ostilitate a oficialităţilor, orbite de gigantism, paralizate de neputinţă și visuri impostore. O complexitate împerecheată cu neputinţă, exprimată elocvent în „Nivico”, cu visarea din „Budit lucie”, repetate zilnic de sute de ori, până la obsesie, în toate împrejurările, de milioane și milioane de locuitori ai pământurilor dintre Nistru și Vladivostok, Caucaz și Novia Zemlea, Ialta și Murmansk.

Cei doi „trădători” îmi povesteau plângând despre visurile sfintei Rusii și interminabilul marasm din care nu se întrevedea niciun mal, la care să poată să iasă. În numele aceluiași — „mai bine-şi „al aceleiași dragoste, orbecăiau și se ciocneau cu dușmănie aprigă voinţe, dorinţe, interese contrare, capricii de o clipă, orgolii neroade, care reciproc, se respingeau anulându-se sau încremeneau în bâltire…

…„Așa a fost cu Ţarul, așa-i și acum cu tovarășii… Așa este sus, așa este jos, așa-i pretutindeni și va fi întotdeauna…Toţi iubim, toţi vrem, dar când să facem ceva aripile se în moaie, plumbii ne trag de picioare… Așa cum ne-a prins Turghenieff în Asia… Și visăm, visăm scăpând în inactivitate și căscând în moleșeala plăcută a trândăviei”…

„Din când în când ne iuţește o hărnicie a răului și atunci ne apucăm să retezăm capete. Poate tocmai pe cele mai bune, poate pe cele mai nevinovate. Sau ne apucă febrilitatea și construim și zidim, până într-o bună zi, când lăsăm totul baltă și ne apucăm să dăm totul jos, tot ce s-a făcut”.

Așa a fost și în lagărul 408. Cei doi Colonei au ajuns până la urmă la ultima dramă a existenţei lor. În condiţii câinos de grele, relatau ei, administraţia lagărului și autorităţile locale se hotărâseră să construiască calea ferată spre Ural. În marea

lor majoritate deţinuţii și deportaţii de acolo erau voluntari ruși, ucraineni din fostele trupe comandate de Generalul Vlasov, care alături de trupele germane, se ridicaseră cu armele împotriva, Sovietelor, pentru independenţa sfintei Rusii și a Ucrainei.

Dar poveștile celor doi Colonei se poticneau întotdeauna când era vorba despre amănuntele răscoalei din lagăr. Se întristau și deveneau necomunicativi, așa încât din puţinul dat de ei, în rate și cu zgârcenie, au putut înţelege că pușcăriașii se ridicaseră împotriva tratamentului și abuzurilor locale și a dezarmând garda au pus mâna pe armele paznicilor, apoi pe cele din depozite și-au încercat să-și facă vânt spre Urali.

— A fost vorba de viaţă și de moarte acolo, băiatule! Luptele cu trupele sovietice n-au fost deloc ușoare. Ne băteam la inegal.

Noi cu avântul și cu câteva pușcoace, ei cu armament automat și artilerie. Dar ne-am bătut — ţânţarul cu măgarul — pentru că nu ne mai rămânea nimic alta de făcut!

Din povestirile lor rezultă că dintre rebeli fuseseră uciși peste 80%, dar restul lumii n-a știut nimic niciodată.

— „Știi măi băiatule, peste astfel de lucruri, istoria noastră contemporană, trece cu vederea și tace! Slujitorii ei tac, sau dacă nu tac, mistifică și sulemenesc evenimentele și astfel devin academicieni și emeriţi, încărcaţi cu onoruri de oficialitate.

Și nu e prea rău, pentru că înţelepciunea le mână pașii exact spre adresa fericirea pe care o caută. Iar aurul le șterge grija lipsei de mâine și liniște. Liniște să-și rumege gloria academismului și emeritismului lor să-și rânduiască gândurile în tonuri, care slăvesc epoca și domnitorii. Înălţând piramide, aceștia creează istoria lor căci practic — sub ochii noștri – istoria nu amintește de prostime chiar când totul se face în numele ei”.

„Totuși, pe sub monumentalitatea istoriei, pe sub tăcerile ei de sfinx, circulă de la om la om, dintr-o gură în alta, tainic și anonim, amănunte, cauze și cifre asupra disperărilor celor fără de istorie. Prin diferitele lagăre și închisori din toate colţurile sovietic, la muncă, în tranzit sau sub pedepse, se găsesc martorii și eroii vremii, care deapănă o altă istorie.

În lagărul 408, de foame și de boli, de frig, de muncă de vită și de neîngrijire, muriseră lent sau violent până în ziua răscoalei 30.000 de oameni, împinși sub pragul de jos al existenţei. Când nădejdile fuseseră toate spulberate, când oricum sfârșitul era același. Ucrainenii din lagărul 408, au încercat singura cale prin care s-ar mai fi putut găsi o singură scăpare. Decât așa mai bine morţi, asta era atmosfera generală.

Și s-au răsculat. Au atacat cu disperare gărzile și au pus mâna pe arme. Au eliberat și alte lagăre din jur și au pornit lupta disperării, îndreptându-se spre Urali. Și au înălţat steaguri, steagul ucrainean și steagul negru al morţii. Sub aceste steaguri ale libertăţii sau morţii, s-au ciocnit cu oficialitatea, care-i strivi în cleștele ei tiranic. Șansele erau puţine, dar s-au bătut până când au fost zdrobiţi de artileria

și aviaţie. Statul avea mijloace și nu le precupeţea.

Despre toate acestea în istoria contemporană nu se spune nimic, iar presa — trâmbiţa asta zgomotoasă —, care discută pe larg fleacuri și cancanuri, n-a aflat știrea și n-a consemnat-o nici ca fapt divers. O tempora, o mones!

După represalii, viermii aceștia care se răsculaseră, câţi mai scăpaseră din foc și striveală, și-au făcut totuși socoteala și i-am auzit spunând, că încercarea a meritat să fie făcută. Cu toată violenţa luptelor și-a represaliilor, numărul morţilor a fost mai mic decât al celor 30.000 de morţi de foame de până atunci.

Vorbind cu mândrie despre încercarea de eliberare din 1948, ucrainenii, peste tot pe unde i-am întâlnit, sunt mereu gata să-și schimbe pieirea asta lentă cu o moarte rapidă și violentă, sub steagul libertăţii. N-a fost niciunul dintre lagărele prin care să fi trecut, care să nu fi avut cel puţin jumătate din numărul deţinuţilor de origine ucraineană.

Aici în lagărul 2 de pe lângă mina 7, din cei 3 — 4.000 de deţinuţi, prizonieri de război și deportaţi, peste jumătate erau ucraineni.

Veneau în ordine numerică rușii apoi germanii, polonezii și lituanienii, letonii, estonii, ungurii, românii etc… etc…

„HOMO HOMINI LUPUS” (lat.) (Omul e lup pentru om).

SCRISOARE DESCHISĂ DOMNULUI LEONID B R E J N E V.
PRIM-SECRETAR AL COMITETULUI CENTRAL
AL PARTIDULUI COMUNIST AL UNIUNII SOVIETICE

Cu ocazia vizitei Dumneavoastră oficiale în Republica Federală Germania, îmi permit să vă transmit un salut de bun venit din partea foștilor deţinuţi politici, deportaţi și prizonieri de război, pe care i-am reprezentat în prima grevă politică din URSS, care a avut loc în lulie-August 1953 în lagărele de regim special din Vorkuta.

Eu, Johann Urwich, în lagărele sovietice numit Ferry, de origine germană, născut în România, cetăţean al RFG-ului, membru în comitetul de cinci în conducerea grevei politice de mai sus, am fost condamnat la 18 septembrie 1953 de Tribunalul din Vorkuta în baza paragrafului 58, aliniatul 11 și 14, codul sovietic, pentru răscoală în grup contra statului.

Mă consider și astăzi responsabil faţă de deţinuţii ce au fost uciși în lagărele din Vorkuta de trupele NKVD-ului, numai pentru motivul că au cerut respectarea drepturilor omului. Cuţitul ajunsese la os. Oamenii nu mai puteau suporta cruzimea, tirania și moartea lentă. Cum, după moartea lui Stalin s-a sperat la o comportare mai omenească, această speranţă a fost înșelată amar. Guvernul sovietic arunca pe de o parte vina pe Beria, pe de altă parte însă înăsprea condiţiile de viaţă în lagăre. Admiţând că responsabilii Uniunii Sovietice nu cunoșteau stările din lagărele de concentrare, prizonierii din Vorkuta s-au hotărât să le aducă la cunoştiinţă, declarând prima greva politică din istoria Uniunii Sovietice. Ea avea și scopul de a arăta și popoarelor din afara cortinei de fier, care este adevărul Pe cale pașnică, lagărul Nr. 2 din mina Nr. 7 a bazinului carbonifer Vorkuta începe greva

generală, căreia i se alătură din oră în oră toate celelalte lagăre din regiunea polară de Nord a Vorkutei.

Autorităţile Sovietice îşi arată însă adevărata faţă încă înainte de a ajunge comisia guvemamentală de cercetări. În ziua de 23 iulie 1953 în lagărul Nr. 12 — 14 — 16 un soldat sovietic împuşcă doi deţinuţi, care treceau dintr-o zonă în alta în incinta lagărului.

În ziua de 26 iulie 1953 sosește comisia de anchetă a Comitetului Central al Partidului și al Guvernului cu împuternicire semnată de președintele Sovietului Suprem al Uniunii K.E. Voroșilov și secretarul Pegov. Conducerea comisiei o avea generalul de armată Maslenikov, locţiitor al ministrului de Interne și membru supleant în CC pe Uniune, având ca ajutor pe R.A. Rudenko, procurorul general al Uniunii Sovietice, în calitate de reprezentant al Guvernului (fost acuzator sovietic în procesul de la Nürnberg), împreună cu circa 20 de experţi din NKVD.

Două memorii sunt prezentate comisiei, contra semnătură. Primul conţinea cererile deţinuţilor politici, deportaţilor și prizonierilor de război, al doilea descria numai zece cazuri de violenţă, tiranie și bestialitate din miile de cazuri din acele lagăre. Memoriile au fost întocmite de un grup de 16 juriști de diferite naţionalităţi, cunoscători de Drept International, între dânșii chiar și foști ofiţeri superiori sovietici. Aceste memorii au fost înaintate comisiei e către toate lagărele de pe traseu.

După tratativele duse cu procurorul general Rudenko, conducerea grevei politice din lagărul Nr. 2, mina Nr. 7 hotărăşte sub presiune pe data de 31 iulie ieșirea din lagăr la lucru. Să nu se uite că între timp, lagărul a fost încercuit de două divizii speciale, aduse din Uniune. Majoritatea prizonierilor ne-au reproșat „capitularea", susţinând că soldaţii sovietici nu ar fi tras în oameni fără de apărare. Dar numai după 24 de ore s-a dovedit, că noi, cei ce nu s-au încrezut în NKVD, am avut dreptate. Întâi, conducerea grevei politice este arestată, apoi pe data de 1 august, orele 9.50, trupele NKVD de sub comanda și sub privirile procurorului general Rudenko trag direct în lagăr, în oameni ce așteptau să li se facă dreptate. Oamenii din primele rânduri și-au rupt cămășile, arătându-și pieptul gol. Dar nici Rudenko și nici ajutoarele sale nu s-au înduplecat, ci au înecat totul în sânge. Au murit taţi, soţi, fraţi și copii, Ucraineni, Germani, Ruși, Români, Lituanieni, Unguri, Evrei, Estonieni, Polonezi, Turkmeni, etc.

Cu procesul înscenat conducerii grevei politice din lagărul Nr. 2, mina Nr. 7 sunt oprite toate procesele în curs și înglobate în unul singur, răspunderea întreagă căzând pe noi, cei din lagărul 2, mina 7.

La sosirea mea în RFG mi s-a pus întrebarea dacă știu cum, câţi și în ce fel au fost asasinaţi oameni la mina 29. Mai mult, dacă se știe (căci trebuia să știu!) cine a fost tras la răspundere pentru asasinatul din lagărul 12 — 14 — 16 și lagărul 29. Ce pot să spun? Dacă spun adevărul, se va zice că mint, sau că fac propagandă anticomunistă.

Dumneavoastră, Domnule Brejnev, puteţi însă da o declaraţie oficială, arătând cine sunt criminalii, și dacă au fost trași la răspundere și anume când și cum! Sper că nu vă veţi spăla mâinile ca Pilat din Pont. De 28 de ani, aici în Germanie se mai

judecă încă procese, în care sunt acuzaţi oameni de crime petrecute în timpul războiului. Și în Uniunea Sovietică s-au dezbătut astfel de cazuri. Oare crimele din Vorkuta care nu au încă 20 de ani de vechime, nu se pot judeca pentru a afla adevărul? Poporul German cât și toate celelalte popoare, rudele și prietenii celor omorâţi și tiranizaţi vor să știe adevărul! La Nürnberg Germanii au fost acuzaţi de crime contra umanităţii chiar de acuzatorul sovietic Rudenko. Iar la 1 august 1953 sub privirile aceluiași Rudenko au fost asasinaţi oameni nevinovaţi în logărele sovietice din Vorkuta. Domnule Brejnev, daţi un răspuns prin radio, sau prin presă. Numai Dumneavoastră o puteţi face.

Un răspuns personal puteţi dispune să-mi parvină pe adresa: Rumänischdeutsche Studiengruppe e. V. — Freundeskreis Bundesrepublik Deutschland — D — 8011 Vaterstetten, Zugspitzstrasse 27.

Vă mulţumesc anticipat.

1. Mai — 1973.

CUPRINSUL

Rinocerii…7
Cine sunt…10
Butoiul…17
Fostul mercenar…19
Armata 7-a… „Hotel Victoria”…20
Armata Franceză… Mainz…27
Zona Sovietică…31
„5 minute”…33
Thea Meckel…34
Anchtatorul de la Lauter…36
Prima masă…39
La Karl May acasă…41
Maiorul Punţuș…43
Generalul-locotenent Zelenin…48
Maiorul Hirsch Gorin…51
Frica de anchetă…55
Primul medic…60
Intermezzo Hilda-Bob…62
Celula 14…64
Prezentările…66
Operaţia medicului anonim..69
Taina „Himmler-Sprit”…73
Prezentările continuă…79
Pâinea cea de toate zilele…87
Animalul Politic…88
Regele zahărului și Co…89
Bocănitul gloabei…103

Două minuni…104
Un batalion întreg…107
Îngerul din Bautzen…108
Jocul copiilor…110
Cei mai căutaţi oameni…111
Bautzen, la revedere…113
Sacksenhausen — Lagărul special nr. 1.— Prieteni noi…114
În drum spre soare răsare — Transportul…115
Brest-Litovsk — Comisia medicală și târgul robilor…117
Moscova — Krasnîi Pres..118
Până la Dumnezeu te mănâncă sfinţii…119
Piotr Ivanovici — fiul epocii actuale…120
Fosta mănăstire din Vologda…126
Ploșniţa din 7074 și un mucalit…128
Trecem Cercul Polar…130
Primul pas pe paralela 68…131
Imaginaţie sau adevăr, unde sunt?...132
Lagărul de carantină…135
De ce nu s-a scris?...136
Narcotice…137
Pisica neagră…137
Decretul din 9 Ianuarie 1952…140
Armand Malumian, francezul armean…140
Se lucrează…141
Ţaptarap…141
Echipamentul…143
Cumpărat pe englezește…145
Milioane… milioane… milioane…150
Reprofilări în meserii…151
Fiul mării…152
Închis în Bur…154
Lenin vândut la fier vechi…155
Săculeţele misterioase…159
Lagărul Nr. 2., mina Nr. 7…161
Chemarea de la Stockholm contra bombei atomice…164
Lipsă la apel: Agenţia T.A.S.S…172
De ce?...175
E plăcut și frumos să mori pentru patrie…177
Antonovii cu misiuni…181
Păziţi-vă limbile…182
Expansiune spre Vest?...188
408 — Ţânţarul cu măgarul…190